

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**TEMSİL VE KATILIMA İLİŞKİN KENT
KONSEYİ VE BELEDİYE MECLİS
ÜYELERİNİN YAKLAŞIMI: GAP BÖLGESİ
ÖRNEĞİ**

Yeter ÇİÇEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
HAZİRAN - 2015**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**TEMSİL VE KATILIMA İLİŞKİN KENT
KONSEYİ VE BELEDİYE MECLİS
ÜYELERİNİN YAKLAŞIMI: GAP BÖLGESİ
ÖRNEĞİ**

**DANIŞMAN: Prof. Dr. Uğur YILDIRIM
JÜRİ : Prof. Dr. Yakup BULUT
JÜRİ : Doç. Dr. Fikret MAZI**

Yeter ÇİÇEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
HAZİRAN - 2015**

**KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**TEMSİL VE KATILIMA İLİŞKİN KENT KONSEYİ VE
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN YAKLAŞIMI: GAP
BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

Yeter ÇİÇEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

**Bu Tez ...../...../..... Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

**Prof. Dr. Uğur YILDIRIM
BAŞKAN**

**Prof. Dr. Yakup BULUT
ÜYE**

**Doç. Dr. Fikret MAZI
ÜYE**

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

**Doç. Dr. Abdullah SOYSAL
Enstitü Müdürü**

Bu çalışma KSÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir.
Proje No:2014/3-10YLS

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEMSİL VE KATILIMA İLİŞKİN KENT KONSEYİ VE
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN YAKLAŞIMI: GAP
BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

Yeter ÇİÇEK

Danışman : Prof. Dr. UĞUR YILDIRIM

Yıl : 2015 , Sayfa: 175+17

Jüri : Prof. Dr. Uğur YILDIRIM (Başkan)
: Prof. Dr. Yakup BULUT (Üye)
: Doç. Dr. Fikret MAZI (Üye)

Son yıllarda dünyanın birçok yerinde yönetim bir dönüşüm süreci içine girmiş, küreselleşme ve yerelleşme gibi birbirine zıt iki kavram toplumlarda büyük bir değişim yaşatmış, yerelleşme sürecine paralel olarak da yerel yönetimler gelişme göstermiştir. Demokrasinin gelişmesinde bir araç olarak görülen yerel yönetimlere verilen önemin artmasıyla birlikte içinde Türkiye'nin de yer aldığı birçok ülkede yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına yönelik reformlar yapılmıştır. Yerel yönetimler alanında yapılan bu reformlar ve günümüzde yerel yönetimlerin bu denli öneminin artması, yönetimi etkileyen aktörlere de yansımış, yönetime katılım konusu önem kazanmış ve son dönemde yapılan yerel yönetimlere yönelik yapısal düzenlemelerde yerel yönetimlerin anahtar kavramı olan 'temsil ve katılım' ön plana çıkmıştır. Özellikle de son yıllarda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel halkın toplum adına alınan kararlarda temsil ve katılımını güçlendiren kent konseyleri, Türkiye'de 2005 yılında oluşturulan 5393 sayılı belediye yasasında da öngörülmekte olup, yerel yönetimler alanında atılan büyük adımların başında gelmektedir. Yerel yönetim birimi olan belediyeler içinde barındırdıkları Kent Konseyleri vasıtasıyla, yerel halkın düşüncelerini meclise taşıyabilecek böylece merkezi yönetimle yerel halk arasında iletişim sağlanabilecektir. Aynı zamanda vatandaşların isteklerinin kent konseyleri tarafından dikkate alınması, katılım olgusunu da güçlendirecektir.

Bundan hareketle çalışmada bir yerel yönetim birimi olan belediyelerin, 5393 sayılı yasasında yer alan, katılımcılığın çarpıcı bir örneği haline gelen ve yeni

bir katılım mekanizması olarak tanımlanan “Kent Konseyleri” GAP Bölgesi kapsamında incelenecek olup, GAP Bölgesinde Kent Konseylerinin temsil ve katılım açısından işlevselliği ve etkin olup olmadığı alan çalışmasıyla birlikte ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ayrıca çalışmada öncelikle konuyla ilgili literatür taraması yapılarak, bu alanda günümüze kadar yazılmış olan çalışmalar ve yayınlar detaylı bir şekilde değerlendirmeye alınmış, yerli ve yabancı literatür taranmıştır. Alan çalışması olarak seçilen GAP Bölgesinde ise Kent Konseylerinin temsil ve katılımını ölçen anket soruları uygulanmıştır. Eş zamanlı olarak Belediye Meclis Üyelerine bu konudaki tutum ve davranışını ölçen sorular yöneltilmiş, sonuçlar SPSS programında analiz edilerek yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Temsil, Katılım, Belediye, Kent Konseyleri, GAP Bölgesi

DEPARTMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MA THESIS

**CITY COUNCIL AND MUNICIPAL COUNCIL'S APPROACH
TO REPRESENTATION AND PARTICIPATION: GAP REGION
SAMPLE**

Yeter ÇİÇEK

Supervisor : Prof. Dr. Uğur YILDIRIM

Year : 2015 , Pages: 175+17

**Jury : Prof. Dr. Uğur YILDIRIM (Chairperson)
: Prof. Dr. Yakup BULUT (Member)
: Assoc. Prof. Fikret MAZI (Member)**

In recent years administration has enter into the process of conversion in many parts of the world. Globalization and localization –two opposing concepts- create a big change in societies and in parallel with process of localization, local authority has made progress. With increasing emphasis on local authority, seen as a tool in the development of democracy, in many countries including Turkey reforms have been made for the restructuring of local authority. The reforms in the field of local authority and increasing importance of local authority so much nowadays have reflected on the actors affecting administration, and with these, participation in administration issues have gained importance. Also, in the structural arrangements that are made for local authority in recent years, the key concepts of local authority “representation and participation” have come into prominence. City councils that strengthen the participation and representation of local society in making decisions on behalf of society foreseen in the municipal law number 5393, created in 2005 in Turkey and it is one of the major steps taken in the field of local authority. Municipal as a local authority unit would carry local society's thoughts to the parliament by the way of city councils thereby communication between the local society and central government would have been provided. Being taken into consideration citizen's requests by the city councils would strengthen the participation phenomenon.

From this point in this study city councils that present in the municipal law number 5393 and described as a new participation movement will be examined in the scope of GAP region. City councils' efficiency and functionality in terms of representation and participation in GAP region will be exhibited with a field work. Also by making a literature review, local and foreign studies that are written in this field from past to these days have been assessed. In the field work GAP region, survey questions evaluating representation and participation of city councils have been implemented. Synchronously, questions evaluating attitude and behavior about this topic have been asked and the results have been interpreted by analyzing with SPSS program.

Key Words: Democracy, representation, participation, municipal, city councils, GAP region.

ÖN SÖZ

Bu çalışma günümüzde dünyada olduğu gibi Türkiye’de de hızlı bir yükselişe geçen yönetimde etkin söz sahibi olma durumundan hareketle GAP Bölgesindeki kent konseylerinin temsil ve katılım açısından işlevsel olup olmadığını öğrenme isteğinden dolayı ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında en büyük payı olan, çalışmanın en iyi şekilde oluşmasını sağlayan, kendine özgü öğretim yöntemi ile bana çalışma azmi aşıl原因, yüksek lisans öğrenimim boyunca titiz tutumu ve duruşuyla örnek aldığım ve gelecek yaşantıma da yön verecek olan sayın danışman hocam Prof. Dr. Uğur YILDIRIM’a teşekkürleri bir borç bilirim.

Çalışma boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, çalışmanın anket oluşturma aşamasında her zaman destek aldığım hocalarım Yrd. Doç. Dr. Şerif Öner, Yrd. Doç. Dr. Zehra Gül ve Arş. Gör. Aziz Belli ’ye;

Çalışmanın her aşamasında beni sabırla dinleyen, sonsuz destekleriyle her zaman yanımda olan ve bu yolda beni yalnız bırakmayan Arş. Gör. Dilek Özgün’e, Arş. Gör. Duygu Demirel’a, Arş. Gör. Abdulkadir Aksoy’a, Arş. Gör. Selcen Altınbaş’a ve Arş. Gör. Tülay Aydın’a ;

Ayrıca tüm yaşantım boyunca benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, bu günlere gelmemde büyük emeği geçen, hayatımı anlamlı kılan canım babam, annem, değerli abilerim, biricik yengem, kız kardeşim ve erkek kardeşime sonsuz teşekkürler...

Arş. Gör. Yeter ÇİÇEK
2015- HAZİRAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	III
ÖN SÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
1.GİRİŞ	1
2.KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	4
3.DEMOKRASİ, TEMSİL VE KATILIM ÜZERİNE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
3.1.Demokrasi	8
3.1.1.Yerel Yönetimler ve Demokrasi İlişkisi.....	9
3.1.2.Yerel Demokrasi.....	10
3.1.3.Yerel Yönetimlere Demokratik Nitelik Kazandıran Unsurlar.....	11
3.2. Temsil.....	12
3.2.1.Yerel Yönetimler ve Temsil İlişkisi	13
3.2.2.Yerel Temsil	14
3.3.Katılım.....	15
3.3.1.Yerel Yönetimler ve Katılım İlişkisi	16
3.3.2.Yerel Katılım	18
3.3.3.Katılım Yöntemleri.....	18
4.TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER	21
4.1.Yerel Yönetimlerin Tanımı	21
4.2.Yerel Yönetimlerin Tarihçesi.....	22
4.2.1. Osmanlıdan Cumhuriyete Kadar Yerel Yönetimler	23
4.2.2. Cumhuriyet Döneminde Yerel Yönetimler	25
4.3. Yerel Yönetim Türleri.....	27
4.3.1. Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak İl Özel Yönetimleri	27
4.3.2. Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak Köyler.....	28
4.3.3. Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyeler	28
4.4. Belediyelerin Temsil ve Katılım Durumu.....	30
4.5. Belediye Meclislerinde Temsil ve Katılım İlişkisi.....	32
5.KENT KONSEYLERİ.....	33
5.1.Kent Konseylerinin Tanımı ve Yasal Çerçevesi	34
5.2.Kent Konseylerinin Tarihsel Süreci	36
5.2.1.Gündem 21 (G21).....	37

5.2.2. Yerel Gündem 21(YG21).....	38
5.2.3. Türkiye ‘de Kent Konseylerinin Tarihsel Süreci.....	39
5.3.Kent Konseylerinin Oluşumu.....	43
5.4.Kent Konseylerinin Amaçları	45
5.5.Kent Konseylerinin Görevleri ve Çalışma İlkeleri.....	46
5.6.Kent Konseylerinin Organları	47
5.6.1.Genel Kurul	47
5.6.2.Yürütme Kurulu.....	47
5.6.3.Meclisler ve Çalışma Grupları.....	48
5.6.4. Genel Sekreterlik	48
5.6.5.Kent Konseyi Başkanı	49
5.7.Kent Konseylerinde Temsil ve Katılım Olgusu	49
5.8. Kent Konseyleri ve Belediyeler	50
6. GAP BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU VE TEMSİL VE KATILIM AÇISINDAN BÖLGENİN KENT KONSEYLERİNE YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI	52
6.1. Araştırma Alanının Sosyo-Ekonomik Özellikleri.....	52
6.2.Bölgenin Kent Konseyleri.....	60
6.3. Araştırma Modeli	70
6.4. Evren	70
6.5. Örneklem.....	70
6.6. Bilgi Toplama Araçları, Ölçme Aracının Hazırlanması Ve Geliştirilmesi	72
6.7. Ölçme Aracının Uygulanması Ve Verilerin Toplanması.....	72
6.8. Verilerin Analizi.....	72
6.9. Bulgular.....	76
6.9.1 Betimsel İstatistikler	76
6.9.1.1. Demografik Özelliklere Göre Dağılım	76
6.9.1.2. Temsil ve Katılım Özelliklerine Göre Dağılım	80
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	164
KAYNAKÇA.....	167
ÖZ GEÇMİŞ	

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekiller	Sayfa No.
Şekil 5.1. Kent Konseyi Paydaşları	44
Şekil 6.1. Güneydoğu Anadolu Bölgesi.....	52
Şekil 6.2. Gaziantep Kent Konseyi	62
Şekil 6.3. Şanlıurfa Kent Konseyi	64
Şekil 6.4. Mardin Kent Konseyi	65
Şekil 6.5. Adıyaman Kent Konseyi	66
Şekil 6.6. Siirt Kent Konseyi	67
Şekil 6.7. Batman Kent Konseyi.....	68
Şekil 6.8. Kilis Kent Konseyi	69
Şekil 6.9. Diyarbakır Kent Konseyi.....	70

TABLolar LİSTESİ

Tablolar	Sayfa No.
Tablo:6.1. GAP Bölgesi Nüfusunun İllere Göre Dağılımı	53
Tablo:6.2. GAP Bölgesinde Kentsel Ve Kırsal Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı	54
Tablo:6.3. GAP Bölgesi Ve Türkiye Karşılaştırmalı Eğitim İstatistikleri.....	55
Tablo:6.4. 12 Haziran 2011 XXIV. Dönem Milletvekili Genel Seçimi	57
Tablo:6.5. 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimleri	58
Tablo: 6.6. Evren ve Örneklem.....	71
Tablo: 6.7. Analizden Çıkarılan Değişkenler	73
Tablo: 6.8. Kent Konseyi Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	74
Tablo: 6.9. Analizden Çıkarılan Değişkenler	75
Tablo: 6.10. Belediye Meclis Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	75
Tablo: 6.11. Cinsiyete Göre Dağılım.....	76
Tablo: 6.12. Kent Konseyi Üyelerinin Doğum Yerine Göre Dağılımı.....	77
Tablo: 6.13. Belediye Meclis Üyelerinin Doğum Yerine	III
Tablo: 6.14. Bulunulan Yerde Yaşanılan Süreye Göre Dağılım	77
Tablo: 6.15. Yaşa Göre Dağılım	78
Tablo: 6.16. Medeni Duruma Göre Dağılım.....	78
Tablo: 6.17. Kent Konseyi Üyelerinin Görevlerine Göre Dağılımı	79
Tablo: 6.18. Belediye Meclis Üyelerinin Görevlerine Göre Dağılımı	79
Tablo: 6.19. Eğitim Durumuna Göre Dağılım	79
Tablo: 6.20. Kent Konseyi Üyelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı.....	80
Tablo: 6.21. Belediye Meclis Üyelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı.....	80
Tablo: 6.22. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyi	81
Tablo: 6.23. Belediye Meclisi Üyelerine Göre Kent Konseyi	81
Tablo: 6.24. Kent Konseyi Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	82
Tablo:6.25. Belediye Meclis Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam	82
Tablo: 6.26. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	83
Tablo: 6.27. Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam Tukey Analizi*.....	83
Tablo: 6.28. Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlamın Dağılımı*	84

Tablo:6.29.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	84
Tablo:6.30.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	85
Tablo:6.31.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	85
Tablo:6.32.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	86
Tablo: 6.33. Belediye Meclisi Üyelerinin, Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam	86
Tablo: 6.34. Kent Konseyi Üyelerinin, Şehirlere Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	87
Tablo: 6.35. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehirlere Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam.....	87
Tablo: 6.36. Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç	88
Tablo: 6.37. Kent Konseyi Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç	88
Tablo: 6.38.Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç	IX
Tablo: 6.39. Eğitim Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç	89
Tablo: 6.40. Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç*	90
Tablo: 6.41. Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç, Tukey Analizi*	90
Tablo: 6.42. Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaca Göre Dağılımı*	91
Tablo:6.43.Şehirlere Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç	95
Tablo:6.44. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinin Gerekli Yapılanma Olup Olmaması	92
Tablo: 6.45. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinin İşlevi	93
Tablo: 6.46. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinin İşlevi	93
Tablo:6.47.Kent Konseyi Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi	94
Tablo:6.48.Belediye Meclis Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi.....	94
Tablo:6.49. Kent Konseyi Üyelerinin Yaş Gruplarına Göre Kent Konseyinin İşlevi	95
Tablo:6.50.Belediye Meclis Üyelerinin Yaş Gruplarına Göre Kent Konseyinin İşlevi .	95
Tablo:6.51. Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi	95

Tablo:6.52.Belediye Meclis Üyelerinin Eğitim Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi	96
Tablo: 6.53.Kent Konseyi Üyelerinin Meslek Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi	96
Tablo:6.54.Belediye Meclis Üyelerinin Meslek Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi	97
Tablo: 6.55. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi .	97
Tablo:6.56.Belediye Meclis Üyelerinin Şehir Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi	98
Tablo:6.57. Kent Konseyi Üyelerinin Temsil Ettiği Kitle.....	98
Tablo:6.58. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle	99
Tablo:6.59. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle	99
Tablo: 6.60. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle.....	100
Tablo:6.61.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle.....	100
Tablo:6.62.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle.....	101
Tablo:6.63.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle*	101
Tablo:6.64.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle.....	102
Tablo:6.65. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle	102
Tablo:6.66.Meslek Gruplarına Göre, Belediye Meclisi Üyelerinin, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle Tukey Analizi	102
Tablo:6.67.Belediye Meclis Üyelerinin Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitlenin Dağılımı*	103
Tablo: 6.68. Kent Konseyi Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle.....	103
Tablo: 6.69. Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle Tukey Analizi*.....	104
Tablo: 6.70. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitlenin Dağılımı*	105
Tablo:6.71.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle.....	105
Tablo:6.72. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	106
Tablo:6.73.Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	106

Tablo:6.74..Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	107
Tablo:6.75.Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	107
Tablo: 6.76. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	108
Tablo:6.77.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	108
Tablo: 6.78.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	109
Tablo:6.79.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	109
Tablo:6.80.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	110
Tablo:6.81.Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmaları.....	110
Tablo: 6.82. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	111
Tablo: 6.83. Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar, Tukey Analizi*	111
Tablo: 6.84. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmaların Dağılımı*	112
Tablo: 6.85.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar	112
Tablo: 6.86. Hemşerilerin Kent Konseyi Yapılanmasının Varlığından Haberdar Olup Olmadıkları	113
Tablo: 6.87. Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları.....	113
Tablo: 6.88.Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	114
Tablo: 6.89.Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	114
Tablo: 6.90.Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	115
Tablo: 6.91. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	115
Tablo: 6.92. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	116
Tablo: 6.93.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	116
Tablo: 6.94.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	117

Tablo: 6.95.Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	117
Tablo: 6.96. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	118
Tablo: 6.97.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları	118
Tablo: 6.98. Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisi	119
Tablo: 6.99.Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliği	119
Tablo: 6.100.Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliği	119
Tablo: 6.101.Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	120
Tablo: 6.102.Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri*	121
Tablo: 6.103.Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	121
Tablo: 6.104.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	121
Tablo: 6.105.Yaş Gruplarına Göre, Belediye Meclisi Üyelerinin, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri, Tukey Analizi*	122
Tablo: 6.106.Belediye Meclis Üyelerinin Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebeplerinin Dağılımı*	122
Tablo: 6.107.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	123
Tablo: 6.108.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	123
Tablo: 6.109.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	124
Tablo: 6.110.Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	124
Tablo: 6.111. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	125
Tablo:6.112.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri	125
Tablo:6.113.Kent Konseyi Üyelerine Göre Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam..	126
Tablo:6.114. Belediye Meclis Üyelerine Göre Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam	126
Tablo:6.115.Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam	127
Tablo:6.116.Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam	127

Tablo:6.117.Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı.....	128
Tablo:6.118.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı	128
Tablo:6.119.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı	128
Tablo:6.120.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı	129
Tablo:6.121.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı	129
Tablo:6.122.Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam	130
Tablo:6.123.Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam.....	130
Tablo:6.124.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam	130
Tablo: 6.125. Kent Konseylerinde Yerel Demokrasinin İşleyişi.....	131
Tablo:6.126.Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek için Yapılması Gerekenler	131
Tablo: 6.127.Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek için Yapılması Gerekenler	131
Tablo: 6.128. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	132
Tablo: 6.129. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler	133
Tablo:6.130. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler	133
Tablo:6.131.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	134
Tablo:6.132.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	134
Tablo:6.133.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler, Tukey Analizi.....	134
Tablo:6.134.Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenlerin Dağılımı*	135
Tablo:6.135.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	135
Tablo:6.136.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	136
Tablo:6.137.Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	136

Tablo:6.138.Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler	137
Tablo:6.139.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler.....	137
Tablo:6.140. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun	138
Tablo:6.141.Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun	138
Tablo:6.142.Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	139
Tablo:6.143. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	139
Tablo:6.144. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	140
Tablo:6.145.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik*	140
Tablo:6.146.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	141
Tablo:6.147.Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik, Tukey Analizi	141
Tablo:6.148.Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksikliklerin Dağılımı*	141
Tablo:6.149.Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	142
Tablo:6.150.Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	142
Tablo:6.151.Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	143
Tablo: 6.152.Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	143
Tablo: 6.153.Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik, Tukey Analizi*	144
Tablo:6.154. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksikliklerin Dağılımı*	144
Tablo:6.155.Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik	145
Tablo:6.156.Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun	145
Tablo:6.157.Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun	145
Tablo:6.158.Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	146

Tablo:6.159.Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	147
Tablo:6.160.Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	147
Tablo:6.161.Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	148
Tablo:6.162. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	148
Tablo:6.163. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler, Tukey Analizi	148
Tablo: 6.164. Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksikliklerin Dağılımı*	149
Tablo:6.165. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	149
Tablo:6.166. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	150
Tablo:6.167. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	150
Tablo: 6.168. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	151
Tablo:6.169. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler	151
Tablo:6.170. Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyinde Olmalarının Kentin Temsiline ve Katılımına Katkısı	152
Tablo:6.171. Belediye Meclis Üyelerinin İllerinde Kent Konseyinin Olmasının Kentin Temsiline ve Katılımına Katkısı	153
Tablo: 6.172. Kent Konseyi Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Yüzdellik Analiz Sonuçları	154
Tablo:6.173. Belediye Meclis Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Yüzdellik Analiz Sonuçları	157
Tablo: 6.174. Katılımcı Demokrasi Gereği Kurulmuş Konseyler	159
Tablo: 6.175. Kent Konseyinin Gerekli Bir Yapılanma Olup Olmadığı	159
Tablo: 6.176. Kentin Vizyonunu Belirlemek.....	160
Tablo: 6.177. Kent Konseyi Üyelerinin Temsil Ettiği Kitle.....	160
Tablo: 6.178. Konsey Üyeleri.....	160
Tablo: 6.179.Hemşerilerin Kent Konseyi Yapılanmasının Varlığından Haberdar Olup Olmadıkları	161
Tablo:6.180. Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları.....	161
Tablo:6.181. Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisi	162
Tablo:6.182. Karar organlarının halk tarafından seçilmesi	162
Tablo:6.183. Kent Konseylerinde Yerel Demokrasinin İşleyişi.....	162

Tablo:6.184 Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması	163
--	-----

1.GİRİŞ

Yerel yönetimler demokratik yönetim yapısının temel unsurlarından birisini oluşturmakta ve özellikle yerel nitelikteki kamusal hizmetlerin sunumunda etkinliği artırmak amacıyla hemen her toplumda örgütlenmiş kurumlar olarak yer almaktadırlar. Günümüzde de halka en yakın kurumlar olarak bilinen yerel yönetimler, halkın içinde yer aldığı örgütlenmeler olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu bu örgütlenmeler, yerel toplulukta belli amaçları yerine getirmek ve belli ihtiyaçlara cevap vermek üzere, toplumların tarihsel gelişmelerine paralel olarak ortaya çıkmışlardır. 20. yy ile birlikte ise küreselleşmenin de etkisiyle dünyada yaşanan çeşitli gelişmeler ve değişimler neticesinde yerel yönetimler, diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de tartışılan konulardan biri haline gelmiştir. Ülkemizde hızlı bir gelişim sürecine giren yerel yönetimlerin, 1980’li yıllarla birlikte yeniden yapılandırılması söz konusu olmuş ve buna yönelik birçok reform yapılmıştır. Demokrasinin hızlı yükselişi ve gün geçtikçe halkın yönetimde etkin rol alma isteği reformların yapılmasını daha da gerekli kılmıştır.

Yerel yönetimlerin en önemli özelliği olan karar organlarının halk tarafından seçilmesi durumu ve bu seçilmişlerle halkın temsili, demokrasinin tabandan tavana doğru genişlemesini sağlamaktadır. Özellikle de demokratik sistemin temel unsuru olan halkın katılımı ve halkın yönetimden beklentilerinin yerel yönetimler aracılığıyla yerine getirmeleri yerel yönetimlere önemli işlevler yüklemektedir. Merkezi yönetime kıyasla yerel yönetimler, halkın katılımını sağlamada halka daha çok imkân sağlamakta, bu özelliğiyle yerel yönetimler demokrasinin temel kurumları olarak görülmekte ve son dönemde yapılan yerel yönetimlere yönelik yapısal düzenlemelerde yerel yönetimlerin anahtar kavramı olan ‘temsil ve katılım’ ön plana çıkarmaktadır. Bu yönde atılan en büyük adımlardan biri ise, son yıllarda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel halkın toplum adına alınan kararlarda temsil ve katılımını güçlendiren kent konseyleri olmuştur. Kent Konseyleri Türkiye’de 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Yasası’nın 76. maddesinde öngörülmekte olup, belediyeler için oluşturulması yasal bir zorunluluk haline gelmiştir. Yerel demokrasinin gelişmesinde önemli bir adım olarak görülen kent konseylerinin oluşturulması bu kapsamda yerel yönetimler alanında yapılan yeniliklerdendir. Yerel yönetim birimi olan belediyeler içinde barındırdıkları kent konseyleri vasıtasıyla yerel halkın düşüncelerini meclise taşıyabilmekte böylece merkezi yönetimle yerel halk arasında iletişim sağlanabilmektedir. Aynı zamanda vatandaşların isteklerinin kent konseyleri tarafından dikkate alınması, katılım olgusunu da güçlendirmektedir. Bunlardan hareketle **çalışmanın amacı**; GAP Bölgesindeki yerel halkın kent konseyleri hakkında ne düzeyde bilgi sahibi oldukları ve katılım düzeylerinin tespit edilmesi aynı zamanda kent konseyi üyeleri ve belediye meclis üyelerinin kent konseylerine ve temsil, katılım, yerel demokrasi kavramlarına ilişkin algı düzeylerini ölçmektir. Alan çalışması için GAP Bölgesinin seçilme nedeni ise, Türkiye’nin 7 bölgesinden biri olan GAP Bölgesinin diğer bölgelere nispeten sosyo-ekonomik gelişmişlik bakımından geri durumda olması, sahip olduğu 9 ilin de kendi içerisinde farklı sosyo-ekonomik yapıyı barındırması olmuştur. Ayrıca illerin sahip oldukları farklı etnik yapılar ve bu durumun halkın temsil ve katılımını ne yönde etkilediğini ortaya koymak GAP Bölgesinin seçilmesindeki ana etkenlerdendir.

Çalışmanın önemi; bu çalışmada ile GAP Bölgesindeki 9 şehirde kent konseylerinin var oluş sebebini simgeleyen temsil ve katılımın işlevsel olup olmadığı yapılan alan çalışmasıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu anlamda yapılan çalışmanın bilime katkısı, daha önce GAP Bölgesinde bu kapsamda bir çalışmanın yapılmaması ve yapılacak olan benzer çalışmalara ışık tutacağı düşüncesidir. Aynı zamanda hem bağımsız araştırmacıların hem de resmi kuruluşların bu çerçevedeki çalışmaları için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın yöntemi; çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk beş bölümde çalışmanın teori kısmı yer almakta ve bu bölümler bu alanda yazılmış olan yerli ve yabancı literatürlerin taranmasına dayanan kaynak derleme yönteminden yararlanılarak ve elde edilen bilgiler kuramsal çerçevede değerlendirilerek oluşturulmuştur. Değerlendirmede betimleyici bir yaklaşım izlenmiştir.

Çalışmanın altıncı ve yedinci bölümleri ise alan çalışması niteliğinde olup, literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler kapsamında çalışma alanı hakkında bilgiler verildikten sonra, GAP bölgesindeki 9 şehirde belediye meclislerine ve kent konseylerine anket yöntemi uygulanarak temsil ve katılım açısından etkin olup olmadığını ölçen sorular sorulmuştur. Araştırma amacına uygun olarak hazırlanan soruların, araştırmacı tarafından ilgililere dağıtılarak doldurulması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Sonuçları da SPSS (17.0) paket programına girilerek yorumlanmıştır.

Çalışmanın kapsamı; çalışma GAP Bölgesindeki Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak illerindeki Belediye meclisleri ve Kent Konseyleriyle sınırlı olup, bu illerin halkını kent konseylerinin ne düzeyde temsil ettiği, katılımın nasıl ve ne seviyede sağlandığını aynı zamanda bu konuda belediye meclis üyelerinin tutum ve davranışlarını ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma, kullanılan örneklem ile sınırlıdır. Bu nedenle elde edilen sonuçları ülke genelinde değil sadece GAP Bölgesi için genellemek mümkündür.

Bunlardan hareketle çalışma yedi bölümden oluşmakta her bir bölüm de kendi içinde alt başlıklara ayrılmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde; çalışma konusunun bütünü hakkında bilgiler verilmiş, çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve sınırlılıkları ele alınmıştır. Ayrıca yine çalışmanın bölümleri hakkında da tanıtıcı bilgilere yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde; çalışmayla ilgili daha önce yapılmış literatür taranmış ve yıl sıralamasına göre belli başlı eserlere yer vermeye çalışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; demokrasi, temsil ve katılım üzerine kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. Dünyada küresel anlamda yaşanan değişimlerle birlikte, bu durumdan etkilenen bu kavramlar ayrıntılı şekilde, demokrasi, yerel demokrasi, temsil, yerel temsil, katılım ve yerel katılım gibi alt başlıklar altında irdelenmekte olup, bu kavramların yerel yönetimlerle olan ilişkisine çalışmada yer verilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde; üçüncü bölümle bağlantılı olarak, yerel yönetimler ele alınmaktadır. Bölümde yerel yönetimlerin tanımı, tarihsel gelişimi -batı ülkelerindeki yerel yönetimlerin tarihsel gelişimine de değinilecek olup, buradaki amaç tarihsel olarak ve kurumlar bazında Türkiye ile kıyaslama yapmak olmuştur- ardından yerel yönetim türleri hakkında kısaca bilgi verildikten sonra çalışmanın temelini oluşturan belediyeler ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca belediye meclislerinde temsil ve katılımın mevcut durumu ve yasal düzenleme de ne şekilde yer aldığı da ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Çalışmanın beşinci bölümünde; yerel yönetimlerin en temel değerlerinden olan katılımcı demokrasi ve katılımcı demokrasiyi yerel düzeyde hayata geçiren, ülkemiz pratiğinde henüz çok yeni kurumlar olan ve birer katılım mekanizması olarak nitelendirilen kent konseylerinin Türkiye özelinde; tanımı, tarihsel süreci (dünyadaki gelişim süreciyle karşılaştırmalı olarak), oluşumu, amaçları hakkında genel bilgiler verilmiştir. Kent konseyinin ilkeleri ve hangi organlardan oluştuğu incelenmiş olup, belediyelerle ve katılım olgusuyla mevcut durumu tartışılmıştır. Ayrıca bu bölümde 2006 yılında oluşturulan Kent Konseyi Yönetmeliği irdelenmiştir. Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra, Kent Konseyine katılan aktörlerin yaşadıkları çeşitli sıkıntılardan dolayı yönetmelik 2008 yılında İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından Kent Konseyi Yönetmeliğinin gözden geçirilmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması amacıyla bir çalışma başlatılmış daha sonra 2009 yılında yönetmelikte birtakım değişikliklere gidilmiştir. Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ise 6 Haziran 2009 yılında yürürlüğe girmiştir. Çalışmada bu durumda göz önünde tutulmuştur. Bundan dolayı yönetmeliklerin temsil ve katılım noktasında değişikliğe uğrayan maddeleri üzerinde karşılıklı analiz yapılmış, ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın altıncı bölümünde; çalışmanın alan araştırmasını oluşturan GAP Bölgesinin coğrafi konumu, nüfusu, eğitim durumu, ulaşımı, ekonomisi, siyasi kültür yapısı, GAP Projesi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Ayrıca bölgenin illerini oluşturan Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt ve

Şırnak illerinin Kent Konseyleri incelenmiştir. GAP Bölgesindeki 9 Kent Konseyinin 2014-2015 yıllarını kapsayan bilgiler, kent konseylerinin internet sitelerinden ve birebir yapılan telefon görüşmeleriyle kent konseyi yetkililerinden temin edilmiştir. Buradaki amaç ise; diğer bölümde alan çalışmasına dair bilgileri yer alan bölgenin kent konseylerinin, günümüzdeki mevcut durumları hakkında bilgi vermek ve kent konseylerini tanıtmak olmuştur. Ayrıca yine bu bölümde ayrıntılı olarak çalışmada kullanılan araştırma modeline, evrene, örnekleme, bilgi toplama araçlarına, ölçme aracının hazırlanması ve geliştirilmesine, ölçme aracının uygulanması ve verilerin toplanmasına ve son olarak verilerin analizinde kullanılan testlere değinilmiştir. Bölümün son alt başlığını ise alan çalışmasından elde edilen bulgular oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş olup, ayrı ayrı yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise; alan çalışması olarak seçilen GAP Bölgesindeki Kent Konseylerinin “temsil ve katılımını” ve eş zamanlı olarak Belediye Meclis Üyelerinin bu konudaki “tutum ve davranışını” ölçen anket sorularına verilen cevaplardan hareketle çıkarılan sonuçlar ifade edilmiştir. Ayrıca bu bölümde bölgenin kent konseylerine özgü değerlendirmeleri yapılmış ve değerlendirmeler tartışıldıktan sonra bölüm sonlandırılmıştır.

2.KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

GÜLİSE, G., 2001. *Yerel Yönetim ve Demokrasi İlişkisi* adlı eserinde; demokrasi ve yerel yönetim ilişkisi irdelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca eser, kamu hizmeti veren yerel yönetimlerin varlıklarını ve bir yerel yönetim geleneğini oluşturabilmelerini ancak ihtiyaçlarını tatmin etmek zorunda oldukları müşteri-vatandaş aracılığıyla sürdürülebileceklerini açıkça ortaya koymaktadır. Yine çalışmada yerel yönetimlerin, demokratik geleneğin oluşmasında ve demokratik iklimin yaratılmasında önemli olduğu dile getirilmiştir.

ADIGÜZEL, Ş., 2003. *Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21": Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği* adlı çalışmada; Gündem 21 Bildirgesi ile çevresel ve kentsel değerlerin korunup geliştirilmesinde yurttaşın düşen görevler önemle vurgulanmış, ayrıca dünyadaki tüm yerel yönetimlere, beldelerinde katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentlerinin YG 21'ini oluşturmaları yönünde küresel bir çağrı yapılmıştır. Çalışmada, daha fazla gönüllü yurttaşın ve kentsel sorunların yerel sorunların çözüm sürecine katılımlarını sağlayacak ve katılımcı bir yerel demokrasinin yerleşmesinde ve gelişmesinde hızlandırıcı bir etki olarak YG21 sürecinin halka en iyi şekilde tanıtılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu konuda da en ussal çözümün Malatya Belediyesi özelinde, belediyelerin akçal olarak donanımlı hale getirilmeleri ve tanıtım projeleri ile bu sorunun üstesinden gelenebileceği belirtilmiştir.

ÖNER, Ş., & YILDIRIM, U., 2003. *Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımının Türkiye'ye Yansımaları: GAP Projesinde Sürdürülebilir Kalkınma Ve Yerel Gündem 21* adlı çalışmada, sürdürülebilir kalkınma kavramı detaylı bir şekilde ele alınmış, GAP Projesi değerlendirilmiş ve YG21'in bu doğrultuda sürdürülebilirliği tartışılmıştır. Yine Türkiye'nin kalkınmasında önemli adımlardan biri olarak görülen GAP'ın; "insan boyutu" ve "sürdürülebilirlik" kavramı ile birlikte anılmaya başlayan bir bölgesel kalkınma projesi olarak örnek oluşturması ve YG21 ile kent meclislerine bu durumun yansımaları çalışmada ayrıca dikkat çekilen noktalardandır. Eser GAP Projesi ile YG21'i bütünleştirmesi noktasında çalışma açısından önemli görülmektedir.

BELEDİYESİLİK ARAŞTIRMALARI MERKEZİ, 2004. *Yerel Yönetimler, Desentralizasyon Ve Azerbaycan Belediyeleri* adlı çalışmada, yerel yönetim alanlarında yapılan reformlar, desentralizasyon, Dünyada ve Türkiye'de belediyecilik deneyimleri, Türkiye'de yapılan belediye reformları ve Azerbaycan belediyeleri ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Eser Türkiye ve Azerbaycan'daki belediyeler bazında karşılaştırma imkânı sunduğu için literatürde önemli bir kaynak olarak bulunmaktadır.

BULUT, Y., 2005. *GAP Bölgesinde Kentleşme* adlı eserinde, GAP Bölgesinin sosyo-kültürel özellikleri detaylı bir şekilde ele alınmış, GAP Projesine ilişkin çeşitli yaklaşımlar tartışılmıştır. Ayrıca çalışmanın bölgenin kentleşme yapısına dair bir alan çalışması niteliğinde olması ve bölgenin sosyo-kültürel yapısına özgü veriler ortaya koyması bu alanda çalışanlar için önem teşkil etmektedir.

GÖRÜN, M., 2006. *Yerel Demokrasi Ve Katılım: İzmir, Konya Ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerine Bir Araştırma* adlı çalışmada; yerel demokrasi ve katılım ilişkisini birbiriyle bağlantı kurarak incelerken, aynı zamanda bir yerel yönetim birimi olan il özel idarelerinin 5302 sayılı kanunla yeniden yapılanmaları hakkında bilgi vermiş, bu kapsamda İzmir, Konya ve Ağrı illerinin il genel meclislerine yapılan anket çalışması ile yerel demokrasi ve katılım anlamında yerel halkın nerede yer aldığını açıklamaya çalışmıştır. Yazar bu illerde yaptığı alan çalışmasıyla ise şu sonuçlara ulaştığını ifade etmektedir; yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması konusunda çıkarılan kanunlara ve özeld il özel idaresi kanununa bakıldığı zaman, ülkemizin yönetim sisteminde gerçekleştirilen değişiklikler günümüze kadar hep birbirinden kopuk şekilde yapıldığından yönetimde gerçek anlamda bir bütünlük sağlanamamıştır. Aslında kamu yönetimi kuruluşu ve görevleri ile bütündür. Dolayısıyla ülkemizin tüm kamu yönetim sisteminin bir bütün olarak ele alınıp, günün koşullarına göre yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bu anlamda son çıkarılan yasal düzenlemeler bir ölçüde bu birbirinden kopuk yapılanmayı önleyici tarzda olmuştur.

Çalışmadan genel anlamda, “yerellik ilkesi” kapsamında yerel nitelikteki hizmetlerden sorumlu birimlerin daha etkin olması, karar alma süreçlerine aktif katılımının sağlanması, seçilmiş organların çoğunlukta olmasının sağlanması ve çok aktörlü bir katılımı gerçekleştirecek şekilde radikal bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu çıkarılmaktadır. Aynı zamanda yazarın çalışmasında, alan araştırmasında farklı ölçekli illere de yer vermesi ve sonuçlarının çıkarımlar doğrultusunda olması bu durumu desteklemekte, bütün bunlar çalışmayı diğerlerinden farklı kılmaktadır.

ÇUKURÇAYIR, M. A., 2007. *Katılımcılık Açısından Belediye Yasasının İşlevselliği: Kent Konseyleri Ve Öteki Mekanizmalar*, adlı çalışmada ise; yerel yönetimlerin hem yerel demokrasiyi hem de ulusal demokrasiyi güçlendirdiği biçimindeki bir ön kabulde yazılan bu yazıda, katılımcılık, yerel alan, yerel yönetim yasaları ve uygulamaları Türkiye genelinde tartışılmıştır. Çalışmayı benzer çalışmalardan farklı kılan yanı ise son hükümet döneminin yaptığı reformların da eserde tartışılan konu olmasıdır.

KARABULUT, H., 2009. *Yerel Demokrasilerde Kent Konseylerinin Rolü: Bursa Kent Konseyi Örneği* adlı çalışmasında; demokrasi, katılım ve yönetim kavramları üzerinde durulmuş, özellikle katılımın önemi vurgulanmış, katılımı sağlamaya yönelik olarak kullanılan araçlardan bahsedilmiş, kent konseylerinin yasal dayanağı olan yönetmelik çerçevesinde uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara ve çözüm önerilerine yer verilmiş, ölçek olarak büyüklüğü ve kuruluş tarihinin eski oluşu göz önüne alınarak Bursa Kent Konseyi incelemeye tabi tutulmuştur. Çalışmanın sonuç kısmında ise yazarın Bursa Kent Konseyine yönelik elde ettiği bulgular sıralanmış ve eksik bulunduğu noktalar dile getirilerek önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilere örnek olarak, kent konseylerinin etkin işleyebilmesi için hemşerilerde katılım arzusunun yaygınlaşması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bu kapsamda çalışmadan; Kent konseylerinin amaçlanan hedefleri sağlayabilmesi için, başta belediyeler olmak üzere, valilik, il özel idaresi ve diğer kamu kurumlarının yöneticilerinin yönetime katılım düşüncesini samimi olarak benimsemesi ve özendirici tedbirleri almaları gerektiği çıkarılmaktadır.

ZEREN, H. & ÖZMEN, A., 2010. *Halkın Belediye Faaliyetlerine Katılma Duyarlılığı Ve Hizmet Memnuniyeti: Karaman Belediye Örneği* adlı çalışma, halkın yönetim faaliyetlerine katılmada gösterdiği duyarlılığın ve yerel hizmetlerin verilmesindeki memnuniyet düzeyinin ölçülmesi amacıyla Karaman il merkezinde yapılan bir alan araştırmasını içermektedir. Bu kapsamda çalışmada, halk katılımının gereği, yerel yönetimlerde halk katılımının yöntemleri ve halkın yönetime katılma duyarlılığı açıklanmaya çalışılmıştır. Yapılan anket sonuçları ise yazarlar tarafından şöyle yorumlanmıştır; katılımın halkın bütünü tarafından arzu edildiği, Türkiye’de yapılan son yasal düzenlemelerle bunun önündeki engellerin kaldırılmaya çalışıldığı ancak uygulama noktasında çok önemli zorluklar yaşandığını öne sürülmüştür. Ayrıca bunun bir davranış biçimi olduğu belirtilmiş, bu durumun üstesinden gelinebilmesi için halkın daha da bilinçlendirilmesi gerektiği, yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına bu anlamda çok önemli işlerin düştüğünü ifade edilmiştir.

Makalede özellikle farkındalık yaratılmaya çalışılan vurgu ise halkın bilinçlendirilmesi ve belediye hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi için gerekli kuruluşlara düşen görevler olmuştur.

YILDIZ, S., 2010. *Yönetimsel Katılım Ve Kent Konseyleri: Antalya-Burdur-Isparta Uygulamaları* adlı çalışmasında; “Kent Konseyleri” Antalya, Isparta, Burdur illeri kapsamında incelenmiştir. Yönetime katılım kavramsal olarak ele alınmış, yerel düzeyde katılımın uluslararası hukukta ve Türk hukukunda nasıl bir ifade bulduğuna değinilmiştir. Ayrıca çalışmada yerel yönetimlerde demokrasinin gerekliliği üzerinde durulmuş ve yerel yönetimlerin önemli bir birimi olan belediyelerin yapısı incelenmiştir. Yerel demokraside etkisi yadsınamaz olduğu dile getirilen Kent Konseyinin oluşumları açıklanmaya çalışılmıştır. Uygulama alanı olarak seçilen Göller Yöresi illeri olarak anılan Antalya, Isparta ve Burdur illerindeki Kent Konseyi

oluşumları ele alınmıştır. Bu oluşumların yapıları tek tek aktarılmış ve Antalya ilinde bulunan konseyin yıllara dayanan tecrübesine, Isparta ilindeki konsey oluşturma

çabalarına ve Burdur ilinin 2009 yılında kurulan konseyinin yeni adımlar atma çalışmalarına yer verilmiştir. Aynı zamanda yazarın çalışması illerdeki sorumlu kişilerle bizzat görüşmelere dayanan bilgiler, söyleşiler ve anketler yardımı ile desteklenmiştir. Yapılan basın taramaları ve alınan verilere göre Antalya'nın tartışılmaz başarısının yanında, Burdur attığı adımlarla kendinden nüfusça üstün olan Isparta'yı gölgede bırakmayı başardığı çalışmada ifade edilmiştir.

Çalışma özellikle demokrasi kavramına vurgu yapmıştır. Bu kapsamda Antalya Kent Konseyinin yapılan alan çalışmasıyla birlikte halkın belediye meclisinde katılımını aktif olarak sağladığını ortaya koymuş, çalışmanın 3 ili de bu doğrultuda kıyaslaması literatür anlamında çalışmayı değerli kılmıştır.

YILDIRIM, U. vd., 2011. *Yerel Temsil Ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri: Kahramanmaraş ve Sivas Örnekleri* adlı çalışmasında; yerel temsil ve katılım ile belediye meclisleri arasındaki ilişkiyi kavramsal olarak açıklamıştır. Daha sonra yerel temsil ve katılım açısından Kahramanmaraş ve Sivas Belediye Meclisleri karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve bu çerçevede öncelikle araştırma alanının sosyo-ekonomik özelliklerine değinilmiş, daha sonra Kahramanmaraş ve Sivas belediye meclisinde uygulanan anket çalışmasının sonuçları karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır. Sonuç olarak eserde şunlar ifade edilmiştir; temsil işlevinin etkin bir şekilde gerçekleşebilmesi açısından adayların halk tarafından tanınması, ön seçimle belirlenmesi gibi parti-temsilci değil de halk-temsilci ilişkisini kuvvetlendirmesi beklenen bazı düzenlenmelerin yapılması ihtiyacı hem Sivas hem de Kahramanmaraş Belediye Meclislerinde yapılan anket çalışmasında ortaya konulmuştur. Halkın karar alma süreçlerine katılımı sağlamak açısından halkın demokrasi ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, pratik katılım mekanizmalarının oluşturulması ihtiyacı ortaya konulmuştur.

Yazarların çalışmayı farklı ölçekte ve özellikte iki ilde uygulamaya koymas, literatür kısmında savunulan görüşü desteklemiş ve çalışmayı bu alanda yapılan çalışmalara nispeten değerli kılmıştır.

ÖZOGUZ, B., 2012. *Farklı Yerel Katılım Yöntemleri ve Kent Konseyleri Örneği* adlı çalışmasında; öncelikle Türk yerel yönetim sistemi ve demokrasi, katılım, yönetim gibi kavramların kaynak derleme yönteminden yararlanılarak birbirleri ile ilişkilerini açıklamış ve daha sonra bazı katılım yöntemleri özetlenmeye çalışılmıştır. Kent konseylerinin sayıca çok olması ve çalışmanın temel amacı da göz önünde bulundurularak kent konseylerinin genel olarak ele alınmasının ardından, İstanbul'un farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip beş ilçesinin (Beyoğlu, Beşiktaş, Fatih, Kadıköy ve Zeytinburnu) kent konseylerinde inceleme yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulguları ise yazar şöyle dile getirmiştir; konseylerin gerekli altyapı ve kurguyu oluşturması ve yasa koyucuların kent konseylerinin yaptırım gücünü demokratik idealleri göz önünde bulundurarak konseyler lehine gözden geçirmesi halinde kent konseylerinin söz konusu katılım yöntemlerinden faydalanarak işlev sorunlarını aşabileceklerini belirtmiştir. Konseylerin yerel yönetimlerin geniş katılımı sivil danışma ve tartışma meclisleri olabileceklerini ve bu sayede Türk yerel yönetim hayatına yeni bir soluk kazandırabilecekleri yazar tarafından savunulmuştur.

Bahsedilen 5 ilçenin aynı şehirde olmasına rağmen her birinin katılım kanallarının farklı olması, halkın kent konseylerine karşı tutumlarının değişiklik arz etmesi ve bu durumun ilçelerin sosyo-ekonomik durumunda kaynaklanması çalışmanın en dikkat çekici tarafını oluşturmaktadır.

KURT, S., 2012. *Yerel Demokrasi Mekanizmaları Olarak Kent Konseyleri Ve Silivri Kent Konseyi* adlı çalışmasında; kent konseylerinin geçmişten bugüne kadar geçirdiği süreç ve ulusal ölçekte yapılan çalışmalar anlatılmıştır. Ayrıca kent konseylerinin gelişimi ve desteklenmesi için oluşturulan birlik ve platform faaliyetleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bir kent konseyi olarak, Silivri Kent Konseyinin çalışmaları anlatılmış ve örneklerle değerlendirilmiştir. Kent konseylerinin işlevselliği konusunda yaşanan sıkıntıların yanında daha etkin yapılara dönüştürülmesi için

gösterilen çabaların önem taşıdığı ve bu çabaların sonucunda kent konseyleri, geliştirilerek önemi zamanla artan ve yerel demokrasinin gelişimine daha fazla katkı sağlayan yapılar haline dönüşebileceği yazar tarafından savunulmuştur.

Yerel demokrasi kapsamında yazılan makalelere kıyasla çalışmada, kent konseylerinin temel hedefi olan aktif katılımı sağlama yönünde oluşturulan birlik ve platformların etkin olması gerektiği düşüncesi dikkat çekici noktalardandır.

ERKUL, H., vd., 2013. *Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği* adlı çalışmada; diğer çalışmalara nispeten kent konseylerinin sorunları üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda, kent konseyleri her ne kadar hukuki olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre kurulmuş olsalar da belediyelerin bir birimi olmadığı ve kent konseylerinin işleyişinin ayrı bir yönetmelikle düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Kent Konseylerinin tıpkı Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasası, bütçesi ve tüzel kişiliğe sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Yine kent konseylerinin en büyük sorunun katılım noktasında yaşadığı belirtilmiştir. Bunun nedeni demokrasi anlayışının hatta tanımının kişiden kişiye değişmesi ve bunun herkesin kendine göre bir demokrasi tanımının olmasından kaynaklandığı, demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesinin bir süreç gerektirdiği ifade edilmiştir.

AYGEN, M., 2014. *Kent Konseylerinin Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Örneği* adlı çalışmada; kent konseylerini, kentlerin öncelikli sorunlarının tespiti ve çözümü konusunda ülkemizdeki en güçlü katılımcı mekanizma aracı olarak görmektedir. Yazar bu anlamda kent konseyinin temel dayanakları olan Gündem 21, Yerel Gündem 21 hakkında detaylı bilgi verdikten sonra kent konseylerinin Türkiye'deki gelişiminden bahsetmiştir. Daha sonra kent konseylerini Elazığ ölçeğinde ele almış ve kent konseylerinin 'katılım' noktasında yaşadığı sorunlara çözüm önerileri geliştirmiştir. Önerilerde vurgu yapılan temel nokta ise kent konseyi yönetmeliğinin yetersiz olduğu noktasında olmuştur.

3.DEMOKRASİ, TEMSİL VE KATILIM ÜZERİNE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Dünyada küresel anlamda yaşanan değişimlerle birlikte, demokrasinin önem kazanması yerel yönetimlerin önemini iyice artırmış, yerel yönetimler son dönemlerde üzerinde yoğun çalışmalar yapılan bir alan haline gelmiştir. Bu çalışmalar kapsamında yerel yönetimlerin organları, oluşum şekilleri, sahip olduğu nitelikleri ve halkla olan ilişkileri sorgulanır duruma gelmiştir. Bu bağlamda bu başlık altında demokrasi, yerel demokrasi, temsil, yerel temsil, katılım ve yerel katılım kavramları irdelenmekte olup, bu kavramların yerel yönetimlerle olan ilişkisi üzerine yapılan tartışmalara yer verilmektedir.

3.1.Demokrasi

Demokrasinin yaygın olarak kullanılan tanımı 1864 yılında Abraham Lincoln tarafından yapılmış ve demokrasiyi, ‘halkın, halk tarafından ve halk için yönetimi’ olarak tanımlamıştır (Uzun, 2009: 300). Aynı zamanda Karl Popper demokrasiyi, diktatörlükten kaçınmayı mümkün kılan ve halkın etkin olduğu yönetim olarak görürken, Barry Holden, kamu siyasetine ilişkin önemli kararların halk tarafından alınması ve halkın yetkili olduğu siyasal sistem olarak tanımlamaktadır (Pustu, 2005: 122). Scuhumpeter’e göre demokrasi, kişilerin siyasi karar alabilmeleri için halkın oyu karşısında rekabet ederek iktidarı kazandıkları bir müessese olarak anlam bulurken, literatürde ise demokrasi, “*insan hakları, çoğulculuk, sözleşme düzeni, temsil-katılım gibi temel ilkelere dayalı ve sivil toplumun devletten, görece de olsa ayrılığını kabul eden bir yönetim tarzı*” olarak ifade edilmektedir (Üçer, 2011: 8-9). Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere, demokrasi kavramının kesin sınırlarla belirlenmiş bir içeriğinden ve net bir tanımından bahsetmemiz oldukça zordur. Klasik anlamı ile halkın kendi kendini yönetimini ifade etmesine rağmen, demokrasi kavramı günümüzde çok geniş ve çok yönlü bir kavram olarak kullanılmaktadır. Sartori, “*insanlar 1940'lara gelinceye değin, ister beğensinler, ister beğenmesinler, demokrasinin ne olduğunu biliyorlardı, o tarihten itibaren hepimiz demokrasiyi beğendiğimizi, ondan hoşlandığımızı ileri sürüyoruz ama artık onu ne biliyor, ne anlıyor ve ne de üzerinde anlaşıyoruz. Onun için tipik bir demokrasi karmaşası yaşıyoruz.*” ifadeleri ile demokrasi kavramında yaşanan anlam ve ifade zenginliğine dikkat çekmektedir (Pustu, 2005: 122).

Tarih boyunca her toplumun demokrasiyi kendi ekonomik, kültürel, siyasal ve hukuksal yapısına göre tanımlamakta, yorumlamakta ve uygulamakta olduğu görülmektedir. Özellikle de günümüz toplumlarında nüfusun hızla artması, kültürel ve toplumsal yapının karmaşıklaşması, devletin görevlerinin ve vatandaşların devletten beklentilerinin artması, bürokratik yapının büyüme eğiliminde olması gibi nedenlerle doğrudan demokrasinin uygulanması mümkün görünmemektedir. Özellikle de 18. yy ile birlikte temsili demokrasi önem kazanmaktadır. En genel ifadeyle **temsili demokrasi**, millete ait olan egemenliğin yine milletin seçtiği temsilciler aracılığıyla kullanmasıdır. Temsili demokraside seçim temel araç olmakta, her ne kadar seçmen ile temsilci arasındaki bağ seçimden seçime kurulmakta ise de dilekçe hakkı gibi usullerle vatandaşın katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca temsili demokrasi milli egemenlik teorisini dayanmakta, temsilci, seçildiği bölgenin değil, tüm milletin temsilcisi konumundadır (Tunç, 2008:1117). Fakat temsili demokraside de, bireyler seçimden seçime oy kullanan, sahip oldukları hakları yeterince kullanamayan, bunun dışında yönetimi etkileme imkânları olmayan pasif seçmenler (Üçer, 2011: 10) olarak kalmışlardır. Aynı zamanda özel çıkarlarını savunan baskı gruplarının, kamuoyu oluşmasını beklemeden ya da kamuoyunu saf dışı bırakarak yönetim üzerinde doğrudan etkili olmaları sebebiyle (Atiker, 2004: 124) istenilen sonuca ulaşılamamıştır. Bu kapsamda temsili demokrasinin daha iyi işlemesi için, halkın katılımının sadece dört-beş yılda bir oy vermekle sınırlı olmaması gerekmekte, seçmenlerin önemli konularda görüşlerini doğrudan beyan edebilecekleri, olumlu görmedikleri bir kanunun çıkmasını engellerebilecekleri ya da düzenlemeye ihtiyaç duyulan konularda kanun teklifinde

bulunabilecekleri ortamın oluşturulması gerektiği görülmektedir(Solak, 2012: 58). Temsili demokrasinin yanında bilinen belli başlı 3 çeşit demokrasi modelinden de söz etmek mümkündür. Bunlar (Belli ve Aydın, 2012: 136):

-Klasik/doğrudan demokrasi modeli; eski yunan şehir devletlerinde uygulama imkânı bulan doğrudan demokrasi de, toplumu oluşturan bireyler kendilerini ilgilendiren kararlara tek tek oy vererek katılmakta ancak bu tür demokrasi nüfus olarak çok küçük toplumlarda uygulanmaktadır. Bu nedenle günümüzde uygulanması oldukça zor olmaktadır (Üçer, 2011: 10). Doğrudan demokrasiyi savunanlar ise, parlamentoların toplum içinde ciddi bir güven ve yönetim bunalımı yaşadığını, temsili demokrasi içinde doğrudan demokrasi araçlarının kullanılmasının daha doğrudan ve katılımcı bir demokrasiye geçilmesini sağlayacağını ve meşruiyet krizinin de bu şekilde aşılabileceğini savunmuşlardır. Doğrudan demokrasinin halk girişimi, temsilcilerin azli, referandum gibi araçları bulunmaktadır. *Halk girişimi;* belli sayıda seçmene imzalarının bulunduğu dilekçe hakkı ya da kanun değişikliği teklif etme hakkı verilmesidir. *Temsilcilerin azli;* seçmenlerin çalışmasından memnun kalmadığı temsilcilerini görevden almasını sağlayan bir araçtır. *Referandum ise;* seçmenlerin önüne gelen bir siyasa hakkında kabul veya reddetmek gibi ifade de bulunmaktadır (Solak, 2012: 59).

-Yarı doğrudan demokrasi modeli; doğrudan demokrasi ve temsili demokrasi modeli arasında kalmış karma bir model olmakta, halk yine temsilciler eli ile yönetilmekte fakat seçimler dışında halkın yönetime doğrudan katılımını sağlayıcı referandum, veto, teklif hakkı gibi farklı uygulama araçları bulunmaktadır.

-Katılımcı/Çoğulcu demokrasi modeli; bu modelde iki kavram öne çıkmakta olup, çoğulculuk, vatandaşların düşünce ve ideolojisinin kısıtlanmaksızın, örgütlenme imkânlarına devlet müdahalesi olmadan katılabilmesi, her türlü fikirlerin meclislerde temsil edilmesi ve temsil ettikleri toplulukların çıkarlarının korunması olarak ifade edilmektedir. Katılımcılık ise, bireylerin yaşamını etkileyen kararlara bireysel olarak katılmayı ifade etmektedir. Katılımcılığı sağlamak için, bireylerin kendi yaşam tarzlarını seçmede özgür olmaları, demokraside toplum için değil bizzat toplum tarafından kararların alınması buna ilave olarak alınan kararlar hatalı bile olsa bireyler tarafından alınmış kararlar olduğu için temsilciler tarafından alınan kararlardan daha iyi olduğu düşünülmektedir. Modern toplumlar için vazgeçilmez demokrasi modelidir.

Sonuç olarak, demokrasi kavramının çok yönlü olduğu, ülkeden ülkeye ve zamandan zamana farklı anlamlarda kullanıldığı, farklı şekillerde kullanılan demokrasi anlayış ve uygulamalarının olduğu görülmektedir. Katılımcı demokrasi ve temsili demokrasi her ne kadar modern toplumlarda ideal demokrasi modeli olarak benimsenmiş olsa da günümüzde yaşanan gelişmeler, yerel düzeydeki ihtiyaçlara cevap verememesi ve bundan dolayı da yerel demokrasilere ya da demokratik yerel yönetimlere ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir (Belli ve Aydın, 2012: 137).

3.1.1.Yerel Yönetimler ve Demokrasi İlişkisi

Demokrasi ile yerel yönetimlerin birlikte anılması, temelini en eski yerel yönetim birimi olan komün yönetimlerinden almaktadır. Komünler buldukları dönemde demokrasi hücreleri olarak görülmüş ve yönetime karşı özgürlüğün, eşitliğin, katılımın ve yönetimde var olmanın örneğini sergilemişlerdir. Komünler 11. yy'da demokrasi idealini yaşatmışlar, 16. yy ile birlikte işlevini kaybetmiş ve zamanla devlet yönetiminin bir parçası haline gelmiştir. 16. yy'dan 19. yy'a kadar süreç bu şekilde devam etmiş, 19. yy ile birlikte yerel yönetimlerin önemi demokrasinin sağlanması noktasında dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu şekilde bakıldığı zaman yerel yönetimlerin tarihsel kökeninde demokrasinin olduğu görülmektedir (Görmez, 1997: 139).

Yerel yönetimler, demokratik yaşamdaki oynadıkları roller ve kamusal hizmetlerin halka sunulmasında yüklenedikleri fonksiyonlar nedeniyle, yönetilen halkın yönetime katılmasının ilk aşaması olarak görülmekte, hemşehrilik duygularının ve demokratik değerlerin gelişmesinde etkili kuruluşlar olmaktadır. Aynı zamanda geniş anlamdaki 'siyasi eğitim' önce yerel düzeyde başlamakta ve politikacıların büyük bir kısmı, önce yerel yönetim organlarında görev alarak kendilerini ülke politikasına

hazırlamaktadırlar. Yine yerel yönetimler, belirli bir bölgede yaşayan halkın, yaşadığı coğrafi bölgedeki ortak sorunlarıyla ilgilenmesi konusunda yetişmelerini sağlaması nedeniyle, demokrasi terbiyesi ve demokrasi tecrübesinin yerleşmesi için de demokrasi okulu sayılmaktadırlar (Alptürker ve Şen, 2013: 335).

Yerel yönetimler insanın özgürleşmesinde, kurumların demokratik nitelik kazanmasında, demokrasinin yaşanabilmesinde ve insanların demokratik eğitim kazanmasında birincil kuruluşlar olarak görülmektedir. Temsil ve katılım gibi çağdaş demokrasilerin temel niteliklerinin bu kuruluşlarda yaşayabilmesi de demokrasi-yerel yönetim ilişkisini güçlendiren unsurlar arasında sayılmaktadır (Görün, 2006: 161). Ancak bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde ifade edilebilir (Pustu, 2005: 125): Bu görüşlerin birincisi, Tolman Smith ve Moulin gibi düşünürlerin görüşü olmakta onlara göre yerel yönetimler demokratik seçim ilkesine aykırı ve geleneklerden gücünü alan kurumlar olmakta, dolayısıyla demokrasi ve yerel yönetimler birbirine ters düşen kurumlar olmakta ve yerel yönetimler gereksiz olarak görülmektedir. İkinci görüş, Langrod'un görüşüdür. Ona göre yerel yönetim ile demokrasi arasında bir sebep sonuç ilişkisi yoktur, birinin bulunmadığı bir ortamda diğeri pekâlâ bulunabilir. Aynı zamanda Langrod yerel yönetimleri demokrasi için siyasal bir eğitim olarak da görmeyi yanlışı olduğunu ifade etmektedir. Üçüncü görüş J. S. Mill'in görüşüdür. Ona göre, yerel yönetimlerle demokrasi arasında doğrudan bir ilişki vardır ve bu ilişkininde olması zorunludur. Mill; *'halk vergi ödüyorsa, ulusal düzeyde olduğu kadar yerel düzeyde de söz sahibi olmalıdır.'* ifadelerini kullanarak halkın yerel düzeyde yönetime katılmasının etkin bir yönetimi gerçekleştireceğini savunmuş, yerel yönetimlerin demokrasinin kurulması ve yerleşmesinde okul görevini üstlendiğini dile getirmiştir. De Tocqueville de, Mill gibi yerel yönetimlerin demokrasi için gerekli ve vazgeçilmez olduğunu öne sürmüş, onları birer siyasal eğitim aracı olarak görmüştür. Tocquivelle, bir ulusun özgür bir yönetim kurabileceğini ancak yerel yönetimler olmadan özgürlüğün ruhuna sahip olamayacağını, demokrasinin tabandan tavana doğru gelişeceğini ve bunda da yerel yönetimlerin oldukça önemli roller üstlendiğini ifade etmiştir.

Günümüzde yerel yönetimlerin güçlü bir yapıya sahip olması demokrasinin de gelişmesine önemli katkılar sağlar. Dünyada yerel yönetimleri güçsüz olan ama demokrasisi güçlü tek bir ülke dahi bulunmamaktadır. Aynı zamanda demokrasinin gelişmemiş olduğu ülkelerde yerel yönetimlerin de gelişmemiş olduğu görülmektedir. Demokrasiyi ülke çapında yaşatabilmenin ilk adımı yerel yönetimler olarak görülmekte, yerel yönetimler halkın siyasal terbiyesinin ve demokrasi terbiyesinin geliştirildiği temel basamak olmakta, bu yönü ile ülke çapındaki politikacıların, devlet adamlarının yetiştirildiği bir alan olarak algılanmaktadır (Pustu, 2005: 126).

3.1.2.Yerel Demokrasi

Demokrasi ve yerel demokrasi birbirinin tamamlayıcısı kavramlar olmaktadır. Bundan dolayı yerel demokrasi diye ayrı bir nitelendirme yapmak yerine yerel yönetim sisteminin demokratikleştirilmesinden yani demokrasi kültürünün yerel düzeyde yaşatılmasından söz etmek yerinde olacaktır (Çukurçayır, 2008: 22). Buradan yola çıkarak, yerel alanda ne kadar güçlü bir demokratik kültür sağlanır, sağlam bir seçim sistemi ve parti oluşturulur ve yönetim anlamında güç yerele bırakılırsa yerel demokrasi de o kadar güçlü bir şekilde mevcut olacaktır denilebilir (Norman vd., 2007: 58). Bu konuyu Yıldırım (2002: 12) şöyle dile getirmektedir; yerel demokrasi, belirli bir yaşam alanındaki kararların orda yaşayanların da etkin bir şekilde bu kararlara katılması ve kararların birlikte alınmasıdır. Bu şekilde yerel düzeyde karar alma süreçlerine, kamuoyu ve sivil toplumun katkısı ve yerel toplulukların bilgilendirilme düzeyi o toplumdaki demokrasi hakkında bir düşünce oluşturulmasını sağlayacak unsurlardır.

Yerel yönetimler etkinlik, katılma, demokrasi, özgürlük gibi değerlerle birlikte anılmaktadırlar. Bundan dolayı demokrasinin dört temel ilkesi olarak bilinen, çoğunluğun yönetimi, azınlığın haklarının korunması, siyasal eşitlik ve de düzenli olarak seçimlerin yapılması gibi ilkelere uygun olmaları ve bu nedenle de toplumun

demokratikleşmesi sürecindeki katkılarından dolayı bu birimlere haklı olarak yerel demokrasi denilmiştir. Yerel demokrasi kavramı, yerel yönetimlerle demokrasi arasındaki ilişkiyi çok iyi ifade etmektedir (Ökmen ve Parlak, 2010: 50). Aynı zamanda yerel demokrasi, her bir toplum için en iyi geleceğin öngörülmesi ve sağlanması, ortak bir uzlaşma ortamının oluşturulması, ortak ihtiyaçların belirlenmesi, sorunlara çözümlerin üretilmesi şeklinde de açıklanabilir. Yerel yönetimler ile demokrasi arasındaki ilişkinin temel dayanağı kendi kendini yönetme ilkesine dayanmaktadır. İlke katılmayı da beraberinde getirmekte (Önder, 2013: 313), bu kapsamda yerel demokrasi, genel olarak halkın karar alma süreçlerine doğrudan ya da temsilcileri vasıtasıyla etkin katılımı olarak da tanımlayabilmektedir. Bundan hareketle yerel demokrasinin ilkeleri olarak, yerel yönetim organlarının bağımsız oluşu, bu organların bağımsız karar alma yetkisine sahip olabilmeleri, bu kararları bağımsız uygulayabilmeleri, halkın bu kararlara etkin bir şekilde katılabilmesi ve mali bağımsızlık bu ilkeler arasında sayılabilir (Görmez, 1997: 196).

Yerel demokrasi olmadan ulusal demokrasiden söz etmek de mümkün değildir. Demokrasinin ulusal düzeyde sağlıklı işleyebilmesi, önemli ölçüde komşuluk ilişkilerine ve kişisel ilişkilere dayalı, bireylerin kararların alınmasına doğrudan katılabildiği ve günlük hayatta üzerinde denetimin bulunduğu 'küçük demokrasinin' varlığına bağlıdır. Ulusal demokrasi ile yerel demokrasinin birbirinden ayrı yapılar olarak düşünülmesi yanlış bir yaklaşımdır. Demokrasi ancak yerel düzeyde başarılı bir şekilde hayata geçirilirse ulusal düzeyde de başarılı bir demokrasiden söz edilebilir (Pustu, 2005: 129).

3.1.3.Yerel Yönetimlere Demokratik Nitelik Kazandıran Unsurlar

Yerel yönetimler en genel ifadeyle yerel halkın yerel nitelikteki ihtiyaçlarının giderilmesi için var olmalarının yanında demokratik boyutuyla da gündemdedir. Bu kapsamda yerel hizmetlerin etkin bir şekilde karşılanmasından öte, yerel yönetimlerin demokratikliği de tartışma konusu olmakta çünkü yerel yönetimler yalnızca yerel hizmetlerin yönetimi anlamına gelmemektedir. Yerel yönetim organları halk tarafından seçilmekte ve bu organların halka karşı olan sorumluluklarını ne derece yerine getirdikleri söz konusu olmakta, bu sebeple de yerel yönetimlerin demokratikliği önem taşımaktadır (Baraç, 2005: 14).

Yerel demokrasi ile bağlantılı olan yerel yönetimlere demokratik nitelik kazandıran unsurları şu şekilde ifade etmek mümkündür (Pustu, 2005: 129):

-Yerel yönetim süreçlerine halkın katılımının sağlanması; demokratik yerel yönetim için seçim gerekli fakat yeterli değildir. Bu anlamda günümüzde demokrasi (Gürcüoğlu, 2007: 44), temsili olmaktan ziyade halkın bizzat kendilerini ilgilendiren sorunların çözüm süreçlerine katılmasını ifade etmektedir. Bu anlayış, katılımcı demokrasi anlayışıdır ve bu bağlamda demokrasi, yerel toplulukların kendilerini yakından ilgilendiren konularda, kendi kendilerini özgürce, demokratik yol ve yöntemlerle yönetmelerini öngörmektedir. Temsil, katılım, denetim ve bilgi edinme hakkı gibi unsurlar, yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesinde önemli bir etkiye sahipken yerel demokrasinin gerçekleştirilebilme hedefinde de önemli hale gelmektedir (Özer, 2000: 135).

-Karar alma ve alınan kararları yürütebilme yetkisi; yerel demokrasilerde karar organlarının seçimle iş başına gelmesi ve bu organların kararları alırken bağımsız olmaları gerekmektedir. Karar alma süreçlerinde aynı zamanda halkın katılımının da sağlanması gerekir. Seçilmiş kişiler tarafından alınan bu kararların özgürce yönetme olanaklarının olması da gerekli şartlardandır (Beyazıt, 2006: 16).

-Yetki ve kaynak sahibi olma; yerel yönetimlerin üstlendikleri görev ve yetkileri yerine getirebilmeleri için aynı zamanda yetki ve kaynak sahibi olmaları da gerekmektedir. Yerel demokrasinin oluşabilmesi için, yerel yönetimlerin kendi gelir kaynaklarını yaratabilmeleri ve özerk bir bütçeye sahip olmaları gerekmektedir. Çünkü

yerel demokrasinin varlığı için yetki ve kaynak bakımından bağımsız bir yerel yönetimlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu iyi işleyen yerel demokrasinin ön koşuludur.

-Yönetmel açıklık; Keleş (1993: 21) yönetimde açıklığı şu şekilde yorumlamaktadır: Bir ülkede yasalar çok düzenli olabilir, buna paralel siyasal ve toplumsal sistem kusursuz işliyor görünebilir. Bütün bunlar, etkili bir denetim sisteminin olmadığı toplumlarda, bir noktadan sonra anlamsızlaşacaktır. Çünkü denetimin olmadığı ortamlarda, çürüme ve çözülme kaçınılmaz olmakta, yasal denetim de çoğu kez yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle yönetsel süreçleri halkın sürekli izleyebileceği ve denetleyebileceği bir yapıya kavuşturmak gerekir. Her türlü siyasal ve sosyal tikanlıkların önüne geçebilmek için bu bir zorunluluktur. Bu yaklaşım benimsendiği zaman, kent yönetimlerinin seçimden seçime hesap verme yöntemi yerine, sürekli hesap verme alışkanlığı, yani “yönetimde açıklık” ilkesi korunmuş olur.

Yerel yönetimlerin bu anlatılanlar doğrultusunda gerekli özerkliğe kavuşturulması, yeterli mali kaynak ve kendi personelini belirleme ve çalıştırma gibi durumlara kavuşması durumunda etkin ve demokratik bir yerel yönetim için gerekli koşullar sağlanmış olacaktır. Ancak bunlar gerekli olmakla birlikte yeterli koşulların sağlanması, bunun yanında, yerel yönetimlerin daha etkin ve demokratik kılınması, karar organlarının seçimle iş başına gelmesi ve halkın yerel yönetime katılımının her aşamasının sağlanması ile mümkün olmaktadır. Bunun için de yerel halkın gereksinimlerini ve isteklerini yerel siyasalara dönüştürecek demokratik bir “temsil” sürecine ihtiyaç olmaktadır (Azaklı ve Özgür, 2000: 111).

3.2. Temsil

Temsil kavramı ilk kez İngiltere ve Fransa’da, kralların kendilerine ait toprakların dışında genellikle asker ve vergi toplamak için danıştığı senyör ve kilise büyüklerinden ibaret olan meclislere zamanla halktan seçilmiş kişilerin de yer alması ve böylelikle meclise bu kişilerin temsilci sıfatı ile katılmaları sonucunda ortaya çıkmıştır. Temsilin uygulamaya geçişi ise, İngiltere’de 1245 yılında Kral III. Henry zamanında kilise büyükleri ve senyörlerden oluşan meclise, kontluklardan seçimle belirlenmiş şövalyelerden oluşan ikişer temsilcinin katılmasına karar verilmesiyle olmuştur. 1295 yılında I. Edward zamanında Modern Parlamentonun toplanmasıyla da İngiliz halkı bütünüyle temsil edilmiştir (Oruç, 2013: 29). Temsil kavramı her ne kadar 13. ve 14. yy’da bugünkü anlamıyla İngiliz Parlamentosunda kullanılmış olsa da temsil, aristokratik ve monarşik bir orta çağ kurumu olarak gelişmiş ve orta çağ boyunca demokrasinin gelişimine paralel olarak yavaş yavaş ilerleme kaydetmiştir (Çelik ve Uluç, 2009: 218).

Tarihsel süreç içinde Locke, John Adams, Edmund Burke, Hobbes, John Stuart Mill, Jean Jacques Rousseau gibi yazar ve düşünürler temsilin işlev ve geçerliliği konusunda farklı yaklaşımlar ortaya koymuşlardır. Bu yaklaşımlara göre ise temsilin temelinde, halk gibi düşünen, halkın içinde olan küçük bir kesimin halk adına kararlar alabilmesi ve bu kararları uygulamaya koyması yatmaktadır. Bu kapsamda temsil, gerçek kişilerin kendi yetkilerini gerçek olmayan kişilere aktararak kendileri adına kararlar alması olarak tanımlanmaktadır. Bunun bir zorunluluk olduğu dile getirilmiş ancak geniş topluluklarda yaşayan herkesin yönetime doğrudan katılmadığı ve herkes tarafından seçilen ve herkesi temsil eden kişilerin vasıtasıyla yönetimin oluştuğu ifade edilmektedir (Üçer, 2011: 14). Ancak, temsilin işlevsel olduğu konusunda yine aynı düşünürler çeşitli endişelerini de dile getirmişlerdir. Bu endişeleri seçimlerin başlayıp ve bittiği yönünde olmuştur. Rousseau ‘nun İngiliz halkına yönelik sadece seçim dönemlerinde özgür olabildiklerini, seçilen kişilerin temsil ettiği kitleyi unutmaması, onlardan giderek farklılaşıyor olması yönünde endişelerini oluşturmaktadır. Mill ise *Temsili Yönetim* (Representative Government) adlı yapıtında, temsile ilişkin temel kuramlarının birinin belki de en önemlisinin, başkaları üzerinde iktidar kurma ile başkalarını iktidar boyunduruğuna alma arasındaki güç dengesinin belirleyici olduğunu belirtmektedir. Ayrıca meclisler özel çıkarların temsil edildiği bir duruma

düşürülmemesi gerektiği konusundaki endişelerini dile getirmektedir (Bulut ve Tanıyıcı, 2007: 357-358).

Temsil kavramı günümüzde yaygın olarak kullanılmakta ve günümüz modern toplumların vazgeçilmez tartışma konuları arasına girmektedir. Ayrıca kavramın ne anlama geldiği konusunda da uzlaşma sağlandığı görülmektedir (Rao, 2002). Modern toplum düzeninde temsil (Pitkin, 1967; 4), temsil edilen anlaşmaya uygun bir şekilde, çeşitli eylemleri gerçekleştirmek için temsilcinin yetkili tutulması ile temsilci ve temsil edilen gibi iki kişi ya da grup arasındaki bir ilişkiyi ifade etmektedir. Bir sözleşme veya aralarındaki görev gereği başkaları adına hareket eden kişilerin söz konusu olması 'hukuki temsil'i, kişinin, bir gruba atfedilen din, dil, ırk, sosyal statü veya toplumsal üyelik gibi kişisel özellikleri nedeniyle o grubun temsilcisi sayılması hali ise 'sosyolojik temsil'i ifade etmektedir. Çalışmayla doğrudan ilgisi olan 'siyasi temsil' ise bunlara ek olarak, bir grubun çıkarı için genel bir sorumluluğu kabul etmeyi içeren prosedürel bir karaktere sahiptir (Yıldırım vd., 2011: 508). Bu tarz bir temsilde, halk belli aralıklarda ve belli siyasi konularda oyunu kullanacaktır. Fakat karar alma işini seçmiş oldukları temsilciler yerine getirecektir. Bu açıdan bakıldığı zaman iktidar halkın elinde görünmektedir. Temsilciler ise iktidarı kullananlar olmaktadır (Olsen, 1991). Siyasi temsil aynı zamanda "birey veya grup ya da geniş halk kitlelerinin çıkarına bir şeyleri savunan kesimi ifade etmektedir" şeklinde de tanımlanabilir (Heywood, 2004: 233). Günümüzde bu şekilde temsile dayanan bir sistemden söz edebilmek için öncelikle gerekli koşulları bilmek gerekmektedir. Bu koşullardan ilki, halkın belirli aralıklarla ve özgürce temsilcilerini seçmesi; ikincisi seçilen temsilcilerin halka karşı sorumluluk duyması; üçüncü ise temsilcilerin halkın temsil edici bir örneğini oluşturmasıdır (Azaklı ve Özgür, 2000: 11).

Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri olan temsil, demokrasinin esas ilkelerinden olan eşitliğin, geniş ölçekli bir siyasal sisteme uygulanması olarak da algılanmalıdır. Bunun gerçekleşmesi seçimlerle olmakta, seçimlerin özgür bir ortamda gerçekleşmesi ve bütün siyasal partilerin de eşit koşullarda seçimlere girmeleri gerekmektedir. Serbest ya da özgür seçimler demokrasinin en önemli aygıtlarından biridir ve halk seçim yoluyla temsilcilerini seçer ve egemenliği dört ya da beş yıllığına onlara devreder. Ancak süre bittiği zaman temsilcilerini değiştirebilmekte burada egemenliğin geçici devri söz konusu olmaktadır (Çelik ve Uluç, 2009: 218). Halkın bu şekilde temsilciler seçmesi egemenliğinden vazgeçmesi demek değildir. Demokrasi kaynağını halktan alır ve siyasal meşruluğun kaynağını da yurttaşları oluşturur. Halk, demokrasilerde egemenliğini, temsili yöntemin araçları olan parlamento ve yerel meclisleri kullanır. Bunun dışında da birçok doğrudan ya da dolaylı olarak çeşitli yöntemler kullanarak egemenliğini sürdürür. Bu yöntemler halk egemenliğinin temsilciler aracılığıyla her zaman yansıtılabilirliğinin de göstergesi olmaktadır (Çukurçayır, 2008: 21). Eşit, gizli, özgür ve serbest seçilen temsilciler, halk adına karar alma yetkisine sahip olmakla birlikte, sadece kendilerini seçen siyasal partinin değil tüm halkın temsilcileridir (Çelik ve Uluç, 2009: 218).

3.2.1.Yerel Yönetimler ve Temsil İlişkisi

Yerel yönetimler, yöre halkının ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşılamak üzere, yerel topluluğu kamu hizmeti sağlayan ve yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen, yönetsel, siyasal ve toplumsal bir gücü olan kurumlardır (Üçer, 2011: 19). Bu nedenle yerel yönetimler demokrasinin etkin gerçekleştiği yönetim birimlerinden daha üstündürler; çünkü bireyin kendi kendine yönetime katılabileceği en uygun ortam yerel düzeyde olan yani yerel yönetimler aracılığıyla yapılanıdır. Aynı zamanda yerel yönetimlerin bu durumundan dolayı yerel seçilmişler üzerinde seçmenlerin denetimi daha kolay olacağı düşünülmektedir. Seçimle iş başına gelen temsilciler, siyasi bir sorumluluk taşıdıklarından, aldıkları kararlarda ve yürüttükleri hizmetlerde bu sorumluluğu yansıtırlar. Çünkü siyasi yöneticilerin iktidarda kalmaları halkın onları tasvibine bağlı olmakta, aksi durumda bu temsilcilerin tekrar seçilmeleri mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla halk yerel seçimlerde adayları tanıdığı için daha rasyonel

seçim yapma olanağına sahip olmakta, halk yanlış tercih yapsa bile bu yanlışla tekrarlanmamaktadır. Bu nedenle, yerel yönetimler yönetim-denetim süreci açısından ayrıca ayrı bir öneme sahiptir (Yıldırım vd., 2011: 509). Bu kapsamda yerel yönetimlerin, yerel kaynak ve hizmetlerin yönetimi ve denetimi işlevini üstlendikleri düşünüldüğünde, temel ilkelerden biri, daha öncede değinildiği gibi, bu kaynak ve hizmetleri tüketen kesimlerin, temsilciler aracılığıyla, yönetim ve denetimde etkili olmaları gerekmektedir. Bir başka deyişle, söz konusu hizmet ve kaynakları tüketen kesimlerin yerel yönetimlerin karar organlarında dengeli bir biçimde temsili, demokratik ve etkili bir sistemin ön koşullarından birisi olarak görülmektedir. Bu doğrultuda yerel yönetim meclisleri, ilkece yerel halkı temsil eden, yerel halk adına iktidar kullanması kurala bağlanan organlar olarak oluşturmaları en önemli özellikleri arasındadır. (Çitçi, 1996: 7-8).

Yerel yönetimler bağlamında temsil konusuna ilişkin olarak değinilebilecek özelliklerden bir diğeri de, bu düzeyde temsil edilenlerle temsil edenler arasındaki “toplumsal yakınlık” olmaktadır. Yerel seçimler ve yerel seçmenler arasındaki coğrafi ve toplumsal uzaklığın, ulusal düzeye oranla daha az olmasının, demokrasi kurallarının öngördüğü hem “gerçek bir seçme sürecinin” hem de etkili bir halk denetiminin gerçekleşmesinin sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda mekânsal ve toplumsal yakınlık, vatandaş-yerel siyasal elit ile seçmen-yerel yönetim ilişkisini kolaylaştırarak demokratik bir temsil ve katılım ortamı sağlamaktadır (Yaylı ve Pustu, 2008: 143-144).

3.2.2.Yerel Temsil

Yerel yönetimlerin halka en yakın yönetim birimleri olduğu, demokrasinin küçük yerel yönetim birimlerinde daha kolay uygulanabildiği, bu küçük yönetim birimlerinde doğrudan temsil ve yönetime katılmanın gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu bilinmektedir. Tarihsel olarak da yerel yönetimler, merkezi yönetimden önce geldiği gibi demokratik potansiyel olarak da diğer yönetim modellerinden üstün olduğu görülmüştür. Çünkü bireyin kendi kendine yönetime katılabileceği en uygun ortam “yerel düzeyde” olanıdır. Bu bağlamda yerel düzeyde seçilmişlere sahip olmak, pek çok nedenden dolayı demokratik sistemin devamlılığı için de önemli olmaktadır (Aksu ve Kurtuluş, 2011; Ulusoy ve Akdemir, 2010).

Yerel demokrasi kavramına temel olan yerel anlamda temsil anlayışı, bir yandan kendi çıkar ve talepleri doğrultusunda temel siyasaları savunacak temsilci adayları arasında seçim yapacak bilinçli bir seçmen, öte yandan genel çıkarı savunacak bir temsilci ideale dayanmaktadır. Bunun yanında demokratik bir yerel temsil sisteminin de sahip olması gereken önemli bir özellik de, sistemin, nüfusun belli özelliklerini ve halkın içindeki belli grupların temsil organına yansımaları sağlamasıdır. Çünkü meclisin alacağı kara ve inceliklerin belirlenmesi, çatışan fikirler doğrultusunda tercih yapma açısından önemli görülmektedir (Pustu, 2008: 143).

Bundan hareketle yerel düzeyde temsil günümüzde önem kazanmaktadır. Kavram, biçimsel olarak, Batılı kapitalist ülkelerde anlaşıldığı biçimde, yerel halk tarafından seçilmiş organlara sahip olmakla gerçekleşmektedir. Bu ülkelerin 19. yy’da geliştirmiş oldukları yerel yönetim sistemlerinin temelinde de, demokrasi; bir ideoloji, bir teori ve bir kavram olarak, toplumsal örgütlenmelerin en uygun şekilde temsili ifade eden bir dizi siyasi fikirlerin toplamı olarak belirtilmiştir (Abdellatif, 2003: 3). Kısaca, halkın kendi kendini yönetmesi ve yönetecek kişileri seçmesi ilkesi yer almakta ve 1789 Fransız Devrimi, demokratik temsili yerel yönetim anlayışını güçlendiren önemli bir etmen olarak görülmektedir. Yerel demokrasi ulusal ölçekteki demokratik yönetimin temelini oluşturmakta, batılı ülkeler demokrasinin bir gereği olarak, temsili nitelikteki yerel kurumları ve yerel özerklik ilkesini geliştirirken, Doğu Avrupa ülkeleri de temsili halk komiteleri hiyerarşisi kurarak pratiklerini geliştirmeye çalışmışlardır. Doğu Avrupa ülkelerinde yerel yönetimler ile merkezi yönetimler hemen hemen özdeş gibidirler. Demokratik merkezîyetçilik ilkesi kapsamında hepsi geniş ölçüde merkeze bağımlı durumdadır. Üçüncü dünya ülkelerinde ise, durum daha farklı olup, Hindistan ve Filipinler gibi ülkeler, batının yerel yönetimini benimserken, Arap ülkeleri ve Pakistan

gibi ülkelerde ise, demokratik yönetim söz konusu olduğundan, buralarda, seçilmiş yerel organlar merkezin sıkı denetimi altında tutulmuşlardır. Etyopya ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde ise, güçlü monarşinin etkileri yerel düzeyde de açıkça görülmektedir (Keleş, 2012: 88).

3.3.Katılım

Katılım kavramının tarihsel kökünün, Avrupa'da 18. ve 19. yy'a kadar giden burjuva özgürleşmesine dayandığı iddia edilmekte; o dönemlerde katılım, ekonomik ve politik alanda payını talep eden yeni burjuva hareketinin hem programı hem de savaş ilanı olarak nitelendirilmektedir. 20. yy ile birlikte oluşan sosyo-politik anlamdaki gelişmeler ışığında katılım kavramı ise, çağın ruhuna uygun bir kavram haline gelmektedir (Beyazıt, 2006: 17). Genel anlamda; *“bir kararın hazırlanması, olgunlaştırılması, alınması ve uygulanması aşamalarından birine, bir kaçına veya bütününe o kararlardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenecek kişilerin güçleri oranında katkıda bulunması”* şeklinde ifade edilmektedir (Demir ve Acar, 2002: 237). Aynı zamanda demokrasinin belirleyici unsurlarından biri olan katılım kavramı, örgütlenmiş ya da örgütlenmemiş yönetilenlerin siyasal karar süreçlerinde yer alabilmesi ve bu kararların oluşumunu etkileyebilmesidir. Ancak bunlardan katılım kavramının yalnız siyasal sistemle ilgili bir sorun olduğu düşünülmemeli, aynı zamanda yurttaş olmanın da önemli bir ölçütü ve göstergesi olarak da görülmelidir.

Bu bağlamda katılım kavramı günlük dilde oldukça sık kullanılan bir kavram olmaktadır. Bir şirkette çalışanların yönetsel kararların oluşumuna katılmaları, bir sendika ve dernekte görev alma, herhangi bir siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel olayın protestosu, değişik ideolojiler ve onların toplumsal yansımalarına karşı tutumlar vb. birçok konu katılım kavramı içerisine girmektedir (Eroğlu, 2006: 191-192). Platt'a (1996) göre ise yerel toplulukların ve bireylerin günlük yaşamda üç tür katılım şekli sergiledikleri ve bunların birbirinden bağımsız olmadığı, birbiriyle etkileşim içinde olduğu belirtilmektedir.

Bunları şu şekilde sınıflandırmak mümkündür (Meldon vd., 2):

-Fiziksel katılım; kişinin beceri ve çabaları ile mevcut olmaktadır. Kişi burada fiziksel olarak katılım sergilemektedir.

-Duygusal katılım; varsayılan sorumluluklar, güç ve otorite.

-Zihinsel katılım; kavramsallaştırılan aktiviteler, karar verme. Burada birey zihinde karar vererek katılımı gerçekleştirmek için hazırlığı yapmakta.

Ayrıca katılımın hem siyasal hem de yönetsel boyutu bulunmaktadır (Görün, 2006: 164). Siyasal boyutu yönüyle katılımın çeşitli tanımları bulunmakta, toplumun ve idarenin işleyişini etkileyecek kararların işleyişine halkın aktif olarak katılımı şeklinde genel tanımlanmaktadır (Gölcik, 2009: 3). Ayrıca düzenli aralıklarla yapılan seçimlerde oy vermenin yanında her türlü karar karşısında ortaya çıkan ilgi düzeyi ve bu ilginin sonucu olarak kararlara katılma olarak da ifade edilmektedir. Bu tanımlardan hareketle katılım ve siyasal katılım kavramları arasında farklar ve benzerlikler olduğu görülmektedir. Siyasal katılım, katılımın sadece siyasal anlamda karar alıcıları etkilemek olduğu; katılım ise siyasal bir çevrenin yanında yaşamın diğer alanlarında da bireylerin sosyal hayata ve alınan kararlara katılımı olarak tanımlanmaktadır. Bu noktada katılım kavramının siyasal kültür ve siyasal davranış üzerinde daha etkili olduğu ve toplumsal kalkınmanın sağlanabilmesi için katılımcılığın ve katılım kültürünün gelişmesinin büyük katkıları olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Ancak şu da belirtilmeli ki; siyasal katılma biçim ve düzeyleri ülkelerin siyasal örgütlenmesine, rejimine, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına, siyasal birikim ve bilinç düzeyine göre büyük farklılıklar gösterebilmektedir (Belli ve Aydın, 2013: 138). Yönetsel boyut açısından ise; siyasal ya da yönetsel kadroların belirlenmesinden çok, bu kadrolara yerleşmiş kişilerin almış olduğu kararlara ve yapmış oldukları işlemlere halkın ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı olarak tanımlanmaktadır. Bunlardan hareketle katılım iyi bir yönetsel ve siyasal sistemin kurulması ve çıkar çatışmalarının giderilmesinde aracı olup, genel amacı daha fazla demokrasiyi gerçekleştirmektir. Katılımla birlikte, siyasal

sistemin alacağı kararların ilgili kamuoyuyla birlikte alınması, kamuoyunun bu süreçten olabildiğince bilgi sahibi olması ve bu yolla bireyin siyasal sisteme yabancılaşmasını

önlemek temel hedef olmuştur. Aynı zamanda katılımın; daha fazla yurttaş katılımı, yönetime katılan bireylerde eşitliğin sağlanması, yönetimi denetleme, doğru karar alma, bireysel hakların korunması, meşruluğun oluşturulması gibi amaçları da bulunmaktadır (Beyazıt, 2006: 20).

Demokrasi kavramının başlıca unsurları arasında saydığımız halkın katılımı, çoğunluk ilkesi ve yöneticilerin hem dayanışmaya önem vermeleri hem de seçmene karşı hesap verme sorumluluğu duymaları ve merkezi boyutta geçerlilik kazanması gereken ilkelerin olduğu gibi, bu ilkelerin 'yerel' boyutta da geçerlilik kazanması önemlidir. Dolayısıyla yerel yönetimlerin 'yerel katılımı' güçlendirecek yapılanma içinde olması, ulusal ve yerel demokrasinin gelişimini sağlayarak bu sayede eşitliğin, özgürlüğün sağlanmasına, bireylerin inanç, tutum, davranış ve bilgi düzeylerini geliştirmelerine yol açacaktır (Görün, 2006: 165).

3.3.1.Yerel Yönetimler ve Katılım İlişkisi

Katılımın en kolay, etkin, verimli ve sağlıklı olduğu alan yerel yönetimlerdir. Demokratik terbiye kuruluşları ve demokrasi okulu olarak ifade edilen yerel yönetimler, merkezi yönetim karşısında halkın sesini kolaylıkla duyurabildiği kurumlar olmuşlar bunun sebebi ise, demokratik katılımın yereldeki işleyişinin, halkın yerel organlarını seçmesinden, merkezi idareden bağımsız karar vermek için gerekli yerel demokratik ilkelerin uygulanmasına zemin hazırlanmasına kadar birçok ihtiyacı karşılayabilmesidir. Bu bağlamda yerel halk farklı katılım yolları ile yerel karar verme mekanizmasına katılmak istemekte böylelikle merkezi hükümetin dikkatsizliklerini ve göreceli güçsüzlüklerine bu şekilde müdahale edebilmektedir (Önder, 2013: 315).

Yerel yönetime halkın katılımına imkân tanıyan farklı uygulamalar bulunmakta bunlar arasında özellikle halk oylaması, halk toplantıları, meclis toplantılarına katılım, referandum yoluyla katılım, danışma kurulları, kent konseyleri ve Yerel Gündem 21 yönetime katılım uygulamaları olarak kullanılan yerel anlamda formlar arasında yer almaktadır (Görün, 2006: 167):

Halk Oylaması "Doğrudan Demokrasi" : Günümüzde doğrudan demokrasinin zaman, maliyet ve etkinlik açısından uygulanabilirliğinin olanaksız olduğu düşüncesi yaygın bir kanaat haline gelmiştir. Oysa doğrudan demokrasi halka, yerel bazı önemli konularda daha etkin olarak karar almasına yardımcı olacak seçenekler sunma imkânı tanımakta, doğrudan demokraside halk tüketici olmaktan çıkıp üretici duruma gelmektedir. Diğer ifadeyle pasif olmaktan uzaklaşmakta, yaşadığı çevreyi biçimlendirir duruma gelmektedir. Aynı zamanda doğrudan demokrasi ile temsil sisteminden kaynaklanan boşluklar katılım yoluyla giderilmekte, yerel halk tarafından seçilen yöneticilerin yerel halkın sorunlarına olan duyarlılıkları artmaktadır. Genelde temsili organlar tarafından çözümü güç olan sorunların halk oylaması ile son derece yararlı sonuçlar alındığı kanıtlanmıştır.

Halk Toplantıları: Yerel yönetimler tarafından düzenlenen halkı bilgilendirme ve yönetimin eylem ve işlemlerinin yöneticiler, uzmanlar ve halk tarafından tartışılmasını sağlayan bu toplantılar, yerel yönetimleri güçlendirici bir nitelik taşımaktadır. Yerel meclis ve başkanlarının alacakları kararlarda bu toplantıların etki gücü oldukça yüksek olmakta aynı zamanda yönetim ile halk arasında bilgi akışı sağlıklı bir şekilde sağlanmaktadır. Yerel koşullara bağlı olarak yerel topluluk üyeleri ve toplantıya katılanlar bu toplantılarda tartışılacak gündem maddeleri üzerinde toplantı tutanaklarına da geçmek şartıyla sözlü ya da yazılı önerilerde ya da bildirimlerde bulunabilmektedirler.

Meclis Toplantılarına Katılım: Yerel halkın meclis toplantılarına katılımının sağlanması, halkın dilek ve sorunlarının meclise ve yönetime iletilmesini sağlayacak yöntemlerden birisi olmakta, aynı zamanda bu toplantılara katılan halkın bilgi eksikliği giderilmiş olmaktadır.

Referandum Yoluyla Katılım: Referandumda amaç, ulusal ve yerel düzeydeki bazı konularda halkın görüşlerinin alınması, sunulan çözüm önerilerinden hangisinin halk tarafından benimsendiğinin belirlenmesine yönelik olup, kamuoyunun gerçek

eğilimlerini ortaya koymaktır. Referandum yönetimi vatandaşlara, yöneticilerin aldıkları kararları, kararlarla ilgili uygulamaları ya da bazı durumlarda politikacıların izledikleri politikaları onaylama ya da reddetme imkânı sağlamakta ancak referandumlar genellikle çözümü güç, riskli ve halk tarafından benimsenmesi zorunlu durumlarda kullanılan bir yöntem olmaktadır (Üçer, 2011: 42).

Danışma Kurulları: Karar alma ve bu kararları uygulama süreçlerinde, yerel halkın ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerine başvurulması ve bu amaçla kurumsal düzenlemeler yapılması etkin bir katılımın sağlanmasının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin temel çalışma alanlarında demokratik kitle ve meslek örgütlerinin, uzmanlıkların ve halk temsilcilerinin katıldığı danışma kurullarının oluşturulması ve bunların yerel yönetimlerin çalışmalarında yol gösterici olması, kamu bilincinin ve sorumluluğunun sağlanmasında önemli olmakta bu da katılımı önemli ölçüde etkilemektedir. Ayrıca bu tür kurullar, yerel yönetim yetkililerine, yerel halka görüşlerini iletme de ve yerel halk ile aralarında aracılık yapması bakımından önemli işlevlere de sahiptir. Bu kurullar, yerel yönetimlerde halkın katılımını artırmak amacıyla halkın gereksinim duyduğu hizmetler konusunda yetkili organlarla birlikte çalışmakta ve onlara tavsiyelerde bulunan yerel topluluk üyelerinden oluşmaktadır.

Gündem 21: Gündem 21'in çıkış noktası 1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan ve Yeryüzü Zirvesi olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler ve Çevre Kalkınma Konferansı olmuştur. Gündem 21'in temel felsefesi, katılımı artırmak ve bulunduğu yerleşimden başlayan hemşehri sorumluluğunu geliştirmek olmuştur. Ulusal-yerel yaşam kalitesini artırmada sorumluluk, eşitlik, özgürlük ve dayanışmaya dayandırılan Gündem 21, halkın yerel yönetimlere doğrudan katılımını sağlayacak ve doğrudan denetim şansını artıracak bir araç özelliği taşımaktadır. Bundan hareketle Gündem 21 idari merkezli değil toplum merkezli olmakta ve kamu, özel ve sivil sektörlerin birlikteliğinde etkin bir katılımı ortaya çıkarmış bulunmaktadır.

Yerel Gündem 21: Gündem 21 doğrultusunda ortaya atılan ve yine gündem 21'in yerel uzantısı olan Yerel Gündem 21 ile tüm insanlığın yaşam kalitesi gözetilerek yerel düzeydeki sürdürülebilir kalkınmanın çok aktörlü bir katılımı sağlanabileceğini ileri sürülmüştür. Yerel Gündem 21, öncelikli olarak yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması yolu ile yerel düzeyde Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımcı, çok sektörlü bir süreçtir. Yerel Gündem 21'in Gündem 21 içerisinde kendisine yer bulması kolay olmamıştır. Özellikle de merkezi yönetim temsilcileri tarafından olumsuz bir tutum sergilenmiş, buna rağmen yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer tüm ilgililerin, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. yüzyılın yerel gündemi"ni oluşturmaları karara bağlanmıştır. Yerel Gündem 21 ile sosyal, çevresel ve ekonomik konularda değişimin sağlanabilmesinde en önemli unsurlardan biri de kararda da belirtildiği üzere halkın sürece etkin katılımıdır (Bozkurt, 2014: 234).

Kent Konseyleri: yeni bir katılım mekanizması olarak tanımlanan kent konseyleri, Birleşmiş Milletlerin (BM)'in 1992 Rio Yeryüzü Zirvesinde gündeme gelen ve karara bağlanan bu kurullar Yerel Gündem 21'in parçası olarak oluşturulmuştur (Belli ve Aydın, 2013: 139). Halk tarafından seçilen yerel yönetim organlarının çalışmalarına halkın katılımını ve denetimini sağlamak için, en alt düzeydeki yerel yönetim birimlerinden yukarıya doğru örgütlenerek çeşitli örgütlerin, temsilcilerin ve uzmanların da katılımını sağlayarak oluşturulan kent konseyleri, dinamik yapılarıyla etkin bir çalışma olanağına sahiptir. Kent konseyleri genel olarak, kent yönetimine dair tüm etkinlikleri izleyerek rapor oluşturur ve bunu kamuoyu ile paylaşarak, kamuoyunun bu etkinliklerde haberdar olmasını sağlar, tartışma olanakları yaratır ve böylece mevcut sorunların çözümüne ve geleceğe yönelik tasarımlara katkıda bulunur.

3.3.2.Yerel Katılım

Çağdaş toplum yapısının temel göstergelerinden birisi, katılımcı bir toplumsal ve siyasal sistemin varlığıdır. Demokratik sistemlerde, yasal, yönetsel ve ekonomik

uygulamalar yurttaşların beklentilerine göre düzenlenmek ve biçimlenmek zorundadır. Aksi durumda, hem genel yönetim hem de yerel yönetim temel özelliği olan yönetiminin halkın onayına ait olması durumunu kaybeder. Bugün demokrasinin kendine özgü değerler evreni, onu bir yönetim ve yaşama biçimi olarak küreselleştirmekte, bunların doğal bir sonucu olarak, bugün dünyada, temsile dayalı demokrasiden yarı doğrudan demokrasiye geçme çabaları görülmektedir. Bu çabalar, halk tarafından yönetme ve karar alma işlevinin gerçekleşmesi ve halkın yönetime etkin katılımının sağlanmasının çabalarıdır. Çünkü katılımcı demokrasinin güçlendirilmesiyle, bu şekilde bir katılımın halkın siyasete ilgisizliğini gidereceği, küçük toplumsal grupların toplumdan soyutlanmasının önleneyeceği, halkın demokratik süreçlere katılacağı ve yabancılaşmayı önleyeceği gibi birçok yarar beklenilmektedir. Tüm bu anlatılanlar doğrultusunda hemşehrilerin irade oluşumuna ve toplumda kendilerini etkileyen tüm kararlara katılmaları olan (Franklin ve Ebdon, 2007: 87) katılımcı demokrasinin temel unsuru olan yerel katılım, tam anlamıyla sağlanırsa, gelişmiş ve gelişmekte olan demokratik rejimlerde var olan katılımcı toplum düşünce yapısı sağlanmış olacaktır (Çukurçayır, 2007: 376).

Yerel düzeyde yönetime katılımı ifade eden yerel katılım kavramı, daha çok kent yönetiminde ve yerel yönetimlerle ilgili işlerde kentte yaşayan halkın bu demokratik sürece dahil edilmesi ve bunun bir mekanizmayla kurumsallaşmasını ifade etmektedir (Yıldırım vd., 2011: 510). Bu şekilde katılımın gerçekleşebilmesi için üç temel unsurdan söz edilebilir: Bunlardan ilki, kentlinin ya da kentte yaşamını sürdüren insanların katılmayı istemesi ve bu yönde motive olması gerekmektedir. İkincisi, katılım için çağrıda bulunan kişilerin bu yönde kararlı olması ve ondan yarar beklemesi gerekmektedir. Sonuncusu ise, katılımın ortaya çıkartacağı yarar ile katılımın ilgilendirdiği kitlenin büyüklüğü arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle en uygun katılımın gerçekleşmesi için kentin büyüklüğünün sağlayacağı yarara uygun olması gerekmektedir (Uzun, 2009: 307). Yerel katılım anlayışı bu üç boyutu da içinde barındırır. Özellikle yerelleşmenin ivme kazanması ile yerel halkın, yerel karar verme süreçlerine daha fazla dâhil olması ve yönetimi denetleyebilme imkânı genişlemektedir. Sonuç olarak yerel demokrasi, yereldeki halkın karar süreçlerine doğrudan ya da temsilciler aracılığıyla katılımı olduğundan, geleneksel yönetim anlayışının yerelde yaşadığı değişim, karar süreçlerine katılımın artırılması yönünde olmakta ve yerel anlamda katılım etkin bir şekilde gerçekleşmektedir (Önder, 2013: 315).

Yerel katılımın önemi, uluslararası metinlerde de belirtilmiş ve bu durumun yerel demokrasinin gelişmesinde önemli bir katkısının olduğu vurgulanmıştır. Yerel demokrasinin evrensel ilkelerini belirleyen ve yerel demokrasiyi uygulamaya geçiren Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında, yurttaşların kamusal etkinliklere katılma hakkının, Avrupa Konseyine üye tüm devletlerce paylaşılan demokratik ilke olduğu belirtilmekte ve yerel anlamda demokratik rejimin temel kuruluşlarından biri olarak yerel katılımın altı çizilmektedir (Önder, 2013: 315).

3.3.3.Katılım Yöntemleri

Katılım kavramının yerel yönetimlerin demokratikleşmesi ve yerel demokrasinin yerel topluluklarda uygulama alanı bulabilmesi için gerekli bir ön şart olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bunun yanında yaşama sahip çıkmanın alternatif yöntemleri diye tanımlanan (Çukurçayır, 2000: 2012) katılım yöntemlerinin uygulama alanı bulması için; halkın günlük yaşamını etkileyen karar alma süreçlerine doğrudan veya temsilciler aracılığıyla katılması gerekmektedir. Dahası katılım yöntemleri halkın günlük yaşamını belirleyen sorunların gündemi belirlediği, bunların tartışılıp karara bağlandığı ve uygulamaya konulduğu küçük ölçekli bir dünya olmasından dolayı daha

kolaydır. Bu bağlamda katılımın en kolay uygulama bulunduğu yerel topluluklarda çeşitli yol ve yöntemlerle katılım vücut bulmakta (Belli ve Aydın, 2013: 139), yerel platformlarda vatandaşların aktif katılımının sağlanmasından hareketle, çeşitli yol ve yöntemler ortaya çıkmaktadır (Önder, 2013: 316). Bunları da geleneksel katılım yöntemleri ve çağdaş katılım yöntemleri olarak ikiye ayırmak mümkündür.

Geleneksel katılım yöntemleri; seçimler, halk oylaması ve doğrudan demokrasidir. Bu yöntemler kapsamına giren seçimler, günümüzde belirli aralıklarla yapılmakta, karar alma sürecinde fiilen görev alan temsilcilerin seçimine olanak vermektedir. Bunun yanında halk oylaması ve doğrudan demokrasi maliyetli olduğundan her türlü kararda bu yolun kullanılması mümkün değildir (Alptürker ve Şen, 2013: 336). Bunlar kapsamında yönetime katılma, anlaşılabilir ve yaşanabilir bir yönetim için gereklidir. Çünkü aktif katılımın gerçekleştiği yönetimin tamamlanması ve tanımlanması için katılım gerekli olan sosyal bir araç olmaktadır (Dalton, 1988: 35). Bu kapsamda günümüzde yeni katılım yöntemleri gelişmiştir.

Çağdaş katılım yöntemleri olarak nitelendirilen yeni katılım yöntemleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür (Beyazıt, 2006: 24):

1.Yurttaş Girişimleri: Genellikle kamusal planlar, kararlar ve diğer yönetsel etkinliklerle birlikte ortaya çıkan hoşnutsuzluklara karşı oluşan ve bunları değiştirmeye yönelik, kendiliğinden tek tek bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan sürekliliği olmayan politik hareketlerdir.

2. Planlama Çemberleri: Amacı daha fazla katılımı sağlamak olan planlama çemberleri, rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilen bir grup yurttaşın günlük çalışmalarından arta kalan sınırlı bir zamanda, planlama sorunlarının çözümü için uzmanlar eşliğinde oluşmuş çalışma gruplarına katılmalarını öngören bir yöntemdir. Yurttaşlarla uzmanları birleştiren bu yöntem, birçok ülkede ‘katılımcı siyasal danışma’ amacıyla da kullanılmaktadır (Çukurçayır, 2000: 2012).

3.Yurttaş Kurulları: Toplumda ihmal edilmiş gruplar olarak nitelenen; yaşlılar, kadınlar, çocuklar ve yabancıların yerel düzeyde karar oluşturma süreçlerine katılmaları amacıyla oluşturulmaktadır. Kent yönetiminin gözetiminde ve desteğinde çalışan bu kurullar, farklı kesimlerin kent yönetimine sorunların iletilebilmesi ve kent yönetiminde bu kesimlerin temsil edildikleri duygusunun kazandırılması, yabancılaşmalarının önlenmesini sağlamaktadır (Önder, 2013: 321).

4.Gelecek Atölyeleri: Sosyal ve çevresel fantezilerin ve sorumluluğun eyleme geçirilmesi için, uzun soluklu ve oldukça etkin bir yönetim olarak uygulanan gelecek atölyeleri, yurttaşlardan yerel ölçekte yararlanmayı sağlamakta, zihinsel yenilenme mekânları olarak görülmekte ve yurttaşın gelecek planlamasına, demokratikleşme sürecine yaratıcı ve yenilikçi özellikleriyle katılmasını amaçlamaktadır.

5.Toplumcu Örgütlenme: ‘Yurttaş, yaşam çevresini kendisi kuruyor’ bu yöntemin sloganı olmakta, kentsel ve bölgesel alanlarda sürekli bir örgütlenme modeli olarak tanımlanmakta ve yurttaşın katılımını özendirmek için oluşturulmaktadır.

6.Yuvarlak Masa Toplantıları ve Forumlar: Bu yöntemin demokratik bir model olarak varlığını sürdürebilmesi, katılımcıların demokratik temsil yeteneğine sahip olmalarına bağlı kılınmıştır. Katılımcıların daha çok bilim adamları ve uzmanlardan oluştuğu bu yöntemin ortaya çıkış nedeni demokratik kaygılar olmakta, katılımcı sayısının sınırlı olduğu bu yöntemin diğer yöntemlere göre daha seçkin olduğu ifade edilmektedir.

7.Elektronik Demokrasi ve İnternet: önemli bir katılım ve yönetsel süreçleri kolaylaştırma aracı olan internetin getirdiği iletişim olanakları sayesinde daha etkin, şeffaf ve katılımcı bir sistemin oluşturulabilmesi sağlanabilmekte, internet toplumsal bir denetim, hesap verme, hesap sorma ve çözüm oluşturma aracı haline gelmektedir.

8.Telefon: Telefonla yönetsel organlara ulaşmak, sorunlarını ve isteklerini iletmek de bir katılım yöntemi olmakta ancak bu yöntem çok kullanılan bir yöntem olmamaktadır.

9.Dilekçe: Yurttaşın dilek ve gereksinimlerini siyasal organlara iletmede kullanılan anayasal haklardan birisidir.

10. Toplumcu ve Dayanımcı Örgütlenme: Yurttaş ile devlet ve yerel yönetimler arasındaki işbirliğini anlatan, daha çok yurttaşların gönüllü olarak toplumsal kalkınmaya katkıda buldukları bu yöntem, birçok ülkede, gönüllülük yöntemi olarak kullanılmakta, halkın yönetime katılımının yanı sıra toplumsal işbirliğinin yollarını da açmakta ve yurttaşların birbirine yaklaşmasını sağlamaktadır.

4.TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER

“Yerel yönetim kuruluşları özgür ve demokratik halkların gerçek gücünü oluşturur. İlkokulların bilime katkısı ne ise yerel meclislerin de özgürlüğe ve demokrasiye katkısı odur. Bir halk özgür bir yönetim kurabilir; ancak yerel yönetim olmadan özgürlüğün ruhuna sahip olamaz.”

Alexis De Tocqueville

Yerel yönetimler günümüzde demokrasinin özellikle de onun temel dayanakları olan temsil ve katılım tartışmalarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Yapılan birçok araştırmaya göre yerelde gelişmeyen ve olgunlaşmayan demokrasi gerçek anlamda bir demokrasi olmayıp sadece merkezle sınırlı kalan bir demokrasi olmaktadır. Bir kısım görüşler yerel yönetim kurumlarını demokrasinin var olmasında bir gereklilik sayarken, bir takım görüşler sınırsız devlet gücünü dengeleyen bir sistem olarak değerlendirmektedirler. Ama şu bir gerçektir ki, yerel yönetimler günümüzde yönetim anlayışlarının mutlak bir parçası ve halkın kendini gösterebildiği kurumlar haline gelmiştir (Çifçi, 2008: 3).

4.1.Yerel Yönetimlerin Tanımı

Kamu hizmetlerinin ve kamu gücünün düzenlenmesi ve oluşturulmasında birbirine zıt iki eğilim vardır. Bunlar ‘merkezi’ ve ‘yerel yönetim’ eğilimleridir. Kamu hizmetlerinin, bunlarla ilgilenen birimlerin ve kamu gücünün merkezde toplanması merkeziyet prensibini, kamu hizmetlerinin, bunlarla ilgilenen birimlerin ve kamu gücünün farklı parçalar arasında dağılması da yerel yönetim prensibini oluşturmaktadır (Görmez, 1997: 38). Ancak kamu hizmetlerinin hepsinin merkezden yürütülmesi mümkün değildir. Bu mümkün olsa bile, hizmetlerin verimliliği ve etkinliği azalmakta, toplumsal fayda sağlanamamaktadır. Ayrıca söz konusu bu durumda, demokratik siyasi değerlerin gelişemediği, halkın kamu hizmetlerine karşı ilgisinin azaldığı görülmektedir. Yerel şartların farklılığı, mekânsal uzaklık, halkın yönetime katılması ve halka daha iyi hizmet sunma gibi sorunlar ve ihtiyaçlar yerel yönetimleri ortaya çıkarmıştır. Yerel yönetimleri ortaya çıkaran sebepleri *fonksiyonel etkinlik* ve *demokratik katılım* düşüncesi olmak üzere iki ana noktada toplamak mümkündür (Eryılmaz, 2011: 147): *fonksiyonel etkinlik*, hizmete tahsis edilen geniş anlamdaki kaynak ile amaç arasındaki uygunluğu ifade etmektedir. Bu uygunluk sağlanabilmişse, bunun devamı kararda isabet olacaktır. Kararlarda isabet ise, hizmetin yürütülmesinden sonra ortaya çıkan bir durum olmakta, ancak karar başlangıçta verileceği için, isabetin de önceden değerlendirilmesi gerekir. Bu doğrultuda idarenin tek karar organı olarak hareket etmesi, sübjektif işlemi de beraberinde getirebilir. Bu sübjektifliği azaltacak unsur ise, kendilerine hizmet sunulan bireylerin, söz konusu hizmet hakkındaki düşünce ve eğilimlerinin önceden belirlenebilmesi ve dikkate alınmasıdır. Bu da ancak hizmete ihtiyaç duyan halkın yönetime *demokratik katılımı* ile sağlanabilmektedir. Halkın yönetime katılabilmesi ve idareyi denetleyebilmesinin en etkili yolu yerel yönetimlerdir. Aynı zamanda halk, kendi temsilcilerinin aldıkları kararları, daha kolay kabul etme eğilimindedir.

Yerel yönetimler kavram olarak; merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak ihtiyacını karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik, özerk bir yönetim kademesi ve bir kamusal örgütlenme modeli olarak tanımlanmaktadır (Tortop vd., 2006: 2). Daha geniş bir tanıma göre ise yerel yönetimler; belirli bir coğrafi alanda (il, kent, köy vb.) yaşayan yerel topluluğun bireylerine, bir arada yaşama nedeni ile kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacı ile kurulmaktadır. Aynı zamanda karar organları yerel topluluklarca seçilerek göreve getirilen, kanunlarla belirlenmiş görevlere, yetkilere, özel gelire, bütçeye ve personele sahip, merkezi yönetim ile ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır (Beyazyıldız, 2010: 4).

Yerinden yönetim ya da Âdem-i merkeziyetçilik diye de bilinen yerel yönetimler (local self-government), yerel halkın, kendi eliyle seçtiği organlarca yönetilmesini anlatan bir dizgenin adıdır. Bir başka deyişle bir yönetim biçimidir. Yerel yönetim birimi ise (local authority veya local administration), merkezi yönetimce, belli sınırlar içerisinde kurallar koymaya, akçal yükümlülükler getirmeye yetkili kılınmış bir yerel meclisin denetimi altındaki bir yönetim birimini ifade etmektedir (Keleş, 2012: 24).

Çeşitli tanımlarına yer verdiğimiz yerinden yönetimlerin iki türünden de söz etmek mümkündür (Keleş, 2012: 24):

Bunlardan birincisi siyasi yerinden yönetimdir. Eskiden, siyasi âdem-i merkeziyet olarak bilinen bu yönetim biçimi, daha çok federal devletlerde, anayasalarca, ulusal kimliğe sahip olmayan yerel birimlere tanınmış bulunan yarı özerk ve özerk statüye dayanan bir yönetim şeklidir.

İkincisi ise yönetsel yerinden yönetimdir. İdari âdem-i merkeziyet olarak da bilinmektedir. Bu yönetim biçiminde yasama ve yargı erkleri merkezde toplanmakta, yürütme yetkisi sadece yerel yönetimlerin yetkisindedir. Bu yetkileri kullanan birimler ise niteliğine göre iki grupta incelenebilir: *Hizmet yönünden yerinden yönetim*; belli bir kamu hizmetinin, özeğin dışında, bağımsız bir örgütçe yerine getirilmesi şeklinde tanımlanabilir. Ticaret ve sanayi odalarının yaptıkları işler bu tür hizmetlere girmektedir. *Yer yönünden yerinden yönetim*; bir yörede yaşayanların ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini yeterince karşılayabilmek, bunları kendi organları eliyle gerçekleştirebilmek için özerklik tanınması söz konusu olup, belediye ve köy yönetimleri bunlara örnek verilebilir. Bu tür birimlerin ayrı tüzel kişilikleri, yönetsel özerklikleri vardır. Ayrıca merkezi yönetimin dışında kendilerine ait malvarlıklarına, az çok gelir kaynaklarına ve özel bütçelere sahiptirler. Bu şekilde oluşan yerel yönetimler, bir yandan mevcut hizmetleri daha yaygın ve daha iyi sunmak zorunda kalırken, öte yandan da yeni ve farklı hizmetlere olan talebi en hızlı ve uygun şekilde karşılamaya çalışmaktadırlar. Aynı zamanda bu birimlerin, beldenin sağlıklı ve planlı gelişmesini sağlamak, yerel hizmetler içerisinde tüketicinin seçeneklerini artırmak, katılımcılığı özendirme, hizmetleri etkin ve verimli bir şekilde sunmak, halka dönük hizmet sağlamak gibi çeşitli görevleri bulunmaktadır (Ökmen, 2009: 27).

4.2.Yerel Yönetimlerin Tarihçesi

Türkiye'de yerel yönetimlerin tarihçesine geçmeden önce yerel yönetimleri kurumsal ve tarihsel bazda kıyaslama yapabilmek için ilk olarak Batıdaki yerel yönetimlerin gelişiminden kısmen bahsetmek uygun görülmüştür.

Batı demokrasilerinde yerel yönetimler 12. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar uzanan tarihsel bir gelişmenin ürünü olup, merkezi hükümet karşısında, bir bölgenin ya da kent, mali-idari alanda özerklik elde edip güçlenmesiyle ortaya çıkmış kurumlar olmaktadır. Yani Batı'da yerel yönetimler merkezi hükümete karşı çıkan ve tarihi perspektif olarak muhalefet kavramıyla yakından ilişkili kurumlardır. Oysa Türkiye'de yerel yönetimler Tanzimat'a kadar idari ve siyasi yapıda görülmemiştir. Çünkü padişahın koruduğu değerler ve yönetim anlayışı, toplumun inanç ve kültür yapısı ile bir bütünlük arz etmekte, Batı'daki gibi idari ve mali anlamda özerkliğe sahip kuruma ne toplum ne de merkezi hükümet olumlu bakmamıştır. Böyle bir ortamda yerel halkın padişah karşısında özerk bir statü istemesinin bir açıklaması olmayıp, tam tersi böyle tutum ve davranışlar hainlik olarak görülmekteydi (Koçak ve Ekşi, 2010: 296). Bundan dolayı Türkiye tarihinde yerel yönetimlerin zengin ve uzun bir geçmişe sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Tanzimat ilan edilinceye kadar Türk tarihinde modern anlamda bir yerel yönetim geleneğinin olduğunu ileri sürmek güçtür. Ülkemizde batılı anlamda yerel yönetimlerin kurulması 19. yüzyılın başında görülmektedir. Yerel yönetimlerin Batı'daki ortaya çıkış tarihine göre henüz yeni sayılabilecek bu durum farklı toplumsal yapılardan ve farklı tarihsel gerçekliklerden kaynaklanmaktadır (Tortop vd., 2006: 36).

Genel anlamda yerel yönetim olgusu ise, gelişmiş ülkelerde endüstri devriminin sonucunda ortaya çıktığı ve bu anlamda yerel yönetim örgütlenmesinin hayata

geçirilmesi 18. ve 19. yüzyıllarda başlamış olup, ekonomik ve toplumsal değişmeye paralel bir gelişme izlemiştir. Ülkemizde ise Avrupa'nın bizden üstün olduğunun kabulüyle 19. yüzyıla birlikte askeri alanda başlayan hareketlenmeler, zamanla yönetsel ve toplumsal alana da yansımıştır (Urhan, 2008: 86). Toplumda meydana gelen bu hareketlenmeler, toplumsal yapının, toplumsal kültürden etkilendiği hatta onun bir sonucu olduğu, yerel toplumsal yapıların da ülkenin içinde bulunduğu durumlardan bağımsız olamayacağını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin ülkemizde bugünkü yapılanması ve gelişen kültürel doku içinde ne tür değişimlere uğradığı ayrıca yerel yönetimlerin tarihsel açıdan geçirdiği değişimler (Gürcüoğlu, 2007: 54) incelemeyi gerektirmiştir.

Bu kapsamda Türkiye'de yerel yönetimlerin tarihsel gelişimini iki ana bölüme ayırarak ifade etmek yerinde olacaktır. İlk olarak yerel yönetimler çağdaş anlamda Osmanlı da görülmeye başladığı için süreç Osmanlıdan Cumhuriyete doğru olmuştur. Daha sonra süreç cumhuriyet döneminden günümüze doğru detaylandırılmıştır.

4.2.1. Osmanlıdan Cumhuriyete Kadar Yerel Yönetimler

Çağdaş Türk yerel yönetimlerinin kökeni Osmanlı devletinin son dönemlerine dayanmakta, altı yüz yıldan fazla bir ömre sahip Osmanlı devletinin diğer alanlarda olduğu gibi Türkiye Cumhuriyetinin idari yapısında da önemli etkileri olduğu söylenebilmektedir. Bu bağlamda Osmanlı imparatorluğu döneminde yerel yönetimlerin örgütlenmesi (Bilgiç, 1998: 36), Avrupa'nın bizden üstün olduğunun kabulüyle ilk olarak askeri alanda başlayan yenileşme hareketlerinin zamanla toplumsal ve yönetsel alana da yansımalarıyla ortaya çıkmıştır (23.02.2014, www.sayıştay.gov.tr). Bu kapsamda Osmanlı İmparatorluğunda modern anlamda bir yerel yönetim geleneğinin ancak Tanzimat'ın ilanı ile oluşmaya başladığını söylemek mümkündür. Osmanlı yönetim sistemi içerisinde yerel yönetim varlığının tamamen olmadığını da söylemek mümkün değildir. Devlet yönetiminde bazı ayrıcalıklı yapıların, eyaletlerin bulunması, bazı aşiret ve bölgelere özerk yönetim hakkı tanınması (Arslan, 2009: 6) aynı zamanda Tanzimat ilan edilinceye kadar yerel yönetim hizmetlerinin başta kadılar olmak üzere vakıflar ve loncalar tarafından yerine getiriliyor olması (Koçak ve Ekşi, 2010: 296) yerel yönetimlerin kısmen de olsa var olduğunun göstergesi olmaktadır. Kökü Türk-İslam ve Anadolu medeniyetlerine dayanan bu kurumlar küçük çaplı sağlık, kültür ve sosyal hizmetlerle sorumlu olmuşlar, ülkemizin her tarafına dağılmış bir yapı arz eden vakıflara karşılık loncaların faaliyet alanları ise şehirlerle sınırlı kalmıştır (Bilgiç, 2009: 38).

Tanzimat öncesi yerel yönetim birimleri sırasıyla şu şekilde ifade edilebilir (17.05.2014, www.yerelsiyaset.com):

Tanzimat'tan önceki dönemde Osmanlı İmparatorluğunda, belediye idaresi işlemi İslami esaslara dayanmakta ve **kadı** tarafından temsil edilmekteydi. Kadı kelime olarak "hükmeden", "yerine getiren" anlamlarına gelmekte olup, Osmanlılarda şer'i ve hukuki hükümleri takip eden, ayrıca devlet emirlerini yerine getiren bir fonksiyona sahipti. Dolayısıyla hukuki olduğu kadar idari bir memuriyet olarak da görülmekte, bundan dolayı kadıların görevlerini hukuki, idari ve beledi olmak üzere başlıca üç noktada toplamak mümkün görülmektedir.

Kadıların yerine getirdiği belediye hizmetlerinin dışında kalan diğer hizmetleri de başta **vakıflar** olmak üzere sivil örgütler yerine getiriyordu ve merkezi yönetim bu kurumlara harcama yapmadığı için oluşturulmasında da sakınca (www.sayder.org.tr) görmüyordu. Şehir hizmetlerinin yürütülmesinde vakıfların da önemli rolleri bulunmakta, vakıflar; Osmanlı devletinde belirli bir malı, kamunun yararına yönelik bir hizmete ya da hizmetlere sürekli olarak tahsis eden kurumlar olmaktadır. (17.05.2014, www.yerelsiyaset.com).

Osmanlı imparatorluğunda belediye hizmetlerinin yürütülmesi için belirli bir bütçenin olmayışından dolayı çoğu yerel hizmetler halk ve esnaf kuruluşlarınca yerine getirilmekteydi. Bunun sonucunda esnafın kendi arasında örgütlenerek **loncaları** oluşturmakta ve çeşitli yerel nitelikteki hizmetleri kendileri görmekteydiler (Göksu vd.,

2009: 13). Mesleki gruplaşmalardan doğan loncalar, hiyerarşik yapıda örgütlenmiş esnaf birlikleri olup bir bakıma yerel sivil toplum örgütleri olmaktadır. Loncalar sayesinde esnaf idarede söz sahibi olmakta, loncanın başında bulunan esnaf şeyhi veya esnaf kethüdası, esnaf tarafından seçilmekte ve kadı tarafından sicile kaydedilmektedir (17.05.2014, www.yerelsiyaset.com).

Aynı zamanda Osmanlı imparatorluğunda yerel hizmetlerin yerine getirilmesi kapsamında **mahalle yönetimleri** de önemli bir işleve sahiptir. Mahalle kavram olarak, bir kentin ya da kasabanın belli sınırlarla ayrılmış, kendi başına yaşama imkânları olan en küçük yerleşme yeri olarak tanımlanmaktadır. Mahalle veya muhtarlık örgütlenmesi, Osmanlı Türk geleneğinden gelen özellikleriyle Cumhuriyetimize aktarılan çok yönlü bir kurumdur. Osmanlı yönetiminin idari teşkilatında mahalle önemli bir yere sahip olmuş, her mahalle çeşmesi, camisi, hamamı, mektebi ve külliyesi ile sosyal, kültürel ve idari bir birim haline gelmiştir. (17.05.2014, www.yerelsiyaset.com).

19.yüzyılın ortalarına kadar Osmanlıda yerel hizmetler bu kurumlar tarafından gördürülmeye çalışılmış, Tanzimat'a kadar günümüzdekine benzer bir yerel yönetim anlayışına sahip olunamadığı gibi özellikle de temsil, katılım ve demokrasi gibi kavramlar bu dönemde hiç gündeme gelmemiş, daha sonra bu alanlarda reformun kaçınılmaz olduğu görülmüştür. Bu anlamda reform hareketleri 19. yy. ile birlikte başlamıştır.

Özellikle de Tanzimat'tan sonra İstanbul'un, Avrupalılar için en gözde şehirlerin başında yer alması, İstanbul dışındaki Osmanlı şehirlerinin iktisadi sıkıntılar ve savaşların getirdiği mali yükler, Osmanlı şehirlerinin alt yapı ve düzenine de kaçınılmaz olarak yansımıştır. Temizlik, aydınlatma, kaldırım ve kanalizasyon temel belediye hizmetleri yetersiz kalmış (Eryılmaz, 2011: 204) bu kapsamda ilk **belediye** kuruluşu denemesine Batı ile artan ilişkiler neticesinde 1855 yılında İstanbul'da girilmiştir. Ancak gerek mali yetersizlikler, gerekse personel eksikliği gibi sorunlarla şehremaneti modern belediyeçilik için iyi bir başlangıç olamamıştır. Şehremaneti ile başarısız deneme sürerken, Osmanlı Hükümeti özellikle ecnebilerin yaşadığı ve modern liman kentinin karşılaştığı sorunların yoğunlaştığı Galata ve Beyoğlu bölgesinde belediye hizmetlerinin görülmesi amacıyla Altıncı Daire-i Belediye'yi Paris örneğini uygulayarak kurdu. Ayrıcalıklı bir bütçeye sahip olması sebebiyle Cumhuriyete kadar başarılı bir şekilde devam etti (Ünal, 2011: 243-244).

Daha sonra 1869 yılında Dersaadet Belediye İdaresi Nizamnamesi ile belediye teşkilatının bütün İstanbul'a yaygınlaştırılması kabul edilmiştir. İstanbul Şehreminliği teşkilatı da yeniden kurulmuştur. (Tortop vd., 2006: 36).

1870 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi ile Vilayet, Sancak ve Kaza merkezlerinde birer belediye teşkilatı kurulmasına karar verilmişti. 1876 Anayasasına göre ise gerek İstanbul'da gerekse taşrada kurulacak belediyelerin seçimle iş başına gelecek meclisler tarafından yönetilmesini, kuruluş ve görevlerinin ve meclis üyelerinin seçimine dair usulün kanunla belirtilmesini öngörmüştür. 1876 da hazırlanan Vilayet Belediye Kanunu her vilayet ve kasabada birer belediye örgütü kurulmasını öngörmüştür. 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunu Vilayet Belediye Kanunu ek olarak İstanbul'daki büyük sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla çıkarılmıştır (Ünal, 2011: 244). Belediyelere tüzel kişilik kazanmalarını sağlayan bu kanunun önemi, ilk defa gizli oy, açık sayımla tek dereceli seçimleri getirmiş olmasıdır. Ayrıca Keleş'e göre, İngiltere'de bile seçilmiş yerel meclislerin oluşmasını sağlayan ilk yasanın 1835 yılında çıkarıldığı anımsanırsa, Osmanlı İmparatorluğunun yerel yönetim arayışlarında toplumsal bilinç açısından değil ama yasal düzenleme olarak çok da geç kalmadığı görülmektedir. Aynı zamanda, 19. yüzyıl içerisinde, Osmanlı imparatorluğunda bu kadar önemli düzenlemelere rağmen, seçimle iş başına gelen bir belediye başkanının olmaması, Türkiye'de yerel yönetimlere katılımın baştan beri merkezi hükümet tarafından belirlendiğini göstermektedir (Koçak ve Ekşi, 2010: 299). Daha sonra Osmanlı Döneminde belediyelerle ilgili son yasal düzenleme 1912 yılında Dersaadet Teşkilat-ı Belediyesi Hakkında Kanunu Muvakkat ile belediye daireleri meclisleri kaldırılarak yerine belediye şubeleri kurulması olmuştur (Ünal, 2011:244). Belediye dairelerinin başına merkez tarafından atanan müdürler yerleştirildi. Bu dönemde yeni

oluşmakta olan belediye yönetimlerinde, dairelerin tüzel kişiliklerinin ortadan kaldırılması merkezîyetçi bir vesayet anlayışını oluşturdu. Bu vesayet anlayışı da demokrasi perspektifinden yerel yönetimleri tehdit edici bir unsur niteliğindedir (Koçak ve Ekşi, 2010: 299).

Bir diğer yerel yönetim birimi olan *il özel idareleri* ise Osmanlı'da ilk kez 1864 yılında kabul edilen Vilayet Nizamnamesiyle ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nizamnameyle vilayetler illere dönüştürülmüş ve illerin genel yönetimlerinin yanı sıra il özel idareleri de kurulmuştur (Göksu vd., 2009: 15). Vilâyet düzeyinde sadece yerel temsilcilerden oluşan ve o memleket halkının istek ve sorunlarını vilayetin yöneticilerine bildiren ve danışma görevini yerine getiren Meclis-i Umumiye-i Vilâyet de kurulmuştur. Meclis seçimle oluşan ve yılda bir kere vilâyet merkezinde toplanan bir organdı. Görevleri Vilâyet Nizamnamesinde vilâyetin özel işleri olarak belirlenmiştir (Beyazyıldız, 2010: 36). 1870 tarihli idare-i Umumiye-i Nizamnamesi bu yapıyı korumuş, ama buna ek olarak, İl Genel Meclisinin görev alanını genişletmiştir. Bununla birlikte, İl Özel Yönetimleri, 2. Meşrutiyetin ilanına kadar merkezin ve onun temsilcilerinin tam bir vesayeti altında kalmıştır. Daha sonra 1913'te İdare-i Umumiye-i Vilayet adlı geçici yasa çıkartılmış ve çok uzun süre yürürlükte kalmıştır (Keleş, 2012: 160).

Bir diğer yerel yönetim birimi olan *köyler* ise Türk yerel yönetimleri içerisindeki ilk yerel yönetim birimleridir. Osmanlı devletinin kuruluşundan itibaren geleneksel olarak topluca yaşama bilincinin sonucunda ortaya çıkmış ve zamanla bir yerel yönetim birimi olarak günümüze kadar varlığını korumuştur (Ünal, 2011: 245). Esas olarak köyler için yasal düzenlemelerin temel nedeni, merkezi yönetim için kırsal yerleşimlerde hem güvenliği sağlamak hem de vergilerin düzenli toplanılmasını sağlamaktır. Bu kapsamda köyün mülki yapılar içerisinde yer edinişi ilk olarak 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesinde köyler yerini almıştır. 1870 tarihli Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi köyler açısından büyük düzenlemeler getirirse de köylere tüzel kişilik tanımamıştır. Bu kanunlara göre iller, livalar, ilçeler bulunmakta, ilçelerde köylere ayrılmaktadır (Tortop vd., 2006: 39). Köyler cumhuriyetin ilanına kadar tüzel kişiliklerine kavuşmamış ve herhangi bir yasal dayanaktan yoksun kalmışlardır.

4.2.2. Cumhuriyet Döneminde Yerel Yönetimler

Cumhuriyetin ilk anayasası olan 1924 Anayasası'nın yerel yönetim anlayışını şekillendiren başlıca etkenleri olmuştur. Bunlar yeni kurulan devletin bütünlüğünü korumak endişesi; genç cumhuriyetin kurumlarının, reformlarının tüm ülkeye yaygınlaştırılması amacı; devletin milli egemenlik ilkesine dayanması; halkın kendi kendisini yönetmesi demek olan demokratik devlet prensibi olmakta bu etkenler, merkezden ve yerinden yönetim birimlerinin birlikte hareket etmesini zorunlu kılmaktadır. 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, ili "mahalli işlerde tüzel kişiliğe ve özerkliğe sahip" bir kuruluş olarak tarif etmiştir, bucak idarelerini de "özerkliğe sahip bir tüzel kişi" ve bir yerel yönetim birimi olarak belirtmiştir. 1924 tarihli Anayasa ise, yerel yönetimlerin görev ve yetkilerine yer vermemiş (Tortop vd., 2006: 40-41), sadece bunların tüzel kişiliklerinin bulunduğu ve yerinden yönetim ilkesine göre idare edileceklerine dair maddelere yer vermiştir. 1921 Anayasası'nın geniş özerklik esasına, 1924 Anayasasını hazırlayanlar, bunun bir zaaf sebebi olacağı gerekçesiyle pek de yer vermemiş ve yerel yönetimlerin tüzel kişilik ve yerinden yönetim ilkelerine göre yönetileceğinin Anayasada belirtilmiş olmasını yeterli görmüşlerdir. 1876 ve 1921 Anayasalarının aksine, 1924 Anayasasında yerel yönetimlerin görev ve yetkilerine açıkça temas edilmemiş, sadece bunların dayanacağı ilkelere ve tüzel kişiliklerine yer verilmeyle yetinilmiştir (Arslan, 2009: 24).

1960 askeri müdahalesi sonrası yapılan 1961 anayasası ile yerel yönetimlere görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir. Anayasanın 112. ve 116. maddelerinde yerel yönetimlerle ilgili düzenlemelere gidilmiştir. Buna göre 112. maddede "*İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır*" denmektedir. 116. maddede ise, "*Mahalli idareler, il, belediye ve*

köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılamak üzere ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir” şeklinde ifade edilmiştir. Son fıkrada ise; “Mahalli idarelerin kuruluşları, kendi aralarında birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri merkezi idare ile karşılıklı ilişkileri kanunla düzenlenir” şeklinde ifade edilmiştir.

1961 anayasası, 1982 anayasası yürürlüğü girene kadar bu düzenlemeleri değiştirmeden yürürlükte kalmıştır.

7 Kasım 1982’de kamuoyuna sunulurken kabul edilen 1982 anayasası ise yerel yönetimlere 123. ve 127. maddesinde yer verilmiştir. 123. maddesinde, yönetimin kuruluş ve görevlerinin merkezi yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı belirtildikten sonra, yerel yönetimlerle ilgili 127. maddenin ilk fıkrasında şu kural yer almaktadır: “Mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.”

Yukarıda cumhuriyet sonrası yapılan yasal düzenlemeleri hakkında bilgi verilen yerel yönetimlerin, idari yapılanmada da zamanla değişiklikler geçirdiği görülmektedir. Belediyeler, il özel yönetimleri ve köyler olarak idari yapılanma içerisinde hizmet veren yerel yönetimler, cumhuriyet döneminde çeşitli çalışmalara konu olmuştur. Bu kurumları geçirdiği değişiklikler, izlediği gelişme süreci, büyük ölçüde Türkiye’nin Batılılaşma tarihiyle paralel olup, savaştan yeni çıkmış, sosyal ve ekonomik anlamda zor koşulların ve toplumsal çöküntülerin yoğun bir şekilde yaşandığı ülkemizde her alanda olduğu gibi yerel yönetimlerin gelişmesinde de çalışmaların yapıldığı dikkatleri çekmektedir (Gürcüoğlu, 2007: 57).

Cumhuriyet döneminde özellikle kent planlaması açısından Başkent Ankara’nın ve Kurtuluş Savaşı sonucunda yakılıp yıkılan Anadolu kentlerinin yeniden imar edilmesi, yeni yönetimin ele alması gereken öncelikli konuydu (Urhan, 2008: 87). Bu anlamda cumhuriyet döneminde, yerel yönetim birimleri içerisinde ilk önce yasal düzenlemeyle varlığını devam ettiren kurum **köydür**. Cumhuriyet ilan edildikten sonra, ilk düzenlemelerin köylerden başlamasının önemli nedenlerinin başında (Gürcüoğlu, 2007: 59), o yıllarda nüfusun % 75’inden fazlasının köylerde yaşaması, öte yandan, kalkınmanın köyden ve köylüden başlaması politikalarının benimsenmesidir. Bundan hareketle 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu ilan edilmiş ve günümüze kadar çeşitli değişiklikler geçirmesine rağmen varlıklarını devam ettirmiştir. Bu kanunla muhtarlar tüzel kişilik kazandırılarak köyler yerel yönetim birimi olarak daha da güçlü bir konuma gelmişlerdir (Göksu vd., 2009: 16).

Dönemin **belediyelerle** ilgili ilk yasal düzenlemesi ise, 1930 yılında çıkarılan 1530 sayılı Belediye Kanunu olmuştur. Bundan önce 1924 yılında İstanbul’daki belediye dairelerine benzer bir şekilde, 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu çıkarılmış ve Ankara’ya özel bir yönetim biçimi getirilmiştir. 1930 yılında ise 1580 sayılı Belediye Kanunu ile nüfusu 2000’i geçen yerlerde belediye kurulabilmesi kabul edilmiştir (Tortop vd., 2006: 38). Cumhuriyet döneminin en uzun süre yürürlükte kalan kanunlarından birisi olan 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu Osmanlı’nın son dönemlerinden gelen tecrübelerin aktarıldığını ve beklentilerin uzun süre karşılanabildiğini göstermesi anlamında da önemli bir nitelik taşımaktadır (20.04.2014, www.sayder.org.tr). Bu kanun 2004 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanununun yürürlüğe girmesiyle kaldırılmıştır.

Türkiye’de bir diğer yerel yönetim birimi olan **büyükşehir belediyelerine** yönelik çalışmalar ise Milli Güvenlik Konseyinin 1981 yılında kabul ettiği 2561 sayılı Büyük Şehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanmaları Hakkında Kanun’un kabul edilmesiyle hayata geçirilmeye çalışılmıştır (Göksu vd., 2009: 18). 1984 yılında bakanlar kurulu tarafından 195 sayısıyla Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kabul edilmiştir. Aynı yıl içerisinde çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun’un kabul edilmesiyle kararname ortadan kaldırılarak yerini bu kanuna bırakmıştır. Bu kanunla birlikte büyükşehir belediyelerinin yönetim yapıları, hukuki durumları, üstlenecekleri görevler ve yetkiler ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur.

Kanun çıktığında sadece İstanbul, İzmir ve Ankara illerini kapsamaktaydı ama yapılan çeşitli düzenlemelerle bu sayı 16'ya çıkmıştır (Göksu vd., 2009: 18). Bunu takiben 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı 14 ilde Büyükşehir ve 27 İlçe Kurulması Hakkında Kanun şuan yürürlükte ve büyükşehir sayısı 30'u bulmaktadır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında *il özel idaresi* kapsamında Osmanlıdan miras kalan 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanununun kapsamında devam edilmiş, 1929 yılında 1426 sayılı Vilayet İdareleri Kanununun kabul edilmesiyle eski kanuna göre herhangi bir değişiklik yapılmamış ancak varlığını bu yeni kanuna göre devam ettirmiştir. 1987 yılında kabul edilen 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile Osmanlıdan beri değişmeyen il özel idaresiyle çeşitli yenilikler ve düzenlemeler hayata geçirilmiştir (Polatoğlu, 2010: 127). İl Özel İdaresi alanında da 2005'te yapılan 5302 sayılı kanun 1987'de çıkarılmış olan İl Özel İdaresi Kanunu (3360 sayılı kanun) yerini almıştır.

4.3. Yerel Yönetim Türleri

Türkiye'de yerel yönetim sisteminin üç kademeli olduğu görülmektedir. Bölgesel yönetim biçimi olarak, 'İl Özel Yönetimleri' birinci kademeyi, kentsel ayrımın dikkate alındığı 'Belediyeler' ikinci kademeyi, kırsal ölçekte yerel yönetim birimi olarak 'Köyler' son kademeyi oluşturmaktadır (Gürcüoğlu, 2007: 58).

Çalışmanın bu bölümünde il özel yönetimleri ve köyler hakkında kısaca bilgi verildikten sonra çalışmanın temelini oluşturan belediyeler ve belediye meclisleri hakkında günümüzde yürürlükte bulunan yasal mevzuatlarıyla kıyaslanarak ayrı bir başlık altında bilgi verilip, demokrasinin temel dayanakları olan temsil ve katılım açısından mevcut durumları tartışılacaktır.

4.3.1. Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak İl Özel Yönetimleri

İl özel idareleri, yüz kırk yıllık bir geçmişe sahip, Osmanlıdan devraldığımız yerel yönetim birimleridir. İlk defa 1864 yılında Tuna Vilayeti Nizamnamesi ile kurulan 'vilayet umum meclisi' yle yönetim sistemimize dâhil edilen il özel idareleri, Fransız İl (Departement) sistemi model alınarak oluşturulmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk devresinde il özel idareleri daha özerk ve güçlü yerel yönetim birimleri olarak çalışırken, özellikle son elli yıldır, elindeki görev ve yetkilerin bir kısmı merkezi yönetimin il teşkilatlarına kaydırılmış, kaynakları kısıtlanmış birer yönetim birimi haline gelmişlerdir. Yerel yönetimler içinde en az tanınanı ve en az işlevsel olanı il özel idareleri olmaktadır (Ökmen ve Parlak, 2010: 155-156).

İl özel yönetimleri, seçimle iş başına gelen bir karar organına sahip, özerk bir yerel yönetim birimi olarak kurulmuş olmasına karşın yönetsel yapılanma ve yerine getirmesi gereken görevler açısından zamanla merkezi yönetimin bir organı gibi değerlendirilmiştir. Bu nedenle yurttaşın il ölçeğinde yaşamını (eğitim, sağlık, kültür, spor vb. konularda) büyük ölçüde etkilemesine rağmen, yurttaşın benimsediği ve ilgilendiği bir yerel yönetim niteliği kazanamamıştır. Özellikle ilçelerden gelen seçilmişlerin, bu birimin görev kapsamına giren konularla ilgili yeterince birikime sahip olmaması ve yaptıkları işleri toplumla paylaşmamaları da bu ilgiyi azaltmıştır (Gürcüoğlu, 2007: 60).

2004 yılında yürürlüğe giren yeni 5302 sayılı il özel idaresi yasası, 3360 sayılı kanunun tesis ettiği yapıya göre daha demokratik, katılımcı, saydam, etkili ve verimli hizmet sunan bir il özel idaresi tesis etmeye çalışmaktadır. Ayrıca, 5227 sayılı kanunda sıkça yer verilen ve söz konusu kanunun kamu yönetimine bakış açısını ortaya koyan stratejik yönetim, performans değerlendirme ve sonuç odaklı yönetim gibi modern yönetim tekniklerinin yansımalarına, 5302 sayılı kanunda da rastlamak mümkündür. Yeni yasanın il özel idareleri için daha özerk ve daha az idari vesayet denetiminin uygulandığı bir yapıyı öngördüğü görülmektedir. Yeni kanun Türkiye'nin çekinceli olarak onayladığı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Avrupa Birliği'nin resmi bir politika olarak kabullendiği "hizmette yerellik" ilkesine daha uygun bir yerel

yönetim anlayışı ve birimi ortaya çıkarmakta, demokrasinin temel nitelikleri olan temsil ve katılımı destekleyici yönü bulunmaktadır (Arslan, 2009: 116).

4.3.2. Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak Köyler

Türk yönetim tarihindeki en eski ve en yaygın yerel yönetim birimi olan köyler, tarihi gelişim süreci içerisinde kendiliğinden oluşmuşlardır. Osmanlı imparatorluğunun ilk dönemlerinden itibaren varlığını koruyan köyler, o dönemlerde özellikle örf ve adet kuralları ile düzenlenmişlerdir. Köylere ilişkin düzenleme 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi ile olmuştur. Ancak bu düzenlemeyle köylere tüzel kişilik tanınmamış, 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunuyla köylere tüzel kişilik tanınmıştır. Bu yasa hala günümüzde varlığını korumaktadır (Ökmen ve Özer, 2013: 52).

Yerel yönetimlerin en küçük örgütlenme yapısını oluşturan köy yönetiminin halkın demokratikleşme bilincinin gelişmesinde önemli dinamik ve fiziksel yapılanma içinde olması gerekirken, bu bilincin bugüne kadar oluşturulduğunu söylemek güçtür. Bunun önemli nedenleri öncelikle 442 sayılı Köy Yasasında, toplumun değişen ve gelişen sosyoekonomik yapısına uygun düzenlemelere gidilmemesi, öte yandan yasanın yerelde demokrasi anlayışının yerleşmesi ve gelişmesinden çok, köylerin fiziksel sorunlarının çözümlenmesi, buna ilişkin köylünün bedensel, parasal katılımının sağlanmasını amaçlamış olmasıdır. Köy yönetimi ise, bugün de olduğu gibi, hizmetin sadece merkezi yönetim tarafından getirilmesi gerektiği anlayışı ile “oy kaygısı” içinde olan siyasal iktidarları baskı altına alarak, kırsala ayrılan paylardan olabildiğince yararlanmaya çalışmıştır. Siyasal iktidarlar da talep edilen hizmetleri yerine getirirken, bir planlama çerçevesinde değil, sadece oy deposu olarak gördükleri bu yerleşim yerlerinde hesapsız ve çoğu kez gereksiz yatırımlar yaparak paradoksal durum yaratmışlardır. Aynı zamanda Köy Kanununun artık çağın gereklerine ayak uyduramaması ve en küçük yerleşim birimi olarak köylerde bu yasa ile demokratikleşmeyi özendirici yurttaş bilinci/yurttaş katılımı yaratacak öneri ve hedeflerin yer almadığı da görülmektedir (Gürcüoğlu, 2007: 59-60).

4.3.3. Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyeler

1930 yılında yürürlüğe konulan 1580 sayılı Belediye Kanunu Cumhuriyet döneminde Türk belediyeciliğinin modern temellerini oluşturmaktadır. Kanun daha sonra 03.07.2005 tarihinde kabul edilen 13.07.2005 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğü giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile değiştirilmiştir. Bu yasa günümüzde belediyelerin bağlı bulunduğu yasa özelliğini korumaktadır (Ökmen ve Özer, 2013: 33).

Anayasada olduğu gibi, 5393 sayılı Belediye Yasasının 3. Maddesinde de belediyeler şu şekilde ifade edilmektedir: ‘*Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.*’ Bu maddeden de hareketle, belediye idareleri belli bir beldede yerleşmiş toplumun güncel yaşantısını etkileyen sağlık, temizlik, dinlenme, kültür, çevre korunması vb. alanlardaki ortak ihtiyaçlarını karşılamak görevini üstlenmişlerdir. Belediyelerin halka yakın kuruluşlar olarak nitelendirilmelerinin sebebi de bu olmakta, hemşehri hukuku altında yerel topluluğun yerel nitelikteki ihtiyaçlarına en kısa ve etkili çözümler getiren kurumlar olmaktadır (Üçer, 2011: 21).

Yine 5393 sayılı Yasa, 1580 sayılı yasadaki belediye kurulması için 2000 nüfus gerekliliğini değiştirerek, nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabileceğini ve il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulmasını zorunlu hale getirmiştir. Diğer yandan, aynı madde ile birlikte içme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve mesken sahası daha önce oluşturulmuş bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamayacağı ilkesini benimsemiştir (Ökmen ve Parlak, 2010: 208-209).

5393 sayılı Belediye Kanunu belediyelerin kanuni tesis edilmelerine temel ilkeler bağlamıştır. Buna göre kurulacak yeni belediyelerin diğer belediye merkezlerine 5 kilometreden az olmama şartı ile kurulabileceklerine ve nüfusun 5000'den az olmamak şartı ile İçişleri Bakanlığı'nın önerisi üzerine müşterek kararnameyle belediye kurulmalarına ve belediyelerin tüzel kişiliklerinin kaybetmelerini de hukuken nüfusun 5000'den aşağı olmamak üzere hükmetmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu ile hemşehri hukuku, yönetsel katılımı ve açıklığı kavramlarını da hayata geçirmek için önemli adımlar atmış ve “herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir” ilkesini 13.maddede belirtmiştir. İlgili mevzuata göre, hemşehrilerin belediyenin aldığı kararlara ve yürüttüğü hizmetlere katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgi edinme ve belediyenin yaptığı yardımlardan yararlanma hakları olmaktadır. Bununla birlikte hemşehriler, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür (Ökmen ve Parlak, 2010: 212; Keleş, 2012: 259-260; Ökmen ve Özer, 2013: 33-34).

5393 sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesine göre belediyelerin görevleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

- Okul öncesi eğitim kurumları açabilir. Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir. Her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerin korunmasını sağlayabilir, bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerekliğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurtiçi ve yurtdışı müsabakalarda üstün başarı gösteren ve derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Yine 5393 sayılı Belediye Kanununa 18. Maddesine göre belediyelerin sahip olduğu yetki ve imtiyazlar şu şekilde ifade edilmiştir:

- Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,

- Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,

- Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,

- Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak,

- Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettmek; kaynak sularını işletmek veya işlettmek,

- Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dahil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettmek,

- Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,

- Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak

veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek,

- Borç almak, bağış kabul etmek,
- Toptancı ve perakendeci halleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,
- Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruh-satlandırmak ve denetlemek,
- Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek,
- Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,
- Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak,
- Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek.

4.4. Belediyelerin Temsil ve Katılım Durumu

Günümüzde yürürlükte bulunan 5393 sayılı Belediye Yasası ve 5216 Büyükşehir Belediye Yasasına göre belediye yönetiminin Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olmak üzere üç organı vardır. Bu yasalara göre Belediye Meclisleri, belediyelerin karar organlarıdır ve yerel halk tarafından seçilen üyelerden oluşmaktadırlar. Bu kapsamda siyasi partiler aldıkları oy ile orantılı olarak belediye meclislerinde üye bulundurmaktadırlar. 5393 sayılı kanuna göre belediye meclisleri, her ayın ilk haftasında toplanmakta ve belediyenin çalışma programı, bütçesi, imar ve diğer hizmetler konusunda kararlar almaktadır. Belediyenin bir diğer organı olan belediye encümeni ise atanmış ve seçilmiş üyelerden oluşmakta ve meclisin toplantıda olmadığı zamanlarda belediye hizmetlerine ilişkin kararlar almaktadır (Bulut ve Taniyıcı, 2007: 362).

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda ise büyükşehir belediyelerinin kuruluş, gelir ve yönetimi yer almakta, büyükşehir belediye meclisinin büyükşehir belediyesinin karar organı olduğuna ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşacağı hükmü yer almaktadır. Yasaya göre meclis, her ayın ikinci haftasında meclis tarafından önceden belirlenen bir günde toplanmaktadır. Büyükşehir belediye encümeni ise atanmış ve seçilmişlerin eşit sayıda olduğu on üyeden oluşmaktadır (5216 sayılı yasa md.13 ve md.16). Dolayısıyla Belediye Yasaları incelendiğinde gerek 5393 sayılı belediye yasası gerekse 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası belediye meclislerinin temsil işlevselliğı açısından halkın yönetime katılımı noktasında çeşitli düzenlemelere yer verdiği görülmektedir. Bu çerçevede 5393 sayılı yasanın 9. Maddesinde, belediyelerin, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli aynı yardım ve desteğı sağlayacağı, belediye kararlarında mahallenin ortak isteklerini göz önünde bulunduracağı ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışacağı belirtilmektedir. Aynı yasanın 13. maddesinde, herkesin ikamet ettiği beldenin hemşehrisi olduğu, hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından

yararlanma hakları bulunduğu, belediyenin, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel çalışmaları yaparken de üniversitelerin, kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemleri alacağı belirtilmektedir (Yıldırım, vd., 2011: 512).

Katılımcı bir yerel yönetim modeli oluşturulması ve yerel halkın katılımının güçlendirilmesi çerçevesinde, 5393 sayılı Belediye Yasasında bilgi edinme kapsamında da meclis kararlarının ve ihtisas komisyonu raporlarının halka duyurulması ve isteyenlere verilmesi 24. Maddede düzenlenmiştir; ancak, meclis kararlarının belli bir bedel karşılığı verileceği hükme bağlanmıştır. Encümen kararlarıyla ilgili böyle bir düzenlemeye gidilmemiştir. İhtisas komisyonlarına muhtarlar, STK'lar, kamu kuruluşlarının temsilcileri, üniversiteler, sendikalar kendileriyle ilgili görüş bildirebileceklerdir (Çukurçayır, 2007: 382). Aynı zamanda yasanın 21. Maddesinde 'Gündem' başlığı altında getirilen 'belediye meclis gündeminin en az üç gün önceden belirlenmesi ve halkada çeşitli yollarla duyurulması' hükmü ile meclis üyelerinin ve halkın görüşmelere hazırlıklı olarak katılmalarına imkân vermektedir. Ayrıca belediye meclis üyelerinin de gündemin belirlenmesi konusunda söz sahibi olmaları sağlanarak katılımcı bir yöntem öngörülmekte ve başkan dışındaki üyelere da halkın dilek ve şikâyetlerini meclis gündemine getirme imkânı tanınmaktadır (Urhan, 2008: 94).

5393 sayılı Belediye Yasasının anlatılanları destekleyici ve halkın katılımına olanak veren hükümlerini şu şekilde maddeler halinde sıralamak mümkündür:

-Belediye meclisi toplantıları halka açıktır. Olağan toplantı yeri dışında yapılacak olan meclis toplantılarına ilişkin olarak toplantının yeri ve zamanı önceden belde halkına duyurulacaktır (md. 20).

-Belediye meclisi tarafından alınan ve kesinleşen kararların özetleri yedi gün içinde halka duyurulacaktır (md. 23).

-Belediye başkanı tarafından hazırlanacak faaliyet raporu kamuoyuna da duyurulacaktır (md. 56).

-Belediye meclis gündemi ile Belediye Meclis İhtisas Komisyonlarının raporları çeşitli yöntemlerle halka duyurulacak ve komisyon raporları isteyenlere bedel karşılığında verilecektir (md. 24).

-Hemşehri yönetimin kurumsallaşmasına yönelik olarak Belediye Yasasında hemşehrilerin bireysel düzeyde ve yerel sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri aracılığıyla belediye işleyişine katılımına yönelik düzenlemeler yapılmıştır,

Halkın katılımına olanak veren 5393 sayılı Belediye Kanunu belediye yönetiminde halkın temsil ediciliğini artıran ve hemşehrilik bilincini geliştiren çeşitli düzenlemelere yer vermekte ve bu düzenlemelerden öne çıkan Kent Konseyleri olmaktadır. Kent konseyi kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmakla görevlendirilmiştir. Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımı ile oluşan kent konseylerinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilmektedir (md.76).

-Belediye meclis toplantılarına kamu kurum ve kuruluşlarının mensupları, muhtarlar, öğrenciler, kamu görevlileri, ev hanımları, ilgililer, özel sektör çalışanları, genel bir ifadeyle hemşehriler ve sivil toplum kuruluşlarının üyeleri dinleyici sıfatıyla katılabilecekler,

-Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların

görüşüldüğü belediye ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilecek ve görüş bildirebilecekler,

-Stratejik plan ve acil durum planlarının hazırlanması sürecine üniversitelerin ve yerel sivil toplum kuruluşlarının katılımı sağlanacak, bu çerçevede belediye başkanı bu katılımların gerçekleşmesine yönelik tedbirleri almakla görevli olacaktır (Yıldırım, vd., 2011: 512).

4.5. Belediye Meclislerinde Temsil ve Katılım İlişkisi

Temsil, demokrasinin esas ilkelerinden biri olan eşitliğin, geniş ölçekli bir siyasal sisteme uygulanması olarak algılanmakta, bunun gerçekleşmesi de seçimlerle olmaktadır. Ancak seçimin de özgür bir ortamda gerçekleşmesi ve bütün siyasal partilerin eşit koşullarda seçime girmeleri gerekmektedir. Yoksa seçmensiz temsilin fazla bir anlamı olmadığı gibi, özgür bir seçenek sunmadan yapılan seçimlerde de hakkıyla temsili iktidar çıkmamakta, bu yüzden (17.05.2014, www.marmara.edu.tr) temsil sisteminin halkın yönetime katılımıyla desteklenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda serbest ya da özgür seçimler demokrasinin en önemli aygıtlarından olmakta, halk da seçim yoluyla temsilcilerini seçmektedir. Böylelikle temsilde halk adına karar alma yetkisi, seçim yoluyla göreve getirilen temsilcilerde bulunmaktadır (Çelik ve Uluç, 2009: 218).

Belediye meclislerinde halkın dengeli bir şekilde temsil edilmesi ve temsil edici olarak belediye meclislerinin halk adına karar vermesi kuralı göz önünde bulundurulduğunda, kentlerin kimler tarafından yönetildiği ve iktidarı kimlerin kullandığı ayrı bir önem kazanmaktadır. Günümüzde temsile ilişkin çalışmalara bakıldığında, belediye meclislerinin yerel siyasal seçkinlerden oluştuğu ve temsil ettikleri kişilerden büyük ölçüde farklılaştığı ayrıca seçim çevresinin çok geniş olmasından dolayı seçmen ile seçilen meclis üyeleri arasındaki ilişkiyi zayıflattığı (Eaton, 2004; Sertesin, 2011:3) görülmektedir. Aynı zamanda bu durum yerel meclislerin yerel halkı temsil ediciliği konusunda, içinden seçtikleri toplumu yetersiz ve dengesiz bir şekilde temsil ettiğini de göstermektedir. Türkiye'de de belediye meclislerinde benzer durumların mevcut olduğu gözlenmektedir. Temsil konusu üzerinde yeterince durulmadığı, temsille ilgili çalışmaların daha çok katılımcı bir yönetimi öne çıkararak, belediye yönetimlerinin halka dayanması gerektiği üzerinde durulmuştur (Bulut ve Taniyıcı, 2007: 366; Çifçi, 1996: 8). Bugüne kadar yapılan çalışmalar da belediye meclislerinin halktan koptuğunu, kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda kararlar verdiklerini, halkla bütünleşemediklerini ortaya koymuştur. Fakat yaşanan bu sorunların giderilmesi noktasında yerel düzeyde katılımı sağlayan belediye meclislerinin, halk ile yönetim arasındaki kopukluğu ortadan kaldıracığı, kollektif kararların kabulünü kolaylaştıracağı ve halkın yönetimle uzlaşmasını sağlayacağı da bilinmektedir. Buna ek olarak karar süreçlerine katılım, halkın yapıcı gücünü harekete geçirerek kişisel etkinliği ve kendine güveni artırıp bir anlamda demokratik eğitimi sağladığı görülmektedir (Aksu ve Kurtuluş, 2011).

Ancak Türkiye'de son dönem yerel yönetimler alanında yapılan reformlar yerel katılım konusundaki çeşitli düzenlemelere yer vermesi ve ülkemizde yerel katılım ve demokratikleşme yönünde olumlu yaklaşımların mevcut olduğunu göstermiştir. Bunun yanında, uygulamanın gerçekleştirilmesi noktasında çeşitli sıkıntılar yaşanmaktadır. Bunun en önemli sebebi olarak; dünyadaki yerel katılım modellerini aynen uygulamak, farklı toplumsal, ekonomik ve eğitim düzeylerinin yanı sıra ülkemizdeki yerel halkın kentlileşmesi, yerel birime karşı sorumluluk taşıma bilincine yönelik eksikliklerin varlığı, mevcut demokratik ve katılımcı modellerin yönetim yapımıza uyarlanmasının önündeki engeller olarak sıralanabilir. Bundan dolayı, demokratik ve katılımcı modellerin ülke şartlarına ve mevcut kurumsal yapılara uygun uyarlanması önemli derecede dikkate alınması gereken bir konudur (Yıldırım, vd., 2011: 514).

5.KENT KONSEYLERİ

Kent konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde belirtilen hedefler doğrultusunda, halkın yönetime katılımını sağlayacak mekanizmaları geliştiren, halkın kendi sorunlarına meclise taşınmasını sağlayan, katılımcılığı esas alan oluşumlardır.

1992 yılında gerçekleştirilen “Yeryüzü Zirvesi” sonrasında, 1996 Habitat Konferansı ile Türkiye’de başlayan Yerel Gündem 21 Programı günümüzün kent konseyi yapılanmasının temelini oluşturmaktadır. Yerel Gündem 21 Programı 1996 yılından bugüne kadar 60’ın üzerinde kentte uygulanmış ve program 2011 yılında da tamamlanma aşamasına gelmiştir. Bu program kapsamında yerel demokrasinin gelişimi ve halkı karar alma mekanizmalarına katılımı alanında kentlerin bilgi ve deneyimlerinin kurumsallaşması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün çalışmaları ve Yerel Gündem 21 kentlerinin de desteğiyle Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesinde yer almıştır. Kent konseylerinin çalışma usul ve esasları da Kent Konseyi Yönetmeliğinde oluşturulmuştur (Aygen, 2014: 218). Ancak kent konseyleri bu mevcut durumuna ulaşmasında yönetim alanında yaşanan gelişmeler etkin rol oynamıştır. Bu süreci ise şu şekilde özetlemek mümkündür:

Yerel yönetimlerin en temel değerlerinden olan katılımcı demokrasi ve katılımcı demokrasiyi yerel düzeyde hayata geçiren yönetsel katılma uygulamaları, vatandaşların aktif bir şekilde yönetsel sürece dâhil olmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Söz konusu uygulamalar, günümüzde demokrasi düşüncesinin de gelişimini beraberinde getirmekte, geniş kitlelerce talep edilen bir konu olmaktadır (Kocaoğlu vd., 2013: 344). Halkın yönetime katılımı ise her zaman yerel demokrasinin değerleri arasında ilk aklı gelen konulardan biri olmuş, bu katılımın nasıl gerçekleşeceği, doğrudan mı, temsilciler aracılığıyla mı, hangi ölçekte, hangi konular için nasıl katılım mekanizmaları tarif edileceği, her dönem yerel demokrasinin önemli sorunları arasında yer almıştır (Doğan, 2009: 94). Temsili demokrasi modelinde, halkın yönetime katılımı belirli aralıklarla yapılan seçimler, referandumlar ve toplantılar gibi temsili demokrasi uygulamaları ile gerçekleşirken, katılımcı demokrasi modelinde, yerel yönetim kavramının kapsamının genişlemesi sonucu daha çok sayıda katılımın sağlanması amacıyla yeni katılım araçları gelişmiştir (Hatam, 2012: 41). Günümüzde dünya ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda ve Türkiye’de, klasik temsili demokrasinin farklı halk kesimlerinin beklentilerine cevap verme konusunda yetersiz kalması, halkın daha çok ve daha aktif bir şekilde katılım isteği, yerel politikaların önemini artırmakta, yerel düzeyde oluşturulan politikalar ülke genelindeki politikaları daha çok etkilemektedir. Bu bağlamda temsili demokrasinin yerini katılımcı demokrasi ile dolduracağı görüşü yaygınlık kazanmaya başlamakta ve demokrasinin güçlendirilip yaygınlaştırılması konusunda yerel yönetimlere daha çok rol düşmektedir (Özoğuz, 2012: 75).

Bunlardan hareketle yerel yönetimlerin katılımcı bir demokratik yapıda örgütlenmeleri, karar alma süreçlerine aktif bir vatandaş katılımı ile mümkün olmaktadır. Bu doğrultuda günümüzde yeni bir katılım mekanizması olarak tarif edilen Kent Konseyleri, yerel yönetimlerin başarılı olabilmesinde, etkin bir halk temsilinin gerçekleşmesinde ve vatandaşın yönetsel süreçte söz sahibi olabilmesinde önemli role sahiptir (Alptürker ve Şen, 2013: 334).

Bu kapsamda çalışmanın bu kısmında ülkemiz pratiğinde henüz çok yeni kurumlar olan ve birer katılım mekanizması olarak nitelendirilen Kent Konseyleri incelenmektedir. Türkiye özelinde; tanımı, tarihsel süreci (dünyadaki gelişim süreciyle karşılaştırmalı olarak), oluşumu, amaçları hakkında genel bilgiler verilen kent konseylerinin ayrıca ilkeleri ve hangi organlardan oluştuğundan da bahsedilmektedir. Son olarak da kent konseylerinin belediyelerle ve katılım olgusuyla mevcut durumu tartışılmaktadır.

5.1.Kent Konseylerinin Tanımı ve Yasal Çerçevesi

Kent Konseyleri, yerel yönetimle birlikte toplumun demokratikleşmesine hizmet eden en önemli katılım araçlarından biridir. Kent konseyleri, kentteki tüm paydaşları bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan bir ‘ortak akıl’ oluşturulmasını amaçlayan, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık gibi ilkeler çerçevesinde, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir ortaklık modeli ve yönetim mekanizmaları olarak kabul edilmektedir (Bulut, 2013: 85). Ayrıca Kent Konseyleri, sivil toplum kuruluşlarının, kamu ve özel sektör kesiminin temsilcilerinin birlikte temsil edildiği ve farklı aktörler arasında ortak bir işbirliğinin sağlanabildiği yapılar olarak da tanımlanmaktadır (Hatam, 2012: 42). Bir başka tanıma göre ise Kent Konseyleri, herkesin görüşlerini açıklama fırsatı bulabileceği bir platform olarak da ifade edilmekte, en önemli işlevi; kentteki tüm aktörleri bir araya getirerek, tüm kent için bir platform oluşturmak ve kentin kalkınma önceliklerinin ve sorunlarının tanımlandığı ve tartışıldığı demokratik platformlar olmaktır (Emrealp, 2005: 65). Özellikle yerel halkın sosyal içerikli tüm ihtiyaçlarının belediye meclisinin gündemine alınmasında önemli bir işlev görebilecektir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:247).

Günümüzde geçerli olan yasal mevzuatta ise Kent Konseyinin şu şekilde tanımlamaları yer almaktadır:

Kent Konseyleri, 3 Temmuz 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2006 tarih ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliğine dayanarak kurulmuş yapılardır. Türkiye’nin çeşitli kentlerinde uygulanmakta olan “Kent Konseylerine” yasal bir nitelik kazandıran 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesine göre ‘*Kent Konseyleri; kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kurumlardır. Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları içişleri bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir*’ denmektedir (5393 Sayılı Belediye Yasası, md. 76). Belediye yasası buradan da anlaşılacağı üzere kent konseylerinin ne yapacağını anlatmış, kent konseyleri ile ilgili herhangi bir tanımlamaya gitmemiştir (Göktürk, 2007). Ayrıca bu maddeden de anlaşılacağı üzere, kent konseyinin amaçlarından birisinin hemşehrilik bilincini geliştirmek, bir diğeri ise katılımı sağlamak olduğu görülmektedir.

İlk taslakları YG21 Programı ortaklarının katkıları ile hazırlanan ve daha sonra da İç İşleri Bakanlığı tarafından yeni şekli verilen Kent Konseyi Yönetmeliği, 8 Ekim 2006 tarihinde yasal olarak yürürlüğe girmiştir.

Kent konseyinin tanımı ise 2006 yılında oluşturulan Kent Konseyi Yönetmeliğinin 4. Maddesinde şu şekilde ayrıntılı olarak tanımlanmaktadır: ‘*Kent Konseyi, merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzmanlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını ifade etmektedir*’ (Kent Konseyi Yönetmeliği, md. 4).

İlerleyen dönemlerde Kent Konseyi Yönetmeliğinde halkın katılımını engelleyen değişikliklerin iptali ile ilgili olarak, Danıştay 8. Dairesi 22.05.2008 tarihinde yönetmelikteki bazı düzenlemeleri iptal etmiştir. İptal edilen maddeler çoğunlukla genel meclisteki temsille ilgili olup, meclis üye tam sayısının yüzde 30’unu geçmemek üzere, belediye meclisinin ve il genel meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri Kent Konseyi üyesi yapan, maddeler bunlar arasındadır. Ayrıca, bu maddeler arasında belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesindeki milletvekillerini, teşkilatını kurmuş

siyasi partilerden TBMM’de üyesi bulunanların katılımı da yer almaktadır (Yıldız, 2010: 67).

Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra, Kent Konseyine katılan aktörlerin yaşadıkları çeşitli sıkıntılardan dolayı 2008 yılında İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından, Kent Konseyi Yönetmeliğinin gözden geçirilmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması amacıyla bir çalışma başlatılmıştır. Daha sonra 2009 yılında yönetmelikte birtakım değişikliklere gidilmiş ve ‘Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’ 6 Haziran 2009 yılında yürürlüğe girmiştir.

Yapılan önemli değişiklikleri şu şekilde ifade edebiliriz (Yıldız, 2010: 68, Dur, 2011: 169-170, 8 Ekim 2006 Tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği, 6 Haziran 2009 Tarihli Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik):

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 5. maddesine göre;

*“Kent konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler seçimlerinin sonuçlarının ilanını takip eden üçüncü ayının ilk haftasının ilk mesai günü, 8 inci maddede belirtilen kişi ve kuruluş temsilcilerinin katılımı ile kurulur. Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını, belediye başkanının çağrısı üzerine belediye başkanının başkanlığında yapar ve bu toplantıda, genel kurul dışındaki organların seçimi yapılır.”*denmektedir (md. 5).

Yönetmeliğin son hali olan Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’e göre ise genel kurul dışındaki organlar belirtilmek suretiyle eklenmiştir. Buna göre *“toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer. Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir.”* şeklini almıştır (md. 5).

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 6.maddesine göre;

“Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak” yer almaktadır(md. 6).

Yukarıdaki maddeye yeni yönetmelikle birlikte ek olarak *“sürdürülebilir gelişmenin sağlanması”* da eklenmiştir.

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 8. Maddesine göre;

“Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi, Belediye başkanı veya temsilcisi, Sayısı onu geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri, Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi” aynı şekliyle kalmıştır. *“Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, baro, kooperatifler, birlikler, konuyla ilgili dernek ve vakıf temsilcileri”* diye sıralanmaktadır (md. 8).

Yeni yönetmelikle birlikte ‘kooperatifler’ temsilciler arasından çıkarılmıştır. Ayrıca *“Belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesi veya bölgelerinin milletvekilleri, Meclis üye tam sayısının yüzde 30’unu geçmemek üzere, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri, Meclis üye tam sayısının yüzde 30’unu geçmemek üzere, il genel meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri, Belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan muhtarların, kendi aralarından seçecekleri en fazla 10 temsilci, Büyükşehir kent konseyine (g) bendinde belirtilen siyasi partilerden TBMM de üyesi bulunanların ve (h) bendinde belirtilenlerin varsa en üst kuruluşlarının birer temsilcisi”* olan aktörlerde çıkarılmıştır (md. 8).

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 9. maddesine göre konseyin organları; *“Genel Kurul, Yürütme Kurulu, Meclisler ve çalışma grupları”* olarak belirtilmiş, yapılan yeni yönetmelik ile *“Kent Konseyi Başkanı”* da organlar arasında sayılmaktadır (md. 9).

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 10. Maddesine göre;

“Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup yılda iki kez toplanır. Genel kurul belediye meclisi birinci başkan vekilinin, bulunmaması halinde ikinci başkan vekilinin başkanlığında 8 inci maddede belirtilen kent konseyi üyelerinin katılımı ile toplanır. Genel kurul; genel kurulun, yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.” (md. 10). Yeni Yönetmelikle birlikte bu madde içerik bakımından genişletilmiş ve şu şekilde son halini almıştır(md. 10);

“Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8 inci maddede sayılan üyelere oluşur. Genel kurul, her yıl ocak ve eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. Genel kurula kent konseyi başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder. Genel kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.”

Ayrıca Kent Konseyi Yönetmeliğinin 11.maddesine ek olarak Kent Konseyi Başkanı hakkında bilgiler de eklenmiştir. 11/A olarak düzenlenen yeni yönetmelik şu şekildedir (md. 11/A);

“Kent konseyi başkanı Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur. Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır. Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekâlet eder.”

Yönetmeliğin 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 14/A maddesi eklenmiştir(md. 14/A).

“Genel sekreterlik Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilir. Kent konseyi genel sekreteri, 6. maddede belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine eder. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar. Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur.”

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 15.maddesinde yer alan sekreteryaya işlerini yürüten personelin yürütme kuruluna karşı sorumlu olması yetkisi kaldırılarak yeni yönetmelikte bu yetki genel sekretere verilmiştir (md. 15).

Bu şekilde ifade edilen tüm değişikliklerle birlikte Kent Konseylerinin daha işlevsel hale geleceği düşünülmektedir. Çünkü yönetmeliğin ilk hali ile konseyde meclis yapılanması hâkimdi ve bu tür bir meclis yapılanması ile halk doğrudan sorunlarını dile getirmek yerine dolaylı temsilcileri ile sorunlar dile getirmekteydi. Bu tür bir yapılanmanın zaten belediye ve il genel meclisinde olduğu düşünüldüğü zaman Kent Konseylerinin gereksiz bir yapılanma olduğu düşünülmektedir. Ancak ‘Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’ ile Kent Konseylerinin genel amacı olan hemşehrilerin bizzat mecliste yer alması durumu etkinlik kazanmış ve Kent Konseyleri daha işlevsel hale getirilmeye çalışılmıştır (Yıldız, 2010: 71).

5.2.Kent Konseylerinin Tarihsel Süreci

Yerel yönetimlerin demokrasi ve demokratikleşme kapsamında bir araç işlevi görebilmeleri, topluluk üyelerinin, öncelikle yaşam çevrelerinden başlamak üzere tüm toplumsal çevre ve sorunlar konusunda siyasal bilinç, siyasal olgunlaşma ve etkin siyasal katılma davranışı gösterebilmelerine önemli ölçüde katkı yapabilme onların gizil güçlerinin olduğu düşünüldüğü içindir. Bu gizil gücün ortaya çıkarılabilmesi için Brezilya’nın Rio kentinde 1992 yılında toplanan Dünya Çevre Doruğuna uluslararası bir adım atılmıştır. Burada benimsenen Gündem 21 Bildirgesiyle çevresel ve kentsel durumların korunup geliştirilmesinde yurttaşla ya da kenttaşla düşen görevler önemle vurgulanmış, ayrıca dünyadaki tüm yerel yönetimlere, beldelerinde katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentlerinin Yerel Gündem 21’lerini oluşturmaları yönünde küresel bir çağrı yapılmıştır (Adıgüzel, 2003: 49).

Bu kapsamda yukarıda anlatılanlar doğrultusunda Kent Konseylerinin tarihsel sürecinden bahsederken Dünya’da Kent Konseylerinin ortaya çıkışında etkili olan

Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 kavramları yakından incelenecek olup, sonrasında Türkiye ölçeğinde Kent Konseylerinin tarihsel sürecine değinilecektir.

5.2.1.Gündem 21 (G21)

Gündem 21, kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen “sürdürülebilir kalkınma” kavramının hayata geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşmanın ve politik anlaşmaların en üst düzeydeki ifadesi olan bir eylem planı olarak ifade edilmektedir. Gündem 21’in çıkış noktası, 1992 yılında Rio De Janeiro’da yapılan ve ‘Yeryüzü Zirvesi’ olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansıdır. Rio konferansında, Rio Bildirgesi ve Gündem 21 olarak iki metin ortaya konulmuştur (Görmez ve Altınışik, 2011: 38). Gündem 21, 21. Yüzyılın gündemini oluşturmaya yönelik içerdiği 40 bölüm ile çevre ve kalkınma sorunlarıyla başa çıkılmasını ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesini amaçlayan bir küresel eylem planı niteliği taşımakta, küresel ortaklık kavramını gündeme getirmektedir. Bu kavramla birlikte, tüm dünyada geleneksel yönetim anlayışı yerini daha çok katılımcı yaklaşıma bırakmaya başlamış ve bu kapsamda yerel yönetimler, STK’lar ve diğer yerel aktörler, merkezi yönetimlerle uluslararası topluluğun ortakları olarak nitelendirilmeye başlamıştır. Rio konferansını takip eden tüm diğer zirvelerde de, söz konusu küresel ortaklık kavram ve ilkeleri pekiştirici hedeflerde bulunulmuştur (Deniz, 2013: 394).

Gündem 21, az gelişmiş ülkelerin kendi kalkınma ve gelişmeleri uğruna, dünyanın daha da kirlenmesine yol açacak uygulamalarını, sanayileşmiş ülkelere engellenme arzusu ile kabul edilmiştir. Gelişmiş ülkelerin kendilerinin yaptığı hatanın tekrar edilmemesi, çevrenin daha az tahribini sağlayacak önlemler alınabilmesi için yoksul ülkelerin, daha fazla finansman desteği oluşturulması da dâhil olmak üzere kirlenmeyi önleyici teknoloji kullanımı yönünde destek olunması G21’in temel hedefi olarak tanımlanmaktadır. G21’in bu hedefe ulaşmak için tanımladığı strateji ile 1972 yılında düzenlenen BM İnsan Çevresi Konferansı ve 1976 yılında yapılan ilk Habitat toplantısından ayrılmaktadır. Çünkü ilk HABİTAT toplantısında ortaya konan çözüm önerileri devlet merkezli olmaktadır (Maclaren, 1996: 185). Ancak her iki toplantıda hızla büyüyen dünya sorunlarına çözüm aranması amacı ile oluşturulmuş, toplantıda alınması gereken önlemler ve çözümler için devletler sorumlu tutulmuştur. Ancak 1987 yılında BM Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan “Ortak Geleceğimiz Raporu”yla birlikte ortaya çıkan “sürdürülebilir kalkınma” stratejisi gereği katılıma özel bir önem verilmiştir. 1992 yılında Rio’da düzenlenen Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansında “G21” olarak adlandırılan hedef ve program ile sorumluluğun devlet dışı aktörlerce de paylaşılması gereği vurgulanmıştır (Göktürk, 2007). Bu kapsamda G21 ile sorunların çözümünde sadece devleti içeren tek özne yerine, hükümetler, iş adamları, ticaret birlikleri, bilim adamları, vatandaşlar, hükümet dışı kuruluşların da içinde bulunduğu çok taraflı görev ve sorumluluk üstlenen gruplardan yardım alınması öngörülmüştür (21.05.2014, www.satko.com.tr).

G21, üç ana ve bir tamamlayıcı kısım ile toplam kırk bölümden meydana gelmektedir. Tüm program alanlarının başarıyla uygulanabilmesinin temel koşulu ise; “çok-aktörlülük” ve “toplumsal uzlaş” olarak görülmüştür. Bundan hareketle Gündem 21’in içerisinde yer alan yüzlerce eylemin yaklaşık üçte ikisi yerel yönetimlerin katılım ve katkılarını gerektirdiğini ayrıca toplumu da bu yönde teşvik edici politikalar izlediği çıkarılabilir (Detr, 1998: 7).

Bu bağlamda G21 temel olarak, tüm program alanlarına yönelik finansman politikalarının belirlenmesi, yeni kaynakların oluşturulması, merkezi-yerel yönetim ilişkilerinin desantralizasyon anlayışı doğrultusunda güçlendirilmesi, hükümetler arası işbirliğinin sağlanması ve bunlara kıyasla en önemlisi olarak görülen, halkın etkin katılımının sağlanması gibi öncelikler içermektedir. Halk katılımı noktasında, G21 ile kadınlar, işçi ve ticaret birlikleri, çiftçiler, çocuklar ve gençler, yerli halk, bilim ve teknoloji grupları, yerel yönetimler, sanayi ve iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları kent yönetimi ve sorunlarının çözüme kavuşturulması noktasında rollerinin güçlendirilmesine yönelik tavsiyeler geliştirilmiştir (Öner ve Yıldırım, 2003: 8).

5.2.2. Yerel Gündem 21(YG21)

Gündem 21'in önerdiği sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyden başlaması zorunluluğu (Freeman, 1996: 65), Gündem 21 içerisinde "Yerel Gündem 21" kavramı ile ortaya çıkmıştır.

Gündem 21 içerisinde, "*sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklıklar oluşturulması*" konusuna verilen önem ve öncelikler doğrultusunda, Gündem 21'in 28. Bölümü, '*Gündem 21'in desteklenmesi yerel yönetimlerin girişimleri*' başlığını taşımaktadır. Yerel Gündem 21 kavramının getirildiği bu bölümde, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve tüm diğer ilgililerin, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. Yüzyılın yerel gündemini" oluşturmaları karara bağlanmaktadır (Yıldız, 2010: 60-61). 21. Yüzyılın projesi olarak anılan ve adını da buradan alan G21 ve onun yerel birimlere uygulanmasına yönelik bir proje olan Yerel Gündem 21 yönetime katılım için yeni bir proje olarak oluşturulmuştur (Öner ve Yıldırım, 2003: 9). Öncelikle yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması yoluyla yerel düzeyde Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımcı, çok-sektörlü bir süreç olarak gündemde yerini almıştır (Emrealp, 2014: 19). Dolayısıyla Yerel Gündem 21'in sürdürülebilirliğinin sağlanmasının temelinde karar vericilerin etkin katılımı gerekli görülmektedir (Kelly ve Moles, 2002: 890).

Yerel Gündem 21, Birleşmiş Milletler Rio Konferansında kabul edilen beş belgeden birisidir. Yerel Gündem 21 üç ana ve bir tamamlayıcı kısımdan oluşmakta, belgenin birinci kısmında, gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınmanın gereklerine dikkat çekilmiş, üçüncü kısmında ise demokratik değerler, kadınlar için küresel eylem, çocuklar ve gençlik, yerelin tanınması ve güçlendirilmesi, hükümet dışı kuruluşların güçlendirilmesi, yerel yönetimlerin geliştirilmesi vb. gibi konular üzerinde durulmuştur. Kent Konseyi Yönetmeliğinin 4. maddesini göre, Yerel Gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21'inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planının 28'inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılmakta ve Yerel Gündem 21 sorunların çözümünde çok aktörlü bir uygulamayı öngörmektedir (Hatam, 2012: 43-44).

Yerel Gündem 21, Gündem 21 hedeflerinin hayata geçirilmesi için tek tek yereller düzeyinde önemli bir araç olarak görülmektedir. Bundan dolayı YG21; "*Gündem 21'de ele alınan sorunların ve bunlara yönelik çözümlerin büyük bir kısmının yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması sebebiyle, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliği, belirleyici bir etken olacaktır.*" görüşü ile ortaya atılmıştır. Bu görüş etrafında oluşturulan Yerel Gündem 21, Gündem 21'in hedeflerine ulaşmayı amaçlayan, yerel anlamda sürdürülebilir kalkınmayı sağlayıp, sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanmasını hedefleyen bir eylem planı olarak görülmektedir. Gündem 21'in hedefinin yerel düzeyde gerçekleştirilmesini hedefleyen bu eylem planı, yerel düzeyde katılımın zorunluluğunu da tanımlamakta, bu katılımcı anlayış (Paradis vd.; 2004: 2) sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde gerçekleştirilmesinde belirleyici bir etken olarak da görülmektedir. Bunun yanı sıra, uluslararası topluluk ve yerel yönetimler arasındaki işbirliğinin artırılması ve uluslararası anlamda yerel yönetimler arası işbirliğini güçlendirilmesine yönelik adımlar atılması, teşvik edilmesi de programın hedefleri arasında yer almaktadır (Göktürk, 2007). Programın anahtar kelimeleri arasında ise; "bütüncül politikaları", "paydaşların katılımını", "uzun dönemli bakış açısını" ve "küresel boyut olan yerel düzeyden başlayarak kalkınmayı uluslararası boyuta taşımayı" saymak mümkündür (Evans ve Theobald, 2003: 783).

Yerel Gündem 21 süreci, "gönüllülük" ilkesi doğrultusunda esnek bir yapılanma içerisinde örgütlenmiş, sivil bir inisiyatif hareketi olmakla birlikte hiçbir resmi kuruma bağlı da değildir. Yerel demokrasinin yaşama geçirilmesini gerçekleştirmek bağlamında, YG21 ile ilgili tüm çalışmalar tüm kentlilere açıktır. Bu amacı

gerçekleştirmede bir araç olan “Kent Kurultayı”, “Kent Konseyi” gibi örgütlenmeler, kentte bulunan tüm kurum ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinin ve Kurultaya üye olan tüm kentlilerin katılımlarıyla gerçekleştirilmekte, ayrıca bu toplantılar, bütün vatandaşlara açık olarak yapılmaktadır (Adıgüzel, 2003: 51).

YG21 sürecinde yapılan çalışmalar ise şu dizge çerçevesinde yürütülmektedir: kentle ilgili mevcut sorunlara duyarlı her kesimden kenttaş, YG21 sürecine katkı yapmak için “gönüllülük” ilkesi çerçevesinde bir araya gelirler. Öncelikli olarak YG21 kapsamında kentin tüm sorunlarını kapsayıcı Çalışma Grupları oluşturulur. Gönüllü olarak bir araya gelen bu kenttaşlar, oluşturulan bu gruplarda kendi ilgi alanları doğrultusunda birleşirler ve bu gruplaşma arasında ast-üst ilişkisi bulunmamaktadır. Ancak her grupta çalışmaların verimli ve eşgüdüm içerisinde çalışmasını sağlayan bir eşgüdümçü vardır. Uygulamalar göstermektedir ki, bu Çalışma Gruplarının bazıları kendi içerisinde de Alt Çalışma Öbekleri oluşturarak, çalışmalarını daha verimli olabilecek şekilde yürütmektedirler. Çalışma ve çalışma alt gruplarında, kenti ilgilendiren tüm sorunları giderici, kentin çağdaş bir kent olmasına katkı sağlayıcı, somut projeler üretmeleri beklenmekte, bu projeler, öncelikle çalışma gruplarında kabul gördükten sonra, belirli aralıklarla toplanan Kent Kurulları ya da Kent Konseyleri gündemine getirilip görüşülür ve tartışılır. Kurulca uygun bulunan projeler, Belediye Meclis Kararı ile hayata geçme ve uygulama olanağı bularak artık yerel kamuoyuna mal olmuş olmaktadır. Aynı zamanda bu projeler, çağdaş bir kent oluşumu ve çevre sorunlarını en aza indirilmesi anlamında katkı sağlayacağı için UNDP’ce uygun görülmesi sonucunda UNDP’nin kredi desteğini de elde etmektedir (Adıgüzel, 2002: 51-52).

1992 yılından bu yana yaklaşık 135 ülkedeki binlerce kentte YG21 programı uygulanmakta, YG21 adı arka planda tutularak, aynı hedefi amaçlayan benzer adlar altında, Sürdürülebilir Kentler Programı, Sağlıklı Kentler Programı gibi, yürütülen çalışmalar dikkate alındığında bu kent sayısı daha da artmaktadır. G21 dünya ölçeğindeki koordinatör kuruluşu olan UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı), aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 85 ülkede, YG21 süreçlerini desteklemekte, 2000’li yılların başında Avrupa’da 4.000’in üzerinde çeşitli belediyenin YG21 sürecini etkin olarak yürüttüğü ve bu sürece katıldığı belirtilmektedir (03.04.2014, www.la21turkey.net).

5.2.3. Türkiye ‘de Kent Konseylerinin Tarihsel Süreci

Türkiye’de Yerel Gündem 21 uygulamalarının yaygınlaşması Türkiye Yerel Gündem 21 Programı ile gerçekleşmiştir. Bununla birlikte Türkiye Yerel Gündem 21 Programının başlangıcından önce 1994 yılında İzmir’in Urla İlçesinde “Kent Senatosu” ve yine İzmir’in Aliağa İlçesinde “Kent Parlamentosu” adlarıyla günümüzdeki Kent Konseylerinin işlevlerine benzer işlevler gören uygulamalar gerçekleştirilmiştir. 1996 yılından itibaren Türkiye de Yerel Gündem 21 uygulamalarında değişik isim ve adlar altında katılımcı mekanizmalar oluşturulmuştur. Bu katılımcı mekanizmalar gerek örgütlenme yapısı gerekse çalışma yöntemleri açısından yerel özellikleri doğrultusunda kentten kente farklılık göstermişlerdir. “Kent Komutayı”, Kent Meclisi”, “Kent Danışma Meclisi”, “Şehir Meclisi”, “Şehir Danışma Meclisi”, “Kent Platformu”, “Kent Parlamentosu”, “Kent Kurultayı”, “İl Kurultayı”, “İlçe Kurultayı”, “İl Konseyi”, gibi çeşitli adlar altında oluşturulan Türkiye Yerel Gündem 21 sürecinin katılımcı mekanizmaları bulunmaktadır (Emrealp, 2005: 66). Bu mekanizmalar kentin yerel ve ortak sorunlarını dayanışma içerisinde birlikte çözüme kavuşturma çabaları olması açısından işlevler yüklenmişlerdir (Bata, 2010: 80).

Kent konseylerinin kuruluşunun ilk defa telaffuz edildiği temel siyasi doküman ise 2002 yılında oluşturulan Acil Eylem Planıdır. Bu plana göre; “Merkezi yönetimde yapılacak reform çalışmalarına paralel olarak yerel yönetim reformu öncelikli bir alan olarak ele alınacaktır.” denilerek (03.04.2014, www.kentkonseyleribirligi.org) ;

- Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri geniş bir çerçevede yeniden belirlenecek,

- İnsan kaynakları ve mali yapıları güçlendirilecek,
- İl Genel Meclisleri katılımı artıracak şekilde yeniden yapılandırılacak
- Taşra teşkilatları ve personeli aşamalı bir program dâhilinde İl İdarelerine bağlanacak,
- Yerel düzeyde sivil toplum katılımını sağlayacak *Kent Konseyleri* kurulacak,
- Hizmeti etkin şekilde götürececek ölçüğe sahip alt bölgeler bazında bölgesel kalkınma kurumları oluşturulacaktır, şeklindeki taahhütler Acil Eylem Planı'nda yer almıştır.

Türkiye'de Kent Konseylerinin oluşumu G21'e bağlı olarak YG21 sürecinin başlamasıyla beraber, farklı kentlerimizde farklı isimler altında olmakla birlikte, genel bir ifadeyle kent konseyi başlığı altında toplayabileceğimiz bir dizi uygulamalarla gerçekleşmiştir. Bu uygulamalar yaygınlaşarak birbirini takip etmiş ve kent konseyi modeli, öncelikli olarak pratikte daha sonrada yasalaşarak hukuki zeminde yer bulmuştur. Tüm bunlardan hareketle, Kent Konseylerinin oluşum sürecini YG21 uygulamalarından başlamak üzere şu aşamalarla ifade etmek mümkündür (Apaydın, 2010: 36-38):

Aşama I: “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki Ve Geliştirilmesi Projesi”

Türkiye’de Yerel gündem 21 Programının birinci aşaması niteliğindeki “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki Ve Geliştirilmesi Projesi” Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve TC. Hükümeti tarafından 1997 tarihinde imzalanarak uluslararası bir anlaşma niteliği kazanmıştır. 1998 tarihinde de resmi gazetede yayınlanmıştır.

Bu projenin çıkış noktasını, Gündem 21’in 28. Bölümünde yer alan ve yerel yönetimlere yönelik olarak “yerel yönetimlerin kendi beldelerinde Yerel Gündem 21’lerin hazırlanması ve uygulanması yönünde teşvik edilmesi aynı zamanda Yerel Gündem 21 üzerinde uzlaşmaya varmak” konusundaki küresel çağrı oluşturmaktadır. Bu projenin iki temel hedefe odaklandığı görülmektedir (Batat, 2010: 45-46):

-Ülkesel/Bölgesel ölçekte, Yerel Gündem 21 kavramının ve bunun yerel düzeyde etki ve sonuçlarının tanıtımının yapılmasıdır. Bu hedefte Yerel Gündem 21 kavramının tanımı üzerinde durulmuştur. Çünkü Türkiye Yerel Gündem 21 sürecine hazırlıksız yakalanmış olup, pek çok Avrupa ülkesinin olduğunun aksine Yerel Gündem 21’lerin oluşumu 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi sonrası yerine 1996 İstanbul HABİTAT II Konferansının etkisiyle gündemine almıştır. Bu yüzden projenin ilk hedefi Yerel Gündem 21 anlayışını yerel ve merkezi düzeyde tanıtmak olmuştur.

-Pilot kentlerde, yerel düzeydeki farklı sektörlerin katılımını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması, bunlara işlerlik kazandırılmasıdır. Burada amaç, proje ortağı kentlerde, ilgili yerel grupların aktif katılımını sağlamak, yerel ve sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümünü sağlayacak uzun dönemli stratejik plan hazırlamak, uygulanmasını kolaylaştırmak ve işlerliğini artırmak olmuştur.

Aşama II: “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması”

Türkiye’de Yerel Gündem 21 Programının ikinci aşaması olan ve birinci aşamanın devamı niteliğindeki “ Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması Projesi” 2001 tarihli resmi gazetede yayınlanmış olup, IULA-EMME’nin koordinasyonunda ve UNDP’nin desteği ile 2000-2003 yıllarında uygulanmıştır.

Yerel Günden 21’in ikinci aşamasında yerel yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik olarak, sivil toplumun karar alma süreçlerine etkin katılımı ve yerel yatırımlarda söz sahibi olması amaçlanmış ve bu doğrultuda beş hedef ortaya konulmuştur (Dur, 2011: 89-90):

- Yerel Gündem 21 projesine katılan yerel yönetimlerin sayılarında artış sağlamak ve yeni proje ortağı kentlerde katılımcı süreçlerin oluşturulmasını sağlamak,
- Yeni proje ortağı kentlerde eylem planlarının hazırlanmasını sağlamak,

-Halkın bilgilendirilmesine ve uluslararası tanıtıma yönelik kampanyalar düzenlemek,

-Yerel Gündem 21 sürecinin uzun dönemli sürdürülebilir destek görmesini sağlamak,

-Proje ortağı her belediye birliğinin, üyelerinin faaliyetlerini özendiren, destekleyen ve kolaylaştıran “yapabilir kılıcı” bir kurum olmayı hedeflemesinin ve bölgesel düzeyde desantrilize işbirliğini güçlendirmesinin teşvikinin yanında bu projenin TBMM tarafından da sahiplenilmesine yönelik kampanyaların başlatılmasıdır (Savut, 2011: 352).

İkinci aşamada yukarıda belirtilen hedefler doğrultusunda, 2000 yılından başlayarak, 2003’ün ortalarına kadar kent konseyleri ve benzeri platformlar değişik kurumların temsilcilerini ortak amaçlar doğrultusunda bir araya getirerek katılımcı mekanizmalar olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Böylelikle bu tür yapıların içerisinde tüm yapıların yeterli bir şekilde temsiline özen gösterilmesi, bu konseylere bireysel olarak katılanlar ile değişik gruplar adına katılanlar arasındaki dengesizliği giderecek yöntemler geliştirilmesi, örgütsüz kesimlerin ve çalışma gruplarının bu platformlarla temsil edilmesi gibi konular üzerinde durulmuştur. Böylece ikinci aşamada sıralanan bu hedefler doğrultusunda YG21 uygulamaları “Proje” çerçevesinden çıkarılarak, uzun dönemli “Program’a dönüştürülmüştür (Apaydın, 2010: 39).

Aşama III: “Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri Ve Johannesburg Uygulama Planının Yerelleştirilmesi Projesi”

Türkiye’de yerel gündem 21 programının üçüncü aşaması olan “Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri Ve Johannesburg Uygulama Planının Yerelleştirilmesi Projesi” 2004-2006 yılları arasında uygulanmış, 2003 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak resmiyete kavuşmuştur.

Bu projeyi destekleyen diğer projeler ise, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-Demokratik Yönetişim Fonu (UNDP-TTF) desteği ile gerçekleştirilen “Türkiye’de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması Projesi” ile Hollanda Hükümetinin MATRA Programı tarafından desteklenen “Şeffaflık için Yerel Ortaklıklar ve İşbirliği Ağı Oluşturmada Kadınların ve Gençlerin Rolünün Güçlendirilmesi Projesi” dir. Bu projeler ile Türkiye yerel gündem 21 programının web sitesi (03.04.2014, www.la21turkey.net) yenilenmiş, kadınların ve gençlerin yerel karar alma süreçlerine ve yerel yönetişimin tüm alanlarına katılımına yönelik çalışmalar yürütülmüştür (IULA-EMME, 2006: 14).

Bu proje iki temel hedef doğrultusunda uygulamaya konmuştur. Bunlar (UNDP-UCLG, 2004; Batat, 2010: 51):

-Kampanyalardan ve kapasite geliştirme girişimlerinden yararlanarak, yerel ve ulusal düzeylerde Yerel Gündem 21 süreçlerinin ve mekanizmalarının kurumsallaştırılması,

-Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planının yerel düzeyde teşvik edilmesi ve somutlaştırılması amacıyla, bir Yerel Gündem 21 Küçük Ölçekli Hibeler Programı başlatılması.

Aşama IV: “Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedeflerinin Yerelleştirilmesi Projesi”

Türkiye yerel gündem 21 programının dördüncü aşaması olan “Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedeflerinin Yerelleştirilmesi Projesi” 2007 yılında resmi gazetede yayınlanmıştır.

Bu projeye, yerel düzeyde BM Bin Yıl Kalkınma Hedeflerine (BKH) en yüksek önceliğin verilmesinin teşviki yoluyla merkezi yönetimin BKH konusundaki taahhütlerinin yerelleştirilmesini amaçlamaktadır. Ayrıca sivil toplumun ve vatandaşların yerel düzeyde BKH’nin gerçekleştirilmesine ve bu konudaki

yetersizliklerin belirlenmesine yönelik harekete geçmesi, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve bu konuda yerel yönetimlerin önemini vurgulanması, özel sektör dâhil toplumun tüm kesiminde yerel anlamda katılımı ve yönetimi gerçekleştirmek olmuştur (Dur, 2011: 91, www.kentkonseyleri.net). Bu anlatılanlar doğrultusunda projenin hedefleri şu şekilde sıralanabilir (UNDP-UCLG, 2007; Batat, 2010: 54):

-Ulusal ve yerel düzeylerde Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin yerelleştirilmesi ve bu hedeflere ulaşılmasının temel ve vazgeçilmez yöntemi olarak "Yerel Yönetişim" in Teşviki Amacıyla, "Kentimiz BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanya başlatılması,

-Yerel yönetimlerin ve Kent Konseyleri'nin, Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin gerçekleştirilmesini izleme ve destekleme konusundaki kapasitelerinin, yerel yönetim uygulamalarının geliştirilmesi ve içselleştirilmesi yoluyla güçlendirilmesi,

-Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin yerelleştirilmesine yönelik destek, izleme ve değerlendirme mekanizmaları geliştirilmesi,

-Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin yerelleştirilmesine yönelik "en iyi uygulama" örneklerinin desteklenmesi konusunda, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve bünyesindeki yerel odalar ve borsalar ile bunların üyeleriyle kurumsal ortaklık ve işbirliği yoluyla, özel sektör kuruluşları ile ortaklıklar geliştirilmesinin teşviki olmuştur.

-Yeni Belediye Yasasının Kent Konseyleri ile ilgili 76. Maddesi ve buna ilişkin Yönetmelik kapsamında, 2008 yılının sonuna kadar, farklı büyüklüğe, özelliğe ve coğrafi konuma sahip yeni kentlerde Kent Konseyleri kurulması yönünde teknik destek ve katkı sağlanması ve bu kentlerin Binyıl Kalkınma Hedefleri kampanyasına katılımlarının ve desteklerinin sağlanması olmuştur (Savut, 2011: 355).

Aşama V: "Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim Ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması Projesi"

2009 tarihi itibarıyla resmi olarak başlayan Türkiye'de Yerel Gündem 21 Programının beşinci aşaması niteliğindeki "Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi Ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim Ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması Projesi" dördüncü aşama projesinde gerçekleştirilen bir revizyon sonrasında yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Programı kapsamında elde edilen deneyimlerin ve çıktılarının desteklenmesinin yanında 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesi uyarınca yasal dayanağa kavuşan Kent Konseylerinin çalışmalarının hayata geçirilmesi beşinci projenin temel amaçlarından olmuştur. Bu doğrultuda projenin temel hedeflerini şunlar oluşturmaktadır (Batat, 2010: 56, www.habitat.org.tr):

-Kent Konseyleri'nin kapasitelerinin, yerel demokratik yönetim uygulamalarının geliştirilmesi ve içselleştirilmesi yoluyla güçlendirilmesi,

-Farklı kentlerdeki Kent Konseyleri arasındaki ve her Kent Konseyi'nin kendi içerisindeki bilgi akışı, iletişim ve işbirliğinin geliştirilmesine yönelik destek sağlanması,

-Yerel Gündem 21 süreçlerinin bundan böyle Kent Konseyleri'nin bünyesinde devam etmesine ve ilgili çalışmaların sürdürülebilirliğine yönelik pekiştirici adımların atılması.

Bu proje Yerel Gündem 21 Programının beşinci aşamasının aynı zamanda on yılı aşkın süredir devam eden Türkiye Yerel Gündem 21 Programının son aşaması olmaktadır. Bu açıdan önemli olmakta, bu aşamada gerçekleştirilen eğitim ve bilgilendirme toplantılarının yanında 5393 sayılı Belediye Yasasının 76. Maddesi kapsamında oluşturulmuş olan Kent Konseylerinin kurumsallaşmasına destek sağlanması, Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseyleri çatısı altında sürdürülebilirliğinin devamına yönelik olması yönünden de önemli bir işleve sahiptir.

5.3.Kent Konseylerinin Oluşumu

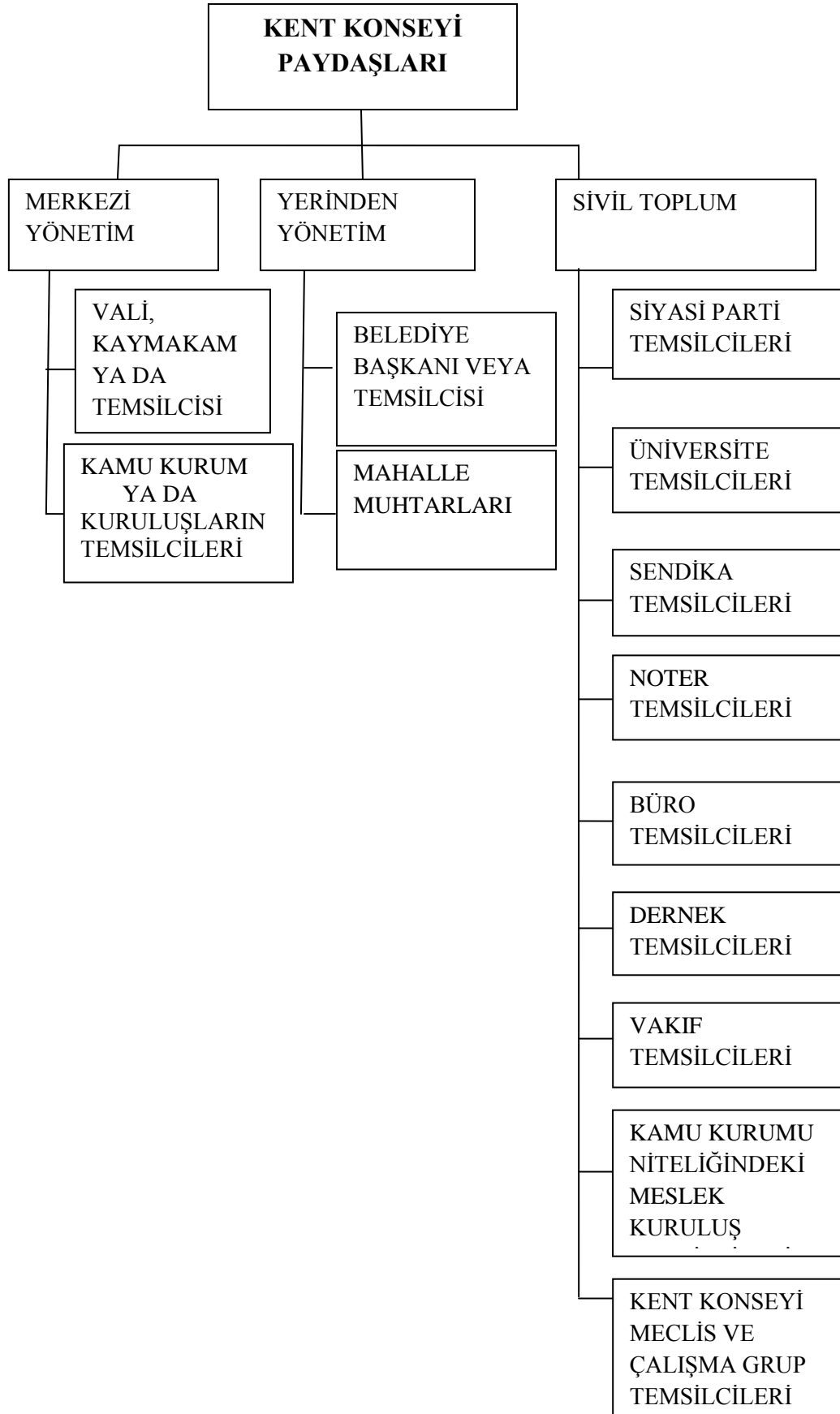
Kent Konseyi Yönetmeliğinde belirlenen ilkelere göre, Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur (md. 5, md.8):

- a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- b) Belediye başkanı veya temsilcisi,
- c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
- d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- f) Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile yeniden düzenlenen "Kent konseyi üyeliği" maddesinin ilk fıkrasına "*Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere...*" ifadesinin eklenmiştir. Bu maddenin eklenmiş olması, İçişleri Bakanlığı Mahalli idareler Genel Müdürlüğü'nce bu konuya verilen önemin göstergesi niteliğindedir.

Yeniden düzenlenen bu maddedeki en önemli değişikliklerin başında, önceki Yönetmeliğin 8. maddesinin 1. fıkrasının (b), (d) ve (e) bentlerinin (yani, "*Belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesi veya bölgelerinin milletvekilleri*", "*Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilciler*" ve "*Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, il genel meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilciler*" bentlerinin) Danıştay Sekizinci Daire'nin 2008/3744 sayılı kararı ile iptal edilmesi gelmektedir.

Özellikle, belediye meclisi üyelerinin Kent Konseyi'nin dışında kalmaları, Belediye ile Kent Konseyi arasındaki güçlü bağların zayıflamasına yol açabilecek bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, daha sınırlı bir sayıda da olsa, meclis üyelerinin Konsey'de yer alabilmelerinin sağlanmasına yönelik girişimler sürmektedir (Emrealp, 2010: 21).

Şekil: 5.1. Kent Konseyi Paydaşları (Kurt, 2012: 48).

Şekilde de görüldüğü üzere Kent Konseylerinin oluşumunda kentin her kademesinde görev yapan gerek merkezi idarenin taşra örgütü temsilcileri, gerek yerel yönetim birimlerinin temsilcileri, gerekse de üniversitelerin temsilcileri vd. yer almakta bu da çok aktörlü bir şekilde işleyecek yapı oluşmasına imkân vererek katılımcı demokrasinin uygulanması bu anlamda söz konusu olacaktır.

5.4.Kent Konseylerinin Amaçları

Kent konseyinin kuruluş amacı ve yapısına ilişkin temel düzenleme 5393 sayılı Belediye Yasasının “Kent Konseyi” başlığını taşıyan 76. Maddesinde yer almaktadır. Bu maddeye göre Kent Konseyinin kuruluş amacı:” Kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışma” olarak belirtildiği görülmektedir (Karabulut, 2009: 81).

Kanunda görüldüğü gibi Kent Konseylerinin faaliyet alanı oldukça geniş tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya göre Kent Konseylerinin dört ana alanda faaliyette bulunacağı anlaşılmaktadır (Görmez ve Altınışik, 2011: 43-44):

Kent Konseylerinin bu anlamda ilk faaliyet alanı **Kente ilişkin** olmaktadır. Doğrudan kente ilişkin faaliyetler olarak “ kentin hak ve hukukunun korunması” ifadesi kenti adeta yaşayan bir organizma olarak tanımlamakta ve buna göre kentin hakkının korunabilmesi için, kentin yaşanabilir ve yaşam kalitesini artırıcı bir niteliğe kavuşturulması ve kentte yaşayanların kentin tarihi ve kültürel mirasını ve doğal çevresini koruması beklenmektedir. Bu olguyu gerçekleştirmeye ilişkin sorumluluk ise başta belediyeler olmak üzere o kentteki kamu otoriteleri arasında paylaşılmış, ayrıca yasanın saydığı yapılar dışında sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ile ilgili diğer kişilerde kente ilişkin yapılan iş ve işlemlere katılma fırsatı verildiği görülmektedir. Böylelikle kentle ilgili herhangi bir soruna geniş ölçüde bir toplumsal katılım sağlanabileceği düşünülmektedir. Ancak bu amaçlara ulaşabilmek için de kentte yaşayanların “kentlilik bilincine” sahip olması gerektiği ve kent konseylerinin de bu anlamda aktif rol alması gerektiği unutulmamalıdır.

Kent Konseylerinin ikinci faaliyet alanı ise **Kentlilere İlişkin** olmakta, bu durum yasada sosyal yardımlaşma ve dayanışma biçiminde ifade edilmekte ve Kent Konseylerinin kent meclisleri aracılığıyla aynı kentsel alanda yaşayanların birbirine sahip çıkarak, maruz kalınan ortak sorunlara karşı dayanışma duygularının güçlendirilmesi konusunda faaliyetlerin çoğaltılması beklenmektedir.

Kent Konseylerinin üçüncü faaliyet alanını ise **Çevreye İlişkin Faaliyetler** oluşturmaktadır. Bu anlamda Kent Konseylerinden, “sürdürülebilir kalkınma” ve “çevreye duyarlılık” bilincinin geliştirilmesi, çevrenin korunması, tüm hemşehrilere bu bilincin gelişmesine yönelik faaliyette bulunması beklenmektedir.

Kent Konseyleri için dördüncü faaliyet alanı ise **Kent Yönetimine** ilişkin olmaktadır. Bu anlamdaki düzenleme ise “hesap sorma, hesap verme, katılım ve yönetim” olarak belirtilmiştir. Burada ifade edilen “hesap sorma” yetkisi kentlilere ait olmakta, “hesap verme” yükümlülüğü kentte hizmet sunan kuruluşlara ait olmaktadır. Bu kapsamda Kent Konseylerinin, başta belediye olmak üzere kente dair ve kentlilere yönelik hizmet üreten kamu otoritelerinin yönetimine etkide bulunma ve “katılımının” bir aracı olarak oluşturulduğu görülmektedir. Ancak günümüz şartlarında kamu görevlilerinin kent konseylerini hesap verme zemini olarak algılamaları zor olacağı için burada ifade edilen katılımın daha çok öneri geliştirme ile sınırlı kalacağını belirtmek gerekmektedir (Karabulut, 2009: 83).

Ayrıca bunlara ek olarak Kent Konseylerinin amaçları arasında saydamlık yani şeffaflıkta sayılmaktadır. Şeffaflık, hesap verilebilirlikle yakından ilişkili olmakta, karışık işlerin düzenlenmesini, gizli kalmış muhtemel hukuk dışı davranışların açığa çıkarılmasını öngören ve bunları sağalamaya yönelik bir çalışma ortamının oluşturulması şeklinde tanımlanmaktadır. Bu kapsamda etkin bir kamu hizmetinin

sağlanması ve vatandaş memnuniyetinin gerçekleşmesi için şeffaf ve hesap verebilir bir anlayışın da kurumlarda yerleşmesi gerekmektedir (Hatam, 2012: 47)

Kent Konseylerinin faaliyet alanlarının amaçları arasında, insanların yaşam kalitelerini yükseltmek, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve insanlığa yakışır bir çevre ortamı oluşturmak olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda tartışma ve çatışmaların yerine sorunların bir uzlaşma ortamında çözülmesini, sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın gelişmesini sağlamak, saydamlık ve hesap verilebilirliğin yaygın olmasını vurgulamak, vatandaşların hak ve hukukunu korumak ve devlet yönetimine vatandaşın etkin katılımını sağlamak olduğu görülmektedir.

5.5.Kent Konseylerinin Görevleri ve Çalışma İlkeleri

Kent Konseylerinin görevlerine ilişkin olarak maddeler, bu katılımcı mekanizmanın kuruluş amaçlarını, hedeflerini ve işlevlerini yansıtacak şekilde, Yönetmelikte geniş bir çerçeve ile dile getirilmiştir. Kent Konseyinin, her biri ayrı bir önem ve öncelik taşıyan görevleri, Konseyin çalışma ilkeleri ile bütünlük taşıyacak şekilde oluşturulmuştur (Emrealp, 2010: 23).

Kent Konseyleri'nin görevleri Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. Maddesinde şu şekilde sıralanmıştır (md. 6):

a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrlik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

b) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,

d) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek, Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

h) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

İ) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

i) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamak.

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 6. maddesine bakıldığında Kent Konseylerinin geniş anlamda görev yüklendikleri görülmektedir.

Kent Konseyleri'nin çalışma ilkeleri Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 7. maddesinde belirtilmiştir. Yönetmeliğin 7. maddesine göre Kent Konseyleri'nin çalışma ilkeleri şunlardır;

a) Yerel Gündem 21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,

b) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,

c) Kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma

ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,

- d) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,
- e) Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,
- f) Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

5.6.Kent Konseylerinin Organları

Kent Konseyi'nin organları, 8 Ekim 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği'nde (Md. 9) "Genel Kurul", "Yürütme Kurulu" ve "Meclisler ve Çalışma Grupları" olarak belirlenmiş olup, 6 Haziran 2009 tarihli Yönetmelik değişikliği ile bu organlar arasında "Kent Konseyi Başkanı" eklenmiş bulunmaktadır. Yeni düzenlemeyle Kent Konseyi'nin en yetkili organı olan Genel Kurul'a ve Yürütme Kurulu'na, Kent Konseyi Başkanı'nın başkanlık etmesi öngörülmektedir. Kent Konseyi Başkanı ise Genel Kurul tarafından seçilmekte olup, Kadın ve gençlik meclislerinin başkanları, Yürütme Kurulu'nun doğal üyeleri olarak belirlenmektedir. Kent Konseyi Genel Sekreterliği oluşturulmuş olmakla birlikte, Genel Sekreter bir "organ" olmaktan çok, bir "koordinatör" olarak tanımlanmıştır. Ancak çalışmada tüm kent konseyi organlarının yanında genel sekreterlikte detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

5.6.1.Genel Kurul

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 10. maddesi Genel Kurul, Kent Konseyi'nin en yetkili organı olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda yönetmeliğin 8. maddesinde yer alan üyelerin katılımı ile her yıl Ocak ve Eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere toplanacağını belirten yönetmelikte, Genel Kurul'a Kent Konseyi Başkanı'nın başkanlık edeceğini hükme bağlamıştır (md.8).

Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre Kent Konseyi Genel Kurulu'nun görevleri şu şekilde sıralanmaktadır;

- a) Belediye Başkanı'nın başkanlığındaki ilk Genel Kurul toplantısında toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasındaki 3 kişiden Divan Kurulu oluşturmak (md. 5/2),
- b) Kent Konseyi Yürütme Kurulu ve Kent Konseyi Başkanı'nı seçmek (md. 5/3),
- c) Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nun, Meclislerin ve Çalışma Grupları'nın seçim ve çalışma esaslarını Kent Konseyi Yönetmeliği hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla çalışma yönergesi ile belirlemek (md. 10/3),
- d) Kent Konseyi Yürütme Kurulu tarafından belirlenen Genel Kurul gündemini görüşmek (md. 11/2),
- e) Meclisler ve Çalışma Grupları'nda oluşturulan görüşleri görüşmektir (md. 12/3).

5.6.2.Yürütme Kurulu

Kent Konseyi'nin bir diğer organı ise Kent Konseyi Yürütme Kurulu'dur. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 11. maddesine göre Yürütme Kurulu Genel Kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, Kadın ve Gençlik Meclisi başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşmaktadır. Yürütme Kurulu'na Kent Konseyi Başkanı'nın, bulunmaması halinde ise Yürütme Kurulu'nun en yaşlı üyesinin başkanlık edeceği hükme bağlanmıştır (md.11).

Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nun görevleri ise şu şekilde sıralanmaktadır;

- a) Kent Konseyi Genel Kurulu'nun gündemini tespit etmek ve Genel Kurul'da oluşan görüşleri ilgili belediyeye sunmak ve uygulamayı izlemek (Md. 11/2),

b) Belediye Başkanı tarafından önerilen 3 aday arasından yapacağı seçimle Kent Konseyi Genel Sekreteri'ni belirlemek (md. 14/A),

c) Kent Konseyi çalışmalarının sekretarya hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirilecek personeli ilgili Belediye ile işbirliği içerisinde belirlemek (md. 15/1).

5.6.3. Meclisler ve Çalışma Grupları

Kent Konseyi'nin bir diğer organı da "Meclisler ve Çalışma Grupları"dır. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinde Meclisler ve Çalışma Grupları şu şekilde tanımlanmaktadır; *"Kadın ve Gençlik Meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları ifade eder."* (md.4).

Meclislerin Ve Çalışma Gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenmekte olup, meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, Kent Konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur (md.4)

Yönetmeliğin 12. maddesi Kent Konseyi'nin görev alanlarına giren konularda Meclis ve Çalışma Grupları oluşturulabileceğini belirtmekte ve herhangi bir sayı sınırlaması getirmemektedir. Aynı zamanda Yönetmeliğin Meclisler ve Çalışma Grupları'na ilişkin getirdiği tanımlamadan da anlaşılacağı üzere Kadın ve Gençlik Meclisleri, Kent Konseyi oluşumunda öncelikli olarak ele alındığı görülmektedir (Batat, 2010: 85).

Kent Konseylerinin önemli organlarından olan Meclisler ve Çalışma Grupları, belediyelerde yerel anlamda katılımı sağlamak için konsey bünyesinde oluşturulan gruplar olmakta, yerel katılımı sağladığı gibi sosyal sorumlulukların yerine getirilmesinde de önemli işlevlere sahiptir. Kent Konseyi bünyesinde oluşturulan bu gruplar, kentin ve kentte yaşayan insanların sorunlarını dile getirmek noktasında, bu sorunlara yönelik fikir alışverişi sağlamak ve çözüm üretme noktasında etkin faaliyet yürütmektedir. Bu kapsamda çalışma grupları, o kente ait belirlenen öncelikli konularda derinlemesine çalışmalar yapabilecek zaman ve birikime sahip, farklı sektörlerden, kuruluşlardan ve disiplinlerden gelen kişileri katılımcı yaklaşıma uygun olarak bir araya getiren, yerel anlamda sürdürülebilir kalkınmayı sağlayıcı hedefleri olan gruplar olarak da tanımlanmakta, özetle; uzmanlaşmış merkezi, yerel, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurum ve kuruluşların ilgili konularına göre sorunların spesifik olarak ele alıp çözüm üretme işlevini yerine getiren bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Hatam, 2012: 53, Atalay ve Boztepe, 2011: 371).

5.6.4. Genel Sekreterlik

Kent Konseyi Yönetmeliği (md. 14/A) uyarınca, Kent Konseyi Genel Sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilmektedir. Kent Konseyi genel sekreteri, Kent Konseyi Yönetmeliğinde belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine etmekle görevlidir. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar. Ayrıca genel sekreter, kent konseyi başkanını ve yürütme kuruluna karşı sorumludur.

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 15. md. Göre, Kent Konseyinin sekretarya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilmektedir. Aynı zamanda sekretarya hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur (md.15).

5.6.5.Kent Konseyi Başkanı

Kent Konseyi'nin organlarına 6 Haziran 2009 tarihli Yönetmelik ile eklenen "Kent Konseyi Başkanı" yönetmeliğin 11/A maddesinde düzenlenmiştir. Kent Konseyi

Başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur. Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır. Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekâlet eder (md.11/A).

Yönetmelik Kent Konseyi Başkanı'nın Kent Konseyi Genel Kurulu tarafından seçimle belirleneceğini hükme bağlamış olup ancak işlevlerine yönelik faaliyetlerini ise belirsiz bırakmıştır. Bu belirsizliğin ise temel nedeni, Türkiye Yerel Gündem 21 süreci kapsamında Kent Konseyi Başkanlığı'nın bir organ olarak bulunmaması ve çoğunlukla yerel özellikler doğrultusunda Konsey Başkanlığı işlevinin Konsey toplantılarının yürütücüsü biçiminde şekillendirilmesinden kaynaklandığı söylenebilir (Batat, 2010: 83).

5.7.Kent Konseylerinde Temsil ve Katılım Olgusu

Günümüzde Kent Konseyleri demokrasinin gerçekleşmesinde diğer bir ifadeyle "mecliste temsilci bulundurmanın ve mecliste temsil edilmenin" bir aracı olmakla birlikte özellikle yerel yönetimlerin karar süreçlerini etkilemekte ve yerel manada demokrasinin oluşturulmasında önemli işlevlere sahip mekanizmalar olarak ifade edilmektedir. Kendi kendini yöneten, etkili, demokratik ve çağdaş bir yerel yönetimi yerine getirmenin temel koşullarında biri, kent yönetiminde halkın temsil gücünün artırılması ve etkin katılımını sağlamak olmaktadır. Yerel yönetim organlarının çalışmalarına halkın katılımını ve denetimini sağlamak için önerilen ve yasada yer alan Kent Konseyi modeli, yerel katılımın kurumsallaştırılması ve tabana yayılması açısından önemli bir adımdır (Erkul vd., 2013: 97). Demokratik katılımın özendirilmesi, yönetimde etkinliğin sağlanması, toplumsal ve ekonomik gelişmenin hızlandırılması, ulusal birlik ve bütünlüğün korunup geliştirilmesine katkıda bulunması bu işlevlerden birkaçını oluşturmaktadır (Keleş, 2012: 51).

Yeni Belediye Yasası, katılımcı yönetimi temel alarak, kent konseyi, meclise katılım, STK ve meslek kuruluşları ile işbirliği gibi yeni düzenlemeler getirmekte, bu yeni düzenlemelerle birlikte halkın yönetime etkin katılımını hedeflemektedir. Bunları kent ve kentli hakları çerçevesinde görmek ve 5393 sayılı Belediye Yasasını ve Kent Konseyi Yönetmeliğini halkın etkin katılımını sağlayan maddelerini de bu kapsamda göz ardı etmemek gerekir. Bunları birkaç örnekle açıklamak gerekirse (Kaypak, 2011: 146-146):

5393 sayılı Belediye Yasasının Hemşehri Hukuku başlıklı 13. md.; hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme hakları belirtilmiştir. Kentte ikamet eden herkesin, belediyenin karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakkı vardır. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması için gerekli çalışmaları yapar. Ayrıca belediye bu çalışmaları yaparken, üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşlarının ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemleri de almaktadır.

Belediye meclisinde yer alan kent konseyleri, siyasi parti, üniversite, sendika, noter, büro, dernek, vakıf, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, çeşitli meclis

ve çalışma grup temsilcilerinden oluşmakta ve demokratik anlamda toplumun çeşitli kademelerinden temsilcilere yer vermektedir. ayrıca Kent Konseyi, çalışma grupları içinde bu kurumsal temsilin yanında, gönüllü katılımlara yönelik oluşumlara yer verdiği için 5393 sayılı Belediye Yasasının Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım başlığını taşıyan 77. Md. de göz önünde tutulmalıdır. Bu maddeye göre; “Belediye, sağlık, eğitim,

spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve etkinliği artırmak, amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular” denilmektedir. Kamu işlerinin yürütülmesinde uzmanlık aranmadan her yurttaş toplumun yönetiminde hayatı boyunca önemli bir görev üstlenebilecek, ayrıca sosyal-kültürel tüm etkinliklerin de katılımcısı olabilecektir.

Kent Konseylerinin yapısı içerisinde örgütlü gruplar olarak STK’ların etkin katılımının sağlanması, yerel sorunların dile getirilerek çözüm üretilmesinde önemli bir role sahip olacaktır.

Kent Konseyleri bünyesinde kent konseyleri meclisleri, kadın, çocuk, kıdemli hemşehriler meclislerinden oluşmaktadır. Konseyin organları olarak çalışacak bu çalışma grupları, kent konseyinde belirlenen geniş katılımlı çalışma meclislerini oluşturmakta ve bu çalışma gruplarında görüldüğü üzere toplumun her kademesinden katılımcılar bulunabilmektedir.

Kent Konseylerinin kurumsallaşması ve sürdürülebilirliği açısından, en geniş şekilde temsil gücünün artırılması, etkin katılımın sağlanması ve tüm belde halkı tarafından sahiplenilmesi noktasında mahalle ölçeğindeki çalışmalar etkin rol oynamaktadır. Mahalle muhtarının da kent konseyi içerisinde yer alması, katılımcı süreçlerin toplumun kılcal damarlarına kadar yayılması ve seslerini duyurmada güçlük çeken toplumsal kesimlere kadar ulaşılabilmesi açısından önem arz etmektedir (Yıldız, 2010: 77).

5.8. Kent Konseyleri ve Belediyeler

Belediyeler, yerel yönetim birimleri içerisinde kuşkusuz en önemli yere sahip birimlerdir. Belediyeler, yerel halk için hayati öneme sahip kamu hizmetini yerine getirirken, bunun yanında demokratik kültürün de gelişmesine katkıda bulunmakta, halkın demokratik yöntemleri kullanarak yönetimde söz sahibi olabilmesine fırsat tanımaktadır. Ancak demokrasi, halkın sadece düzenli olarak seçimlerle yönetime katıldığı bir sistem olmamalıdır. Doğrudan demokrasinin olduğu dönemlerde katılım aktif bir şekilde olmaktadır, günümüzde doğrudan demokrasinin uygulanmasının mümkün olmaması, temsili demokrasiyi gündeme getirmiştir. Temsili demokrasinin de etkinliğini arttırmak ve katılımı gerçekleştirmek için çeşitli uygulamalar gündeme gelmiş, bu uygulamaların bir ürünü olan ve tamamen gönüllülük esasına göre kurulmuş olan Kent Konseylerinin vatandaş ile devlet arasında aracı bir vazife göreceği ifade edilmiştir (Usta, 2011: 201; Hatam, 2012: 35).

Önemli işlevlere sahip olan Kent Konseyleri, Türkiye’de 5393 sayılı Belediye Yasasının 76. maddesine dayanılarak hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Yönetmelik 2006 yılında yürürlüğe girmiş, 2009 yılında yapılan değişikliklerle birlikte bazı yeni düzenlemelere gidilmiştir. Türkiye’de bazı belediyelerin bünyesinde Kent Konseylerinin kurulmasında önce Yerel Gündem 21 adı altında yapılar bulunmaktaydı ancak yönetmeliğe eklenen yeni maddelerle birlikte YG21 programının uygulandığı yerlerde ve belediye kapsamında kent konseylerinin de oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır.

Kent Konseyleri, katılımcı bir yerel yönetim modeli olarak ve seçim zamanlarının dışında da vatandaşları ve yerel halkı siyasetle ilişkilendiren mekanizmaların yetersizliği sorununun çözümü kapsamında yeni reform uygulamaları ile oluşturulmuştur. 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere Kent Konseylerinin oluşturulması konusunda yetki verilmiş, Belediye Kanununun 76. md. “Kent konseyi, kent

yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının

temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir.” şeklinde ifade yer almakta, bu maddeyle sivil toplumun katılımını güçlendirecek kent konseyi oluşumlarının yerel yönetimler tarafından bilhassa da belediyeler tarafından desteklenmesi öngörülmüştür (Özdemir, 2011: 38).

Belediyeler, Kent Konseyi görüşlerini uygulamaya almaları bakımından da en önemli yerel yönetim organlarından biridir. Belediyenin görevleri ile Kent Konseylerinin görevleri arasındaki bağ, kent konseyi kararlarının yaşama geçirilmesi bakımından önem arz etmektedir. Konunun daha iyi anlaşılması bakımından bunları birkaç örnekle açıklamakta fayda vardır (Dur, 2011: 75):

Belediye meclisinin görevleri arasında “stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını....görüşme ve kabul etmek” şekline madde yer almaktadır. Aynı şekilde Kent Konseylerinin görevleri arasında “kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına katkıda bulunma” maddesi de bulunmaktadır. Bu maddeler belediye meclisinin kent konseyi ile paydaş bir göreve sahip olduğunu göstermekte, bu kapsamda yapılacak olan yatırımlar ve planlarda meclis, kent konseyinin görüş ve kararlarından faydalanabilmektedir.

Belediye meclisinin görevleri arasında sayılan “belediyenin imar planlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni planını kabul etme” şeklindeki maddeyle kent konseyleri hem kente ilişkin planlama görevini hem de sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli planın hazırlanması ve uygulanmasının sağlanması ile örtüşmektedir. Buradaki “uygulanmasını sağlama” ifadesi, kent konseylerinin belediye meclislerine karar ve planlarını sunmasından sonra bunu meclisin kabul etmesini sağlamak için baskı unsuru yetisini kullanması yerinde olacaktır.

Yine belediyenin görevleri arasında sayılan “ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar verme” görevi kent konseylerinin “kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirme” görevi bağdaşmaktadır. Bu iki oluşumun kültürel, sosyal ve ekonomik alanlarda birlikte çalışmalarında fayda görüleceği belirtilmektedir.

6. GAP BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU VE TEMSİL VE KATILIM AÇISINDAN BÖLGENİN KENT KONSEYLERİNE YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümünde, çalışmanın alan araştırmasını oluşturan GAP Bölgesinin coğrafi konumu, nüfusu, eğitimi, sağlık ve ekonomisi hakkında genel bilgiler verilecek olup, siyasi kültür yapısı ve GAP Projesi incelenecektir. Ayrıca bölgenin illerini oluşturan Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak illerinin Kent Konseylerinin mevcut yapıları değerlendirilecektir. Yine bu bölümde araştırma modeline, evren, örneklem, alan çalışmasında kullanılan bilgi toplama araçlarına, verilerin analizine ve son olarak da elde edilen bilgilerin tablolar halinde verilerek yorumlanmasına yer verilecektir.

6.1. Araştırma Alanının Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Şekil: 6.1. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (03.03.2015, www.cografya.gen.tr).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden biri olmakta, Türkiye'nin yüzölçümünün %9,7'sini oluşturan, 75.358 kilometrelik bir yüzölçümüne sahip olan ve Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak illerinden oluşan alana 'GAP Bölgesi' adı verilmektedir (15.06.2014, www.gap.gov.tr).

Bölgenin Coğrafi Konumu; Güneydoğu Anadolu Bölgesi, ülkemizin yüzölçümü bakımından en küçük ve nüfusu en az olan bölgesidir. Bölge, Hatay-Kahramanmaraş Oluğunun doğusundan, Türkiye-Suriye-İrak sınır kavşağının doğusuna kadar devam etmektedir. Güneydoğu Toroslarının güney etekleri bölgeyi, Doğu Anadolu Bölgesinden ayırmaktadır. Bölgenin batısında Akdeniz Bölgesi, güneyinde de Suriye bulunmaktadır. Bu bölgede yüzey şekillerinin oluşumunda Fırat ve Dicle nehirleri önemli rol oynamıştır. Kuzeyden gelen Fırat ırmağının bir bölümü Gaziantep, Adıyaman illeriyle Şanlıurfa ili arasında sınır çizgisi oluşturarak Suriye'ye geçmektedir. Diyarbakır'ın Dicle İlçesi yakınlarında Güneydoğu Anadolu Bölgesine giren Dicle Irmağı, irili ufaklı birçok akarsu ile birleşerek Siirt-Mardin il sınırını çözer ve Irak topraklarına geçer (Demirci, 1997: 15).

Bölgenin Nüfusu Yapısı; Bölge, diğer bölgelerle nüfus açısından kıyaslandığı zaman, nüfusu en az olan bölgemiz olmaktadır. Ancak doğum oranının yüksek,

yüzölçümünün küçük olması nüfus yoğunluğunun fazla olmasına neden olmuştur(www.gap.gov.tr).

Tablo: 6.1.GAP Bölgesi Nüfusunun İllere Göre Dağılımı (www.tuik.gov.tr, 2000 Genel Nüfus Sayımı, 31.12.2009 ve 31.12.2011 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2014 Nüfus Durumu, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 02.03.2015):

İLLER	2000	2009	2011	2014
ADİYAMAN	623.811	588.475	593.931	597.184
BATMAN	456.734	497.998	524.499	547.581
D.BAKIR	1.362.708	1.515.011	1.570.943	1.607.437
G.ANTEP	1.285.249	1.653.670	1.753.596	1.844.438
KİLİS	114.724	122.104	124.452	128.586
MARDİN	705.098	737.852	764.033	779.738
SİİRT	263.676	303.622	310.468	314.153
Ş.URFA	1.443.422	1.613.737	1.716.254	1.801.980
ŞIRNAK	353.197	430.424	457.997	475.255
GAP BÖLGESİ	6.608.619	7.462.893	7.816.173	8.096.252
TÜRKİYE	67.803.927	72.561.312	74.724.269	76.667.864
GAP/TÜRKİYE (%)	9,74	10,3	10,5	10,6

2011 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre GAP Bölgesi'nin nüfusu yaklaşık olarak 7,8 milyon kişidir. Bu miktar ülke toplam nüfusunun % 10,5'ine tekabül etmektedir. 2014 yılı sonuçlara baktığımızda ise bu rakam 8 milyonu bulmakta ve bu miktar ülke nüfusunun yaklaşık olarak %10,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo: 6.2. GAP Bölgesi'nde Kentsel Ve Kırsal Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımını (2014) ise şu şekilde göstermek mümkündür (15.06.2014, www.gap.gov.tr):

İLLER	NÜFUS			ŞEHİR			KÖY		
	TOP.	ERKEK	KADIN	TOP.	ERKEK	KADIN	TOP.	ERKEK	KADIN
ADİYAMAN	595.261	298.737	296.524	365.381	184.221	181.160	229.880	114.516	115.364
BATMAN	534.205	268.941	265.264	399.042	201.810	197.232	135.163	67.131	68.032
D.BAKIR	1.592.167	804.952	787.215	1.155.258	587.516	567.742	436.909	217.436	219.473
G.ANTEP	1.799.558	907.952	392.386	1.604.933	810.490	794.443	194.625	96.682	97.943
MARDİN	773.026	388.736	384.290	458.112	232.751	225.361	314.914	155.985	158.929
KİLİS	124.320	62.293	62.027	88.934	44.503	44.431	35.386	17.790	17.596
SİİRT	310.879	160.813	150.066	191.703	100.275	91.428	119.176	60.538	58.638
ŞURFA	1.762.075	881.521	880.554	975.455	491.141	484.314	786.620	390.380	396.240
ŞIRNAK	466.982	244.221	227.761	298.929	159.078	139.851	168.053	85.143	82.910
GAP TOPLAM	8.096.252	4.017.386	3.941.087	5.537.747	2.811.785	2.725.962	2.420.726	1.205.601	1.215.125
TÜRKİYE TOPLAM	76.667.864	37.956.168	37.671.216	58.448.431	29.348.230	29.100.201	17.178.953	8.607.938	8.571.015

GAP Bölgesi'nde 2014 yılında yaşayan toplam nüfusun % 50,5'i erkek ve % 49,5'i kadın nüfustan oluştuğu ve şehirleşme oranının köy oranına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Bölgenin Eğitim ve Sağlık Durumu; Diğer bölgelerle kıyasladığımız zaman GAP Bölgesi eğitim ve sağlık gibi sosyal alanlarda ülke ortalamasının gerisinde kaldığı yadsınamaz bir gerçektir.

Tablo: 6.3. GAP Bölgesi ve Türkiye Karşılaştırmalı Eğitim İstatistikleri TÜİK, (2013-2014).

İLLER	OKUL ÖNCESİ			İLKÖĞRETİM			ORTAÖĞRETİM		
	OKUL SAYISI	ÖĞREN Cİ	ÖĞRTME N	OKUL SAYISI	ÖĞRCİ	ÖĞRTMN	OKUL SAYISI	ÖĞRNC	ÖĞRT
ADİYAMAN	360	10.211	458	607	106.723	5.327	160	97.142	4.0118
BATMAN	251	9.220	532	414	125.796	5.084	94	87.290	2.680
D.BAKIR	835	31.088	1.076	1.124	337.366	13.058	266	217.758	7.730
G.ANTEP	459	25.311	1.094	610	343.414	12.235	308	220.320	7.918
MARDİN	402	11.899	582	685	167.285	6.891	152	109.090	3.634
KİLİS	75	2.145	90	111	21.875	984	42	18.284	766
SİİRT	233	9.036	334	335	72.562	3.106	90	43.460	1.476
Ş.URFA	1.009	55.144	1.577	1.406	411.868	12.534	28	183.520	5.926
ŞIRNAK	220	8.945	353	301	113.243	4.248	92	59.264	1.970
GAP TOPLAM	3.844	162.999	6.096	5.593	1.700.132	63.467	1.232	1.032.128	36.118
TÜRKİYE TOPLAM	28.625	1.169.556	55.885	32.108	10.976.301	515.852	19.344	9.512.572	471.628
GAP/ TÜRKİYE	13,43	13,94	10,91	17,42	15,48	12,30	6,37	10,89	7,66

GAP Bölgesi, eğitim ve sağlık göstergeleri itibariyle bölgesel sıralamada olduğu gibi Türkiye sıralamasında da en son sırada yerini almaktadır. Bu durumu eğitim kapsamında yukarıdaki tablo ve aşağıdaki verilerle özetlemek mümkündür (parantez içi değerler ülke ortalamasını göstermektedir) (02.04.2015,

www.asalbayrak.files.wordpress.com):

- İlköğretim okullaşma oranı, %89,48 (%92,59),
- Ortaöğretim net okullaşma oranı %49,62 (%70,16),
- Ortaöğretim öğretmen başına düşen öğrenci sayısı %20,56 (%15,27),
- Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı %36,29 (%28,11),
- Yükseköğretimi bitirenlerin oranı %6,67 (%9,04),
- Kadın yükseköğretim bitirenlerin oranı %4,52 (%7,08),
- Genel okuma yazma oranı %90 (%94),
- Kadın okuma yazma oranı %84 (%90)

Bu verilerde Türkiye ortalamasının gerisinde olduğunu göstermektedir.

Sağlık göstergeleri de eğitim göstergeleri gibi bölgenin genel durumu itibariyle ülke ortalamasının altında kaldığını göstermektedir. Bu durumu sağlık kapsamında aşağıdaki verilerle özetlemek mümkündür (parantez içi değerler ülke ortalamasını göstermektedir) (02.04.2015, www.asalbayrak.files.wordpress.com):

- Doktor başına düşen nüfusu 917 (733),
- Yüz bin kişiye düşen diş doktoru sayısı 11 (22),
- Diğer sağlık personeli başına düşen nüfus 388 (281),
- Yüz bin kişiye düşen hastane yatak sayısı 160 (243),
- On bin kişiye düşen eczacı sayısı 2 (3),
- Genel doğurganlık oranı binde 115 (binde 73),
- Bebek ölüm hızı binde 15 (binde 12),
- Çocuk ölüm hızı binde 4,5 (binde 3)

Yukarıdaki verilerde de görüldüğü gibi bölgenin eğitim ve sağlık konusunda yetersiz kaldığı ortadadır. Bu kapsamda bölgenin kalkınması açısından birey ve grupların ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımlarının artırılması ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi için eğitim ve sağlık konularına bölge kapsamında öncelik verilmeli, sosyal dayanışma ve bütünleşmenin de sağlanması gerekmektedir (02.04.2015, www.users.file.com).

Bölgenin Ekonomisi; Bölgenin ekonomisi tarıma dayanır. Ülke ekonomisine katkısı da bu alandadır. Tarıma elverişli tarım alanları ve düzlüklere sahip olmasına rağmen vaz kuraklığı ve sulama ihtiyacı nedeniyle tarım zorlaşır. GAP Projesinin yapılması ile birlikte artan sulama imkânları bölgenin tarımını artırmaya başlamıştır(15.06.2014, www.gap.gov.tr).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, küçük bir alanı kaplamasına karşın, Türkiye'de tarım ve sanayi açısından gelişme gücüne sahip olan ve gelişen bir bölgedir. Tarıma ayrılan toprakların büyük bölümünde buğday ekilir. Türkiye tahıl üretiminin yüzde 10'a yakın bölümü ile baklagiller üretiminin yaklaşık yüzde 40'ı 1986'da Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gerçekleştirilmiştir. Mercimek ve nohut gibi antepfıstığı da bölgenin büyük ölçüde vurdısına sattığı ürünlerdendir. Bağların ve zeytinliklerin yaygın olduğu bölgede pamuk üretimi de yapılır. Günümüzde ise bölgeden Arap ülkelerine canlı hayvan satışı sürmektedir. Bölgenin yeraltı zenginliklerinin başında petrol gelir. Yaklaşık 3 milyon ton olan Türkiye petrol üretiminin tümü bu bölgeden çıkarılmaktadır. Kuyulardan çıkarılan petrolün bir bölümü Batman Rafinerisi'nde artırılır; burada değerlendirilemeyen petrol ise öteki rafinerilerde işlenmek üzere Batman-Dört Yol boru hattıyla İskenderun Körfezi'ne ulaştırılır. Irak'taki Kerkük'ten Adana'daki Yumurtalık'a petrol pompalayan boru hatları da bölgeden geçer. Bölgenin petrolden başka yeraltı zenginlikleri manganez, demir ve fosfattır. Batman Rafinerisi dışında başlıca sanayi kuruluşları un ve unlu ürünler, zeytinvağı, sabun, vem, içki, dokuma, çimento, metal eşya, makine ve tarım aletleri fabrikalarıdır (15.06.2014, www.nuveforum.net).

Ayrıca Güneydoğu Anadolu Bölgesi, -0,919 endeks değeri ile bölgeler arasında sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında 7. sırada yerini almaktadır. 9 ilden oluşan GAP Bölgesinde 1 milyon nüfusun üzerinde toplam da 3 il bulunmakta, Gaziantep, 1.844.438 toplam nüfusu ile bölgenin en büyük ve en gelişmiş kenti olma özelliğindedir. Bu sıralamayı Sanlıurfa 1.801.980 nüfus ile Diyarbakır ise 1.607.437'lik nüfus ile takip etmektedir. Diğer kalan 6 ilin nüfusu 1 milyonun altında kalmaktadır (02.04.2015, www.asalbayrak.files.wordpress.com).

Bölgenin Siyasi Kültür Yapısı; GAP Bölgesinde geleneksel aile tipi yaygın olmakta, akraba, aşiret ve köy yapısı, bireysel davranışların önüne geçmiş ve kişileri ait oldukları bu yapılarla özdeşleştirmiştir. Bundan hareketle kişilerin davranışları, toplumsal ilişkileri bireysellikten öte, ait olunan topluluk düzeyinde olmakta ve kişiler bunlara bağlı ilişkiler kurmaktadır. Bundan dolayı özgün davranış ve siyasi katılım çok sınırlı olmakta bu davranış biçimini belirleyen ve yönlendiren de aile, aşiret ya da köy reisi-ağası olmaktadır(15.06.2014, www.gap-ep-kitapciği.tr). Ancak kırsal toplumsal ve kültürel yapı, ulaşım ve iletişim olanaklarındaki gelişmeler neticesinde bölgenin ağalık ve aşiret kurumları dışında kalan alanlarda dış dünyadan etkilenmeye ve sosyo-ekonomik değişime yatkın bir yapı sergilemiştir. Buna rağmen ve hızlı

kentleşmeye kıyasla bölgenin büyük bir bölümünün tarım ve hayvancılıkla uğraşması, göç ettikleri yerlerde de bu durumu devam ettirmeleri ve mevsimlik işçi olarak ya da seyyar satıcı olarak çalışmaları, bölgenin kentlerindeki ekonomik yaşam, uzmanlaşma temeline dayalı bir iş bölümü oluşturmamıştır. Bu durum, bölge insanının bilgi eksikliği ve ilgisizliği ile birleşince, ekonomik ve toplumsal amaçlı olan çeşitli örgütlenmeler, kooperatif, sendika, dernek gibi sivil toplum örgütleri hem sayı hem üye sayısı yönünden Türkiye ortalamasının çok gerisinde kalmıştır (Yıldız, 2008:519). Bu da temsil ve katılım açısından GAP Bölgesinde etkinliğin sınırlı olduğunun göstergesi olmuş, yapılan çalışmalarda yerel meclislerin yerel halkı temsil ediciliği, bu meclislerin, içinden seçildikleri toplumu, yetersiz ve dengesiz bir şekilde temsil ettiğini göstermiştir (Harbers, 2010). Yine bu durumu yapılan yerel seçimlerde ve milletvekilliği seçimlerinde de görmek mümkündür:

Tablo: 6.4. 12 Haziran 2011 XXIV. Dönem Milletvekili Genel Seçimi
(30.03.2015, www.ysk.gov.tr).

İL ADI	KAYITLI SEÇMEN SAYISI	OY KULLANAN SEÇMEN SAYISI	KATILIM ORANI %
ADİYAMAN	364.736	310.145	85,03
BATMAN	270.392	226.642	83,82
KİLİS	75.872	66.482	87,62
ŞIRNAK	204.010	177.257	86,89
DİYARBAKIR	867.711	705.091	81,26
GAZİANTEP	1.003.541	843.849	84,09
MARDİN	397.634	327.620	82,39
ŞANLIURFA	849.100	697.412	82,14
SİİRT	153.419	125.525	81,82
TOPLAM	4.186.415	3.480.023	83.89

12 Haziran 2011 yılında yapılan milletvekilliği genel seçimlerinde GAP Bölgesinin, bölge kapsamında seçimlere katılım oranının %83.89 olduğu görülmektedir.

Bölge kapsamında en iyi katılımın ise Kilis iline ait olduğu, %87, 62 oranında katılımın sağlandığı ancak bu duruma rağmen katılımın Türkiye ortalamasının altında kaldığı da bir gerçektir. Çünkü bu seçim sonuçlarında Türkiye'nin katılım oranı %87 olmuştur.

Tablo: 6.5. 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimleri (30.03.2015,
www.ysk.gov.tr):

İL ADI	KAYITLI SEÇMEN SAYISI	OY KULLANAN SEÇMEN SAYISI	KATILIM ORANI %
ADİYAMAN	375.610	326.363	86,89
BATMAN	300.903	255.404	84,88
KİLİS	77.789	69.847	89,79
ŞIRNAK	232.200	200.557	86,37
DİYARBAKIR	924.677	760.516	82,25
GAZİANTEP	1.092.935	935.600	85,6
MARDİN	429.381	360.151	83,88
ŞANLIURFA	935.583	813.950	87
SIİRT	164.510	142.820	86,82
TOPLAM	4,533.588	3,865.208	85.942

30 Mart 2014 yılında yapılan yerel seçimler de GAP Bölgesinin, bölge kapsamında seçimlere katılımının %85.942 olduğu görülmektedir. En iyi katılımın 2014 yılında yapılan yerel seçimlerde olduğu gibi Kilis ilinde gerçekleştiği ve bunun da %89,79 olduğu ancak bu duruma rağmen katılımın Türkiye ortalamasının altında kaldığı da bir gerçektir. Bu seçim sonuçlarında Türkiye'nin katılım oranı %89 olmuştur.

GAP Projesi; Kısa adıyla GAP diye tanımlanan Güneydoğu Anadolu Projesi, bölgede bulunan Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak illerini kapsamaktadır. Cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı ve maliyetli projesi olarak bugüne kadar hazırlanan bölgesel kalkınma plan ve programları arasında en etkin olarak uygulananıdır (15.06.2014, www.gap-ep-kitapciği.tr).

Projenin temel hedefi, bölge halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükseltmek, bölgenin diğer bölgelerle olan arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak, kırsal alanlardaki verimliliği ve istihdam imkânlarını artırarak, ekonomik büyümeyi sağlayarak milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca proje, gelecek kusaklar için kendilerini geliştirebilecekleri bir ortam olusturulmasını amaçlayan sürdürülebilir insani kalkınma felsefesi üzerine kurulmuş, kalkınmada adalet, katılım, çevre korunması, istihdam, mekânsal planlama ve alt yapı geliştirilmesi gibi temel hedefler ortaya koymuştur (Öner-Yıldırım; 2003: 13).

Temelleri varım asır önce atılan GAP'ın tarihinin eskiye uzandığı ilk olarak da, 1936 yılında bu alanda çalışmaların başladığı görülmektedir. Elektrik İşleri Etüt İdaresi tarafından önce Keban ve Kemalîye'de, 1945 yılında da Dicle nehri üzerinde akım gözlem istasyonları kurularak veriler toplanmaya ve 1961 yılında da Fırat Planlama Amirliği'nin kurulmasıyla bölgede ilk adımlar atılmaya başlanmıştır. Kurum önce 1964'te sonrada 1966'da "Fırat Havzası İnkisaf Raporlarını hazırlamış, 1971'de de "Dicle Havzası Planlarını" yapmıştır. Aşağı Fırat Projesi olarak ortaya atılan çalışmalar Dicle Havzası'nın da dâhil edilmesiyle Fırat – Dicle Havzalarında "Su ve Toprak Kaynaklarını Geliştirme Projesi" olarak adlandırılmış ve temelde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde su ve toprak kaynaklarını geliştirmek amaçlanmıştır. Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, 1989'da hazırladığı GAP Master Planı'nda

bölgenin Türkiye'nin diğer bölgeleri ile arasındaki farkın kapatılması hedeflenmiş bu amaçla 4 esastan oluşan bir strateji benimsenmiştir. Bunlar (01.03.2014, www.akademikbakis.org):

1. Toprak ve su kaynaklarının sulama, sanayi ve kentsel kullanım amaçları için etkin biçimde geliştirilmesi ve yönetilmesi.
2. Toprak kullanımının optimal ürün denemesi ve tarımsal uygulamalar aracılığı ile iyileştirilmesi.
3. Tarımsal sanayilerin ve diğer sanayilerin kullanılan yöresel kaynaklar esas alınarak geliştirilmesi.
4. Göç hareketlerinin kontrol edilmesi bölgeye vasıflı insan çekmek için daha iyi sosyal hizmetler, eğitim ve istihdam sağlanması.

2001 yılına gelindiğinde projeye gereken paranın ayrılamaması sebebiyle Avrupa Birliği ile 2002 yılından itibaren geçerli olmak üzere 5 yıllık dönemi kapsayan bir finansman anlaşması imzalanmış bu anlaşma çerçevesinde "Kültürel Mirasın Geliştirilmesi", "Kırsal Kalkınma" ve "Küçük ve Orta Ölçekli Girişimcileri Destekleme" projelerinin toplam finansmanı hibe olarak sağlanmıştır. Finansmanın büyük bölümünün küçük ve orta ölçekli işletmeler ile kar amacı gütmeyen kuruluşların (Belediye, Üniversite gibi) hazırlayacakları projelere destek amacıyla kullanılması planlanmıştır. Başlangıçta 2005 sonra da 2010 yılında bitirilmesi planlanan GAP'ın büyük bir kısmının tamamlanamamasından dolayı Mayıs 2008'de Diyarbakır'da GAP Eylem Planı (2008 – 2012) açıklanmıştır. Bu planın (15.06.2014, www.gapep.gov.tr):

- 1- Ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi,
- 2- Sosyal gelişmenin sağlanması,
- 3- Altyapının geliştirilmesi,
- 4- Kurumsal kapasitenin geliştirilmesi olmak üzere dört gelişme ekseninde bulunmaktadır.

Sonuç olarak GAP enerji, tarım, sanayi, ulaşım, havvancılık, eğitim, sağlık ve çeşitli hizmet sektöründe yapılacak her türlü altyapı, yatırım ve hizmetlerini kapsayan çok yönlü entegre bir kalkınma programıdır. Diğer sektörler kadar hatta onlardan daha çok tarım sektörü açısından önem taşımaktadır. Ancak kaynak eksikliği yüzünden planlanan tarihlere bitirilememiş hatta tamamlanabilmesi için GAP Bölgesel Kalkınma İdaresi uluslararası kuruluşlarla birlikte projeler uygulamaya başlamış ve bunların finansı Dünya Bankası destekli kredilerle karşılanmaktadır (Şahin ve Taşlıgöl, 2013: 6). Ancak GAP kuşkusuz ki, bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel yönden gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle tarım ve enerji sektöründe ülke ve bölge ekonomisine sağladığı katkılar vadsıznamaz bir gerçektir. Yine GAP kapsamında ve sürdürülebilir insani kalkınma ilkeleri çerçevesinde bölgede insan kavnağının geliştirilmesi, kalkınmada eşitlik ve hakkaniyetin sağlanması, **demokratik** bir toplumun yaratılması yönünde bir dizi sosyal projeler yürütmektedir. Bu kapsamda, 1994 yılında uygulamaya konulan GAP Sosyal Eylem Programı devreye konulmuştur. Bu program dâhilinde, bölgenin sosyo-kültürel dokusunu anlamaya çalışılmış, dezavantajlı gruplar olan, kadınlar, yaşlılar, voksullar, engelliler, çocukların sorun ve beklentileri belirleme ve yönelik bilimsel çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Yıldız, 2008:298).

Yukarıda ifade ettiğimiz GAP'ın amaçları arasında çalışmayla temel ilişkili olan stratejisi, toplumsal politikalar hedefinde yer alan **katılımcılık**, kalkınmada eşitlik ve adalet ve insani kaynakların geliştirilmesi olmaktadır. GAP kapsamında katılımcılık, GAP'ın temel hedeflerinin yerine getirilmesi kapsamında; sorunların çözümüne yönelik yapılan mevcut durumun analizi, kalkınma etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, hedef grupların yani katılımında rol oynayan halkın yol gösterici olduğu, yerel nüfus ile kalkınma görevlileri arasındaki iletişimi sağladığını ifade etmektedir. Katılımcılık, halkın kendisiyle ilgili politikaların oluşturulmasında karar verme sürecine katılmasına olanak sağlamakta, kalkınma sürecine toplumun, yerel yönetimlerin ve gönüllü kuruluşların etkin katkı ve katılımını içermektedir. Aynı şekilde çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması da en geniş katılımı gerektirmekte, bu volla hizmetlerin etkinliği ve niteliği vükselecek, halkın beklediği gerçek gereksinimler karşılanacaktır. GAP'ta katılım kavramı GAP'la ilgili tüm proje ve eylemlerden etkilenen bütün grup ve bireyleri kapsamakta, özel sektör, hükümet dışı

örgütler, belediyeler, sivil toplum örgütleri proje hazırlık aşamasından uygulamaya, denetimden değerlendirilme kadar projenin tüm safhasına katılmaları ve destek sağlamaları konusunda teşvik edilmeleri sağlanmaktadır (Öner ve Yıldırım, 2003: 15).

6.2.Bölgenin Kent Konseyleri

Bu başlık altında GAP Bölgesindeki Kilis, Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt, Şırnak illerinin Kent Konseyleri yapılarına dair bilgilere yer verilmektedir. GAP Bölgesindeki 9 Kent Konseyinin 2014-2015 yıllarını kapsayan bilgiler, kent konseylerinin internet sitelerinden ve birebir yapılan telefon görüşmeleriyle kent konseyi yetkililerinden temin edilmiştir. Buradaki amaç; diğer bölümde alan çalışmasına dair bilgiler yer alan bölgenin kent konseylerinin, günümüzdeki mevcut durumları hakkında bilgi vermektir.

Aşağıda illerin kent konseyleri hakkında bilgiler güncel web siteleri takip edilerek, ayrıca web sitesi olmayanların ise internette mevcut olan bilgilerine ulaşılmaya çalışılarak oluşturulmuştur. Bu kapsamda GAP Bölgesinde internet kullanımı oranlarına bakılmış ve yukarıda da incelediğimiz gibi bölgenin diğer illerine oranla ekonomik gelişmişliği ön planda olan Gaziantep %52'lik bir internet kullanımı ile ilk sırada yer aldığı gözlenmiştir. İkinci sırada ise Diyarbakır %19'luk kullanımı ile 2. Sırada yer almakta, 3. Sırada ise Şanlıurfa %17'lik bir oranla sırayı takip etmektedir. Zira aşağıda da incelendiği gibi bu illerin kent konseyleri hakkında detaylı bilgilere ulaşılmış olup, diğer illerde detaylı bilgilere ulaşılmamıştır. Bu illerin internet kullanımı da %10'ların altında kaldığı görülmüştür (02.04.2015, www.gapep.gov.tr).

Şanlıurfa Kent Konseyi:

Şanlıurfa Belediye web yapılanması dışında ayrı bir uzantıda hizmet veren Şanlıurfa Kent Konseyi, Online/Elektronik özellikleri kullanmaktadır. Bilgiler genel anlamda, GAP Bölgesinin diğer illerine kıyasla, güncel olarak yüklendiği ve sisteme üye olunarak forumlar içinde tartışma ortamlarına katılabilme imkânları sunulduğu görülmektedir.

Şanlıurfa Kent Konseyi temelini oluşturan Yerel Gündem, Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde kabul edilen ve 21.yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planınının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında 22 Haziran 2002 tarih ve 2002/57-37 nolu Şanlıurfa Belediye Meclisi kararı ile kurulmuş yapıyı ifade etmektedir. 2002 yılında faaliyete geçirilen Şanlıurfa Yerel Gündem takibinde 3.7.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 76. maddesi uyarınca 2008 yılında Şanlıurfa'da Kent Konseyi kurulmuş ve 2009 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır (10.02.2015, www.sanliurfakentkonseyi.com).

Konsey 2011-2012 yılında hazırladığı Çalışma Yönergesine göre Şanlıurfa'da yaşayan tüm kadınların, 18-25 yaş arası gençlerin, mahalle sakinlerinin kent yönetimine katılmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasına göre oluşmuş ortak yapıyı koruma altına almak temel hedef olmuştur. Konsey Çalışma Yönergesinin amacının; "*Şanlıurfa kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehricilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan Şanlıurfa Kent Konseyi'nin çalışma usul ve esaslarını düzenlemek*" olduğunu ifade etmiştir (10.02.2015, www.sanliurfakentkonseyi.com).

Hazırlanan bu Çalışma Yönergesi 3 ana bölümden oluşmakta ve 1. Bölümde, Şanlıurfa Kent Konseyinin amaç, kapsam, dayanak ve tanımı yer almaktadır. 2. Bölümde ise, kent

konseyinin oluşumu, görevleri ve çalışma ilkeleri bulunmaktadır. Buna göre; Şanlıurfa Kent Konseyi, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, 8 inci Maddede belirtilen üyelere oluşur. Ayrıca Şanlıurfa Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer. Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir. Çalışma Yönergesinin 3. Bölümünde de kent konseyi üyeliği ve organları yer almaktadır. Konseyin organlarını başkan, genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları oluştururken, konseye üyelik ise; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur: a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi, b) Belediye başkanı veya temsilcisi, c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, ç) Şanlıurfa Belediyesi sınırları içinde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri, d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri, e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci, f) Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroları ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri, g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi, h) Şanlıurfa Mahalle Komitelerinin her mahalleden seçilmiş temsilcileri(10.02.2015, www.sanlıurfakentkonseyi.com) .

Yapılan çalışma dönemi içerisinde (2014-2015) Şanlıurfa Kent Konseyi hakkında elde edilen bilgiler (internet sitesi ve birebir görüşme) çerçevesinde:

- Online/Elektronik olarak erişilebilir ayrı bir uzantıda web sitesinin olması, genel anlamda güncelliğini koruması,

Şuan aktif olarak çalışan 56 üyesinin olması ve belirli aralıklarla yapılan toplantılarla sistemli bir katılımcılık sağlamaya çalışması,

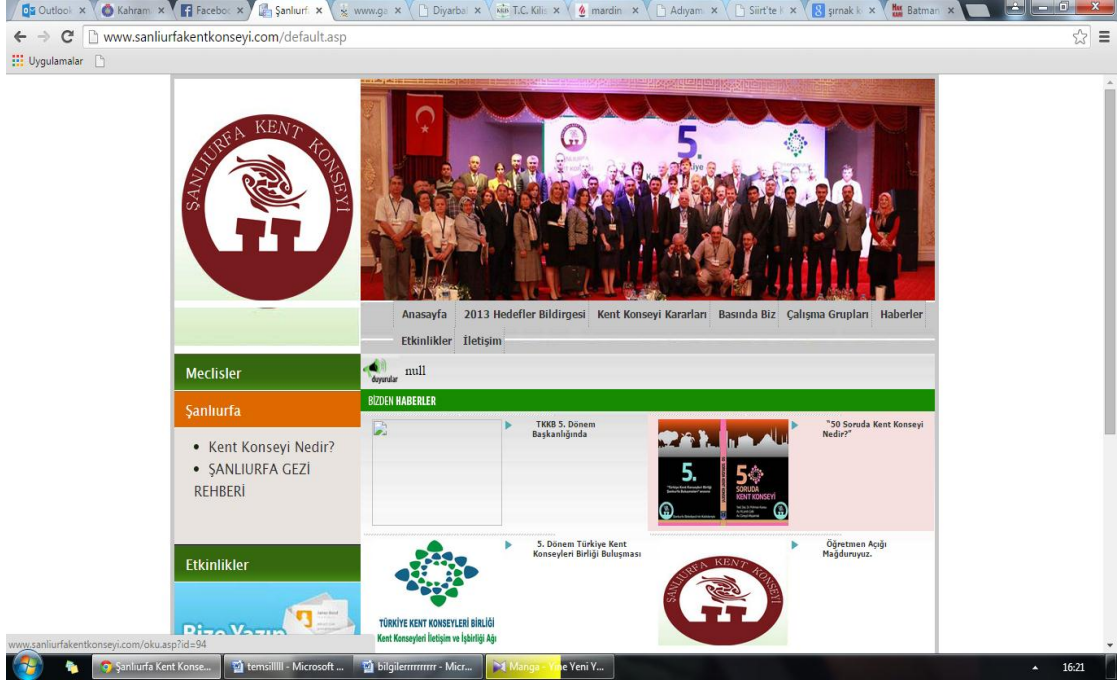
Sitede kent konseyi hakkında bilgiler yer alması, vatandaşla ilk etapta konseyi ve onun oluşma nedenini tanıtıcı bilgilere yer vermesi,

Özel sektör, kamu ve sivil toplum örgütleriyle bir araya gelerek yaptığı projeler ve bu projelerin çıktılarının vatandaşla sunulması,

- Sitesinde iletişim kaynaklarının mevcut olması ve sorunlarının bunlar üzerinden dile getirilerek yanıt bulması,

Toplumda dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kadınlar, yaşlılar, engellilere yönelik durumlarını iyileştirici konferansların, toplantıların olması

Diğer GAP Bölgesi illerine kıyasla Şanlıurfa Kent Konseylerine ait bir Çalışma Yönergesinin bulunması da Kent Konseyinin amaçlarına uygun olarak hareket etmeye çalıştığını göstermektedir.

Şekil: 6.2. Şanlıurfa Kent Konseyi (10.02.2015, www.sanliurfakentkonseyi.com).

Gaziantep Kent Konseyi:

Gaziantep Belediye web yapılanması dışında ayrı bir uzantıda hizmet veren Gaziantep Kent Konseyi, Online/Elektronik özellikleri ileri seviyede kullanmaktadır. Bilgilerin ileri anlamda, GAP Bölgesinin diğer illerine kıyasla, güncel olarak yüklendiği ve sisteme üye olunarak forumlar içinde tartışma ortamlarına katılabilme imkânları sunulduğu görülmektedir.

Gaziantep belediyesi, 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesi gereğince, 8 Ekim 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlanmadan önce Yerel Gündem 21 süreci kapsamında yürütülen benzer kent meclisi çalışmalarını, Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlandıktan sonra Gaziantep Kent Konseyi şeklinde çalışmalarına sürdürmeye devam etmiştir.

Gaziantep Kent Konseyininin 14.08.2014 tarihinde hazırladığı Gaziantep Kent Konseyi Çalışma Yönergesin 'de Meclisler, Kadın ve Gençlik Meclisleri, çalışma grupları, bireysel üyelik ve kurumsal üyelikler başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetişim anlayışına dayalı, grupların kendi sorunlarına çözüm üretmek ve kent yönetimine katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşmuş, gönüllülük ve demokratik platform olma esasına dayanan bu ortak yapıyı korumak temel amaç olmuştur.

Hazırlanan bu çalışma yönergesi 6 ana bölümden oluşmaktadır. Her bir bölüm ayrıntılı şekilde ele alınması, Şanlıurfa Kent Konseyi Çalışma Yönergesine göre daha kapsamlı ve vatandaşların katılımını etkin kılmayı amaçlaması, demokrasiye çokça vurguda bulunması ve kentsel hakların geliştirilmesi yönünde vb. maddeleri ile kıyaslandığında daha ayrıntılı olduğu gözlenmektedir. Yönergenin bölümleri kısaca şu şekilde ifade edilebilir (05.02.2015, www.gaziantepkentkonseyi.org.tr) :

Yönergenin 1. Bölümünde kent konseyinin amaç, kapsam, dayanak ve tanımı yer almaktadır. Burada Gaziantep Kent Konseyinde farklı olarak bireysel üye ve kurumsal üyelikten bahsetmektedir. Yönergeye göre; Bireysel Üye; Toplumsal sorumluluk anlayışıyla, bilgi, zaman, beceri ve deneyimini Gaziantep Kent Konseyi bünyesinde

oluşturulmuş meclisler ve çalışma gruplarında yer alarak kullanan bireyi, Kurumsal Üye ise; Merkezi yönetim, yerel yönetim, üniversite, siyasi partiler, muhtarlar, kamu kurumu niteliğindeki meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarını ifade eder.

Yönergenin 2. Bölümde ise, konseyin oluşumundan, görevlerinden ve çalışma ilkelerinden bahsetmektedir. Görevleri noktasında benimsediği şu ilkeler katılım ve demokrasi noktasında Şanlıurfa Kent Konseyi Çalışma Yönergesinden farklılık arz etmektedir; *İnsan hakları ve hukukun üstünlüğü temel prensiplerine dayanarak, katılımcı demokrasi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek, Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri tüm değerlerine sahip çıkmak ve geliştirmek, 21. yüzyıl Gaziantep'in doğası, tarihi, kültürel mirası ve sosyo-ekonomik yaşantısı ile bütünleşecek nitelikteki stratejileri belirlemek, Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli planlar hazırlamak, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek ve bu planların uygulanmasını sağlamak, Ülkemizde kurulmuş diğer Kent Konseyleri ile Kent Konseylerinin gelişmesine ve sürdürülebilmesine katkı sağlamak amacıyla ortak çalışmalar yapmak, Kent Konseyi amaçları doğrultusunda ilgili Ulusal ve Uluslararası kurumlara proje başvurusunda bulunmak, ortaklıklar kurmak, projelere iştirakçi olmak, Kent siyasetini farklı toplumsal kesimlerin talepleri ve bakış açılarıyla zenginleştirerek, kadınlar, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler gibi kesimlerin taleplerini kamu alanında ifade edebilmelerine olanak sağlamak, toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırarak yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak.*

Yönergenin 3. Bölümünde kent konseyi üyeliği, organları, çalışma usul ve esasları yer almaktadır. Diğer yönergelerden çok büyük farklılık arz etmemekte yalnızca kent konseyi üyeliğinin sona erme durumları daha ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. Yönergenin 4. Bölümünde ayrıntılı olarak Meclisler ve Çalışma Gruplarına değinilmiştir. Kadın ve gençlik meclislerinin oluşturulması zorunlu tutulmuş, çocuklar, engelliler, mahalle meclisleri vb. meclislerin oluşturulması kent konseyi yürütme kuruluna bırakılmıştır. Oluşturulan meclislerin temel amacı, kadınlar, çocuklar, gençler, yaşlılar ve engelliler gibi özel ilgi gerektiren toplum kesimlerinin kent konseyinde temsil edilmesini sağlamak, yeni katılımlara açık olmak, halkın istek, şikayet ve önerilerini göz önünde bulundurmak, yukarıda ifade edilen bu toplumsal grupların kendi alanlarına ilişkin toplumsal ilgi, sempati ve desteği güçlendirici etkinlikler gerçekleştirmek olmuştur.

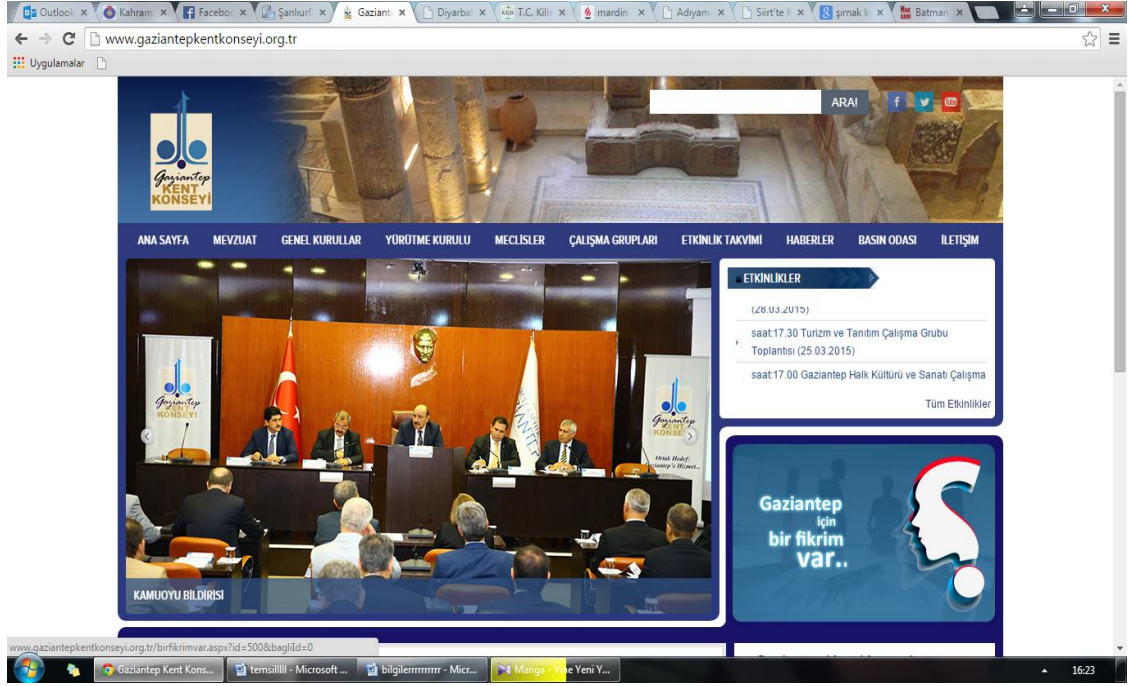
Yönergenin 5. Bölümünde kent konseyinin mali yapısına değinilmiştir. Buna göre belediye tarafından bütçelerine konulmak üzere yapılacak yardımların yanı sıra uluslararası kuruluşlardan alınacak proje destekleri ve sivil toplum örgütlerinin katkıları gelirlerini oluşturmakta, proje giderleri, temsil giderleri vb. de giderlerini oluşturmaktadır.

Yönergenin 6. Bölümünde ise çeşitli ve son hükümler başlığı bulunmaktadır. Yapılan çalışma dönemi içerisinde (2014-2015) Gaziantep Kent Konseyi hakkında elde edilen bilgiler (internet sitesi ve birebir görüşme) çerçevesinde:

- Şanlıurfa Kent Konseyine kıyasla, daha ileri düzeyde Online/Elektronik olarak erişilebilir ayrı bir uzantıda web sitesinin olması, güncelliğini koruması,
- Şuan aktif olarak çalışan 20 üyesinin olması, üye sayısının azlığı dikkat çekmekte ancak belirli aralıklarla yapılan toplantılarla sistemli bir katılımcılık sağlamaya çalışması ve bunun çıktılarını web sayfasında vatandaşlara sunması,
- Sitede ayrıntılı olarak kent konseyi hakkında bilgiler yer alması, kent konseyini vatandaşa tanıtıcı bilgilerin bulunması,
- Kültür, sağlık, eğitim konularında yapılan konferanslar, sitede ayrıntılı olarak gösterilmekte özellikler dezavantajlı grupların katılımını sağlamak yönünde adımlar atıldığı,

GAP BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU VE TEMSİL... Yeter ÇİÇEK

- Kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin bir araya gelerek çeşitli projelere imza atması ve bunun belediyece desteklenmesi yine bunun çıktılarını sitede yayınlaması,
- Gaziantep belediyesinin kent konseyiyle birlikte birçok projeye imza atması, kent konseylerine destek vermesi,
- Mart 2014 yerel seçimlerden sonra Gaziantep Kent Konseyinin bir araya gelerek 14.08.2014 tarihinde Gaziantep Kent Konseyi Çalışma Yönergesini hazırlaması, kent konseylerine verilen önemi ve bu konudaki hassasiyeti göstermektedir.

Şekil: 6.3. Gaziantep Kent Konseyi (05.02.2015, www.gaziantepkentkonseyi.org.tr).

Mardin Kent Konseyi:

Yapılan çalışma dönemi içerisinde (2014-2015) Mardin Kent Konseyi hakkında elde edilen bilgiler (internet sitesi ve birebir görüşme) çerçevesinde:

Mardin Kent Konseyi web sitesine dair herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır. Buna yönelik bir çalışması mevcut değildir. Belediyenin web sitesinde de kent konseylerine yönelik bir aktivite bulunmamaktadır.

Mevcut Mardin Kent Konseyine ait bir Çalışma Yönergesi bulunmamaktadır.

Mardin kent konseyi yetkililerinden elde edilen bilgiler kapsamında Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra toplantı yapıldığı ve 66 kent konseyi üyesi olduğu Mardin valiliği web sitesinden de doğrulanmıştır. Bu siteden hareketle, konseyin ağırlıklı çalışma konularının alt yapı çalışmaları ve tarihi alanlar olduğu gözlenmekte ve bunun iyileştirilmesi için mecliste aktif rol aldığı, bu gibi konularda katılımcı müzakereci bir yol izleyeceği belirtilmiştir.

Mardin valiliği sitesinde yeni oluşturulan kent konseyinin ilerleyen zaman içerisinde aktif olarak vatandaşlara hizmet doğrultusunda adımlar atacağını belirtmiştir.

Şekil: 6.4. Mardin Kent Konseyi (12.02.2015, www.mardin.gov.tr).

Adıyaman Kent Konseyi:

Adıyaman Kent Konseyi, Online/Elektronik özellikleri kullanmaktadır. Kendisine ait bir web sayfası bulunmakta, bilgiler genel anlamda güncelliğini korumamakta, erişilebilir bir web sayfası olsa da tüm içeriklerin doldurulmadığı gözlemlenmiştir. Ancak site üzerinden sisteme üye olunarak forumlar içinde tartışma ortamlarına katılabilme imkânları sunulduğu görülmektedir.

Adıyaman Kent Konseyi, 3.7.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 76. maddesi uyarınca ve 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde 2007 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır.

Yapılan çalışma dönemi içerisinde (2014-2015) Adıyaman Kent Konseyi hakkında elde edilen bilgiler (internet sitesi ve birebir görüşme) çerçevesinde:

Adıyaman Kent Konseyinin, çeşitli plan ve projelere imza attığı, bunun belediyece desteklendiği ve çıktılarının sitede ayrıntılı olarak vatandaşa sunulduğu görülmektedir.

Sitede güncel bilgiler yer almakta fakat konseyin kurumsal yapısı, tarihsel süreci bulunmamakta, çalışma grupları ve kendine ait çalışma yönergesi güncelliğini korumamaktadır.

Adıyaman kent konseyi yetkililerinden elde edilen bilgiler kapsamında Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra düzenli katılımı sistematik hale getirmek amaçlı toplantı yapıldığı ve şuan itibarıyla 100 kent konseyi üyesi olduğu, temel amaçlarının "Kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden

yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.” olduğu sitede yer alan diğer bilgilerdendir

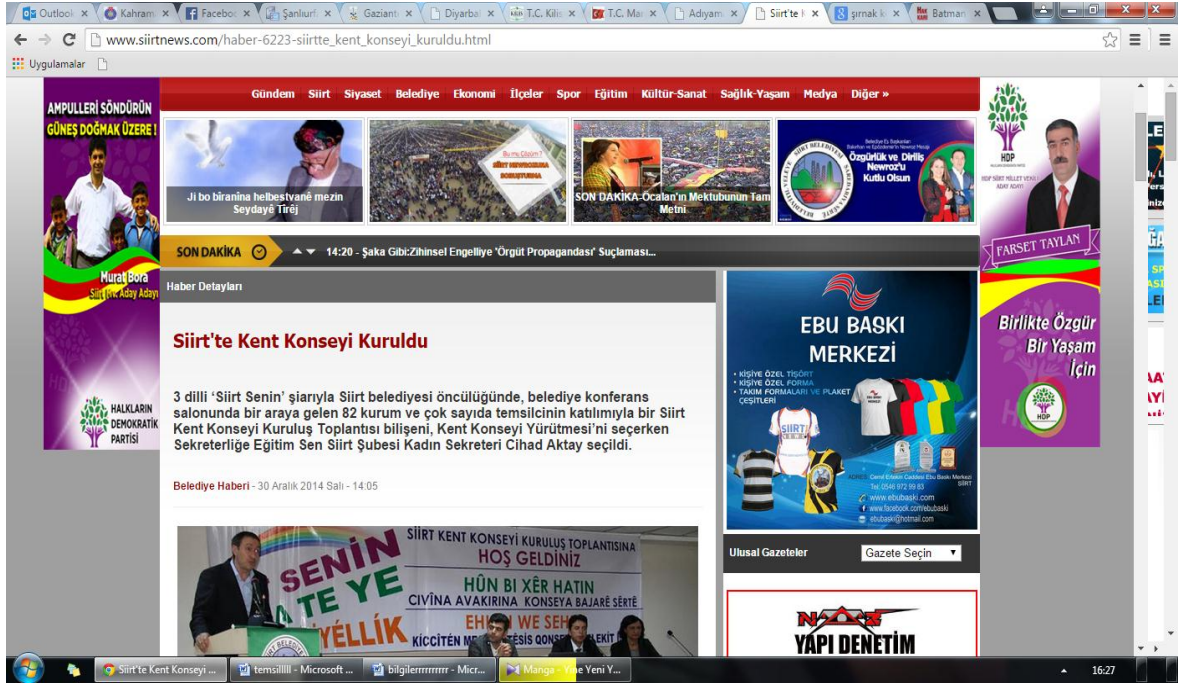
Kadın ve gençlik meclislerine yönelik faaliyetlerin etkin olduğu, bu kapsamda eğitim ve seminerlerin düzenlendiği ve bunların çıktılarının sitede yer aldığı gözlemlenmiştir.

Şekil: 6.5. Adiyaman Kent Konseyi (12.02.2015, www.adiyamankentkonseyi.org).

Siirt Kent Konseyi:

Siirt Kent Konseyi Mart 2014 yerel seçimlerinde sonra Aralık 2014 yılında Siirt Belediyesi öncülüğünde 82 kurum ve temsilcinin katılımıyla kurulmuştur. Henüz yeni oluşturulması sebebiyle kendine ait bir web sayfası ve Çalışma Yönergesi bulunmamaktadır. Temsilcilerinin belirlenmesi dışında aktif olarak yürüttüğü bir faaliyeti de gözlenmemiştir.

Şekil: 6.6. Siirt Kent Konseyi (12.02.2015, www.siirtnews.com).

Batman Kent Konseyi:

Batman belediyesi, 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesi gereğince, 8 Ekim 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlanmasının ardından 2006 yılında Batman Kent Konseyini oluşturmuştur. Ancak 2006 yılında oluşturulan konseyin kendine ait bir web sayfasının olmadığı, çalışma yönergesi hazırlamadığı, vatandaşların konsey ile ilgili bilgilere çeşitli internet sitelerinden ulaşıldığı görülmektedir.

GAP Bölgesi illerinin içinde en eski tarihe sahip olan Batman Kent Konseyi, Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra düzenli aralıklarla yaptığı toplantılar ve 126 gibi en fazla kent konseyi üyesine sahip olması ve Genel Kurul toplantılarını sistemli hale getirmeye çalışması gözlemlenmiştir. Konseyin yaptığı toplantılarda aldığı kararların düzenli olarak belediye meclisine aktarılması, bu kapsamda belediyenin konseyin kararlarını desteklemesi ve konseye katılım noktasında esnek bir yapıda olması da ilin demokratik hayatına ve alınan kararlarda halkın haberdar olmasına katkıda bulunduğunun bir göstergesidir.

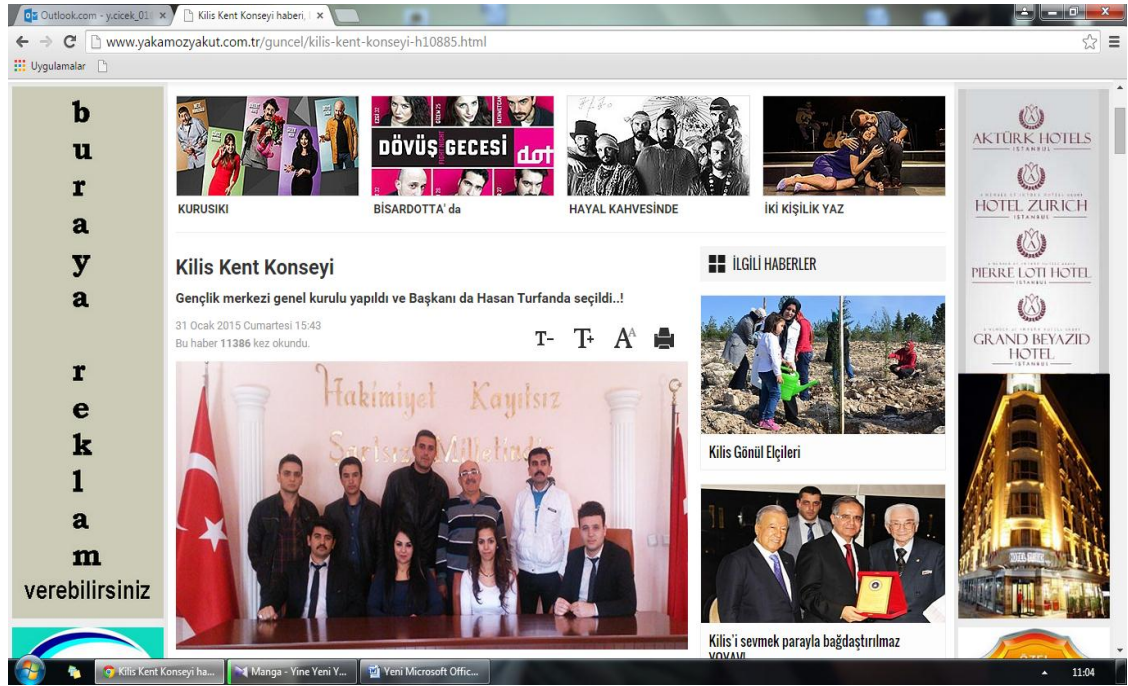
Şekil: 6.7. Batman Kent Konseyi(12.02.2015, www.hakkarihabertv.com).

Kilis Kent Konseyi:

Kilis belediyesi, 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesi gereğince, 8 Ekim 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlanmasının ardından 2007 yılında Kilis Kent Konseyini oluşturmuştur. Ancak 2006 yılında oluşturulan konseyin kendine ait bir web sayfasının olmadığı, çalışma yönergesi hazırlamadığı, vatandaşların konsey ile ilgili bilgilere çeşitli internet sitelerinden ulaşıldığı görülmektedir.

Kilis Kent Konseyinin diğer GAP Kent Konseylerine kıyasla, 2014 yerel seçimlerinden sonra 74 kişiyle mevcut yapısını oluşturması ve özellikle çalışma meclisleri içerisinde Gençlik Meclislerine yönelik çalışma ve projelerinin çokluğu, bu konuda gençlerin teşvik edilmesi ve birbirleriyle etkileşiminin sağlanması birincil hedef olmuştur. Ayrıca “Genç Girişimciler İçin Finansal Okur Yazarlık Eğitimi” gençlere verdiği önemi göstermektedir.

Şekil: 6.8. Kilis Kent Konseyi(12.02.2015, www.yakamozyakut.com).

Diyarbakır Kent Konseyi:

Diyarbakır Kent Konseyinin erişilebilir bir web yapılanmasının olması ve sitede üyelik sisteminin mevcut durumu Diyarbakır Kent Konseyi, Online/Elektronik özellikleri kullandığının göstergesidir. Bilgiler genel anlamda, güncel olarak yüklendiği ve sisteme üye olunarak forumlar içinde tartışma ortamlarına katılabilme imkânları sunulduğu fakat erişilebilir olan bu web sayfasında tüm içeriklerin de doldurulmadığı görülmektedir.

Diyarbakır Kent Konseyi temelini oluşturan Yerel Gündem 21, 21.yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planınının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında 1998 yılında Diyarbakır Belediye Meclisi kararı ile kurulmuş yapıyı ifade etmektedir. 1998 yılında faaliyete geçirilen Diyarbakır Yerel Gündem 21 takibinde 3.7.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 76. maddesi uyarınca Diyarbakır'da Kent Konseyi kurulmuş ve faaliyet göstermeye başlamıştır.

Şekil: 6.9. Diyarbakir Kent Konseyi (12.02.2015, www.yg21.com).

Şırnak Kent Konseyi:

Şırnak Kent Konseyine ait erişilebilir bir web sayfası ya da konseye ait herhangi bir bilgi bulunmamakta, konseyin online/elektronik süreçlerden yararlanmadığı gözlemlenmektedir. Kent konseyinin faaliyetleri noktasında bilgi alınması için Şırnak belediyesi ile irtibata geçildiğinde çalışmanın yapıldığı dönemlerde (2014-2015) kent konseyinin oluşturulmadığı belirtilmiştir. Diğer bölümde yapılan alan çalışmasında da bu nedenden dolayı çalışma kapsamı dışında tutulmuştur

6.3. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, çalışmanın bir bölümü literatür taramasına dayanmaktadır. Ayrıca tümdengelim yöntemi ile temsil ve katılım kavramları detaylı incelenmiş, kent konseylerinin bu doğrultuda fonksiyonu açıklayıcı olarak analiz edilmiştir. Çalışmanın uygulama kısmında ise, tümevarım yöntemi ile oluşturulan anket aracılığıyla toplanan veriler analiz edilmektedir. Bu analizler sonucunda, GAP Bölgesindeki kent konseylerinin temsil ve katılım yönünden işlevselliği ortaya konulmaktadır.

6.4. Evren

Ana evren ünitesini GAP Bölgesi kapsamındaki Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakir, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak'tan oluşan 9 il, evreni ise bu bölgedeki kent konseyleri üyeleri ve belediye meclis üyeleri oluşturmaktadır.

6.5. Örneklem

Evren olarak seçilen GAP Bölgesi Kent Konseyleri üyeleri ve Belediye Meclis üyeleri toplamı 1003 kişiyi oluşturmaktadır. Bunların 436'sı Belediye Meclis Üyesi, 567'si ise Kent Konseyi Üyesi olmaktadır.

Öte yandan, örneklem büyüklüğünü belirlemek için; hedef kitledeki birey sayısı bilindiği için aşağıdaki formül uygulanmıştır (Özdamar, 2003: 116-118).

$$n = N t^2 pq / d^2 (N-1) + t^2 pq$$

Formülde;

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örneklem hatasıdır.

Veriler yerine yazıldığında;

Belediye meclis üyeleri;

$$n = (436)(1.96)^2(0.50*0.50)/(0.05)^2(436-1)+(1.96)^2(0.50*0.50)= 204 \text{ kişi}$$

Kent konseyi üyeleri;

$$n = (567)(1.96)^2(0.50*0.50)/(0.05)^2(567-1)+(1.96)^2(0.50*0.50)= 229 \text{ kişi}$$

Bu hesaplama 0.05 örneklem hata oranında hesaplanmıştır.

Yönteme göre, belediye meclis üyeleri için 204 kişi ve kent konseyleri üyeleri için ise 229 kişi yeterli gözükmektedir. Fakat verilen cevapların güvenilirliği ve geçerliliği açısından kullanılabilir anket sayısının elde edilmesi kapsamında belediye meclis üyeleri için 285 kişi ve kent konseyleri üyeleri için ise 323 kişiye anket uygulanmıştır.

Tablo: 6.6. Evren ve Örneklem

	TOPLAM BELEDİYE MECLİS ÜYESİ	ULAŞILAN BELEDİYE MECLİS ÜYESİ	TOPLAM KENT KONSEYİ ÜYESİ	ULAŞILAN KENT KONSEYİ ÜYESİ
KİLİS	25	16	74	42
GAZİANTEP	53	35	20	12
ADİYAMAN	32	21	100	57
ŞANLIURFA	83	54	56	32
DİYARBAKIR	93	60	43	24
MARDİN	53	35	66	38
BATMAN	39	26	126	72
SİİRT	32	21	82	46
ŞIRNAK	26	17	ÇEŞİTLİ SEBEPLERDEN DOLAYI OLUŞMAMIŞ	ÇEŞİTLİ SEBEPLERDEN DOLAYI OLUŞMADIĞI İÇİN YAPILMAYACAK
TOPLAM	436	285	567	323
TOPLAMDA ULAŞILAN SAYI	608 KİŞİ			

Örneklem olarak ise 1003 kişiden 608 kişiye ulaşılmış yani evrenin %60'lık kesimi anketleri cevaplamıştır. Bu da belediye meclis üyelerinde 285 kişi ve kent konseyi üyelerinde ise 323 kişi olmaktadır.

Anket formları incelendiğinde 608 formun tam olarak geri döndüğü görülmüştür. Geri dönüşümü yeterli düzeyde olduğu için anketler değerlendirilmeye alınmış ve GAP bölgesindeki belediye meclisleri ve kent konseyleri tarafından doldurulan bu anketler daha sonra SPSS (17.0) ortamında verileri girilerek, sonuçları yorumlanmıştır.

6.6. Bilgi Toplama Araçları, Ölçme Aracının Hazırlanması Ve Geliştirilmesi

Araştırmanın bilgi toplama aracı olarak "anket" kullanılmıştır. Ankette çalışmanın amacının test edilmesi için ilgili sorular yer almaktadır. Öncelikle temsil ve katılımı ilgili uygulamalı ve teorik araştırmalar taranarak, konuyla ilgili soruların dökümü yapılmıştır. Çalışmanın literatür kısmına ve amacına uygun olarak anket soruları oluşturulmuştur.

6.7. Ölçme Aracının Uygulanması Ve Verilerin Toplanması

Anket, hazırlık çalışmaları tamamlandıktan sonra Aralık-Ocak-Şubat 2015 tarihleri arasında belirlenen kişi sayıları kapsamında rastlantısal örnekleme ile belirlenen araştırma örnekleme uygulanmıştır. Örneklem alanı 608 kişiden oluşmaktadır.

6.8. Verilerin Analizi

Uygulanan anketlerdeki verilerin analizinin bilgisayara aktarılması için anketler tek tek gözden geçirilmiş ve anketlere veri kodlama işlemi yapılmıştır. Veriler SPSS (17.0) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçlar tablolar halinde "bulgular" bölümünde sunulmuştur.

Araştırmada soruların analizinde çeşitli testler kullanılmıştır. Bu testleri şu şekilde ifade etmek mümkündür (Altunışık ve Coşkun: 2010:130-145):

Anket sorularına verilen cevapların ankete katılan kent konseyi ve belediye meclis üyelerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için varyans analizi yapılmıştır. İki parametreye sahip cinsiyet ve medeni durum gibi değişkenlerin varyans analizinde t testi kullanılmıştır. İki'den fazla parametreye sahip olan değişkenlerde ise varyans analizinin bir diğer türü olan f testi (anova) kullanılmıştır.

T testi iki parametrelili değişkenlerin parametreler arasında verilen cevapların farklı olup olmadığını tespit için yapılan bir varyans analizidir. Örnek olarak cinsiyet, parametreleri kadın ve erkektir.

Anova analizi ise, iki'den fazla parametresi olan ve parametreler arasında verilen cevapların farklı olup olmadığını ölçmek için yapılan bir varyans analizidir. Örnek olarak illerin analizi verilebilir.

Yine çalışmada ki kare analizi yapılmıştır. Ki kare analizi iki faktör arasında istatistiki olarak bir ilişkinin var olup olmadığını tespit için yapılan bir analizdir.

Yukarıda yazılan üç analizde de (p) yani sig. değerine bakılmıştır. Şayet p değeri 0,05 den küçükse anlamlı farklılık olduğu belirtilmiştir (varyans analizi için), ki kare analizinde ise istatistiki açıdan ilişkinin var olup olmadığı açıklanmıştır. Anlamlı farklılık bulunanlar tablolar halinde bulgular kısmında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ancak anlamlı farklılık bulunamayanların ise bu durumu belirtilmiş ve EK 2'de analizlerin tablosuna yer verilmiştir.

Ankette yer alan likert tipi sorulara ise ilk etapta verilerin genel olarak güvenilir olup olmadığına bakılmıştır. Bu kapsamda hesaplanan Cronbach alpha değeri 0,60'ın üzerinde olduğundan veriler genel olarak güvenilir kabul edilmiş ve faktör analizine geçilmiştir (Cronbach alpha=0,609).

Kent konseyi üyelerinden elde edilen veriler için uygulanan faktör analizi kapsamında ilk etapta tek tek her bir sorunun faktör analizine uygunluğunu ölçen Measures of Sampling Adequacy (MSA) değeri dikkate alınarak, bu değer 0,50'nin

altında olduğu değişkenler analizden çıkarılıp tekrar faktör analizi uygulanmıştır. Daha sonra bütün soru grubunun genel olarak faktör analizine uygunluğunun test edilmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örnekleme yeterliliği ve Bartlett küresellik testi yapılmıştır. Bu test doğrultusunda, KMO değerinin 0,50'nin üzerinde olması ve Bartlett küresellik testinin 0,05 önem seviyesinde anlamlı olması sonucu veri setinin faktör analizine uygun olduğuna karar verilmiştir (KMO=0,709, χ^2 Bartlett test (231)=5619,884, p=0,000).

Soruların tek tek ve bir bütün olarak faktör analizine uygunluğuna karar verildikten sonra faktör analizine geçilmiştir. Bu analiz kapsamında sosyal bilimlerde en yaygın kullanılan faktör türetme tekniklerinden temel bileşen faktörü ve yine en sık kullanılan dik döndürme tekniklerinden varimax döndürme tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre faktör ağırlığı 0,50'nin altında olan değişkenler analiz dışı bırakılmış, kalan değişkenler üzerinden yeniden faktör analizi uygulanmıştır.

MSA değerlerine ve faktör ağırlıklarına göre analizden çıkarılan değişkenler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo: 6.7. Analizden Çıkarılan Değişkenler

MSA kriterine göre	Kent konseylerinde toplumun tüm kesimleri yeterince temsil edilmektedir
	Kent konseylerinde temsil olgusu sadece 4 yılda bir yapılan seçimlerle kendini göstermektedir
	Meclis ve çalışma gruplarının kent konseyinde katılımı yeterli düzeydedir
	Kent konseylerinin aldığı kararlar belediye meclisinde dikkate alınmaktadır
	Yerel sorunların çözümünde belediye meclisleri yeterlidir
	Yerel sorunların çözümünde kent konseyleri çok gerekli bir kurum değildir
	Yerel yönetim meclislerinde kent konseyleri kamu yararı/halkın çıkarlarını gözetmektedir
Kent konseylerine genellikle belli toplumsal gruplar (toplumdaki belli aileler vs.) egemendir	
Faktör ağırlığı kriterine göre	Yerel halk kendini temsil etmeyen kent konseyine itibar etmemektedir
	Kent konseyinin almış olduğu kararlara yerel halkın ilgisi vardır

Faktör analizi sonucunda toplamda 20 sorudan oluşan 7 faktör elde edilmiştir. Son olarak bu faktörlerin içsel tutarlılıklarının hesaplanmasına yönelik güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Her bir ölçek sorusunun aynı fikri ölçüp ölçmediği ve böylece ölçekteki maddelerin içsel tutarlılığının olup olmadığının araştırıldığı güvenilirlik analizinde dikkate alınan Cronbach Alpha içsel güvenilirlik indeksi 0,60'ın altında olan faktörler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu kıstas sonrasında 2 faktör elenmiş, sonuç olarak toplam 16 sorudan oluşan 5 faktör ele alınmıştır. Bu faktörlere sırasıyla 'Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi', 'Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi', 'Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi', 'Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri' ve 'Yerel halkın ve yerel idarenin kent konseylerine katılımı' isimleri verilmiştir. Bu 5 faktör tarafından açıklanan toplam varyans %61,342'dir.

Tablo: 6.8. Kent Konseyi Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Soru İfadesi	Faktör Ağırlıkları
Faktörün Adı: Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi	
Yerel halk, kent konseylerinin üyeleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,971
Yerel halk, kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,963
Yerel halk, kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,954
Yerel halk, kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,847
Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır.	0,799
Faktörün açıklayıcılığı %18,989 ve güvenilirliği 0,948	
Faktörün Adı: Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi	
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,972
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,965
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,962
Faktörün açıklayıcılığı %13,214 ve güvenilirliği 0,973	
Faktörün Adı: Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi	
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,964
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,962
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,905
Faktörün açıklayıcılığı %12,539 ve güvenilirliği 0,944	
Faktörün Adı: Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri	
Vatandaşların kent konseyine katılımı yerel hizmetlere olumlu etkiler yapmaktadır.	0,854
Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.	0,774
Kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.	0,680
Faktörün açıklayıcılığı %8,393 ve güvenilirliği 0,674	
Faktörün Adı: Yerel halkın ve yerel idarenin kent konseylerine katılımı	
Kent konseyi üyeleri yerel halk tarafından belirlense daha iyi olur.	0,943
Yerel temsil işlevinin gerçekleşmesi için mahalle muhtarları kent konseylerinde daha etkin yer almalıdır.	0,938
Faktörün açıklayıcılığı %8,207 ve güvenilirliği 0,886	

Belediye meclis üyelerinden elde edilen veriler üzerinde de yine faktör ve güvenilirlik analizleri uygulanmıştır. İlk etapta verilerin güvenilirliğini düşüren 4 soru analiz dışı bırakılmış ve genel olarak güvenilirlik sağlandıktan sonra analizlere geçilmiştir (Cronbach Alpha=0,604).

Faktör analizi kapsamında yine öncelikle tek tek her sorunun analize uygunluğu için MSA kriterine bakılmış ve bu kriter göre birtakım elemeler yapılmıştır. Daha sonra KMO değerinin 0,50'nin üzerinde olması ve Bartlett küresellik testinin 0,05 önem seviyesinde anlamlı olması sonucu veri setinin faktör analizine uygun olduğuna karar verilmiştir (KMO=0,790, χ^2 Bartlett test (105)=1874,366, p=0,000).

Verilerin faktör analizine uygunluğuna karar verdikten sonra ise faktör analizine geçilmiş ve analiz sonuçlarına göre faktör ağırlığı 0,50'nin altında olan değişkenler analiz dışı bırakılmış, kalan değişkenler üzerinden yeniden faktör analizi uygulanmıştır.

Güvenilirlik kriterine, MSA değerlerine ve faktör ağırlıklarına göre analizden çıkarılan değişkenler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo: 6.9. Analizden Çıkarılan Değişkenler

Güvenilirlik kriterine göre	Kent konseyleri halkın yönetime katılımını sağlayan bir işleve sahiptir. Kent konseylerine hemşerilerin katılımı yeterli düzeydedir. Meclis ve çalışma gruplarının kent konseyinde katılımı yeterli düzeydedir. Kent konseyinin almış olduğu kararlara yerel halkın ilgisi vardır.
MSA kriterine göre	Kent konseyi üyeleri yerel halk tarafından belirlense daha iyi olur. Kent konseylerinde temsil olgusu, sadece 4 yılda bir yapılan seçimlerle kendini göstermektedir. Yerel halk kendini temsil etmeyen kent konseyine itibar etmemektedir. Kent konseyleri yerel halkı faaliyetleri konusunda bilgilendirmektedir. Kent konseylerinin aldığı kararlar belediye meclisinde dikkate alınmaktadır. Yerel sorunların çözümünde belediye meclisleri yeterlidir. Yerel yönetim meclislerinde, kent konseyleri kamu yararı/halkın çıkarlarını gözetmektedir. Kent konseylerine genellikle belli toplumsal gruplar (toplumdaki belli aileler vs..) egemendir.
Faktör ağırlığı kriterine göre	Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir. Kent konseylerinde toplumun tüm kesimleri yeterince temsil edilmektedir. Kent konseyi üyeleri yerel halk tarafından belirlense daha iyi olur. Yerel temsil işlevinin gerçekleşmesi için mahalle muhtarları kent konseylerinde daha etkin yer almalıdır.

Faktör analizi sonucunda toplamda 15 sorudan oluşan 5 faktör elde edilmiştir. Son olarak bu faktörlerin içsel tutarlılıklarının hesaplanmasına yönelik güvenilirlik analizi uygulanmıştır.

Tablo: 6.10. Belediye Meclis Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Soru İfadesi	Faktör Ağırlıkları
Faktörün Adı: Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi	
Yerel halk, kent konseylerinin üyeleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,912
Yerel halk, kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,891
Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır.	0,886
Yerel halk, kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,869
Yerel halk, kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,815
Faktörün açıklayıcılığı %26,009 ve güvenilirliği 0,926	
Faktörün Adı: Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi	
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,876
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,860
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,820
Faktörün açıklayıcılığı %16,207 ve güvenilirliği 0,877	
Faktörün Adı: Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri	
Vatandaşların kent konseyine katılımı yerel hizmetlere olumlu etkiler yapmaktadır.	0,810
Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.	0,786
Kent konseyleri kent sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.	0,699
Faktörün açıklayıcılığı %13,032 ve güvenilirliği 0,728	
Faktörün Adı: Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi	
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,822
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	0,774
Faktörün açıklayıcılığı %10,289 ve güvenilirliği 0,645	

Bu analiz sonucunda Cronbach Alpha içsel güvenilirlik indeksi 0,60'ın altında olan faktörler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu kıstas sonrasında 1 faktör elenmiş, sonuç olarak toplam 13 sorudan oluşan 4 faktör ele alınmıştır. Bu faktörlere sırasıyla 'Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi', 'Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi', 'Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri' ve 'Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi' isimleri verilmiştir. Bu 4 faktör tarafından açıklanan toplam varyans %65,537'dir.

6.9. Bulgular

6.9.1 Betimsel İstatistikler

Bu kısımda, çalışmada uygulanan anketten elde edilen bilgilerin betimsel analizi yapılmıştır. Öncelikle ankete katılanların kişisel özellikleri verilmiş, daha sonra da çeşitli konularda kent konseyi üyelerinin ve belediye meclis üyelerinin görüş ve yaklaşımları değerlendirilmiştir.

6.9.1.1. Demografik Özelliklere Göre Dağılım

Bu bölümde çalışmaya katılan GAP Bölgesi kent konseyi üyeleri ve belediye meclis üyelerine ait cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve doğum yerleri gibi demografik özelliklerine göre frekans dağılımları verilmiştir. Buradaki amaç bölge üyelerinin demografik durumunu ayrıntılı olarak göstermek olmuştur.

6.9.1.1.(1). Cinsiyete Göre Dağılım

Tablo: 6.11. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Kadın	67	20,7	49	17,2
Erkek	256	79,3	236	82,8
Toplam	323	100,0	285	100,0

Tablo 6.11.'de görüldüğü üzere ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %20,7'si kadın üye ve %79,3'ü erkek üye; 285 belediye meclis üyesinin ise %17,2'si kadın üye, %82,8'i erkek üyeden oluşmaktadır. GAP Bölgesi 2014 genel nüfus sayımına bakıldığında (TUIK, 2014) kadın ve erkek nüfusunun genel anlamda eşit olduğu çalışmanın literatür kısmında belirtilmişti. Oysa GAP Bölgesi belediye meclis ve kent konseyi yapılanmasına bakıldığında erkek üye ağırlıkta bir durumun mevcut olduğu görülmüştür.

6.9.1.1.(2). Doğum Yerine Göre Dağılım**Tablo: 6.12.** Kent Konseyi Üyelerinin Doğum Yerine Göre Dağılımı

Şehir	Frekans	Yüzde	Şehir	Frekans	Yüzde
Siirt	54	16,7	Ağrı	14	4,3
Batman	41	12,7	Kilis	13	4,0
Hakkâri	41	12,7	Şanlıurfa	12	3,7
Gaziantep	23	7,1	Adıyaman	12	3,7
Muş	22	6,8	Bitlis	10	3,1
Diyarbakır	22	6,8	Elazığ	3	0,9
Mardin	21	6,5	Iğdır	2	0,6
Şırnak	15	4,6	Kars	2	0,6
Van	14	4,3	Erzurum	2	0,6
			Toplam	323	100,0

&

Tablo: 6.13. Belediye Meclis Üyelerinin Doğum Yerine Göre Dağılımı

Şehir	Frekans	Yüzde	Şehir	Frekans	Yüzde
Diyarbakır	54	18,9	Siirt	27	9,5
Şanlıurfa	49	17,2	Adıyaman	21	7,4
Mardin	38	13,3	Kilis	16	5,6
Gaziantep	38	13,3	Şırnak	14	4,9
Batman	28	9,8			
			Toplam	285	100,0

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin tablo 6.12.'de görüldüğü gibi %16,7'sinin doğum yeri Siirt, %12,7'sinin Batman ve Hakkâri'dir. Ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin ise %18,9'unun doğum yeri Diyarbakır, %17,2'sinin Şanlıurfa olup, %13,3'er üyenin ise Mardin ve Gaziantep olduğu tablo 7.8.'de görülmektedir. Genel anlamda tablodan GAP Bölgesindeki üyelerin doğum yerlerinin GAP Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi illeri ağırlıkta olduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

6.9.1.1.(3). Bulunulan Yerde Yaşanılan Süreye Göre Dağılım**Tablo: 6.14.** Bulunulan Yerde Yaşanılan Süreye Göre Dağılım

Süre	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Doğumdan beri	101	31,3	167	58,6
1-5 yıl	58	18,0	49	17,2
6-10 yıl	47	14,6	31	10,9
11-20 yıl	45	13,9	26	9,1
21 yıl ve üzeri	72	22,3	12	4,2
Toplam	323	100,0	285	100,0

Tablo 6.14.'e göre ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %31,3'ü doğduğundan beri, %22,3'ü ise 21 yıl ve daha fazla süredir bulunduğu şehirde yaşamakta olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin ise yarısından fazlası (%58,6) doğduğundan beri bulunduğu şehirde yaşamakta olduğunu belirtmiştir.

6.9.1.1.(4). Yaşa Göre Dağılım**Tablo: 6.15. Yaşa Göre Dağılım**

Yaş	Kent Konseyi Üyesi		Yaş	Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
18-25	10	3,1	25-30	41	14,4
26-33	42	13,0	31-36	58	20,4
34-41	110	34,1	37-42	64	22,5
42-49	103	31,9	43-48	58	20,4
50+	58	18,0	49-54	42	14,7
			54+	22	7,7
Toplam	323	100,0	Toplam	285	100,0

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin tablo 6.15.'de görüldüğü üzere %34,1'lik kısmı 34-41 yaş aralığında yer almaktayken, 18-25 yaş aralığında olanların oranı sadece %3,1'dir. Ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin ise %22,5'lik bir kısmı 37-42 yaş aralığında iken, sadece %7,7'lik kısmı 54 yaş ve üzerindedir. Buradan hareketle GAP Bölgesindeki hem kent konseyi hem de belediye meclis üyelerinin 30-50 yaş arasında yoğunluk kazandığı çıkarılabilir.

6.9.1.1.(5). Medeni Duruma Göre Dağılım**Tablo: 6.16. Medeni Duruma Göre Dağılım**

Medeni Durum	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evli	291	90,1	219	76,8
Bekâr	32	9,9	66	23,2
Toplam	323	100,0	285	100,0

Tablo 6.16'ya göre ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %90,1'i evli, %9,9'u bekâr iken; 285 belediye meclis üyesinin ise %76,8'i evli, %23,2'si bekârdır.

6.9.1.1.(6). Göreve Göre Dağılım**Tablo: 6.17. Kent Konseyi Üyelerinin Görevlerine Göre Dağılımı**

Görev	Frekans	Yüzde
Kent konseyi üyesi	312	96,6
Kent konseyi yürütme kurulu üyesi	8	2,5
Kent konseyi gençlik meclisi başkanı	1	0,3
Diğer	2	0,6
Toplam	323	100,0

&

Tablo: 6.18. Belediye Meclis Üyelerinin Görevlerine Göre Dağılımı

Görev	Frekans	Yüzde
Belediye meclis üyesi	283	99,3
Belediye başkan yardımcısı	1	0,4
Encümen	1	0,4
Toplam	285	100,0

Tablo 6.17'ye göre ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %96,6'sı görevinin 'Kent Konseyi üyesi' olduğunu belirtirken, tablo 6.18'e göre ise, 285 belediye meclis üyesinin %99,3'ü görevinin 'Belediye Meclis üyesi' olduğunu belirtmiştir.

6.9.1.1.(7). Eğitim Durumuna Göre Dağılım**Tablo: 6.19. Eğitim Durumuna Göre Dağılım**

Yaş	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İlköğretim	7	2,2	20	7,0
Lise ve dengi	89	27,6	149	52,3
Ön Lisans	104	32,2	50	17,5
Lisans	122	37,8	65	22,8
Lisansüstü	1	0,3	1	0,4
Toplam	323	100,0	285	100,0

Tablo 6.19'a göre ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %37,8'i lisans mezunu iken, sadece %2,2'si ilköğretim mezunudur. Yine tablo 6.19'a göre ise ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin yarısından fazlasının (%52,3) eğitim durumu lise ve dengidir. Bu kapsamda GAP Bölgesine bakıldığı zaman kent konseyi üyelerinin eğitim durumunun belediye meclisi üyelerinin eğitim durumundan daha iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmaktadır.

6.9.1.1.(8). Mesleğe Göre Dağılım**Tablo: 6.20.** Kent Konseyi Üyelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı

Meslek	Frekans	Yüzde	Meslek	Frekans	Yüzde
Yönetici	93	28,8	Ev Hanımı	11	3,4
Memur	71	22,0	Mali Müşavir	5	1,5
İşçi	38	11,8	Çiftçi	4	1,2
Esnaf	35	10,8	Mühendis	4	1,2
Serbest Meslek	30	9,3	Avukat	4	1,2
Emekli	25	7,7	Doktor	3	0,9
			Toplam	323	100,0

&

Tablo: 6.21. Belediye Meclis Üyelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı

Meslek	Frekans	Yüzde	Meslek	Frekans	Yüzde
Yönetici	135	47,4	Müteahhit	6	2,1
Esnaf	59	20,7	Sanayici	5	1,8
İşletme Sahibi	28	9,8	Mali Müşavir	3	1,1
Serbest Meslek	22	7,7	Çiftçi	1	0,4
Emekli	12	4,2	Doktor	1	0,4
Ev Hanımı	6	2,1	Öğrenci	1	0,4
İşçi	6	2,1			
			Toplam	285	100,0

Tablo 6.20'ye göre ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %28,8'i yönetici, %22'si memur iken; tablo 6.21'e göre ise 285 belediye meclis üyesinin %47,4'ü yönetici, %20,7'si esnafdır. Genel anlamda GAP Bölgesine bakıldığı zaman hem kent konseyinde hem de belediye meclis üyeliğinde halkın çeşitli kesimlerinden temsilciler olduğu görülmektedir.

6.9.1.2. Temsil ve Katılım Özelliklerine Göre Dağılım

Bu bölümde anketteki her bir soru cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir bazında ilişkilendirilerek analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda temsil ve katılım özellikleri bağlamında çeşitli hipotezler bulunmakta ve analiz bu doğrultuda yapılmaktadır. Bu hipotezleri analiz edebilmek için anova ve t testi kullanılmış ve reddedilen hipotezlerin detaylı analizi için ise tukey testinden yararlanılmıştır.

6.9.1.2.(1). Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam (Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1'den 3'e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.)

Tablo: 6.22. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyi

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler	103/323	31,9/100,0
İkinci	Kentin sorunlarının tartışıldığı hemşeri meclisleri	46/323	14,2/100,0
	Seçilmiş bir danışma organı	46/323	14,2/100,0
Üçüncü	Belediye meclisine yardımcı bir organ	43/323	13,3/100,0
	Yasal bir zorunluluk olarak kurulmuş konseyler	43/323	13,3/100,0

&

Tablo: 6.23. Belediye Meclisi Üyelerine Göre Kent Konseyi

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler	131/285	46,0/100,0
İkinci	Kentin sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler	137/282	48,6/100,0
Üçüncü	Belediye ve yerel kamu idarelerinin gönüllü danışma organı	69/282	24,5/100,0

Tablo 6.22'ye göre GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin 'Size göre kent konseyi nedir?' sorusuna önem derecesine göre verdikleri ilk cevabın %31,9'u "Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler" olduğu; ikinci önem derecesinde gördükleri şık ise %14,2'lik bir oranla "Kentin sorunlarının tartışıldığı hemşeri meclisleri" ve "Seçilmiş bir danışma organı" cevapları olmuştur. Üçüncü önem derecesine göre ise %13,3'ü ise "Belediye meclisine yardımcı bir organ" ve "Yasal bir zorunluluk olarak kurulmuş konseyler" olduğu cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 6.23'e göre ise 285 belediye meclis üyesinin de %46'sının 'Size göre kent konseyi nedir?' sorusuna verdikleri ilk cevabın 'Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler' olduğu belirlenmiştir. İkinci önemli gördükleri şık ise "Kentin sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler" olduğu yönündedir. Üçüncü derecede önemli gördükleri şık olarak ise "Belediye ve yerel kamu idarelerinin gönüllü danışma organı" olduğu belirtilmiştir.

Verilen ilk cevaba göre her iki yapıda da kent konseyi olgusunun aynı şeyi çağrıştırdığı ve GAP Bölgesi kapsamında kent konseylerine "katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler" olarak bakıldığı görülmektedir.

6.9.1.2.(2). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

Bu bölümde, anket sorularına verilen cevapların ankete katılan GAP Bölgesi kent konseyi ve belediye meclis üyelerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için varyans analizi yapılmıştır. İki parametreye sahip cinsiyet ve medeni durum gibi değişkenlerin varyans analizinde t testi kullanılmıştır. İki den fazla parametreye sahip olan değişkenlerde ise varyans analizinin bir diğer türü olan f testi (anova) kullanılmıştır.

6.9.1.2.(2).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H1: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin ifade ettiği anlam arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin ifade ettiği anlam üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin ne ifade ettiği konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için anova analizi yapılmıştır.

Tablo: 6.24. Kent Konseyi Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	3,33	2,439	-0,035	0,972
Erkek	256	3,34	2,410		

Tablo 6.24’de görüldüğü üzere bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet farklılığının “kent konseyinin ifade ettiği anlam” üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumları ile kent konseyinin ne ifade ettiği konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için anova analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre kent konseyinin ifade ettiği anlam incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,035$, $p=0,972>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin cinsiyet değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

Bu soruya verilen cevap dağılımı incelendiğinde; Kadın kent konseyi üyelerinin %31,3’ü “kent konseyinin ifade ettiği anlamın” “Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” ve %26,9’u ise “kent sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler” olduğunu belirtirken, erkek kent konseyi üyelerinin %32,0’ı “Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” ve %23,0’ı ise “kent sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler” olarak ifade etmişlerdir.

H2: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin ifade ettiği anlam arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin ifade ettiği anlam üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin ne ifade ettiği konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için anova analizi yapılmıştır.

Tablo: 6.25. Belediye Meclis Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	n	Ort.	Std. Sapma	t	P
Kadın	49	2,37	1,740	1,830	0,068
Erkek	236	1,94	1,409		

Tablo 6.25’de görüldüğü üzere belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumlarının “kent konseyinin ifade ettiği anlam” üzerinde anlamlı bir farklılığın olup olmadığının

belirlenmesi için anova analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre kent konseyinin ifade ettiği anlam arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=1,830$, $p=0,068>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyeleriyle paralellik gösteren bu sonuç kent konseyinin ifade ettiği anlamın GAP Bölgesindeki belediye meclis üyelerinin de cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

“Kent konseyinin ifade ettiği anlama” verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesindeki kadın üyelerin %38,8’i “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu ifade ederlerken, erkek üyelerin ise %47,5’i “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç cinsiyet değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

6.9.1.2.2.(b) Yaş Gruplarına Göre

Kent Konseyi Üyelerinin, yaş gruplarına göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” arasında istatistiki açıdan anlamlı fark olup olmadığı anova analizi sonucu ortaya konulmaya çalışılmış ve sonuçlar tablo olarak verilmiştir.

Tablo: 6.26. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	61,574	4	15,394		
Yaş Grupları İçi	1812,643	318	5,700	2,701	,031
Toplam	1874,217	322			

Tablo 6.26’da kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” arasında istatistiki açıdan anlamlı fark tespit edilmiştir ($F(4-318)=2,701$, $p=0,031<0,05$), ($p<0,05$). Yapılan anova testinin sonucuna göre Kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre kent konseyinin ifade ettiği anlam arasında istatistiki açıdan anlamlı fark tespit edilmiş, **H1** hipotezinin yaş değişkeni reddedilmiş ve anlamlı farkın hangi yaş gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan tukey analizi sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu sonuç GAP Bölgesinde yaş değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olduğunu göstermiş ve hipotezin yaş değişkeni faktörü reddedilmiştir.

Tablo: 6.27. Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam Tukey Analizi*

	Ortalamalar farkı	Std. Hata	p	
	18-25	-,545	,789	,490
34-41	26-33	-,807	,433	,063
	42-49	-,871*	,327	,008
	50 ve üzeri	,092	,387	,811

Tablo 6.27’de yapılan tukey analizi sonucuna göre 34-41 yaş grubunun verdiği cevaplar ile 42-49 yaş grubunun verdiği cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca diğer yaş grupları arasında kent konseyinin ifade ettiği anlam açısından anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Yaş gruplarına göre kent konseyinin ifade ettiği anlam dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.28. Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlamın Dağılımı*

		Size göre kent konseyi nedir?*								
		1	2	3	4	5	6	7	8	Toplam
18-25 yaş aralığı	n	0	3	2	3	1	1	0	0	10
	%	0,0	30,0	20,0	30,0	10,0	10,0	0,0	0,0	100,0
26-33 yaş aralığı	n	9	10	3	3	6	3	4	4	42
	%	21,4	23,8	7,1	7,1	14,3	7,1	9,5	9,5	100,0
34-41 yaş aralığı	n	45	23	3	8	11	7	8	5	110
	%	40,9	20,9	2,7	7,3	10,0	6,4	7,3	4,5	100,0
42-49 yaş aralığı	n	29	25	1	5	9	4	17	13	103
	%	28,2	24,3	1,0	4,9	8,7	3,9	16,5	12,6	100,0
50 ve üzeri	n	20	16	3	5	4	5	5	0	58
	%	34,5	27,6	5,2	8,6	6,9	8,6	8,6	0,0	100,0
Ortalama	N	103	77	12	24	31	20	34	22	323
	%	31,9	23,8	3,7	7,4	9,6	6,2	10,5	6,8	100,0

*1.Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler, 2. Kentin sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler, 3. Kente ve kentlilere ilişkin görüşler üreten gönüllü kuruluşlar, 4. Belediye Meclisine yardımcı bir organ, 5. Belediye ve yerel kamu idarelerinin gönüllü danışma organı, 6. Yasal bir zorunluluk olarak kurulmuş konseyler, 7. Seçilmiş bir danışma organı, 8. STK temsilcisi

Kent konseyi üyelerine göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde tablo 6.28’e göre araştırmaya katılanların %31,9’u “Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtirlerken, %23,8’i “kentin sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler” ve %10,5’i “seçilmiş bir danışma organı” olduğunu ifade etmişlerdir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde ise, 26-33 yaş grubunda bulunan kent konseyi üyelerinin %23,8’i “kentin sorunlarının tartışıldığı yerel meclisler” olduğunu, 34-41 yaş grubunda bulunanların %40,9’u “Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler”, 42-49 yaş grubunda bulunanların %28,2’si “Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” ve 50 yaş ve üzeri yaş grubunda bulunanların %34,5’i “Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.29. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Yaş Grupları Arası	13,216	5	2,643		
Yaş Grupları İçi	605,697	279	2,171	1,218	0,301
Toplam	618,912	284			

Tablo 6.29’da belediye meclis üyelerinin yaş durumlarının “kent konseyinin ifade ettiği anlam” üzerinde anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için anova analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre kent konseyinin ifade ettiği anlam arasında istatistiki açıdan anlamlı fark tespit edilmemiştir($F(5-279)=1.218$, $p=0,301>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

Belediye meclisi üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde 25-30 yaş grubunda bulunan üyelerin %43,9’ü “katılımcı

demokrasi gereği kurulmuş konseyler”, ayrıca 31-36 yaş aralığında bulunanların %50,0’i, 37-42 yaş aralığında bulunanların %48,4’ü, 43-48 yaş aralığında bulunanların ise %46,6’sı “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.2.(c) Eğitim Durumuna Göre

Tablo: 6.30. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	1,503	4	,376		
Eğitim Grupları İçi	1872,714	318	5,889	,064	,992
Toplam	1874,217	322			

Tablo 6.30’da kent konseyi üyelerinin eğitim durumlarının “kent konseyinin ifade ettiği anlam” üzerinde anlamlı farklılığın tespiti için anova analizi yapılmış ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ((F(4-318)=0,064, p=0,992>0,05), p>0,05). Bu sonuç GAP Bölgesinde eğitim değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir. Bu doğrultuda hipotezin yaş değişkeni faktörü kabul edilmiştir.

Kent konseyi üyelerinin eğitim durumuna göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde, lise ve dengi eğitim durumuna sahip üyelerin %33,7’si, önlisans eğitim durumundaki üyelerin %32,7’si ve lisans mezunların %31,1’i “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.31. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Eğitim Grupları Arası	3,772	3	1,257		
Eğitim Grupları İçi	614,101	280	2,193	0,573	0,633
Toplam	617,873	283			

Belediye Meclis üyelerinin eğitim durumlarının “kent konseyinin ifade ettiği anlam” üzerinde anlamlı farklılığın tespiti için tablo 6.31’de anova analizi yapılmış ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (F(3-280)=0,573, p=0,633>0,05), (p>0,05). Bu sonuç GAP Bölgesinde yaş değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

Belediye meclisi üyelerinin eğitim durumuna göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde, ilköğretim eğitim durumuna sahip üyelerin %45,0’i, lise ve dengi eğitim durumuna sahip üyelerin %44,3’ü, önlisans eğitim durumundaki üyelerin %48,0’i ve lisans mezunların %47,7’si “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.2.(d) Meslek Gruplarına Göre**Tablo: 6.32.** Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	44,580	11	4,053		
Meslek Grupları İçi	1829,637	311	5,883	,689	,749
Toplam	1874,217	322			

Tablo 6.32’de kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde, yapılan anova analizi sonucunda meslek gruplarına göre kent konseyinin ifade ettiği anlam istatistiki açıdan farklılık göstermediği tespit edilmemiştir ($F(11-311)=0,689$, $p=0,749>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde meslek değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

Kent konseyi üyelerinin meslek gruplarına göre kent konseyinin ifade ettiği anlam incelendiğinde, esnafların %40,0’i, çiftçilerin %50,0’i, Ev hanımlarının %36,4’ü, İşçilerin %28,9’u, serbest meslek sahiplerinin %33,3’ü, emeklilerin %32,0’i, yöneticilerin %35,5’i, Mühendislerin %25’i ve doktorların %66,7’si “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.33. Belediye Meclisi Üyelerinin, Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Meslek Grupları Arası	14,757	9	1,640		
Meslek Grupları İçi	601,016	272	2,210	0,742	0,670
Toplam	615,773	281			

Tablo 6.33’de de görüldüğü üzere belediye meclis üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde yapılan anova analizi sonucunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-272)=0,742$, $p=0,670>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

Belediye meclis üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde, esnafların %45,8’i, ev hanımlarının %50,0’i, işçilerin %33,3’ü, serbest meslek sahiplerinin %40,9’u, yöneticilerin %48,1’i, işletme sahiplerinin %57,1’i, sanayicilerin %60’i, ve mali müşavirlerin %33,3’ü “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.2.(e) Şehirlere Göre

Tablo: 6.34. Kent Konseyi Üyelerinin, Şehirlere Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	47,589	7	6,798		
Şehirler İçi	1826,627	315	5,799	1,172	,318
Toplam	1874,217	322			

Tablo 6.34’de kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre, “kent konseyinin ifade ettiği anlamın” farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan anova analizinin sonucu incelendiğinde, istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir ($F(7-315)=1,172$, $p=0,318>0,05$), ($p>0,05$).

Kent konseyi üyelerinin şehirlere göre “kent konseyinin ifade ettiğini anlamın” dağılımı incelendiğinde Batman’da bulunan üyelerin %43,1’i, Diyarbakır’da bulunan üyelerin %29,2’si, Gaziantep’te bulunan üyelerin %25’i, Siirt’te bulunan üyelerin %32,6’sı, Şırnak’ta bulunan üyelerin %29,8’i ve Şanlıurfa’da bulunan üyelerin %34,4’ü “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.35. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehirlere Göre, Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Şehirler Arası	8,658	8	1,082		
Şehirler İçi	610,254	276	2,211	0,489	0,863
Toplam	618,912	284			

Tablo 6.35’de belediye meclis üyelerinin şehir durumlarına göre, “kent konseyinin ifade ettiği anlamın” farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan anova analizinin sonucu incelendiğinde, istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-276)=0,489$, $p=0,863>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin şehir değişkenine göre kent konseyinin ifade ettiği anlamın farklı olmadığını göstermektedir.

Belediye meclisi üyelerinin şehirlere göre “kent konseyinin ifade ettiğini anlamın” dağılımı incelendiğinde Adıyaman’da bulunan üyelerin %50,0’ı, Diyarbakır’da bulunan üyelerin %53,3’ü, Gaziantep’te bulunan üyelerin %45,7’si, Kilis’te bulunan üyelerin %37,5’i, Mardin’de bulunan üyelerin %50,0’ı, Siirt’te bulunan üyelerin %38,1’i, ve Şanlıurfa’da bulunan üyelerin %47,2’si “katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler” olduğunu ifade etmişlerdir.

6.9.1.2.3. Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç

Tablo: 6.36. Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç

Amaç	Frekans	Yüzde
1	280	86,7
2	16	5,0
3	6	1,9
4	4	1,2
5	10	3,1
6	7	2,2
Toplam	323	100,0

1-Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak, 2-Hemşerilere yönelik kararlarda söz sahibi olmak, 3-İlerde siyasette yer almak, 4-Kendimi kentime ait hissetmem sebebiyle, 5-Yerel hizmetlerde farkındalık sağlanmasına katkıda bulunmak, 6-Boş vakitlerimi değerlendirmek

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin tablo 6.36'ya göre %86,7'si "kent konseyi üyesi olmasındaki temel amaçın" "Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak" olduğunu belirtmiştir. Kent konseyinin temel işlevleri arasında yer alan "Şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunma" durumu GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin de kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaçları arasında olduğu görülmektedir.

6.9.1.2.3.1. Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç

6.9.1.2.3.1. (a) Cinsiyet Durumuna Göre

H4: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin ne ifade ettiği konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için çeşitli analizler yapılmıştır.

Tablo: 6.37. Kent Konseyi Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	1,30	,985	-0,493	0,622
Erkek	256	1,37	1,095		

Bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet farklılıklarının "kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç" üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Tablo 6.37'de kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumları ile kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için yapılan t testi sonucunda, cinsiyet durumuna göre kent konseyi olunmasındaki temel amaç arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit

edilmemiştir ($t=-0,493$, $p=0,622>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin cinsiyet değişkenine göre kent konseyi üyesi olunmasındaki amacın değişmediğini göstermektedir.

Kadın kent konseyi üyelerinin %88,1'i ve erkek üyelerin %86,3'ü kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amacın "yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak" olduğunu ifade etmiştir.

6.9.1.2.3.1. (b) Yaş Gruplarına Göre

Tablo: 6.38. Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	3,918	4	,980		
Yaş Grupları İçi	366,137	318	1,151	,851	,494
Toplam	370,056	322			

Tablo 6.38'de yaş gruplarına göre "kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç" arasında istatistiki açıdan anlamlı fark tespit edilmemiştir ($F(4-318)=0,851$, $p=0,494>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin yaş değişkenine göre kent konseyi üyesi olunmasındaki amaç arasında farklılığın olmadığını göstermektedir.

Kent konseyi üyelerine göre "kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç" incelendiğinde araştırmaya katılanların %86,7'si "Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak" olduğunu belirtirlerken, %5,0'ı "Hemşehrilere yönelik kararlarda söz sahibi olmak" olduğunu ifade etmişlerdir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde ise, 18-25 yaş grubunda bulunanların %90,0'ı, 26-33 yaş grubunda bulunanların %88,1'i, 34,41 yaş aralığında bulunanların %89,1'i, 42-49 yaş aralığında bulunanların 83,5'i ve 50 ve üzeri yaşta bulunanların %86,2'si "Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak" olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç her yaş grubunda amacın değişmediğini üyelerin esas amacının yaşadığı şehrin sorunlarının çözümünde aktif olarak katkıda bulunma isteği olmuştur.

6.9.1.2.3.1. (c) Eğitim Durumuna Göre

Tablo: 6.39. Eğitim Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	5,794	3	1,931		
Eğitim Grupları İçi	350,943	318	1,104	1,750	,157
Toplam	356,736	321			

Tablo 6.39'da kent konseyi üyelerinin eğitim durumu ile "kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç" arasında anlamlı farklılığın tespiti için anova analizi yapılmış ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-318)=1,750$, $p=0,157>0,05$), ($p>0,05$). Bu durum GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin eğitim değişkeninin kent konseyi üyesi olunmasındaki amaç üzerinde bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Kent konseyi üyelerinin eğitim durumuna göre kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç incelendiğinde, İlköğretim mezunlarının %85,7'si, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %92,1'i, ön lisans mezunların %86,5'i kent konseyinde üye olunmasındaki temel amacın “Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak” olduğu yönünde cevap vermişlerdir.

6.9.1.2.3.1. (d) Meslek Gruplarına Göre

Tablo: 6.40. Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	23,790	11	2,163		
Meslek Grupları İçi	346,265	311	1,113	1,943	,034
Toplam	370,056	322			

Tablo 6.40'da kent konseyi üyelerinin meslek grupları ile “kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç” arasında anlamlı farklılığın olup olmadığının tespiti için anova analizi yapılmış ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(11-311)=1,943$, $p=0,034 < 0,05$, ($p < 0,05$). Bu durum GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin meslek değişkenine göre kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amacın farklılaştığını göstermektedir. Söz konusu farklılıktan dolayı **H4** hipotezi meslek değişkeninde reddedilmiş ve hangi meslek grupları arasında olduğunun tespiti için yapılan tukey analiz sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.41. Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç, Tukey Analizi*

		Ortalamalar farkı	Std. Hata	p
Mühendis	Esnaf	2,164*	,557	,007
	Çiftçi	1,500	,746	,686
	Ev hanımı	2,250*	,616	,016
	İşçi	2,039*	,555	,014
	Serbest meslek	2,017*	,562	,019
	Emekli	1,890*	,568	,045
	Yönetici	1,723	,539	,066
	Memur	1,898*	,542	,026
	Mali müşavir	1,850	,708	,277
	Avukat	2,250	,746	,109
	Doktor	2,250	,806	,189

Tablo 6.41'de yapılan tukey analizi sonucuna göre mühendislerin “kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaçları” ile esnaf, ev hanımı, işçi, serbest meslek, emekli ve memur meslek gruplarının “amaçları” arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca diğer meslek grupları ile herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo: 6.42. Meslek Gruplarına Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaca Göre Dağılımı*

		Kent konseyi üyesi olmanızdaki temel amaç nedir?*						Toplam
		1	2	3	4	5	6	
Esnaf	n	32	3	0	0	0	0	35
	%	91,4	8,6	,0	,0	,0	,0	100,0
Çiftçi	n	3	0	0	1	0	0	4
	%	75,0	,0	,0	25,0	,0	,0	100,0
Ev hanımı	n	11	0	0	0	0	0	11
	%	100,0	,0	,0	,0	,0	,0	100,0
İşçi	n	35	1	0	1	1	0	38
	%	92,1	2,6	,0	2,6	2,6	,0	100,0
Serbest meslek	n	26	2	1	1	0	0	30
	%	86,7	6,7	3,3	3,3	,0	,0	100,0
Emekli	n	22	1	0	1	0	1	25
	%	88,0	4,0	,0	4,0	,0	4,0	100,0
Yönetici	n	78	4	2	0	4	5	93
	%	83,9	4,3	2,2	,0	4,3	5,4	100,0
Memur	n	61	4	2	0	3	1	71
	%	85,9	5,6	2,8	,0	4,2	1,4	100,0
Mali müşavir	n	4	0	1	0	0	0	5
	%	80,0	,0	20,0	,0	,0	,0	100,0
Mühendis	n	1	1	0	0	2	0	4
	%	25,0	25,0	,0	,0	50,0	,0	100,0
Avukat	n	4	0	0	0	0	0	4
	%	100,0	,0	,0	,0	,0	,0	100,0
Doktor	n	3	0	0	0	0	0	3
	%	100,0	,0	,0	,0	,0	,0	100,0
Ortalama	n	280	16	6	4	10	7	323
	%	86,7	5,0	1,9	1,2	3,1	2,2	100,0

*1-Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak, 2-Hemşerilere yönelik kararlarda söz sahibi olmak, 3-İlerde siyasette yer almak, 4-Kendimi kentime ait hissetmem sebebiyle, 5-Yerel hizmetlerde farkındalık sağlanmasına katkıda bulunmak, 6-Boş vakitlerimi değerlendirmek

Tablo 6.42'ye göre kent konseyi üyelerinin meslek gruplarına göre "kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç" incelendiğinde, esnafın %91,4'ü, çiftçilerin %75,0'ı, Ev hanımlarının %100,0'ü, İşçilerin %92,1'i, serbest meslek sahiplerinin %86,7'si, emeklilerin %88,0'ı, yöneticilerin %83,9'u, memurların %85,9'u, mali müşavirlerin %80,0'ı, avukat ve doktorların ise tamamı "Yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak" olduğunu belirtmişlerdir. Ancak mühendislerin %50'si "Yerel hizmetlerde farkındalık sağlanmasına katkıda bulunmak" olduğunu ifade etmiştir.

6.9.1.2.3.1. (e) Şehir Durumuna Göre**Tablo: 6.43. Şehirlere Göre, Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyi Üyesi Olunmasındaki Temel Amaç**

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	8,458	7	1,208		
Şehirler İçi	361,598	315	1,148	1,053	,394
Toplam	370,056	322			

Tablo 6.43’de kent konseyi üyelerinin şehir durumları ile “kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç” arasında anlamlı farklılığın olup olmadığının tespiti için anova analizi yapılmış ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-315)=1,053$, $p=0,394>0,05$), ($p>0,05$). Bu durum GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir değişkenin kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amaç üzerinde bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre kent konseyi üyesi olunmasındaki temel amacın dağılımı incelendiğinde Batman’da bulunan üyelerin %86,1’i, Diyarbakır’da bulunan üyelerin %87,5’i, Gaziantep’te bulunan üyelerin %83,3’ü, Kilis’te bulunan üyelerin %83,3’ü, Mardin’de bulunan üyelerin %86,8’i, Siirt’te bulunan üyelerin %89,1’i, Şırnak’ta bulunan üyelerin %91,2’si ve Şanlıurfa’da bulunan üyelerin %81,3’ü “yaşadığım şehrin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak” olduğunu belirtmişlerdir. (detaylı tablo bilgisi için bkz. EK 2’ye).

6.9.1.2.(3). Kent Konseyinin Gerekli Yapılanma Olup Olmadığı**Tablo: 6.44. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinin Gerekli Yapılanma Olup Olmaması**

	Frekans	Yüzde
Evet	278	97,5
Hayır	0	0,0
Diğer	7	2,5
Toplam	285	100,0
Diğer: %1,8-Yaptırım gücü olmaması, %0,7-Halkın yararının gözetilmemesi		

Tablo 6.44’de ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin tamamı kent konseyinin gerekli bir yapılanma olduğunu düşünmektedir. Yine ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin ise %97,5’i bu fikirdedir. GAP Bölgesinde hem kent konseyi üyeleri hem de belediye meclis üyeleri kent konseyinin gerekli bir yapılanma olduğunu düşünmektedir.

Ancak ankete katılanların diğer seçeneği kapsamında belirttikleri cevaplar ise “yaptırım gücü olmaması” ve “halkın yararının gözetilmemesi” olduğu yönündedir.

6.9.1.2.(4). Kent Konseyinin İşlevi (Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1’den 3’e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.)

Tablo: 6.45. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinin İşlevi

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Hemşerilik bilinci bağlamında, halkın belediye yönetimine katılımını sağlamak	99/323	30,7/100,0
İkinci	Kentin vizyonunu belirlemek	43/322	13,4/100,0
Üçüncü	Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmesi üzere ilgili belediyeye gönderilmesi	46/322	14,3/100,0

&

Tablo: 6.46. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinin İşlevi

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Hemşerilik bilinci bağlamında, halkın belediye yönetimine katılımını sağlamak	88/285	30,9/100,0
İkinci	Kentin vizyonunu belirlemek	180/285	63,2/100,0
Üçüncü	Kentin sorunlarını belirlemek, çözümler geliştirmek	151/285	53,0/100,0

Tablo 6.45’e göre GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %30,7’sinin ‘Kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır?’ sorusuna verdikleri ilk cevabın ‘Hemşerilik bilinci bağlamında, halkın belediye yönetimine katılımını sağlamak’ olduğu belirlenmiştir. Bu soruya ikinci önemli derecede gördükleri şık ise “Kentin vizyonunu belirlemek” olduğu yönündedir. Önem derecesinde üçüncü olarak gördükleri şık ise “Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmesi üzere ilgili belediyeye gönderilmesi” olmuştur.

Tablo 6.46’a göre ise 285 belediye meclis üyesinin de %30,9’unun ‘Kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır?’ sorusuna verdikleri ilk cevabın ‘Hemşerilik bilinci bağlamında, halkın belediye yönetimine katılımını sağlamak’ olduğu belirlenmiştir. Üyelerin %63,2’i ise ikinci önemli gördükleri şıkkın “Kentin vizyonunu belirlemek” olduğunu ifade etmiştir. Önem derecesine göre sıralama istenen bu soruda üçüncü derece önemli görülen şık ise “Kentin sorunlarını belirlemek, çözümler geliştirmek” olmuştur.

GAP Bölgesinde hem belediye meclis üyeleri hem de kent konseyi üyeleri kent konseyinin sahip olması gereken işlev konusunda ortak düşüncede oldukları görülmektedir.

6.9.1.2.(4).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyinin İşlevi

6.9.1.2.(4).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H5: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin işlevi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin işlevi üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin işlevi konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.47. Kent Konseyi Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	3,85	2,601	-0,756	0,450
Erkek	256	4,14	2,795		

Tablo 7.42’de Kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusunda verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan t testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,756$, $p=0,450>0,05$), ($p>0,05$). Bu durum GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin cinsiyet değişkenine göre kent konseyinin işlevi ne olmalıdır sorusuna verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Kadın kent konseyi üyelerinin %31,3’ü ve erkek kent konseyi üyelerinin %30,5’i kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir. (detaylı tablo bilgisi için bkz. EK 2’ye).

H6: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin işlevi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin işlevi üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin işlevi konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.48. Belediye Meclis Üyelerinin Cinsiyet Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	49	4,71	4,203	0,632	0,528
Erkek	236	4,32	3,903		

Tablo 6.48’de belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusunda verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan t testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,632$, $p=0,528>0,05$), ($p>0,05$). Bu durum GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine göre kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır sorusuna verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Kadın belediye meclis üyelerinin %30,6’sı ve erkek belediye meclis üyelerinin %30,9’u kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(4).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre

Tablo: 6.49. Kent Konseyi Üyelerinin Yaş Gruplarına Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	45,452	4	11,363		
Yaş Grupları İçi	2397,613	318	7,540	1,507	,200
Toplam	2443,065	322			

Tablo 6.49’da kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusunda verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan t testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=1,507$, $p=0,200>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin yaş değişkenine göre kent konseyinin işlevi ne olmalıdır sorusuna verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

26-33 yaş aralığında bulunan kent konseyi üyelerinin %23,8’i, 34-41 yaş aralığında bulunanların %38,2’si, 42-49 yaş aralığında bulunanların %26,2’si ve 50 ve üzeri yaş grubunda bulunanların ise %34,5’i kent konseyinin işlevinin “hemşehrlik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.50. Belediye Meclis Üyelerinin Yaş Gruplarına Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	75,902	5	15,180		
Yaş Grupları İçi	4357,866	279	15,620	,972	,435
Toplam	4433,768	284			

Tablo 6.50’de belediye meclisi üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan t testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-279)=0,972$, $p=0,435>0,05$), ($p>0,05$). Yaş gruplarına göre kent konseyinin işlevi ne olmalıdır sorusuna verilen cevapların dağılımı GAP Bölgesi belediye meclis üyeleri için farklılık göstermemektedir.

25-30 yaş aralığında bulunan belediye meclis üyelerinin %41,5’i, 31-36 yaş aralığında bulunanların %41,4’ü ve 37-42 yaş aralığında bulunanların kent konseyinin işlevinin “hemşehrlik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(4).(1).(c) Eğitim Durumuna Göre

Tablo: 6.51. Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	6,802	3	2,267		
Eğitim Grupları İçi	2436,257	318	7,661	,296	,828
Toplam	2443,059	321			

Tablo 6.51’de kent konseyi üyelerinin eğitim durumuna göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan T testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-318)=0,296$, $p=0,828>0,05$), ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre kent konseyinin işlevi ne olmalıdır sorusuna verilen cevapların dağılımı GAP Bölgesi kent konseyi üyeleri için farklılık göstermemektedir. .

İlköğretim mezunlarının %14,3’ü, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %32,6’sı, ön lisans mezunların %32,7’si kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir. Fakat lisansüstü eğitim düzeyinde olanların kısmen çoğunluğunun bu soruya verdikleri cevap ‘kentin vizyonunu belirlemek olduğu’ yönündedir.

Tablo: 6.52. Belediye Meclis Üyelerinin Eğitim Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	8,113	3	2,704	,174	,914
Eğitim Grupları İçi	4351,253	280	15,540		
Toplam	4359,366	283			

Tablo 6.52’de belediye meclisi üyelerinin eğitim durumlarına göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan T testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-280)=0,174$, $p=0,914>0,05$), ($p>0,05$). Eğitim düzeyine göre kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır sorusuna verilen cevapların dağılımı GAP Bölgesi belediye meclis üyeleri için farklılık göstermemektedir.

GAP Bölgesinde ilköğretim mezunlarının %20’si, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %30,2’si, ön lisans mezunların %32,0’ı kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(4).(1).(d) Meslek Durumuna Göre

Tablo: 6.53. Kent Konseyi Üyelerinin Meslek Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	105,614	11	9,601	1,277	,236
Meslek Grupları İçi	2337,452	311	7,516		
Toplam	2443,065	322			

Tablo 6.53’de kent konseyi üyelerinin meslek durumuna göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan T testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-311)=1,277$, $p=0,236>0,05$), ($p>0,05$). Meslek durumuna göre kent konseyinin işlevi ne olmalıdır sorusuna verilen cevapların dağılımı GAP Bölgesi kent konseyi üyeleri için farklılık göstermemektedir.

Bu soruya verilen cevapların dağılımı incelendiğinde; esnaf grubunda yer alanların %37,1’i, çiftçilerin %50’si, ev hanımlarının %36,4’ü, işçi grubunda yer alanların %26,3’ü, serbest meslek grubunda yer alanların ise %33,3’ü kent konseyinin

işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılımı” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.54. Belediye Meclis Üyelerinin Meslek Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	220,892	9	24,544		
Meslek Grupları İçi	4126,753	272	15,172	1,618	,110
Toplam	4347,645	281			

Tablo 6.54’de belediye meclisi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan T testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-272)=1,618$, $p=0,110>0,05$), ($p>0,05$). Meslek durumlarına göre kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır sorusuna verilen cevapların dağılımı GAP Bölgesi belediye meclis üyeleri için farklılık göstermemektedir.

Bu soruya verilen cevapların dağılımı incelendiğinde; esnaf grubunda yer alanların %30,5’i, işçi grubunda yer alanların %33,3’ü, serbest meslek grubunda yer alanların ise %36,4’ü kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılımı” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(4).(1).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.55. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	33,935	7	4,848		
Şehirler İçi	2409,130	315	7,648	,634	,728
Toplam	2443,065	322			

Tablo 6.55’de de görüldüğü üzere kent konseyi üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan T testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-315)=0,634$, $p=0,728>0,05$), ($p>0,05$). Şehir durumuna göre kent konseyinin işlevi ne olmalıdır sorusuna verilen cevapların dağılımı GAP Bölgesi kent konseyi üyeleri için farklılık göstermemektedir.

GAP Bölgesinde bu soruya verilen cevapların dağılımı incelendiğinde; Batman’da üyelerin %40,3’ü, Diyarbakır’da %29,2’si, Gaziantep’te %25,0’ı, Kilis’te %21,4’ü, Mardin’de %26,3’ü, Siirt’te %39,1’i, Adıyaman %24,6’sı, Şanlıurfa’da ise üyelerin %28,1’i kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılımı” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.56. Belediye Meclis Üyelerinin Şehir Durumuna Göre Kent Konseyinin İşlevi

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	122,727	8	15,341		
Şehirler İçi	4311,042	276	15,620	,982	,450
Toplam	4433,768	284			

Tablo 6.56’da belediye meclisi üyelerinin şehir değişkenine göre “kent konseyinin işlevi ne/neler olmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan T testi sonucuna göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (F(8-276)=0,982, p=0,450>0,05), (p>0,05). Bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin şehir durumunun kent konseyinin işlevi konusundaki düşüncelerinde farklılık olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesinde bu soruya verilen cevapların dağılımı incelendiğinde; Batman’da üyelerin %33,3’ü, Diyarbakır’da %28,3’si, Gaziantep’te %42,9’ı, Kilis’te %31,3’ü, Mardin’de %29,4’ü, Siirt’te %33,3’ü, Şırnak’ta %23,5’i, Adıyaman %27,3’ü, Şanlıurfa’da ise üyelerin %28,3’ü kent konseyinin işlevinin “hemşehrilik bilinci bağlamında halkın belediye yönetimine katılması” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(5). Kent Konseyi Üyelerinin Temsil Ettiği Kitle

Tablo: 6.57. Kent Konseyi Üyelerinin Temsil Ettiği Kitle

Kitle	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
1	91	28,2	125	44,0
2	18	5,6	15	5,3
3	89	27,6	15	5,3
4	100	31,0	114	40,1
5	25	7,7	15	5,3
Toplam	323	100,0	284	100,0

1-Vatandaşları/Hemşerileri, 2-Kendi siyasi görüşünde olanları, 3-Meclisler ve çalışma gruplarını, 4-Çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını, 5-Dezavantajlı grupları (kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar vb.)

Tablo 6.57’ye göre ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %31’i kent konseyi üyelerinin daha çok çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını temsil ettiğini, yalnızca %5,6’sı ise kendi siyasi görüşünde olanları temsil ettiğini belirtmiştir.

İlgili soruya cevap veren 284 belediye meclis üyesinin ise yine tablo 7.52’ye göre %44’ü kent konseyinin vatandaşları/hemşerileri temsil ettiğini belirtmiştir.

Bu soruya verilen cevaplar GAP Bölgesi belediye meclis üyeleri ve kent konseyleri üyeleri için farklılık göstermektedir. Zira belediye meclis üyeleri, çalışmanın literatür kısmında da ifade edilen kent konseylerinin vatandaşları/hemşerileri temsil etmesi gerektiği düşüncesini desteklerken kent konseyi üyelerinin ise çoğunluğu çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını temsil ettiklerini ifade etmiştir.

6.9.1.2.(5).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

6.9.1.2.(5).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H7: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin temsil ettiği kitle arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin temsil ettiği kitle üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin temsil ettiği kitle konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.58. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	2,90	1,416	0,346	0,730
Erkek	256	2,83	1,316		

Tablo 6.58’de kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,346$, $p=0,730>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde cinsiyet değişkenine göre kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Kadın kent konseyi üyelerinin %28,4’ü kent konseyinin temsil ettiği kitlenin Vatandaşlar/Hemşehriler olduğunu belirtirken, erkeklerin %32,4’ü ise çeşitli meslek odalarını ve kuruluşlarını temsil ettiğini belirtmiştir.

H8: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin temsil ettiği arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin temsil ettiği kitle üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin temsil ettiği kitle konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.59. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	49	2,53	1,430	-0,222	0,825
Erkek	235	2,58	1,518		

Tablo 6.59’da belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,222$, $p=0,825>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç GAP Bölgesindeki belediye meclis üyelerinin de kent konseyinin temsil ettiği kitle sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyinin temsil ettiği kitle sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, belediye meclisi üyesi kadınların %44,9’u Çeşitli meslek grupları ve kuruluşları olduğunu ifade ederlerken, erkeklerin ise %44,3’ü vatandaşlar ve hemşehriler olduğunu belirtmiştir.

6.9.1.2.(5).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre*Tablo: 6.60. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	1,024	4	,256		
Yaş Grupları İçi	573,236	318	1,803	,142	,966
Toplam	574,260	322			

Tablo 6.60’da görüldüğü üzere kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre kent konseyinin temsil ettiği kitle sorusuna verilen cevapla arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=0,142$, $p=0,966>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç yaş değişkenine göre GAP bölgesindeki kent konseyi üyelerinin kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevaplarının farklı olmadığını göstermektedir.

Dağılım yaş gruplarına göre incelendiğinde; 18-25 yaş aralığında bulunanların %30’u, 26-33 yaş aralığında bulunanların 28,6’sı, 34-41 yaş aralığında bulunanların % 24,5’i, 42-49 yaş aralığında bulunanların % 32’si ve son olarak 50 ve üzeri yaş grubunda bulunanların %27,6’sı kent konseylerinin vatandaşları/hemşehrileri temsil ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo: 6.61. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	11,620	5	2,324		
Yaş Grupları İçi	625,827	278	2,251	1,032	,399
Toplam	637,447	283			

Tablo 6.61’de belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-278)=1,032$, $p=0,399>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç GAP Bölgesindeki belediye meclis üyelerinin de kent konseyinin temsil ettiği kitleye verilen cevapların yaş değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyinin temsil ettiği kitle sorusuna verilen cevabın yaş değişkenine göre dağılımını incelendiğinde, 25-30 yaş ve 31-36 yaş aralığında bulunan belediye meclisi üyelerinin büyük bir çoğunluğu çeşitli meslek odalarını ve kuruluşlarını temsil ettiğini belirtirken, diğer yaş grupları ise kent konseyinin vatandaşları temsil ettiğini ifade etmişlerdir.

6.9.1.2.(5).(1).(c) Eğitim Durumuna Göre*Tablo: 6.62. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	3,100	3	1,033		
Eğitim Grupları İçi	571,136	318	1,796	,575	,632
Toplam	574,236	321			

Tablo 6.62’de görüldüğü üzere kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-318)=0,575$, $p=0,632>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin eğitim değişkenine göre kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevaplarının farklı olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumlarına göre kent konseyinin temsil ettiği kitlenin dağılımı incelendiğinde, ilköğretim mezunu kent konseyi üyelerinin %71,4’ü meclisler ve çalışma gruplarını, lise ve dengi eğitim seviyesine sahip üyelerin %37,1’i vatandaşları, önlisans mezunlarının %34,6’sı meclisler ve çalışma gruplarını ve lisans mezunlarının %36,9’u çeşitli meslek odalarını ve kuruluşları temsil ettiğini ifade etmişlerdir.

Tablo: 6.63. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	11,795	3	3,932		
Eğitim Grupları İçi	625,652	280	2,234	1,760	,155
Toplam	637,447	283			

Tablo 6.63’de görüldüğü üzere belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-280)=1,760$, $p>0,05$), ($p=0,155>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesindeki belediye meclis üyelerinin eğitim değişkenine göre kent konseyinin temsil ettiği kitle sorusuna verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumlarına göre kent konseyinin temsil ettiği kitlenin dağılımı incelendiğinde, ilköğretim mezunu belediye meclisi üyelerinin %70,0’ı, lise ve dengi eğitim grubunda bulunanların %41,6’sı, lisans mezunlarının %43,1’i vatandaşları/hemşehrileri temsil ettiğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(5).(1).(d) Meslek Gruplarına Göre

Tablo: 6.64. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	13,897	11	1,263	,701	,737
Meslek Grupları İçi	560,363	311	1,802		
Toplam	574,260	322			

Tablo 6.64’de kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-311)=0,701$, $p=0,737>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç kent konseyi üyelerinin meslek değişkenine göre kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevapların GAP Bölgesinde farklı olmadığını göstermektedir.

Meslek durumlarına göre kent konseyinin temsil ettiği kitlenin dağılımı incelendiğinde, esnafın %20’si, çiftçilerin %25’i, ev hanımlarının %27,3’ü, mühendislerin %25’i ve avukatların büyük bir çoğunluğu kent konseyinin meclisler ve çalışma gruplarını temsil ettiğini, serbest meslek grubundakilerin %33,3’ü, emeklilerin 36’sı ve memurların 35,2’si kent konseyinin temsil ettiği kitlenin vatandaşlar ve hemşeriler olduğu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.65. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	41,488	9	4,610	2,118	,028
Meslek Grupları İçi	591,863	272	2,176		
Toplam	633,351	281			

Tablo 6.65’de belediye meclisi üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(9-272)=2,118$, $p=0,028<0,05$), ($p<0,05$). Bu sonuç meslek değişkeni bakımından **H8** hipotezinin reddedilmesini ve GAP Bölgesindeki kent konseyi üyelerinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevapların farklı olduğunu göstermektedir. Hangi meslek grupları arasında farklılığın olduğu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.66. Meslek Gruplarına Göre, Belediye Meclisi Üyelerinin, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle Tukey Analizi

		Ortalamalar farkı	Std. hata	p
Esnaf	İşçi	1,596*	,632	,012
	İşletme Sahibi	,691*	,339	,042
	Mali Müşavir	1,763*	,873	,044
Yönetici	İşçi	1,619*	,615	,009
	İşletme Sahibi	,714*	,306	,021
	Mali Müşavir	1,785*	,861	,039

Tablo 6.66’da yapılan tukey analizi sonucuna göre esnaf ve yöneticilerin verdiği cevaplar ile işçi, işletme sahibi ve mali müşavirlerin verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca diğer meslek grupları arasında kent konseyinin temsil ettiği kitle açısından anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Meslek gruplarına göre kent konseyinin temsil ettiği kitle dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.67. Belediye Meclis Üyelerinin Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitlenin Dağılımı*

		Kent konseyi üyeleri gerçekte daha çok kimleri temsil etmektedir?*					Toplam
		1	2	3	4	5	
Esnaf	n	22	3	6	23	5	59
	%	37,3%	5,1%	10,2%	39,0%	8,5%	100,0%
Ev hanımı	n	4	0	0	2	0	6
	%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	100,0%
İşçi	n	5	1	0	0	0	6
	%	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Serbest meslek	n	12	1	0	7	2	22
	%	54,5%	4,5%	0,0%	31,8%	9,1%	100,0%
Emekli	n	6	0	0	6	0	12
	%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%
Yönetici	n	50	6	8	65	6	135
	%	37,0%	4,4%	5,9%	48,1%	4,4%	100,0%
İşletme sahibi	n	16	3	1	7	1	28
	%	57,1%	10,7%	3,6%	25,0%	3,6%	100,0%
Müteahhit	n	3	1	0	2	0	6
	%	50,0%	16,7%	0,0%	33,3%	0,0%	100,0%
Sanayici	n	4	0	0	0	1	5
	%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Mali müşavir	n	3	0	0	0	0	3
	%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Ortalama	n	125	15	15	112	15	282
	%	44,3%	5,3%	5,3%	39,7%	5,3%	100,0%

*1-Vatandaşları/Hemşerileri, 2-Kendi siyasi görüşünde olanları, 3-Meclisler ve çalışma gruplarını, 4-Çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını, 5-Dezavantajlı grupları (kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar vb.)

Tablo 6.67’de görüldüğü üzere GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin meslek durumuna göre “kent konseyinin temsil ettiği kitlenin” dağılımı incelendiğinde, ev hanımlarının %66,7’si, işçilerin %83,6’sı, serbest meslek grubundakilerin %54,5’i, emeklilerin %50’si, işletme sahiplerinin %57,1’i, müteahhitlerin %50’si ve sanayicilerin büyük bir çoğunluğu kent konseylerinin “vatandaşları/hemşerileri” temsil ettiğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(5).(1).(e) Şehirlere Göre

Tablo: 6.68 Kent Konseyi Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	30,504	7	4,358		
Şehirler İçi	543,756	315	1,726	2,524	,015
Toplam	574,260	322			

Tablo 6.68’de kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(7-315)=2,524$, $p=0,015<0,05$), ($p<0,05$). Bu sonuç şehir değişkenine göre **H7** hipotezinin reddedilmesini ve kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevapların farklı olduğunu göstermektedir. Tespit edilen anlamlı farkın GAP Bölgesinde hangi şehirlerde olduğunu belirlemek amacıyla yapılan tukey analizi sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.69. Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle Tukey Analizi*

		Ortalamalar farkı	Std. Hata	p
KİLİS	BATMAN	-,478	,255	,570
	DİYARBAKIR	-,506	,336	,804
	GAZİANTEP	,286	,430	,998
	MARDİN	-,758	,294	,168
	SİİRT	-,222	,280	,994
	ADİYAMAN	-,249	,267	,983
	ŞANLIURFA	-,954*	,308	,044

Tablo 6.69’da yapılan tukey analizi sonucuna göre Kilis şehrindeki konsey üyelerinin verdiği cevaplar ile Şanlıurfa ilinde bulunan konsey üyelerinin verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca diğer şehirler arasında kent konseyinin temsil ettiği kitle açısından anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Şehirlere göre kent konseyinin temsil ettiği kitle dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.70. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitlenin Dağılımı*

		Kent konseyi üyeleri gerçekte daha çok kimleri temsil etmektedir?*					Toplam
		1	2	3	4	5	
BATMAN	n	18	6	18	23	7	72
	%	25,0	8,3	25,0	31,9	9,7	100,0
DİYARBAKIR	n	4	3	9	6	2	24
	%	16,7	12,5	37,5	25,0	8,3	100,0
GAZİANTEP	n	7	0	2	2	1	12
	%	58,3	,0	16,7	16,7	8,3	100,0
KİLİS	n	19	1	9	10	3	42
	%	45,2	2,4	21,4	23,8	7,1	100,0
MARDİN	n	6	2	13	12	5	38
	%	15,8	5,3	34,2	31,6	13,2	100,0
SIİRT	n	15	2	14	13	2	46
	%	32,6	4,3	30,4	28,3	4,3	100,0
ADİYAMAN	n	17	4	17	17	2	57
	%	29,8	7,0	29,8	29,8	3,5	100,0
ŞANLIURFA	n	5	0	7	17	3	32
	%	15,6	,0	21,9	53,1	9,4	100,0
Ortalama	n	91	18	89	100	25	323
	%	28,2	5,6	27,6	31,0	7,7	100,0

*1-Vatandaşları/Hemşerileri, 2-Kendi siyasi görüşünde olanları, 3-Meclisler ve çalışma gruplarını, 4-Çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını, 5-Dezavantajlı grupları (kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar vb.)

Tablo 6.70’de kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre GAP Bölgesinde “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevabın dağılımı incelendiğinde, Batman ve Şanlıurfa’da bulunan kent konseyi üyelerinin büyük bir çoğunluğu kent konseyinin “çeşitli meslek odalarını ve kuruluşlarını” temsil ettiğini belirtirken, Gaziantep, Kilis, Siirt ve Adıyaman illerinde bulunan konsey üyeleri “konseyin vatandaşları/hemşerileri” temsil ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo: 6.71. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Temsil Ettiği Kitle

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	27,179	8	3,397		
Şehirler İçi	610,268	275	2,219	1,531	,146
Toplam	637,447	283			

Tablo 6.71’de görüldüğü üzere GAP Bölgesinde belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseyinin temsil ettiği kitle” sorusuna verilen cevap arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-275)=1,531$, $p=0,146>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç şehir değişkenine göre kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre kent konseyinin temsil ettiği kitle sorusuna verilen cevabın dağılımı incelendiğinde, Adıyaman’daki üyelerin %38,1’i, Gaziantep’teki üyelerin

%34,3'ü, Kilis'teki üyelerin %43,8'i, Mardin'deki üyelerin %58,8'i, Siirt'teki üyelerin %28,8'i, Şanlıurfa'daki üyelerin %39,6'sı, Diyarbakır'daki üyelerin %46,7'si, Batman'daki üyelerin %63'ü, Şırnak'taki üyelerin ise %41,2'si kent konseylerinin "konseyin vatandaşları/hemşehrileri" temsil ettiğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(6). Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar(*Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1'den 3'e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.*)

Tablo: 6.72. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	STK'lar	102/323	31,6/100,0
İkinci	Konsey üyeleri	89/322	27,6/100,0
Üçüncü	Kent konseyi meclis üyeleri	92/322	28,6/100,0

&

Tablo: 6.73. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Kent konseyi yürütme kurulu	134/285	47,0/100,0
İkinci	Konsey üyeleri	184/284	64,8/100,0
Üçüncü	Kent konseyi meclis üyeleri	87/284	30,6/100,0

Tablo 6.72'ye göre GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin 'Kent konseyinin aldığı kararlarda hangisi/hangileri daha etkilidir?' sorusuna verdikleri ilk cevabın %31,6'lık çoğunlukla 'STK'lar olduğu belirlenmiştir. Kent konseyi üyelerince ikinci önem derecesinde görülen şık olarak ise "Konsey üyeleri" olduğu görülmektedir. Bu soruya üçüncü önem derecesinde görülüp verilen cevap ise "Kent konseyi meclis üyeleri" olmuştur.

Yine GAP Bölgesinde ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin tablo 6.73'e göre ise ilgili soruya verdikleri ilk cevabın %47'lik çoğunlukla 'Kent konseyi yürütme kurulu' olduğu belirlenmiştir. Önem derecesine göre sıralama yapılan bu soruda üyelerin verdiği cevaplar arasında (ilk 3'te) "Hemşehriler/ vatandaşlar" cevabının olmaması önemli bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü kent konseylerinin en önemli kuruluş amacı vatandaşların/hemşehrilerin görüş ve düşüncelerini meclise taşımaktır. Ancak verilen cevaplar göstermektedir ki bu durum kent konseyi yapılanmasında çok da uygulanmamaktadır. Çünkü verilen cevaplar göstermektedir ki kent konseyinin aldığı kararlarda kent konseyi üyelerine göre STK'lar ve belediye meclis üyelerine göre ise kent konseyi yürütme kurulu etkin rol oynamaktadır.

6.9.1.2.(6).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

6.9.1.2.(6).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H9: *Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar arasında anlamlı bir fark yoktur.*

Bu hipotezle kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar” konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.74. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	5,69	1,653	0,227	0,820
Erkek	256	5,63	1,742		

Tablo 6.74’de kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar” sorusuna verilen cevap arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,227$, $p=0,820>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç cinsiyet değişkenine göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalara ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Cinsiyet durumuna göre GAP Bölgesindeki kent konseyi üyelerinin temsil ettiği kitleye ilişkin dağılım incelendiğinde; kadın kent konseyi üyelerinin %31,3’ü kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın STK’lar olduğunu belirtirken, erkeklerin %31,6’sı da kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaların STK’lar olduğunu belirtmişlerdir.

H10: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.75. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	49	5,12	2,713	1,744	0,082
Erkek	236	4,39	2,669		

Tablo 6.75’de belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=1,744$, $p=0,082>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları paralellik gösteren bu sonuç GAP Bölgesindeki belediye meclis üyelerinin de kent konseyinin temsil ettiği kitleye verilen cevapların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadınların %38,8’i ve erkeklerin %48,7’si Kent konseyi yürütme kurulu olduğu ifade edilmiştir.

6.9.1.2.(6).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre*Tablo: 6.76. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	17,217	4	4,304		
Yaş Grupları İçi	936,838	318	2,946	1,461	,214
Toplam	954,056	322			

Tablo 6.76’da kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre, “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=1,461$, $p=0,214>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç yaş değişkenine göre Kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaya ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Dağılım incelendiğinde; 18-25 yaş aralığında bulunanların %40’ı, 26-33 yaş aralığında bulunanların %33,3’sı, 34-41 yaş aralığında bulunanların % 31,8’i, 42-49 yaş aralığında bulunanların % 29,1’i ve son olarak 50 ve üzeri yaş grubunda bulunanların %32,8’sı kent konseylerinin vatandaşları/hemşehrileri temsil ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo: 6.77. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	15,912	5	3,182		
Yaş Grupları İçi	2033,267	279	7,288	,437	,823
Toplam	2049,179	284			

Tablo 6.77’de belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre “Kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-279)=0,437$, $p=0,823>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaya verilen cevapların yaş değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma sorusuna verilen cevapların GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, 25-30 yaş grubundakilerin %53,7’si, 31-36 yaş aralığında bulunanların %43,1’i, 37-42 yaş aralığında bulunanların %42,2’si, 43-48 yaş aralığında bulunanların %46,6’sı, 49-54 yaş aralığında bulunanların %50’si ve son olarak 54 ve üzeri yaş grubunda bulunanların ise 54,5’i kent konseylerinin kent konseyi yürütme kurulunun kent konseylerini temsil ettiğini ifade etmişlerdir.

6.9.1.2.(6).(1).(c) Eğitim Durumlarına Göre**Tablo: 6.78.** Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	3,605	3	1,202		
Eğitim Grupları İçi	947,740	318	2,980	,403	,751
Toplam	951,345	321			

Kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap tablo 6.78’e göre incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-318)=0,403$, $p=0,751>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim durumlarına göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma sorusuna verilen cevabın dağılımı incelendiğinde, ilköğretim mezunu kent konseyi üyelerinin %57,1’i “konsey üyelerini” olduğunu, lise ve dengi eğitim seviyesine sahip üyelerin %37,1’i “STK’lar”, önlisans mezunlarının %33,7’si “konsey üyelerinin” ve lisans mezunlarının %36,9’u ise “STK’lar” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.79. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	30,883	3	10,294		
Eğitim Grupları İçi	2011,944	280	7,186	1,433	,233
Toplam	2042,827	283			

Belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap tablo 6.79’a göre incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-280)=1,433$, $p=0,233>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç eğitim seviyesine göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaya ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin eğitim durumlarına göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın dağılımı incelendiğinde, ilköğretim mezunu belediye meclis üyelerinin %70,0’i, lise ve dengi eğitim grubunda bulunanların %38,3’ü, önlisans mezunlarının %54,0’ı ve lisans mezunlarının %53,8’i “kent konseyi yürütme kurulunun” etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

6.9.1.2.(6).(1).(d) Meslek Durumuna Göre**Tablo: 6.80.** Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	25,371	11	2,306	,772	,668
Meslek Grupları İçi	928,685	311	2,986		
Toplam	954,056	322			

Tablo 6.80’de kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar” sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-311)=0,772$, $p=0,668>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalara ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaların dağılımı incelendiğinde, esnafların %34,3’ü, serbest meslek grubundakilerin %36,7’si, emeklilerin %32,0’ı, yöneticilerin %35,5’i, memurların %31’i ve mühendislerin % 50’si kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın STK’lar” olduğunu belirtmişlerdir. Çiftçilerin %50’si, ev hanımlarının %45,5’i, işçilerin %28,9’u, avukatların %74’i ve mali müşavirlerin ise %40’ı kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın “konsey üyeleri” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo: 6.81. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmaları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	70,249	9	7,805	1,086	,373
Meslek Grupları İçi	1954,124	272	7,184		
Toplam	2024,372	281			

Tablo 6.81’de belediye meclisi üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-272)=1,086$, $p=0,373>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin meslek durumuna göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın dağılımı incelendiğinde, esnafların %52’5’i serbest meslek grubundakilerin %54,5’i, emeklilerin %58,3’ü, yöneticilerin %42,2’si, ev hanımlarının %16,7’si, işçilerin %50’si, mali müşavirlerin ise %100’ü kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın “kent konseyi yürütme kurulu” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(6).(1).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.82. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	67,080	7	9,583		
Şehirler İçi	886,976	315	2,816	3,403	,002
Toplam	954,056	322			

Kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma” sorusuna verilen cevap tablo 6.82’ye göre incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(7-315)=3,403$, $p=0,002>0,05$), ($p<0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir değişkenine göre **H9** hipotezinin reddedilmesini ve kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaya ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olduğunu göstermektedir. Tespit edilen anlamlı farkın hangi şehirlerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan tukey analizi sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.83. Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Üyelerinin, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar, Tukey Analizi*

		Ortalamalar farkı	Std. Hata	p
ŞANLIURFA	BATMAN	-,559	,357	,769
	DİYARBAKIR	-1,490*	,453	,025
	GAZİANTEP	,219	,568	1,000
	KİLİS	-1,222*	,394	,043
	MARDİN	-,637	,403	,761
	SİİRT	-,270	,386	,997
	ŞIRNAK	-,996	,371	,130

Tablo 6.83’de yapılan tukey analizi sonucuna göre Şanlıurfa şehrindeki konsey üyelerinin verdiği cevaplar ile Diyarbakır ve Kilis illerinde bulunan konsey üyelerinin verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca diğer şehirlerarasında kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Şehirlere göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaların dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 6.84. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmaların Dağılımı*

		Kent konseyinin aldığı kararlarda aşağıdakilerden hangisi/hangileri daha etkilidir?*						Toplam
		1	2	3	4	5	6	
BATMAN	n	3	0	17	26	11	15	72
	%	4,2	,0	23,6	36,1	15,3	20,8	100,0
DİYARBAKIR	n	0	0	2	8	5	9	24
	%	,0	,0	8,3	33,3	20,8	37,5	100,0
GAZİANTEP	n	1	0	5	3	3	0	12
	%	8,3	,0	41,7	25,0	25,0	,0	100,0
KİLİS	n	0	0	6	12	16	8	42
	%	,0	,0	14,3	28,6	38,1	19,0	100,0
MARDİN	n	0	0	12	13	4	9	38
	%	,0	,0	31,6	34,2	10,5	23,7	100,0
ŞİİRT	n	3	3	9	15	7	9	46
	%	6,5	6,5	19,6	32,6	15,2	19,6	100,0
ŞIRNAK	n	0	0	15	13	17	12	57
	%	,0	,0	26,3	22,8	29,8	21,1	100,0
ŞANLIURFA	n	1	0	13	12	2	4	32
	%	3,1	,0	40,6	37,5	6,3	12,5	100,0
Ortalama	n	8	3	79	102	65	66	323
	%	2,5	,9	24,5	31,6	20,1	20,4	100,0

1. Tek başına kent konseyi başkanı, 2. Kent konseyi yürütme kurulu, 3. Konsey Üyeleri, 4. STK'lar, 5. Hemşhriiler/vatandaşlar, 6. Kent konseyi meclis üyeleri

Tablo 6.84'de görüldüğü üzere GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre "kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma" sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, Batman, Diyarbakır, Mardin ve Siirt illerindeki kent konseyi üyelerinin çoğunluğu kent konseyi kararlarında etkili olan yapılanmanın "STK'lar" olduğu, Şanlıurfa ve Gaziantep illerinde bulunan kent konseyi üyelerinin büyük bir çoğunluğu ise kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmanın "konsey üyeleri" olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo: 6.85. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	53,502	8	6,688	,925	,496
Şehirler İçi	1995,677	276	7,231		
Toplam	2049,179	284			

Tablo 6.85'de belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre "kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanma" sorusuna verilen cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-276)=0,925$, $p=0,496>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin şehir değişkenine göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaya ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmaların dağılımı incelendiğinde, Adıyaman'daki üyelerin %38,1'i, Gaziantep'teki üyelerin %34,3'ü, Kilis'teki üyelerin %40,9'u, Mardin'deki üyelerin %47,1'i, Siirt'teki üyelerin %47,6'sı, Şanlıurfa'daki üyelerin %50,9'u, Diyarbakır'daki üyelerin %50'si, Batman'daki üyelerin %48,1'i, Şırnak'taki üyelerin ise %64,7'si kent konseylerinin "kent konseyi yürütme kurulu" temsil ettiğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(7). Hemşerilerin Kent Konseyi Yapılanmasının Varlığından Haberdar Olup Olmadıkları

Tablo: 6.86. Hemşerilerin Kent Konseyi Yapılanmasının Varlığından Haberdar Olup Olmadıkları

Durum	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evet	300	92,9	64	22,5
Hayır	23	7,1	165	58,1
Kısmen	-	-	55	19,4
Toplam	323	100,0	284	100,0

Tablo 6.86'ya göre GAP Bölgesinin ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %92,9'u hemşerilerin kent konseyi gibi bir yapılanmanın varlığından haberdar olduklarını düşünmektedir. İlgili soruya cevap veren 284 belediye meclis üyesinin ise yarısından fazlası (%58,1) hemşerilerin kent konseyi gibi bir yapılanmanın varlığından haberdar olmadıklarını düşünmektedir. Ancak belediye meclis üyelerinin %22,5'lik büyük bir kısmı da hemşerilerin böyle bir yapılanmadan haberdar olduklarını dile getirmiştir.

6.9.1.2.(8). Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtmanın Yolları

Tablo: 6.87. Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

İfade	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
1	5	21,7	25	11,3
2	3	13,0	110	49,8
3	9	39,1	11	5,0
4	6	26,1	32	14,5
5	-	-	12	5,4
6	-	-	31	14,0
Toplam	23	100,0	221	100,0

1-Medya iletişim araçları, 2-Halka açık olarak yapılacak toplantılar, 3-Kentteki reklam panolarının kullanılması, 4-Kent konseylerini tanıtıcı broşürler, 5-Gençlik meclislerinin oluşturacağı gençlik platformları ile, 6-Kadın meclislerinin oluşturacağı platformlar ile

Tablo 6.87'de görüldüğü üzere GAP Bölgesinde ankete katılan ve hemşerilerin kent konseyi gibi bir yapılanmanın varlığından haberdar olmadıklarını düşünen 23 kent konseyi üyesinin %39,1'i kent konseyinin hemşerilere "kentteki reklam panolarının" kullanılması ile tanıtılabileceğini ifade etmiştir.

İlgili soruya cevap veren 221 belediye meclis üyesinin ise neredeyse yarısı (%49,8) kent konseyinin hemşerilere "halka açık olarak yapılacak toplantılar ile" tanıtılabileceğini ifade etmiştir.

6.9.1.2.(8).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları**6.9.1.2.(8).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre**

H11: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinin aldığı kararlarda etkili olan yapılanmalar arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesindeki kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.88. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	6	3,33	2,251	-0,936	0,360
Erkek	17	4,24	1,954		

Tablo 6.88’de kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verine cevap incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,936$, $p=0,360>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin cinsiyet farklılıklarının ilgili soruya verilen cevap dağılımı incelendiğinde; kadın kent konseyi üyelerinin %33,3’ü ve erkek üyelerin %41,2’si “kentteki reklam panolarının kullanılmasının” gerektiğini belirtmişlerdir.

H12: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.89. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	34	3,38	1,826	1,705	0,09
Erkek	187	2,87	1,564		

Tablo 6.89’da belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevap arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=1,705$, $p=0,09>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları paralellik gösteren bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin de kent konseyini hemşerilere tanıtma yollarına verilen cevaplarının cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yolları sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadın üyelerin %38,2'si ve erkek üyelerin %51,9'u "halka açık olarak yapılacak toplantıların" tanıtım açısından faydalı olacağı görüşünü ileri sürmüşlerdir.

6.9.1.2.(8).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre

Tablo: 6.90. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	11,599	3	3,866		
Yaş Grupları İçi	78,401	19	4,126	,937	,442
Toplam	90,000	22			

Kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre, "kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yolları" sorusuna verilen cevap tablo 7.85'de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-19)=0,937$, $p=0,442>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç yaş değişkenine göre kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yollarına ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin ilgili soruya verilen cevapları yaş grupları bakımından incelendiğinde, 26-33 yaş aralığında bulunan üyelerin %57,1'i, 42-49 yaş aralığında bulunan üyelerin %66,7'si "kentteki reklam panolarının kullanılmasının", 34-41 yaş aralığında bulunan üyelerin ise %33,3'ü ise medya iletişim araçlarının" kullanılmasının etkin olacağını ifade etmişlerdir.

Tablo: 6.91. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	9,623	5	1,925		
Yaş Grupları İçi	562,830	215	2,618	,735	,598
Toplam	572,452	220			

Tablo 6.91'de belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre "kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yolları" sorusuna verilen cevapları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-215)=0,735$, $p=0,598>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yollarına ilişkin soruya verilen cevapların yaş değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yolları sorusuna verilen cevaplarının yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, 25-30 yaş aralığında bulunanların %51,6'sı, 31-36 yaş aralığında bulunanların %46,5'i, 37-42 yaş aralığında bulunanların %46'sı, 43-48 yaş aralığında bulunanların %50'si, 49-54 yaş aralığında bulunanların %59,4'ü, ve son olarak 54 ve üzeri yaş grubunda bulunanların %47,1'i "halka açık olarak yapılacak toplantıların" kent konseyini hemşerilere tanıtmaya yolu olarak etkili olacağını belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(8).(1).(c) Eğitim Durumlarına Göre*Tablo: 6.92. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	1,205	2	,602		
Eğitim Grupları İçi	87,750	19	4,618	,130	,879
Toplam	88,955	21			

Tablo 6.92’de görüldüğü üzere GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(2-19)=0,130$, $p=0,879>0,05$), ($p>0,05$).

Eğitim durumlarına göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları sorusuna verilen cevabın dağılımı incelendiğinde, ilköğretim mezunu ve önlisans mezunu kent konseyi üyelerinin çoğunluğu “kentteki reklam panolarının”, lise ve dengi eğitime sahip üyelerin %50’si “halka açık olarak yapılacak toplantıların” ve lisans mezunlarının %41,7’si kent konseylerini “tanıtıcı broşürlerin kullanılması” gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo: 6.93. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	4,157	3	1,386		
Eğitim Grupları İçi	568,296	217	2,619	,529	,663
Toplam	572,452	220			

Tablo 6.93’de belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-217)=0,529$, $p=0,663>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin eğitim seviyesine göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yollarına ilişkin soruya verilen cevaplarının farklı olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumlarına göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, ilköğretim mezunlarının %46,7’si, önlisans mezunlarının %37,5’i, lisans mezunlarının %50,9’u, kent konseylerini “halka açık toplantıların yapılması” şeklinde halka tanıtılabileceğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(8).(1).(d) Meslek Durumuna Göre*Tablo: 6.94. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	32,167	7	4,595		
Meslek Grupları İçi	57,833	15	3,856	1,192	,364
Toplam	90,000	22			

Kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.94’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-15)=1,192$, $p=0,364>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yollarına ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları sorusunun cevaplarının dağılımı incelendiğinde, esnafların %100’ü, işçilerin %50’si, serbest meslek grubundakilerin %50’si, emeklilerin %50’si, yöneticilerin %12,5’i, memurların %50’si kentteki reklam panolarının kullanılması gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo: 6.95. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	25,311	9	2,812		
Meslek Grupları İçi	545,319	209	2,609	1,078	,380
Toplam	570,630	218			

Tablo 6.95’de belediye meclisi üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-209)=1,078$, $p=0,380>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin meslek durumuna göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları sorusuna verilen cevabın dağılımı incelendiğinde, esnafların %48,8’i, işçilerin %40’ı, serbest meslek grubundakilerin %52,9’u, emeklilerin %50’si, yöneticilerin ise %50,5’i “halka açık yapılacak toplantıların” etkili olabileceğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(8).(1).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.96. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	43,633	7	6,233		
Şehirler İçi	46,367	15	3,091	2,017	,120
Toplam	90,000	22			

Tablo 6.96’da görüldüğü üzere GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-15)=2,017$, $p=0,120 > 0,05$), ($p > 0,05$).

Şehir durumlarına göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları sorusunun cevap dağılımı incelendiğinde, Diyarbakır’daki üyelerin %50’si, Gaziantep’teki üyelerin %100’ü, Kilis’teki üyelerin %33,3’ü, Mardin’deki üyelerin %50’si, Siirt’teki üyelerin %60’ı, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %50’si kentteki reklam panolarını tanıtım için önermişlerdir.

Tablo: 6.97. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	33,354	8	4,169		
Şehirler İçi	539,099	212	2,543	1,640	,115
Toplam	572,452	220			

Belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.97’ye göre incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-212)=1,640$, $p=0,115 > 0,05$), ($p > 0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin şehir değişkenine göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yollarına ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları incelendiğinde, Adıyaman’daki üyelerin %70,6’sı, Batman’daki üyelerin %42,9’u, Diyarbakır’daki üyelerin %47,7’si, Gaziantep’teki üyelerin %44,4’ü, Kilis’teki üyelerin %42,9’u, Mardin’deki üyelerin %45,8’i, Siirt’teki üyelerin %58,8’i, Şanlıurfa’daki üyelerin %55,8’i, Şırnak’taki üyelerin %35,7’si kent konseyini hemşerilere tanıtma yolları olarak “halka açık olarak yapılacak toplantıların” etkili olacağını belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(9). Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisi**Tablo: 6.98.** Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisi

Düzy	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İlgili	1	0,3	69	24,3
Kısmen İlgili	300	92,9	149	52,5
İlgisiz	22	6,8	66	23,2
Toplam	323	100,0	284	100,0

Tablo 6.98’de GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %92,9’u, yine tabloya göre 284 belediye meclis üyesinin ise %52,5’i hemşerilerin kent konseyi tarafından yapılan toplantılara “kısmen ilgili” olduklarını düşünmektedir.

Ankete verilen cevap göstermektedir ki halk kent konseyi toplantılarına gerekli önemi göstermemekte ya da bu durumu engelleyen çeşitli sebepler bulunmaktadır. Ama görünen o ki hem kent konseyi üyeleri hem de belediye meclis üyeleri hemşehrilerin yapılan toplantılara karşı çok da ilgili olmadığını ifade etmiştir.

6.9.1.2.(10). Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisizliğinin Nedenleri (Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1’den 3’e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.)**Tablo: 6.99.** Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliği

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Kent konseyinin varlığından haberdar olunmaması	144/322	44,7/100,0
İkinci	Yerel halkta kontrol etme gibi bir anlayışın gelişmemiş olması	139/322	43,2/100,0
Üçüncü	Toplantılardan haberdar olunmaması	108/322	33,5/100,0

&

Tablo: 6.100. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliği

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Toplantılardan haberdar olunmaması	103/216	47,7/100,0
İkinci	Sadece üyelerin görevinin olduğunun düşünülmesi	54/205	26,3/100,0
Üçüncü	Kent konseyinin ne olduğu ve ne iş yaptığı konusunda bir fikirlerinin olmaması	68/195	34,9/100,0

Tablo 6.99’a göre ankette ilgili soruyu yanıtlayan 322 kent konseyi üyesinin ‘Kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliğinin nedenleri nelerdir?’ sorusuna verdikleri ilk cevabın %44,7’lik çoğunlukla ‘Kent konseyinin varlığından haberdar olunmaması’ olduğu belirlenmiştir. Kent konseyi üyelerinin bu soruya ikinci derecede önemli gördükleri şık olarak ise “Yerel halkta kontrol etme gibi bir anlayışın gelişmemiş olması” yönünde olduğu görülmüştür. Üyelerin %35,5’i ise bu soruya üçüncü derece önemli gördükleri şık olarak ise “Toplantılardan haberdar olunmaması” olduğunu belirtmişlerdir.

216 belediye meclis üyesinin tablo 6.100’e göre ise ilgili soruya verdikleri ilk cevabın %47,7’lik bir çoğunlukla ‘Toplantılardan haberdar olunmaması’ olduğu belirlenmiştir. Üyelerin %26,3’ü ise ikinci önemli gördükleri şık olarak “Sadece

üyelerin görevinin olduğunun düşünülmesi” olduğunu belirtmişlerdir. Üçüncü sırada ise üyelerin %34,9’u “Kent konseyinin ne olduğu ve ne iş yaptığı konusunda bir fikirlerinin olmaması” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Verilen birinci sıradaki cevaplar göstermektedir ki GAP Bölgesindeki hemşehriler henüz kent konseyi konusunda tam bilinçlendirilmiş değildir. Önem derecesine göre verilen diğer cevaplara bakıldığında ise yine hemşehrilerin bu konuda tam bilinçli olmadığı ve halkta müdahale mekanizmasının gelişmediği görülmektedir.

6.9.1.2.(10).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyi Toplantılarına Hemşehrilerin İlgisizliğinin Nedenleri

6.9.1.2.(10).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H13: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliklerinin sebepleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesindeki kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliğinin sebepleri üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliğinin sebepleri konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.101. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşehrilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	3,24	1,468	0,134	0,894
Erkek	255	3,21	1,472		

Tablo 6.101’de kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyi toplantılarına hemşehrilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,134$, $p=0,894>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin cinsiyet değişkenine göre kent konseyi toplantılarına hemşehrilerin ilgisizliklerinin sebeplere ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Cinsiyet durumuna göre kent konseyi toplantılarına hemşehrilerin ilgisizliklerinin sebeplerine ilişkin dağılım aşağıda verilmiştir.

Kadın kent konseyi üyelerinin %46,3’ü ve erkek üyelerin %44,3’ü kent konseyi toplantılarına hemşehrilerin ilgisizliklerinin sebepleri olarak “kent konseyinin varlığından haberdar olunmamasını” göstermişlerdir.

H14: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliklerinin sebepleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliğinin sebepleri üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliğinin sebepleri konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.102. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri*

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	39	3,38	3,066	0,224	0,823
Erkek	177	3,27	2,823		

Tablo 6.102’de belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevap arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,224$, $p=0,823>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevaplarıyla paralellik gösteren bu sonuç kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerine verilen cevapların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadın üyelerin %48,7’si ve erkek üyelerin %47,5’i toplantılardan hemşerilerin haberdar olmaması gerekçe olarak gösterilmiştir.

6.9.1.2.(10).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre

Tablo: 6.103. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	11,599	3	3,866	,937	,442
Yaş Grupları İçi	78,401	19	4,126		
Toplam	90,000	22			

Tablo 6.103’de kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç yaş değişkenine göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin yaş durumuna göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri ilişkin dağılımı incelendiğinde, 18-25 yaş aralığında bulunanların %50’si, 26-33 yaş aralığında olanların %47,6’sı, 34-41 yaş aralığında olanların %47,3’ü, 42-49 yaş aralığında bulunanların %40,2’si, 50 ve üzeri yaş grubunda olanların ise %44,8’i kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri olarak “kent konseyinin varlığından haberdar olunmamasını” göstermektedir.

Tablo: 6.104. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	113,877	5	22,775	2,904	,015
Yaş Grupları İçi	1646,748	210	7,842		
Toplam	1760,625	215			

Tablo 6.104’de belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevap arasında

istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(5-210)=2,904$, $p=0,015>0,05$), ($p<0,05$). Söz konusu istatistiki bu farktan dolayı **H14** hipotezi GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin yaş değişkeninde reddedilmiş ve bunun hangi yaş grupları arasında olduğunun tespiti için yapılan tukey analizi sonucu aşağıda verilmiştir.

Tablo: 6.105. Yaş Gruplarına Göre, Belediye Meclisi Üyelerinin, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri, Tukey Analizi*

		Ortalamalar Farkı	Std. Hata	p.
	25-30 yaş aralığı	-,984	,682	,151
	31-36 yaş aralığı	-2,016*	,569	,000
37-42 yaş aralığı	43-48 yaş aralığı	-1,617*	,600	,008
	49-54 yaş aralığı	-,906	,622	,147
	54 ve üzeri	-,736	,774	,343

Tablo 6.105’de yapılan tukey analizi sonucuna göre 37-42 yaş grubunun verdiği cevaplar ile 31-36 ve 43-48 yaş aralığında bulunan belediye meclis üyelerinin verdiği cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo: 6.106. Belediye Meclis Üyelerinin Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebeplerinin Dağılımı*

		Kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliğinin nedenleri nelerdir?*									Toplam
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
25-30 yaş aralığı	n	15	0	3	1	1	0	1	2	3	26
	%	57,7%	,0%	11,5%	3,8%	3,8%	,0%	3,8%	7,7%	11,5%	100,0%
31-36 yaş aralığı	n	16	0	10	5	3	2	0	3	10	49
	%	32,7%	,0%	20,4%	10,2%	6,1%	4,1%	,0%	6,1%	20,4%	100,0%
37-42 yaş aralığı	n	27	2	15	0	1	0	0	2	1	48
	%	56,3%	4,2%	31,3%	,0%	2,1%	,0%	,0%	4,2%	2,1%	100,0%
43-48 yaş aralığı	n	16	0	10	0	2	1	1	6	4	40
	%	40,0%	,0%	25,0%	,0%	5,0%	2,5%	2,5%	15,0%	10,0%	100,0%
49-54 yaş aralığı	n	19	1	5	1	0	2	1	4	2	35
	%	54,3%	2,9%	14,3%	2,9%	,0%	5,7%	2,9%	11,4%	5,7%	100,0%
54 ve üzeri	n	10	0	3	1	1	0	0	2	1	18
	%	55,6%	,0%	16,7%	5,6%	5,6%	,0%	,0%	11,1%	5,6%	100,0%
Ortalama	n	103	3	46	8	8	5	3	19	21	216
	%	47,7%	1,4%	21,3%	3,7%	3,7%	2,3%	1,4%	8,8%	9,7%	100,0%

1. Toplantılardan haberdar olunmaması, 2. Yerel halkta seçip-karışmama anlayışının olması, 3. Kent konseyinin varlığından haberdar olunmaması, 4. Yerel halkta kontrol etme gibi bir anlayışın gelişmemiş olması, 5. Sadece üyelerin görevinin olduğunun düşünülmesi, 6. Sunulan hizmetlerin yeterli görülmesi, 7. Yasal düzenlemede eksikliğin olması, 8. Kent konseyinin ne olduğu ve ne iş yaptığı konusunda bir fikirlerinin olmaması, 9. Yerel halkın kent konseylerine güvenmemesi

Tablo 6.106’da görüldüğü üzere GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri sorusuna verilen cevaplarının yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, tüm yaş gruplarında bulunan belediye meclisi üyelerinin büyük bir çoğunluğu, kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri olarak “hemşerilerin toplantılardan haberdar olmaması” gösterilmektedir.

7.7.1.2.(10).(1).(c) Eğitim Durumlarına Göre

Tablo: 6.107. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	2,250	3	,750		
Eğitim Grupları İçi	87,750	19	4,618	,162	,920
Toplam	90,000	22			

Tablo 6.107’de kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-19)=0,162$, $p=0,920>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç kent konseyi üyelerinin eğitim değişkenine göre kent konseyinin temsil ettiği kitleye ilişkin verilen cevaplarının GAP Bölgesinde farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim durumlarına göre “kent konseyi toplantılarına halkın ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların %85,7’si, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %34,8’i, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %52,4’ü, lisans eğitim düzeyinde olanların %42,6’sı, lisansüstü eğitim düzeyinde olanların ise %100’ü hemşerilerin “kent konseyinin varlığından haberdar olunmadığını” belirtmişlerdir.

Tablo: 6.108. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	4,010	3	1,337		
Eğitim Grupları İçi	1734,344	211	8,220	,163	,921
Toplam	1738,353	214			

Tablo 6.108’de belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-211)=0,163$, $p=0,921>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç eğitim seviyesine göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin eğitim durumlarına göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerinin dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların %42,1’i, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %47,3’ü, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %50’si, lisans eğitim düzeyinde olanların %53,8’i “hemşerilerin toplantılardan haberdar olmamasını” belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(10).(1).(d) Meslek Durumuna Göre*Tablo: 6.109. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	32,167	7	4,595		
Meslek Grupları İçi	57,833	15	3,856	1,192	,364
Toplam	90,000	22			

Tablo 6.109’da kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-15)=1,192$, $p=0,364>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerine ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin meslek durumlarına göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerinin dağılımı incelendiğinde, esnafların %48,6’sı, çiftçilerin %50’si, ev hanımlarının %54,5’i, işçilerin %47,4’ü, serbest meslek grubundakilerin ise %36,7’si “hemşerilerin kent konseyinin varlığından haberdar olmamasını” göstermişlerdir.

Tablo: 6.110. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	83,745	9	9,305		
Meslek Grupları İçi	1649,432	204	8,085	1,151	,329
Toplam	1733,178	213			

Tablo 6.110’da görüldüğü üzere GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-204)=1,151$, $p=0,329>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin meslek durumuna göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerinin dağılımı incelendiğinde, esnafların %38,8’i, ev hanımlarının %50’si, işçilerin %40’ı, serbest meslek grubundakilerin %61,5’i, emeklilerin %45,5’i, yöneticilerin ise %50,9’u hemşerilerin toplantılardan haberdar olmamasını sebep olarak göstermişlerdir.

6.9.1.2.(10).(1).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.111. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	43,633	7	6,233		
Şehirler İçi	46,367	15	3,091	2,017	,120
Toplam	90,000	22			

Tablo 6.111’de GAP Bölgesindeki kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-15)=2,017$, $p=0,120>0,05$), ($p>0,05$).

Şehir durumuna göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerinin dağılımı incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %44,4’ü, Diyarbakır’daki üyelerin %45,8’i, Gaziantep’teki üyelerin %41,7’si, Kilis’teki üyelerin %33,3’ü, Mardin’deki üyelerin %55,3’ü, Siirt’teki üyelerin %37,8’i, Adıyaman’daki üyelerin %47,4’ü, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %53,1’i “hemşerilerin kent konseyinin varlığından haberdar olunmaması” olarak göstermektedir.

Tablo: 6.112. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyi Toplantılarına Hemşerilerin İlgisizliklerinin Sebepleri

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	55,376	8	6,922		
Şehirler İçi	1705,249	207	8,238	0,840	0,568
Toplam	1760,625	215			

Tablo 6.112’de görüldüğü üzere GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-207)=0,840$, $p=0,568>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç şehir değişkenine göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebeplerine ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre kent konseyi toplantılarına hemşerilerin ilgisizliklerinin sebepleri incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %27,8’i, Diyarbakır’daki üyelerin %51,1’i, Gaziantep’teki üyelerin %46,2’si, Kilis’teki üyelerin %57,1’i, Mardin’deki üyelerin %44,4’ü, Siirt’teki üyelerin %64,7’si, Adıyaman’daki üyelerin %43’8i, Şırnak’taki üyelerin %50’si, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %46,2’si “hemşerilerin toplantılardan haberdar olmamasını” göstermişlerdir.

6.9.1.2.(11). Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam(*Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1’den 3’e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.*)

Tablo: 6.113. Kent Konseyi Üyelerine Göre Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	İdari özerklik	146/323	45,2/100,0
İkinci	Karar organlarının halk tarafından seçilmesi	142/322	44,1/100,0
Üçüncü	Bağımsız karar alma ve uygulama	109/322	33,9/100,0

&

Tablo: 6.114. Belediye Meclis Üyelerine Göre Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Bağımsız karar alma ve uygulama	97/285	34,0/100,0
İkinci	Karar organlarının halk tarafından seçilmesi	71/257	27,6/100,0
Üçüncü	Karar organlarının halk tarafından seçilmesi	3/7	42,9/100,0

GAP Bölgesinde ankete katılan 322 kent konseyi üyesinin tablo 6.113’e göre ‘Yerel demokrasi size neyi ifade ediyor?’ sorusuna verdikleri ilk cevabın %45,2’lik çoğunlukla ‘İdari özerklik’ olduğu belirtilmiştir. Üyelerin %44,1’i bu soruya ikinci derecede önemli gördükleri şık olarak ise ‘‘Karar organlarının halk tarafından seçilmesi’’ yönünde olduğu görülmüştür. Bu soruya üçüncü önem derecesinde görülen şık ise ‘‘Bağımsız karar alma ve uygulama’’ olduğu yönündedir.

Tablo 6.114’e göre ise GAP Bölgesindeki 285 belediye meclis üyesinin %34’lük bir çoğunlukla ‘‘Yerel demokrasi size neyi ifade ediyor?’’ sorusuna verdikleri ilk cevabın ‘‘Bağımsız karar alma ve uygulama’’ olduğu belirlenmiştir. Üyelerin %27,6’si ise bu soruya ikinci derecede önemli gördükleri şık olarak ‘‘Karar organlarının halk tarafından seçilmesi’’ olduğu görülmüştür. Yine üyelerin %42,9’unun ise üçüncü derecede önemli gördükleri şık olarak ‘‘Karar organlarının halk tarafından seçilmesi’’ yönünde olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada yerel demokrasiyi, belirli bir yaşam alanındaki kararların orda yaşayanların da etkin bir şekilde bu kararlara katılması ve kararların birlikte alınması ve bu şekilde yerel düzeyde karar alma süreçlerine, kamuoyu ve sivil toplumun katkısı ve yerel toplulukların bilgilendirilmesi olarak belirtilmiştir. Ancak GAP Bölgesi üyelerince; kent konseyleri günümüzde belediye içerisinde yer aldığı için ve idari anlamda da ona bağlı olduğu için yerel demokrasiyi ‘‘idari anlamda özerk olmak’’ ya da ‘‘bağımsız karar alma ve uygulama’’ olarak nitelendirilmesi mümkündür.

6.9.1.2.(11).(1). Demografik Özelliklere Göre Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

6.9.1.2.(11).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H15: *Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasinin ifade ettiği anlam arasında anlamlı bir fark yoktur.*

Bu hipotezle GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının yerel demokrasinin ifade ettiği anlam üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları,

eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasinin ifade ettiği anlam konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.115. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	4,15	2,709	-0,122	0,903
Erkek	256	4,20	2,774		

Tablo 6.115’de kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlam” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,122$, $p=0,903>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç cinsiyet değişkenine göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlama ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Cinsiyet durumuna göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlama ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre ilgili soruya verdiklerin cevapların dağılımına bakıldığında; kadın kent konseyi üyelerinin %46,3’ü ve erkek üyelerin %44,9’u yerel demokrasinin ifade ettiği anlamın “idari özerklik” olduğunu belirtmişlerdir.

H16: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasinin ifade ettiği anlam arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının yerel demokrasinin ifade ettiği anlam üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasinin ifade ettiği anlam arasında konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.116. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	49	3,82	2,506	-0,557	0,578
Erkek	236	4,03	2,366		

Tablo 6.116’da belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “yerel demokrasinin ifade ettiği” anlam arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,557$, $p=0,578>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları paralellik gösteren bu sonuç yerel demokrasinin ifade ettiği anlamına verilen cevapların GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Yerel demokrasinin ifade ettiği anlam sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadınların %36,7’si “bağımsız karar alma ve uygulama” olduğunu, erkek üyelerin %34,3’ü ise “yürütme organlarının halk tarafından seçilmesi” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(11).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre*Tablo: 6.117. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	9,969	4	2,492		
Yaş Grupları İçi	2436,886	318	7,663	0,325	0,861
Toplam	2446,854	322			

Tablo 6.117’de kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre, “yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı” incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=0,325$, $p=0,861>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç yaş değişkenine göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamına ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Tüm yaş grupları bakımından “yerel demokrasinin ifade ettiği anlam” GAP Bölgesi kent konseyi üyelerince incelendiğinde, 18-25 yaş aralığında bulunanların %50’si, 26-33 yaş aralığında olanların %47,6’sı, 34-41 yaş aralığında olanların %49,1’i, 42-49 yaş aralığında bulunanların %39,8’i, 50 ve üzeri yaş grubunda olanların ise %44,8’i yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı olarak “idari özerkliği” göstermişlerdir.

Tablo: 6.118. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	42,979	5	8,596		
Yaş Grupları İçi	1575,990	279	5,649	1,522	,183
Toplam	1618,968	284			

Tablo 6.118’de belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı” arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-279)=1,522$, $p=0,183>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesinde belediye meclis üyelerince yerel demokrasinin ifade ettiği anlam sorusuna verilen cevapların yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, 25-30 yaş aralığında bulunanların %19,5’i, 31-36 yaş aralığında bulunanların %24,1’i, 37-42 yaş aralığında bulunanların %50’si, 43-48 yaş aralığında bulunanların %27,6’sı, 49-54 yaş aralığında bulunanların %38,1’i, 54 ve üzeri yaş aralığında bulunanların ise %50’si “bağımsız karar alma ve uygulama” olduğunu ifade etmişlerdir.

6.9.1.2.(11).(1).(c) Eğitim Durumlarına Göre*Tablo: 6.119. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	57,938	4	14,485		
Eğitim Grupları İçi	2388,916	318	7,512	1,928	0,106
Toplam	2446,854	322			

Tablo 6.119’da görüldüğü üzere GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=1,928$, $p=0,106>0,05$), ($p>0,05$).

Eğitim durumlarına göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamının dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların %85,7’si, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %34,8’i, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %52,9’u, lisans eğitim düzeyinde olanların %43,4’ü, lisansüstü eğitim düzeyinde olanların ise %100’ü yerel demokrasinin ifade ettiği anlam olarak “idari özerkliği” göstermektedir.

Tablo: 6.120. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	5,481	3	1,827	,319	,812
Eğitim Grupları İçi	1604,392	280	5,730		
Toplam	1609,873	283			

Tablo 6.120’de belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlam” incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-280)=0,319$, $p=0,812>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç farklı eğitim durumunda olan GAP Bölgesindeki belediye meclis üyelerine göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamın benzer olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumlarına göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamının dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların %40’ı, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %33,6’sı, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %36’sı, lisans eğitim düzeyinde olanların %32,3’ü, yerel demokrasinin ifade ettiği anlam olarak “bağımsız karar alma ve uygulama” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(11).(1).(d) Meslek Durumuna Göre

Tablo: 6.121. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlamı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Meslek Grupları Arası	70,959	11	6,451	0,844	0,596
Meslek Grupları İçi	2375,895	311	7,640		
Toplam	2446,854	322			

Kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı” tablo 6.121’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-311)=0,844$, $p=0,596>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamına ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Meslek durumuna göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamına ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamın dağılımı incelendiğinde, esnafın %48,6’sı, çiftçilerin %50’si, ev hanımlarının %54,5’i, işçilerin %47,4’ü, serbest meslek grubundakilerin ise %36,7’si ve yöneticilerin %46,7’si yerel demokrasinin ifade ettiği anlam olarak “idari özerkliği” göstermektedirler.

Tablo: 6.122. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	53,563	9	5,951	1,047	,403
Meslek Grupları İçi	1546,381	272	5,685		
Toplam	1599,943	281			

GAP Bölgesinde Belediye meclis üyelerinin meslek gruplarına göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlam” tablo 6.122’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmediği görülmüştür. ($F(9-272)=1,047$, $p=0,403>0,05$), ($p>0,05$).

Meslek durumuna göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamın dağılımı incelendiğinde, esnafın %30,5’i, ev hanımlarının %16,7’si, işçilerin %66,7’si, serbest meslek grubundakilerin %31,8’i, emeklilerin %58,3’ü, yöneticilerin ise %34,1’i yerel demokrasinin ifade ettiği anlam olarak “bağımsız karar alma ve uygulamayı” göstermektedirler.

6.9.1.2.(11).(1).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.123. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	66,583	7	9,512	1,259	0,270
Şehirler İçi	2380,271	315	7,556		
Toplam	2446,854	322			

Tablo 6.123’de kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı” incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-315)=1,259$, $p=0,270>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir durumuna göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlamın dağılımı incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %44,4’ü, Diyarbakır’daki üyelerin %45,8’i, Gaziantep’teki üyelerin %41,7’si, Kilis’teki üyelerin %33,3’ü, Mardin’deki üyelerin %55,3’ü, Siirt’teki üyelerin %41,3’ü, Adıyaman’daki üyelerin %47,4’ü, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %53,1’i yerel demokrasinin ifade ettiği anlam olarak “idari özerkliği” göstermektedirler.

Tablo: 6.124. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	77,763	8	9,720	1,741	,089
Şehirler İçi	1541,205	276	5,584		
Toplam	1618,968	284			

Belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre “yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı” tablo 6.124’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-276)=1,741$, $p=0,089>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde

belediye meclis üyelerinin şehir değişkenine göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlama ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre yerel demokrasinin ifade ettiği anlam incelendiğinde, Batman'daki üyelerin %40,7'si, Diyarbakır'daki üyelerin %38,ü, Gaziantep'teki üyelerin %42,9'u, Kilis'teki üyelerin %25'i, Mardin'deki üyelerin %26,5'i, Siirt'teki üyelerin %47,6'sı, Adıyaman'daki üyelerin %18,2'si, Şırnak'taki üyelerin %5,9'u, Şanlıurfa'daki üyelerin ise %37,7'si yerel demokrasinin ifade ettiği anlamı olarak "bağımsız karar alma ve uygulamayı" göstermişlerdir.

6.9.1.2.(12). Kent Konseylerinde Yerel Demokrasinin İşleyişi

Tablo: 6.125. Kent Konseylerinde Yerel Demokrasinin İşleyişi

Durum	Kent Konseyi Üyesi		Belediye Meclis Üyesi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Tamamen	6	1,9	33	11,6
Kısmen	308	95,4	228	80,0
Hiç	9	2,8	24	8,4
Toplam	323	100,0	285	100,0

Tablo 6.125'de ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %95,4'ü, 285 belediye meclis üyesinin ise %80'ı kent konseylerinde yerel demokrasinin "kısmen" işlediğini düşünmektedir. Bu kapsamda GAP Bölgesi kent konseylerinde yerel demokrasinin tam anlamıyla işlemediği ortaya çıkmaktadır.

6.9.1.2.(13). Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek için Yapılması Gerekenler*(Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1'den 3'e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.)*

Tablo: 6.126. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek için Yapılması Gerekenler

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Alınan kararlara itiraz edebilme hakkı getirilmeli	139/317	43,8/100,0
İkinci	Küçük çalışma gruplarının katılımı teşvik edilmeli	112/316	35,4/100,0
Üçüncü	Alınan kararlara itiraz edebilme hakkı getirilmeli	102/316	32,3/100,0

&

Tablo: 6.127. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek için Yapılması Gerekenler

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Çoğunluğun yönetime katılımı sağlanmalı	139/252	55,2/100,0
İkinci	Konsey içerisindeki tüm grupların alınan kararlara eşit katılımı sağlanmalı	112/252	44,4/100,0
Üçüncü	Kent konseylerinin zorunlu olarak kurulması değil de yerel halkın temsilcilerinin gereklilik hissederek bu yapıları oluşturması	82/252	32,5/100,0

Tablo 6.126'ya göre ankette ilgili soruyu yanıtlayan 317 kent konseyi üyesinin 'Kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için neler yapılmalıdır?' sorusuna

verdikleri ilk cevabın %43,8’lik çoğunlukla ‘Alınan kararlara itiraz edebilme hakkı getirilmeli’ olduğu belirlenmiştir. Üyelerin %35,4’ü ise bu soruya ikinci derecede önemli gördükleri cevap olarak ‘‘Küçük çalışma gruplarının katılımı teşvik edilmeli’’ olduğunu belirtmişlerdir. Yine üyelerin %32,3’ü ise bu soruya üçüncü derecede önemli gördükleri şık ‘‘Alınan kararlara itiraz edebilme hakkı getirilmeli’’ yönünde olmuştur.

Tablo 6.127’ye göre ise ilgili soruya cevap veren 252 belediye meclis üyesinin verdikleri ilk cevap %55,2’lik çoğunlukla ‘‘Çoğunluğun yönetime katılımı sağlanmalı’’ olmuştur. Üyelerin %44,42’ü ise bu soruya ikinci derecede önemli gördükleri şık olarak ‘‘Konsey içerisindeki tüm grupların alınan kararlara eşit katılımı sağlanmalı’’ olduğu yönündedir. Yine üyelerin %32,5’inin bu soruya üçüncü derecede önemli gördükleri şık ise ‘‘Kent konseylerinin zorunlu olarak kurulması değil de yerel halkın temsilcilerinin gereklilik hissederek bu yapıları oluşturması’’ olduğu görülmüştür.

Yerel demokrasiye idari özerklik, idari anlamda özerk bir şekilde karar alıp verebilme olarak nitelendiren GAP Bölgesi kent konseyi üyeleri, yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gereken ilk unsurunda alınan kararlara itiraz edebilme hakkının getirilmesi olduğunu ifade etmiştir. Bu durum yerel özerkliği bağdaştırdığı idari özerklikle paraleldir. Belediye meclis üyeleri ise yerel demokrasiyi bağımsız karar alma olarak nitelendirmiş, bunu geliştirmek için ise çoğunluğun yönetime katılımı gerektiğini ifade etmiştir.

6.9.1.2.(13).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

6.9.1.2.(13).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H17: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.128. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	n	Ort.	Std. Sapma	t	P
Kadın	64	2,80	1,654	-0,366	0,715
Erkek	253	2,89	1,748		

Tablo 6.128’de bölge kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre ‘‘kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler’’ sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistikî açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,366$, $p=0,715>0,05$), ($p>0,05$).

Kadın kent konseyi üyelerinin %46,9’u ve erkek üyelerin %43,1’i kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenin alınan ‘‘kararlara itiraz edebilme hakkının’’ getirilmesi ile mümkün olacağını belirtmişlerdir.

H18: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler arasında konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.129. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	46	3,00	2,150	0,446	0,656
Erkek	206	2,84	2,215		

Tablo 6.129’da görüldüğü üzere GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,446$, $p=0,656>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları paralellik gösteren bu sonuç kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadın üyelerin %50,0’ı ve erkek üyelerin %56,3’ü “çoğunluğun yönetime katılması” ile sağlanabilir ifadesinde bulunmuşlardır.

6.9.1.2.(13).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre

Tablo: 6.130. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	2,783	4	,696	0,231	0,921
Yaş Grupları İçi	939,652	312	3,012		
Toplam	942,435	316			

Tablo 6.130’da kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre, “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-312)=0,231$, $p=0,921>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç yaş değişkenine göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Yaş durumuna göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinde yaş grupları incelendiğinde, 18-25 yaş aralığında bulunanların %50’si, 26-33 yaş aralığında olanların %47,6’sı, 34-41 yaş aralığında olanların %46,8’i, 42-49 yaş aralığında bulunanların %38’i, 50 ve üzeri yaş grubunda olanların ise %44,6’sı da kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için “alınan kararlara itiraz edebilme hakkının sağlanması” ile mümkün olacağını belirtmişlerdir.

Tablo: 6.131. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	7,957	5	1,591		
Yaş Grupları İçi	1206,722	246	4,905	,324	,898
Toplam	1214,679	251			

Tablo 6.131’de belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-246)=0,324$, $p=0,898>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin soruya verilen cevapların yaş değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler sorusuna verilen cevapların yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, 25-30 yaş aralığında bulunanların %56,3’ü, 31-36 yaş aralığında bulunanların %48’i, 37-42 yaş aralığında bulunanların %60,3’ü, 43-48 yaş aralığında bulunanların %55,6’sı, 49-54 yaş aralığında bulunanların %55,6’sı, 54 ve üzeri yaş aralığında bulunanların ise %54,5’i “çoğunluğun yönetime katılması” ile konseylerde demokrasinin gelişebileceğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(13).(1).(c) Eğitim Durumlarına Göre

Tablo: 6.132. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Eğitim Grupları Arası	32,539	3	10,846		
Eğitim Grupları İçi	909,142	312	2,914	3,722	0,012
Toplam	941,680	315			

Kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.132’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(3-312)=3,722$, $p=0,012>0,05$), ($p<0,05$). Söz konusu farklılıktan dolayı **H17** hipotezi bölge kent konseyi üyelerinin eğitim değişkeninde reddedilmiş ve hangi eğitim düzeyleri arasında olduğunun tespiti için yapılan tukey analiz sonucu aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo: 6.133. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler, Tukey Analizi

	Ortalamalar Farkı	Std Hata	Sig.
Lisansüstü İlköğretim	0,713	0,664	0,705
Lise ve dengi	0,096	0,240	0,979
Önlisans	0,710*	0,230	0,012

Tablo 6.133’de yapılan tukey analizi sonucuna göre lisansüstü eğitim düzeyine sahip konsey üyelerinin verdikleri cevaplar ile önlisans mezunu konsey üyelerinin verdikleri cevaplar arasında anlamlı fark tespit edilmiştir.

Tablo: 6.134. Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenlerin Dağılımı*

		Kent konseylerinde yerel demokrasiyi gerçekleştirmek için neler yapılmalı?*							Toplam
		1	2	3	4	5	6	7	
İlköğretim	n	0	6	0	0	1	0	0	7
	%	0,0	85,7	0,0	0,0	14,3	0,0	0,0	100,0
Lise ve dengi	n	21	29	0	2	32	3	0	87
	%	24,1	33,3	0,0	2,3	36,8	3,4	0,0	100,0
Ön lisans	n	27	52	1	0	18	4	0	102
	%	26,5	51,0	1,0	0,0	17,6	3,9	0,0	100,0
Lisans	n	20	51	3	1	29	15	1	120
	%	16,7	42,5	2,5	0,8	24,2	12,5	0,8	100,0
Lisansüstü	n	0	1	0	0	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Ortalama	N	68	139	4	3	80	22	1	317
	%	21,5	43,%	1,3	0,9	25,2	6,9	0,3	100,0

*1. Çoğunluğun yönetime katılması sağlanmalı, 2. Alınan kararlara itiraz edebilme hakkı getirilmeli, 3. Düzenli seçimler yapılmalı, 4. Küçük çalışma gruplarının katılımı teşvik edilmeli, 5. Konsey içerisindeki tüm grupların alınan kararlara eşit katılımını sağlamak, 6. Kent konseylerinin zorunlu olarak kurulması değil de yerel halkın temsilcilerinin gereklilik hissederek bu yapıları oluşturması sağlanmalı, 7. Kent konseyi üyelerine belediye meclisinde alınan kararlarda oy hakkı verilmeli

Tablo 6.134’de eğitim durumlarına göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlerin” sorusuna verine cevapların dağılımı incelendiğinde, farklı eğitim seviyelerinde bulunan tüm bölge üyelerinin çoğunluğu alınan “kararlara itiraz edebilmenin sağlanması” ile demokrasinin mümkün olabileceğini belirtmiştir.

Tablo: 6.135. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	30,785	3	10,262	2,159	,093
Eğitim Grupları İçi	1174,052	247	4,753		
Toplam	1204,837	250			

GAP Bölgesi belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.135’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-247)=2,159$, $p=0,093>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç eğitim seviyesine göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumlarına göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlerin dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların

%57,9'u, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %50'si, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %54,3'ü, lisans eğitim düzeyinde olanların %67,9'u da "çoğunluğun yönetime katılmasının sağlanması" gerektiği cevabını vermiştir.

6.9.1.2.(13).(1).(d) Meslek Durumuna Göre

Tablo: 6.136. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Meslek Grupları Arası	27,175	11	2,470		
Meslek Grupları İçi	915,260	305	3,001	0,823	0,617
Toplam	942,435	316			

Kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre "kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler" sorusuna verilen cevaplar tablo 6.136'da incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-305)=0,823$, $p=0,617>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Meslek durumuna göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlerin dağılımı incelendiğinde, esnafın %44,1'i, çiftçilerin %50'si, ev hanımlarının %50'si, işçilerin %45,9'u, serbest meslek grubundakilerin ise %36,9'u ve yöneticilerin %45,1'i "alınan kararlara itiraz edebilme hakkı" ile konseylerde demokrasinin sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo: 6.137. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	26,734	9	2,970	,607	,790
Meslek Grupları İçi	1168,841	239	4,891		
Toplam	1195,574	248			

Tablo 6.137'de görüldüğü üzere bölge belediye meclisi üyelerinin meslek gruplarına göre "kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-239)=0,607$, $p=0,790>0,05$), ($p>0,05$).

Meslek durumuna göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlerin dağılımı incelendiğinde, esnafın %51,9'u, ev hanımlarının %50'si, işçilerin %50'si, serbest meslek grubundakilerin ise %58,8'i ve yöneticilerin %60,2'si "çoğunluğun yönetime katılımının sağlanması" gerektiğini belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(13).(1).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.138. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	27,359	7	3,908		
Şehirler İçi	915,076	309	2,961	1,320	0,240
Toplam	942,435	316			

Kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenleri” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.138’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-309)=1,320$, $p=0,240>0,05$), ($p>0,05$).

Şehir durumlarına göre kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlerin dağılımı incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %41,4’ü, Diyarbakır’daki üyelerin %47,8’i, Gaziantep’teki üyelerin %45,5’i, Kilis’teki üyelerin %33,3’ü, Mardin’deki üyelerin %54,1’i, Siirt’teki üyelerin %37,8’i, Adıyaman’daki üyelerin %45,6’sı, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %53,1’i “alınan kararlara itiraz edebilme hakkının getirilmesi” ile demokrasinin sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo: 6.139. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseylerinde Yerel Demokrasiyi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	42,246	8	5,281		
Şehirler İçi	1172,433	243	4,825	1,094	,368
Toplam	1214,679	251			

Tablo 6.139’da belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-243)=1,094$, $p=0,368>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç şehir değişkenine göre GAP Bölgesi kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenlere ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre “kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %58,3’ü, Diyarbakır’daki üyelerin %62,7’si, Gaziantep’teki üyelerin %60,7’si, Kilis’teki üyelerin %50’si, Mardin’deki üyelerin %43,3’ü, Siirt’teki üyelerin %36,8’i, Adıyaman’daki üyelerin %61,9’u, Şırnak’taki üyelerin %50’si, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %57,4’ü kent konseylerinde yerel demokrasiyi geliştirmek için yapılması gerekenin “çoğunluğun yönetime katılmasını sağlamak” olduğunu belirtmişlerdir.

6.9.1.2.(14). Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun(*Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1'den 3'e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.*)

Tablo: 6.140. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Temsilcilerin hemşerilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması	148/323	45,8/100,0
İkinci	Temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmaması	134/322	41,6/100,0
Üçüncü		105/322	32,6/100,0

&

Tablo: 6.141. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmaması	144/284	50,7/100,0
İkinci	Toplumdaki belli grupların temsilciler üzerinde etkisinin olması	72/283	25,4/100,0
Üçüncü	Temsilcilerin toplumun kültürünü yeterince yansıtamaması	109/283	38,5/100,0

Tablo 6.140'a göre GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin 'Kent konseyinde temsil açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?' sorusuna verdikleri ilk cevabın %45,8'lik çoğunlukla 'Temsilcilerin hemşerilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması' olduğu belirlenmiştir. İlgili soruya üyelerin %41,6'sı ve %32,6'sı ikinci ve üçüncü derecede önemli gördükleri şık olarak "Temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmaması" yönünde olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6.141'de ise yine GAP Bölgesinde ilgili soruya cevap veren 284 belediye meclis üyesinin verdikleri ilk cevap %50,7'lik çoğunlukla 'Temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmaması' yönünde olmuştur. İkinci derecede önemli görülen şık ise %25,4'lük bir çoğunluk tarafından "Toplumdaki belli grupların temsilciler üzerinde etkisinin olması" yönünde olmuştur. Bu soruya "Temsilcilerin toplumun kültürünü yeterince yansıtamaması" yönünde verilen cevap üyelerin %38,5'i tarafından üçüncü derecede önemli görülmektedir.

6.9.1.2.(14). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun

6.9.1.2.(14).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H19: *Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde temsil açısında en önemli eksiklik arasında anlamlı bir fark yoktur.*

Bu hipotezle GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinde temsil açısında en önemli eksiklik üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde temsil açısında en

önemli eksiklik konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.142. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	3,01	1,365	-0,355	0,723
Erkek	256	3,09	1,482		

Kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” tablo 6.142’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,355$, $p=0,723>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç cinsiyet değişkenine göre bölge kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklere ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Cinsiyet durumuna göre k kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklere ilişkin dağılım aşağıda verilmiştir.

Kadın kent konseyi üyelerinin %46,3’ü ve erkek üyelerin %45,7’si kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler olarak “Temsilcilerin hemşehrilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını” göstermişlerdir.

H20: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde temsil açısından görülen en önemli eksiklik arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinde temsil açısından görülen en önemli eksiklik üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde temsil açısından görülen en önemli eksiklik arasında konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.143. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	49	2,33	1,688	-0,095	0,924
Erkek	235	2,35	1,797		

Tablo 6.143’de belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=0,095$, $p=0,924>0,05$), ($p>0,05$). Kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç bölge kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadınların %46,9’u ve erkek üyelerin %51,5’i kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliğin “temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmamasını” göstermişlerdir.

6.9.1.2.(14).(b) Yaş Gruplarına Göre**Tablo: 6.144.** Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Yaş Grupları Arası	3,689	4	0,922		
Yaş Grupları İçi	679,673	318	2,137	0,432	0,786
Toplam	683,362	322			

Kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre, “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.144’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=0,432$, $p=0,786>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin yaş değişkenine göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklerine ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Yaş durumuna göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklerine ilişkin dağılım aşağıda şu şekildedir.

18-25 yaş aralığında bulunanların %30’u, 26-33 yaş aralığında olanların %23,8’i, 34-41 yaş aralığında olanların %25,5’i, 42-49 yaş aralığında bulunanların %24,3’ü, 50 ve üzeri yaş grubunda olanların ise %31’i kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklik olarak “temsilcilerin hemşerilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını” göstermektedirler.

Tablo: 6.145. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik*

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	10,822	5	2,164	,682	,637
Yaş Grupları İçi	881,667	278	3,171		
Toplam	892,489	283			

Tablo 6.145’de görüldüğü üzere GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre” kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklik” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-278)=0,682$, $p=0,637>0,05$), ($p>0,05$).

Kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklik sorusuna verilen cevapların yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, 25-30 yaş aralığında bulunanların %48,8’i, 31-36 yaş aralığında bulunanların %50,9’u, 37-42 yaş aralığında bulunanların %43,8’i, 43-48 yaş aralığında bulunanların %51,7’si, 49-54 yaş aralığında bulunanların %54,8’i, 54 ve üzeri yaş aralığında bulunanların ise %63,6’sı kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklik olarak “temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmamasını” göstermişlerdir.

6.9.1.2.(14).(c) Eğitim Durumlarına Göre

Tablo: 6.146. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	18,147	3	6,049		
Eğitim Grupları İçi	665,210	318	2,092	2,892	0,036
Toplam	683,357	321			

Tablo 6.146’da kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklik” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(3-318)=2,892$, $p=0,036>0,05$), ($p<0,05$). Söz konusu anlamlı farklılıktan dolayı GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim değişkenine göre **H19** hipotezi reddedilmiş ve hangi eğitim düzeyleri arasında olduğu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo: 6.147. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik, Tukey Analizi

	Ortalamalar Farkı	Std Hata	Sig.
Lisansüstü	İlköğretim	0,201	0,984
	Lise ve dengi	0,311	0,415
	Önlisans	0,565*	0,019

Tablo 6.147’de yapılan tukey analizi sonucuna göre lisansüstü eğitim seviyesine sahip konsey üyelerinin verdiği cevaplar ile önlisans eğitim düzeyine sahip üyelerin verdiği cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo: 6.148. Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksikliklerin Dağılımı*

		Kent konseyinde temsil açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?*					Toplam
		1	2	3	4	5	
İlköğretim	n	0	0	6	1	0	7
	%	0,0	0,0	85,7	14,3	0,0	100,0
Lise ve dengi	n	21	0	32	33	3	89
	%	23,6	0,0	36,0	37,1	3,4	100,0
Ön lisans	n	27	0	55	19	3	104
	%	26,0	0,0	52,9	18,3	2,9	100,0
Lisans	n	22	1	54	31	14	122
	%	18,0	0,8	44,3	25,4	11,5	100,0
Ortalama	N	70	1	147	84	20	322
	%	21,7	0,3	45,7	26,1	6,2	100,0

*1. Temsilcilerin hemşehriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olması, 2. Sorumlulukların sadece temsil sınırlı olup, oy haklarının olmaması, 3. Temsilcilerin hemşehrilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye

sahip olmaması, 4. Temsilcilerin toplumsal farklılığı (çeşitliliği) tam olarak yansıtmaması, 5. Temsilcilerin toplumun kültürünü yeterince yansıtmaması

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin eğitim durumlarına göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevapların dağılımı tablo 6.148’de incelendiğinde, tüm eğitim düzeylerinde bulunan kent konseyi üyelerinin çoğunluğu kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklik olarak “temsilcilerin hemşerilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını” göstermektedirler.

Tablo: 6.149. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	7,428	3	2,476		
Eğitim Grupları İçi	884,939	279	3,172	,781	,506
Toplam	892,367	282			

Belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.149 incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-279)=0,781$, $p=0,506>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç eğitim seviyesine göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Bölgede belediye meclis üyelerinin eğitim durumlarına göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklerin dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların %47,4’ü, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %47,7’si, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %52’si, lisans eğitim düzeyinde olanların %58,5’i en önemli eksiklik olarak “temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmaması” ifade edilmiştir.

6.9.1.2.(14).(d) Meslek Durumuna Göre

Tablo: 6.150. Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Meslek Grupları Arası	28,502	11	2,591		
Meslek Grupları İçi	654,860	311	2,106	1,231	0,266
Toplam	683,362	322			

Kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.150’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-311)=1,231$, $p=0,266>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Meslek durumuna göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklere ilişkin dağılım aşağıda verilmiştir.

Meslek durumlarına göre GAP Bölgesi kent konseyinde temsil açısından görülen en önemli eksikliklerin dağılımı incelendiğinde, esnafların %48,6’sı, çiftçilerin %50’si, ev hanımlarının %54,5’i, işçilerin %47,4’ü, serbest meslek grubundakilerin ise %36,7’si

ve yöneticilerin %46,2'si “temsilcilerin hemşerilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını” göstermişlerdir.

Tablo: 6.151. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	8,286	9	,921		
Meslek Grupları İçi	882,253	272	3,244	,284	,979
Toplam	890,539	281			

Tablo 6.151’de görüldüğü üzere GAP Bölgesi belediye meclisi üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-272)=0,284$, $p=0,979>0,05$), ($p>0,05$).

Meslek durumuna göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklerinin dağılımı incelendiğinde, esnafların %42,4’ü, ev hanımlarının %50’si, işçilerin %16,7’si, serbest meslek grubundakilerin ise %54,5’i ve yöneticilerin %51,1’i “temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmamasını” göstermektedirler.

6.9.1.2.(14).(e) Şehir Durumuna Göre

Tablo: 6.152. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	40,084	7	5,726		
Şehirler İçi	643,278	315	2,042	2,804	0,008
Toplam	683,362	322			

Tablo 6.152’de kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(7-315)=2,804$, $p=0,008>0,05$), ($p<0,05$). Söz konusu farklılıktan dolayı bölge kent konseyi üyelerinin şehir değişkeninde **H19** hipotez reddedilmiş ve hangi şehirlerarasında farklılığın olduğunun tespiti için yapılan tukey analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo: 6.153. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik, Tukey Analizi*

		Ortalamalar Farkı	Std Hata	Sig.
MARDİN	BATMAN	0,379	0,287	0,890
	DİYARBAKIR	0,768	0,373	0,443
	GAZİANTEP	0,851	0,473	0,622
	KİLİS	1,018*	0,320	0,034
	SİİRT	0,836	0,313	0,136
	ŞIRNAK	0,947*	0,299	0,036
	ŞANLIURFA	0,215	0,343	0,998

Tablo 6.153’de yapılan tukey analizi sonucuna göre Mardin ilindeki konsey üyelerinin verdiği cevaplar ile Kilis ve Şırnak ilindeki konsey üyelerinin verdiği cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo: 6.154. Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksikliklerin Dağılımı*

		Kent konseyinde temsil açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?*					Toplam
		1	2	3	4	5	
BATMAN	n	11	0	32	24	5	72
	%	15,3	0,0	44,4	33,3	6,9	100,0
DİYARBAKIR	n	5	0	11	8	0	24
	%	20,8	0,0	45,8	33,3	0,0	100,0
GAZİANTEP	n	3	0	5	4	0	12
	%	25,0	0,0	41,7	33,3	0,0	100,0
KİLİS	n	16	0	14	10	2	42
	%	38,1	0,0	33,3	23,8	4,8	100,0
MARDİN	n	4	0	21	6	7	38
	%	10,5	0,0	55,3	15,8	18,4	100,0
SİİRT	n	11	1	21	12	1	46
	%	23,9	2,2	45,7	26,1	2,2	100,0
ADİYAMAN	n	17	0	27	11	2	57
	%	29,8	0,0	47,4	19,3	3,5	100,0
ŞANLIURFA	n	3	0	17	9	3	32
	%	9,4	0,0%	53,1	28,1	9,4	100,0
Ortalama	n	70	1	148	84	20	323
	%	21,7	0,3	45,8	26,0	6,2	100,0

*1. Temsilcilerin hemşehriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olması, 2. Sorumlulukların sadece temsil sınırlı olup, oy haklarının olmaması, 3. Temsilcilerin hemşehrilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, 4. Temsilcilerin toplumsal farklılığı (çeşitliliği) tam olarak yansıtması, 5. Temsilcilerin toplumun kültürünü yeterince yansıtması

Tablo 6.154’de görüldüğü üzere şehir durumuna göre bölgenin kent konseylerinde “temsil açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde”, tüm şehirlerde bulunan kent konseyi üyelerinin çoğunluğu en önemli

eksiklik olarak “temsilcilerin hemşerilerin görüşleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını” göstermektedirler.

Tablo: 6.155. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyinde Temsil Açısından En Önemli Eksiklik

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	25,801	8	3,225		
Şehirler İçi	866,688	275	3,152	1,023	,418
Toplam	892,489	283			

Belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler” tablo 6.155’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-278)=1,023$, $p=0,418>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç şehir değişkenine göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksikliklere ilişkin soruya bölge bazında verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre kent konseyinde temsil açısından en önemli eksiklikler incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %59,3’ü, Diyarbakır’daki üyelerin %58,3’ü, Gaziantep’teki üyelerin %40’i, Kilis’teki üyelerin %31,3’ü, Mardin’daki üyelerin %55,9’u, Siirt’teki üyelerin %47,6’sı, Adıyaman’daki üyelerin %54,5’i, Şırnak’taki üyelerin %56,3’ü, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %45,3’ü en önemli eksiklik olarak “temsilcilerin hemşeriler tarafından seçilen seçilmiş kişiler olmamasını” göstermektedirler.

6.9.1.2.(15). Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun(*Bu soruda önem derecesine göre şıklar arasından 1’den 3’e kadar bir sıralama yapılması istenmiştir.*)

Tablo: 6.156. Kent Konseyi Üyelerine Göre Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması	104/323	32,2/100,0
İkinci	Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması	122/323	37,8/100,0
Üçüncü	Halkın böyle bir yapılanmadan haberdar olmayışı	100/323	31,0/100,0

&

Tablo: 6.157. Belediye Meclis Üyelerine Göre Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun

Önem Sırası	İfade	Frekans	Yüzde
Birinci	Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması	142/284	50,0/100,0
İkinci	Kent konseyleri üyeleri ile halk arasında iletişim kopukluklarının yaşanması	77/283	27,2/100,0
Üçüncü	Temsilcilerin yapılan toplantılara düzenli olarak katılmaması	84/283	29,7/100,0

Tablo 6.156’ya göre GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin ‘Kent konseyinde katılım açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?’ sorusuna verdikleri ilk ve ikinci cevabın %32,2’lik ve %37,8’lik çoğunlukla “Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması” olduğu belirlenmiştir. Üyelerin %37,8’inin

üçüncü derecede önemli gördüğü şık olarak “Halkın böyle bir yapılanmadan haberdar olmayışı” olduğu yönündedir.

Tablo 6.157’ye göre ise GAP Bölgesinde 284 belediye meclis üyesinin %50’lik çoğunlukla ‘Kent konseyinde katılım açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?’ sorusuna verdikleri ilk cevabın ‘Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması’ olduğu belirlenmiştir. Bu soruya ikinci önem derecesinde verilen cevap ise %27,2’lik bir çoğunlukla “Kent konseyleri üyeleri ile halk arasında iletişim kopukluklarının yaşanması” olduğu belirlenmiştir. Üçüncü derecede önemli görülen şık ise “Temsilcilerin yapılan toplantılara düzenli olarak katılmaması” olduğu belirlenmiştir.

“Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması” cevabı altında yatan sebepler arasında, çalışmanın literatür kısmında da ortaya koyulduğu gibi, konseyin ve organlarının oluşumunda yönetmelikte sayılan durumlar dışında da, bireylere ve çeşitli kademelerdeki topluluklara konseye katılımını sağlayacak takdir yetkisinin verilmesi gerektiği düşüncesini söylemek mümkün olabilir. Yine verilen cevaplar arasında “hemşehrilerin böyle bir yapılanmadan haberdar olmaması” ve “üyeler ile hemşehriler arasında çeşitli kopuklukların yaşanması” verilen cevaplar arasındadır.

6.9.1.2.(15).(1). Demografik Özelliklere Göre Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

6.9.1.2.(15).(1).(a) Cinsiyet Durumuna Göre

H21: Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.158. Kent Konseyi Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	67	4,58	2,669		
Erkek	256	4,59	2,614	-0,011	0,991

Bölge kent konseyi üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.158’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-0,011$, $p=0,991>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç cinsiyet değişkenine göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere ilişkin verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Cinsiyet durumuna göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Kadın kent konseyi üyelerinin %34,3’ü ve erkek üyelerin %31,6’sı kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliğin “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

H22: Belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde katılım açısından görülen en önemli eksiklik arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu hipotezle GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve şehir farklılıklarının kent konseyinde katılım açısından görülen en önemli eksiklik üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırılması amaçlanmıştır. Kent konseyi üyelerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim, meslek ve şehir durumları ile kent konseyinde katılım açısından görülen en önemli eksiklik arasında konusunda anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlenmesi için t testi yapılmıştır.

Tablo: 6.159. Belediye Meclis Üyelerinin, Cinsiyet Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	n	Ort.	Std. Sapma	t	p
Kadın	49	2,49	2,283		
Erkek	235	2,94	2,332	-1,247	0,214

Tablo 6.159’da belediye meclis üyelerinin cinsiyet durumuna göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t=-1,247$, $p=0,214>0,05$), ($p>0,05$). Bölge kent konseyi üyelerinin cevapları ile paralellik gösteren bu sonuç kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere verilen cevapların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, belediye meclisi üyesi kadınların %59,2’si ve erkek üyelerin %48,1’i kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliğin “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermişlerdir.

6.9.1.2.(15).(1).(b) Yaş Gruplarına Göre

Tablo: 6.160. Kent Konseyi Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Yaş Grupları Arası	16,938	4	4,234		
Yaş Grupları İçi	2195,471	318	6,904	0,613	0,653
Toplam	2212,409	322			

Kent konseyi üyelerinin yaş gruplarına göre, “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.160’da incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(4-318)=0,613$, $p=0,653>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin yaş değişkenine göre kent konseyinde katılım açısından gördükleri en önemli eksikliklere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler sorusuna verilen cevapların yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde 18-25 yaş aralığında bulunanların %40’ı, 26-33 yaş aralığında olanların %28,6’sı, 34-41 yaş aralığında olanların %29,1’i, 42-49 yaş aralığında bulunanların %35’i, 50 ve üzeri yaş grubunda olanların ise %34,5’i kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmadığını” belirtmişlerdir.

Tablo: 6.161. Belediye Meclis Üyelerinin, Yaş Gruplarına Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Yaş Grupları Arası	24,684	5	4,937	,911	,474
Yaş Grupları İçi	1506,232	278	5,418		
Toplam	1530,915	283			

Tablo 6.161’de görüldüğü üzere bölge belediye meclis üyelerinin yaş gruplarına göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(5-278)=0,911$, $p=0,474>0,05$), ($p>0,05$).

Kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler sorusuna verilen cevapların yaş değişkenine göre dağılımını incelediğimizde, 25-30 yaş aralığında bulunanların %48,8’i, 31-36 yaş aralığında bulunanların %52,6’sı, 37-42 yaş aralığında bulunanların %48,4’ü, 43-48 yaş aralığında bulunanların %55,2’si, 49-54 yaş aralığında bulunanların %40,5’i, 54 ve üzeri yaş aralığında bulunanların ise %54,5’i bu konuda en önemli eksiklik olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

6.9.1.2.(15).(1).(c) Eğitim Durumlarına Göre

Tablo: 6.162. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Eğitim Grupları Arası	61,712	3	20,571	3,069	0,028
Eğitim Grupları İçi	2131,145	318	6,702		
Toplam	2192,857	321			

Kent konseyi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.162’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(3-318)=3,069$, $p=0,028>0,05$), ($p<0,05$). Bundan dolayı GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin eğitim değişkeninde **H21** hipotezini reddedilmiştir. İstatistiki farkın hangi eğitim düzeylerinde olduğunun tespiti için yapılan tukey analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo: 6.163. Kent Konseyi Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler, Tukey Analizi

	Ortalamalar Farkı	Std Hata	Sig.
Lise ve dengi	2,319*	1,016	0,023
İlköğretim	Önlisans	1,593	0,116
Lisansüstü	1,474	1,006	0,144

Tablo 6.163’de yapılan tukey analizi sonucuna göre ilköğretim mezunu konsey üyelerinin verdiği cevaplar ile lise ve dengi eğitim düzeyine sahip konsey üyelerinin verdiği cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo: 6.164. Kent Konseyi Üyelerinin Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksikliklerin Dağılımı*

		Kent konseyinde katılım açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?*									Toplam
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
İlköğretim	n	0	0	0	0	0	5	2	0	0	7
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	71,4	28,6	0,0	0,0	100,0
Lise ve dengi	n	37	2	1	2	4	21	21	1	0	89
	%	41,6	2,2	1,1	2,2	4,5	23,6	23,6	1,1	0,0	100,0
Ön lisans	n	30	1	2	4	1	36	28	1	1	104
	%	28,8	1,0	1,9	3,8	1,0	34,6	26,9	1,0	1,0	100,0
Lisans	n	37	0	2	1	2	32	46	2	0	122
	%	30,3	0,0	1,6	0,8	1,6	26,2	37,7	1,6	0,0	100,0
Lisansüstü	n	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Ortalama	N	104	3	5	7	7	94	97	4	2	323
	%	32,2	0,9	1,5	2,2	2,2	29,1	30,0	1,2	0,6	100,0

*1. Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması, 2. Halkın ilgisiz oluşu, 3. Sadece kentteki örgütlü grupların katılımına olanak tanınması, 4. Halkın böyle bir yapılanmadan haberdar olmayışı, 5. Kent konseyleri üyeleri ile halk arasında iletişim kopukluklarının yaşanmaması, 6. Konsey tarafından alınan kararların öneriden öteye geçmemesi, 7. Belediye meclisinde alınan kararlarda oy hakkı olmaması, 8. Kent konseyinin belediye meclisine bağlı olması, 9. Temsilcilerin yapılan toplantılara düzenli olarak katılmaması

Tablo 6.164’de eğitim durumlarına göre bölge kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, ilköğretim eğitim seviyesi hariç tüm eğitim düzeylerinde bulunan kent konseyi üyelerinin çoğunluğu kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

Tablo: 6.165. Belediye Meclis Üyelerinin, Eğitim Düzeyine Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Grupları Arası	19,005	3	6,335	1,170	,321
Eğitim Grupları İçi	1510,621	279	5,414		
Toplam	1529,625	282			

GAP Bölgesi belediye meclisi üyelerinin eğitim düzeyine göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.165’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-279)=1,170$, $p=0,321>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç eğitim seviyesine göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumlarına göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklerin dağılımı incelendiğinde, ilköğretim düzeyinde olanların %26,3’ü, lise ve dengi eğitim düzeyinde olanların %56,4’ü, ön lisans eğitim düzeyinde olanların %40’ı, lisans eğitim düzeyinde olanların %50,8’i kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklik olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

6.9.1.2.(15).(1).(d) Meslek Durumuna Göre**Tablo: 6.166.** Kent Konseyi Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	73,456	11	6,678	0,971	0,473
Meslek Grupları İçi	2138,953	311	6,878		
Toplam	2212,409	322			

Tablo 6.166’da kent konseyi üyelerinin meslek durumlarına göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(11-311)=0,971$, $p=0,473>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç meslek değişkenine göre bölge kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere ilişkin soruya verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir. Meslek durumuna göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Meslek durumlarına göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklerin dağılımı incelendiğinde, esnafların %23,7’si, çiftçilerin %25’i, ev hanımlarının %36,4’ü, işçilerin %47,4’ü, serbest meslek grubundakilerin ise %40’ı ve yöneticilerin %28’i kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklerin olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

Tablo: 6.167. Belediye Meclis Üyelerinin, Meslek Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Meslek Grupları Arası	32,202	9	3,578	,650	,753
Meslek Grupları İçi	1496,678	272	5,502		
Toplam	1528,879	281			

Tablo 6.167’de belediye meclisi üyelerinin meslek gruplarına göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(9-272)=0,650$, $p=0,753>0,05$), ($p>0,05$).

Meslek durumuna göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklerin dağılımı incelendiğinde, esnafların %47,5’i, ev hanımlarının %66,7’si, serbest meslek grubundakilerin ise %45,5’i ve yöneticilerin %55,6’sı kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklerin olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

6.9.1.2.(15).(1).(e) Şehir Durumuna Göre**Tablo: 6.168.** Kent Konseyi Üyelerinin Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Şehirler Arası	93,425	7	13,346		
Şehirler İçi	2118,984	315	6,727	1,984	0,057
Toplam	2212,409	322			

Kent konseyi üyelerinin şehir durumlarına göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler” sorusuna verilen cevaplar tablo 6.168’de incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(7-315)=1,984$, $p=0,057>0,05$), ($p>0,05$).

GAP Bölgesinde kent konseyi üyelerinin şehir durumuna göre kent konseyinde katılım açısından gördükleri en önemli eksikliklerin dağılımı incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %31,9’u, Diyarbakır’daki üyelerin %29,2’si, Gaziantep’teki üyelerin %50’si, Kilis’teki üyelerin %50’si, Mardin’daki üyelerin %15,8’i, Siirt’teki üyelerin %32,6’sı, Adıyaman’daki üyelerin %35,1’i, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %18,8’i kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

Tablo: 6.169. Belediye Meclis Üyelerinin, Şehir Durumuna Göre, Kent Konseyine Katılım Açısından En Önemli Eksiklikler

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Şehirler Arası	34,474	8	4,309		
Şehirler İçi	1496,442	275	5,442	,792	,610
Toplam	1530,915	283			

Tablo 6.169’da bölge belediye meclisi üyelerinin şehir durumuna göre “kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikleri” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F(8-275)=0,792$, $p=0,610>0,05$), ($p>0,05$). Bu sonuç şehir değişkenine göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklere ilişkin sorulara verilen cevapların farklı olmadığını göstermektedir.

Şehir durumuna göre kent konseyinde katılım açısından en önemli eksikliklerin incelendiğinde, Batman’daki üyelerin %44,4’ü, Diyarbakır’daki üyelerin %48,3’ü, Gaziantep’teki üyelerin %57,1’i, Kilis’teki üyelerin %31,3’ü, Mardin’daki üyelerin %47,1’i, Siirt’teki üyelerin %38,1’i, Adıyaman’daki üyelerin %40,9’u, Şırnak’taki üyelerin %56,3’ü, Şanlıurfa’daki üyelerin ise %64,2’si kent konseyinde katılım açısından en önemli eksiklikler olarak “katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmamasını” göstermektedirler.

6.9.1.2.(16). Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyinde Olmalarının Kentin Temsiline ve Katılımına Katkısı**Tablo: 6.170. Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseyinde Olmalarının Kentin Temsiline ve Katılımına Katkısı**

İfade	Kentin Temsiline Katkısı		Kentin Katılımına Katkısı	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
1	5	20	1	6,25
2	1	4	-	-
3	2	8	-	-
4	4	16	2	12,5
5	5	20	7	43,75
6	3	12	1	6,25
7	3	12	1	6,25
8	2	8	1	6,25
9	-	-	2	12,5
10	-	-	1	6,25
Toplam	25	100	16	100

1-Şehrin gelişimine katkıda bulunması, 2-Şimdilik herhangi bir katkısı yok, 3-Az katkısı var, 4-Belediye-halk arasında köprü olması, 5-Hemşerilerin sorunlarına çözüm konusunda katkıda bulunması, 6-Halka daha iyi bir hizmet sunulması, 7-Kentin kültürel değerlerine sahip çıkılması, 8-Daha şeffaf bir yönetim anlayışı kazandırması, 9-Halkın kent konseyine katılımının artırılması, 10-Afet durumunda iletişimin sağlanmasına katkıda bulunması

Tablo 6.170’de GAP Bölgesinde ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %7,73’ü (25 kişi) ‘İlinizde kent konseyinin olmasının kent in temsiline yönelik ne gibi katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?’ şeklindeki açık uçlu soruya yanıt vermiştir. Soruyu yanıtlayan 25 kişiden %20’si kent konseyinin “şehrin gelişimine katkıda bulunduğunu” ve yine %20’si ise kent konseyinin “hemşerilerin sorunlarına çözüm konusunda katkıda bulunduğunu” dile getirmiştir. %16’sı ise belediye ve halk arasında köprü durumunda olduğunu ifade etmiştir.

Yine tablo 6.170’de ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %4,95’i (16 kişi) ise ‘İlinizde kent konseyinin olmasının kent in katılımına yönelik ne gibi katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?’ şeklindeki açık uçlu soruya yanıt vermiştir. Soruyu yanıtlayan 16 kişiden %43,75’i kent konseyinin “hemşerilerin sorunlarına çözüm konusunda katkıda bulunduğunu” dile getirmiştir.

6.9.1.2.(17). Belediye Meclis Üyelerinin İllerinde Kent Konseyinin Olmasının Kentin Temsiline ve Katılımına Katkısı**Tablo: 6.171.** Belediye Meclis Üyelerinin İllerinde Kent Konseyinin Olmasının Kentin Temsiline ve Katılımına Katkısı

İfade	Kentin Temsiline Katkısı		Kentin Katılımına Katkısı	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
1	3	20	1	20
2	3	20	-	-
3	1	6,67	1	20
4	3	20	2	40
5	5	33,33	1	20
Toplam	15	100	5	100

1-Şimdilik herhangi bir katkısı yok, 2-Hemşerilerin sorunlarına çözüm konusunda katkıda bulunması, 3-Bilinç düzeyini artırıyor, 4-Farklı fikirler ortaya çıkarıyor, 5-Az katkısı var

Tablo 6.171’de bölgede ankete katılan 284 belediye meclis üyesinin %5,28’i (15 kişi) ‘İlinizde kent konseyinin olmasının kentın temsiline yönelik ne gibi katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?’ şeklindeki açık uçlu soruya yanıt vermiştir. Soruyu yanıtlayan 15 kişiden %33,33’ü kent konseyinin “şehrin gelişimine katkısının az olduğunu” dile getirmiştir. Cevaplar arasında, “şimdilik herhangi bir katkısının olmadığını” düşünler, hemşehrilerin sorunlarına katkıda bulunduğunu, bilinç düzeyini artırdığını savunanlar olduğu gibi bir kısmına göre de “az katkısının” olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6.171’de ankete katılan 284 belediye meclis üyesinin %1,76’sı (5 kişi) ise ‘İlinizde kent konseyinin olmasının kentın katılımına yönelik ne gibi katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?’ şeklindeki açık uçlu soruya yanıt vermiştir. Soruyu yanıtlayan 5 kişiden %40’ı kent konseyinin “farklı fikirleri ortaya çıkardığını” dile getirmiştir. Yine cevaplar arasında “şimdilik herhangi bir katkısının olmadığını” düşünenler, “bilinç düzeyini artırdığını” ve “az katkısının olduğunu” düşünenlerde bulunmaktadır.

6.9.2.1. Kent Konseyi Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Yüzdeler Analiz Sonuçları

Tablo: 6.172. Kent Konseyi Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Yüzdeler Analiz Sonuçları

Soru ifadesi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Fikrim yok
Faktörün Adı: Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi						
Yerel halk, kent konseylerinin üyeleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%6,2	%9,0	%33,4	%9,0	%6,2	%36,2
Yerel halk, kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%5,9	%9,9	%33,7	%8,4	%6,5	%35,6
Yerel halk, kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%6,5	%8,4	%32,8	%9,6	%5,9	%36,8
Yerel halk, kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%4,0	%7,7	%37,5	%7,1	%3,7	%39,9
Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır.	%4,3	%7,7	%27,9	%8,0	%7,1	%44,9
Faktörün açıklayıcılığı %18,989 ve güvenilirliği 0,948						
Faktörün Adı: Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi						
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%5,0	%4,6	%42,7	%10,2	%7,7	%29,7
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%4,6	%5,0	%42,4	%9,0	%8,7	%30,3
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%4,3	%5,6	%42,1	%9,6	%8,0	%30,3
Faktörün açıklayıcılığı %13,214 ve güvenilirliği 0,973						
Faktörün Adı: Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi						
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%2,5	%3,1	%31,3	%7,7	%4,3	%51,1
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%2,8	%3,1	%35,6	%6,5	%6,5	%45,5
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%2,5	%3,1	%31,6	%7,4	%4,6	%50,8
Faktörün açıklayıcılığı %12,539 ve güvenilirliği 0,944						
Faktörün Adı: Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri						
Vatandaşların kent konseyine katılımı yerel hizmetlere olumlu etkiler yapmaktadır.	%6,8	%13,3	%14,2	%45,5	%7,7	%12,4
Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.	%4,0	%5,6	%6,8	%62,8	%10,8	%9,9
Kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.	%3,7	%5,9	%6,2	%64,4	%9,0	%10,8
Faktörün açıklayıcılığı %8,393 ve güvenilirliği 0,674						
Faktörün Adı: Yerel halkın ve yerel idarenin kent konseylerine katılımı						
Kent konseyi üyeleri yerel halk tarafından belirlense daha iyi olur.	%5,0	%12,1	%16,1	%46,4	%10,2	%10,2
Yerel temsil işlevinin gerçekleşmesi için mahalle muhtarları kent konseylerinde daha etkin yer almalıdır.	%5,9	%9,0	%12,4	%46,7	%10,2	%15,8
Faktörün açıklayıcılığı %8,207 ve güvenilirliği 0,886						

Yukarıdaki tablo 6.172'ye göre GAP Bölgesi kent konseyi üyelerinin 30 farklı ifadeye katılım düzeyleri araştırılmış ve faktör analizinin kullanılmasıyla, bu 30 farklı ifadenin daha anlamlı ve özet bir şekilde sunulması, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenlerin bir araya toplanarak ölçmenin az sayıda faktör ile açıklanması amaçlanmış ve güvenilirlik analizi yapıldıktan sonra güvenilirliği olan 16 soruya verilen cevaplara da yüzdelik analiz uygulanmıştır.

Yine yukarıdaki tabloya göre:

Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %36,2'si '*Yerel halk kent konseylerinin üyeleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "fikri olmadığını" ifade etmiştir. %33,4'ü de "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Kent konseyi üyesinin %35,6'sı '*Yerel halk kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "fikri olmadığını" ifade etmiştir. %33,7'i de "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Kent konseyi üyesinin %36,8'i '*Yerel halk kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "fikri olmadığını" ifade etmiştir. %32,8'i de "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Kent konseyi üyesinin %39,9'u '*Yerel halk kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "fikri olmadığını" ifade etmiştir. %37,5'i de "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Kent konseyi üyesinin %44,9'u '*Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır*' ifadesi konusunda "fikri olmadığını" etmiştir. %27,9'i, u de "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Bu kategoride bölge kent konseyi üyeleri, yerel halkın kent konseyleri hakkında detaylı bilgiye sahip olup olmama noktasında fikirlerinin olmadığını dile getirmiş, hemen hemen aynı oranda da kararsız oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %42,7'si '*Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "kararsız" olduğunu ifade etmiştir. %30,3'ü de "fikrinin olmadığını" belirtmiştir.

Kent konseyi üyesinin %42,4'ü '*Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "kararsız" olduğunu ifade etmiştir. %30,3'ü de "fikrinin olmadığını" belirtmiştir.

Kent konseyi üyesinin %42,1'i '*Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda kararsız olduğunu ifade etmiştir. %30,3'ü de "fikrinin olmadığını" belirtmiştir.

Bu kategoride GAP Bölgesi kent konseyi üyelerine, kent konseyi içerikli çeşitli sorular yöneltilmiş ve karşılığında alınan cevaplar doğrultusunda konsey üyelerinin içinde buldukları yapı hakkında çok da net bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır. .

Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %51,1'i '*Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda "fikri olmadığını" ifade etmiştir. %31,3'ü de "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Kent konseyi üyesinin %45,5'i '*Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda fikri olmadığını ifade etmiştir. %35,6'si ise "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Kent konseyi üyesinin %50,8'i '*Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesi konusunda fikri olmadığını ifade etmiştir. %31,6'si ise "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Bu kategoride GAP Bölgesi kent konseyi üyeleri, belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkında detaylı bilgiye sahip olup olmama noktasında fikirlerinin olmadığını dile getirmiş, hemen hemen aynı oranda da kararsız oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %45,5'i '*Vatandaşların kent konseyine katılımı yerel hizmetlere olumlu etkiler yapmaktadır*' ifadesine "katıldığını" belirtmiştir. Diğer sorularla kıyaslandığı zaman kent konseyi üyelerinin katılım açısından gördükleri en önemli eksiklik/sorunun katılım noktasında yaşandığı ve hemşehri katılımının az sayıda olduğu ifade edilmişti. Bu cevaba göre eğer vatandaşların katılımı noktasındaki sorun ortadan kaldırılsa yerel hizmetlere de bu durumun yansıtacağı ve yerel hizmetlere olumlu katkılarda bulunacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kent konseyi üyesinin %62,8'i '*Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir. Kent konseyinde görülen en önemli sorunlardan/eksikliklerden biri olarak da görülen kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması ve kararlarının belediye meclisinin onayından geçmesi kent konseyinin etkinliklerini azaltmaktadır. Zira ankete katılan üyelerin de yarısından fazlası bu durumun onların faaliyetlerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Kent konseyi üyesinin %64,4'ü '*Kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Yerel halkın ve yerel idarenin kent konseylerine katılımı hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin %46,4'ü '*Kent konseyi üyeleri yerel halk tarafından belirlense daha iyi olur*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir. Kent konseyinin temsil ve katılım açısından görülen önemli sorunlardan bir diğeri de konsey üyelerinin mevzuatta belirlenmiş kişilerden oluşması ve hemşehrilerin buna müdahale edememesidir. Diğer sorularla da kıyaslandığı zaman kent konseylerinin sadece çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını barındırdığı ifade edilmişti. Ancak bu durum GAP Bölgesi kent konseyi üyelerine göre halkın seçimine bırakılırsa kent konseyi üyeleri tarafından bu durumun daha iyi olacağı ve toplumun tüm kesimini yansıtacağı belirtilmektedir.

Kent konseyi üyesinin %46,7'si '*Yerel temsil işlevinin gerçekleşmesi için mahalle muhtarları kent konseylerinde daha etkin yer almalıdır*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

6.9.2.2. Belediye Meclis Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Yüzdeler Analiz Sonuçları**Tablo: 6.173. Belediye Meclis Üyelerine İlişkin Veri Setine Uygulanan Yüzdeler Analiz Sonuçları**

Soru ifadesi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Fikrim yok
Faktörün Adı: Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi						
Yerel halk, kent konseylerinin üyeleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%20,1	%63,4	%6,0	%4,9	%1,4	%4,2
Yerel halk, kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%40,7	%49,8	%2,8	%2,5	%2,1	%2,1
Yerel halk, kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%19,7	%63,4	%7,0	%5,6	%1,1	%3,2
Yerel halk, kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%26,0	%29,5	%9,1	%12,3	%10,5	%12,6
Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır.	%2,8	%4,9	%6,7	%68,1	%13,0	%4,6
Faktörün açıklayıcılığı %18,989 ve güvenilirliği 0,948						
Faktörün Adı: Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi						
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%4,9	%6,7	%14,4	%47,9	%5,3	%20,8
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%3,2	%10,6	%18,3	%52,1	%4,6	%11,3
Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%2,5	%4,9	%20,8	%48,1	%4,2	%19,4
Faktörün açıklayıcılığı %13,214 ve güvenilirliği 0,973						
Faktörün Adı: Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi						
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%13,4	%14,8	%6,3	%51,8	%4,2	%9,5
Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	%5,3	%18,0	%8,8	%48,9	%4,2	%14,8
Faktörün açıklayıcılığı %12,539 ve güvenilirliği 0,944						
Faktörün Adı: Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri						
Vatandaşların kent konseyine katılımı yerel hizmetlere olumlu etkiler yapmaktadır.	%4,9	%11,6	%6,7	%59,3	%13,3	%4,2
Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.	%6,7	%18,9	%10,5	%43,2	%12,3	%8,4
Kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.	%1,4	%5,6	%11,9	%61,8	%14,7	%4,6
Faktörün açıklayıcılığı %8,393 ve güvenilirliği 0,674						

Yukarıdaki tablo 6.173'e göre GAP Bölgesi belediye meclis üyelerinin 30 farklı ifadeye katılım düzeyleri araştırılmış ve faktör analizinin kullanılmasıyla, bu 30 farklı ifadenin daha anlamlı ve özet bir şekilde sunulması, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenlerin bir araya toplanarak ölçmenin az sayıda faktör ile açıklanması amaçlanmış ve güvenilirlik analizi yapıldıktan sonra güvenilirliği olan 13 soruya verilen cevaplara da yüzdeler analiz uygulanmıştır.

Yine yukarıdaki tabloya göre:

Yerel halkın kent konseyleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin %29,5'i '*Yerel halk kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katılmadığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %49,8'i '*Yerel halk kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katılmadığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %63,4'ü '*Yerel halk kent konseylerinin üyeleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katılmadığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %63,4'ü '*Yerel halk kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katılmadığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %68,1'i '*Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir. Kent konseyi üyeleri ise bu durum karşısında fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdi.

Bu kategoride GAP Bölgesinde ankete katılan belediye meclis üyeleri, yerel halkın kent konseyleri hakkında detaylı bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Kent konseyleri ise bu konuda fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdi. Hatta belediye meclis üyelerinin kesinlikle katıldıklarını belirten oranın buna yakın olması da dikkat çekicidir.

Kent konseyi üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

İlgili soruya cevap veren 283 belediye meclis üyesinin %48,1'i '*Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

İlgili soruya cevap veren 284 belediye meclis üyesinin %47,9'u '*Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %52,1'i '*Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Bu kategoride GAP Bölgesi belediye meclis üyeleri, kent konseyi üyelerinin kent konseyi hakkında detaylı bilgiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Ancak kent konseyi üyeleri belediye meclis üyelerine kıyasla içinde buldukları yapı hakkında net bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdi.

Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin %49,5'i '*Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

İlgili soruya cevap veren 284 belediye meclis üyesinin %48,9'u '*Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Ankete katılanların yarısına yakını belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin yapısı ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğuna "kesinlikle katılıyorum" ya da "katılıyorum" şeklinde olumlu cevap verdiği görülmektedir. Bu verilere göre GAP Bölgesinde belediye meclis üyeleri, kent konseyi üyelerine kıyasla kent konseyi hakkında daha çok bilgiye sahip olduğu çıkarılmaktadır.

Kent konseyinin olumlu ve olumsuz yönleri hakkındaki bilgisi başlıklı kategoriye bakılacak olursa;

Ankete katılan 285 belediye meclis üyesinin %59,3'ü '*Vatandaşların kent konseyine katılımı yerel hizmetlere olumlu etkiler yapmaktadır*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %43,2'si '*Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Belediye meclis üyesinin %61,8'i '*Kent konseyleri kent sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır*' ifadesine "katıldığını" ifade etmiştir.

Bu kategorideki sorulara bölge belediye meclis üyeleri, kent konseyi üyelerinin cevaplarına benzer olarak, “kesinlikle katılıyorum” ya da “katılıyorum” gibi olumlu cevap vermiştir.

6.9.3. Ki-Kare Analizi Sonuçları

Bu kısımda ise üyelik türü (kent konseyi üyesi ya da belediye meclis üyesi) ile ankette yer alan belirli sorulara verilen cevaplar arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca, cevapların önem derecesine göre 1’den 3’e kadar sıralandığı sorularda ise hem belediye meclis üyelerinin hem de kent konseyi üyelerinin aynı önem derecesinde aynı ifadeyi belirttiği sorular ele alınmış ve o ifadelerin her birinin üyelik türü ile aralarındaki ilişki araştırılmıştır.

6.9.3.1. Kent Konseyinin İfade Ettiği Anlam

Tablo: 6.174. Katılımcı Demokrasi Gereği Kurulmuş Konseyler

Üyelik Türü	İfadeye Katılım		
	Evet	Hayır	Toplam
Belediye meclis üyesi	131	154	285
Kent konseyi üyesi	103	220	323
Toplam	234	374	608

$\chi^2 = 12,084$ (Continuity Correction), $sd = 1, p = 0,001$

Tablo 6.174’de ‘Size göre kent konseyi neyi ifade etmektedir?’ sorusuna GAP Bölgesinde hem belediye meclis üyelerinin hem de kent konseyi üyelerinin birinci derecede önemli gördükleri cevabın aynı olduğu belirlenmişti.

Bu cevabın (‘Katılımcı demokrasi gereği kurulmuş konseyler’) üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu ifadeye katılım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

6.9.3.2. Kent Konseyinin Gerekli Yapılanma Olup Olmadığı

Tablo: 6.175. Kent Konseyinin Gerekli Bir Yapılanma Olup Olmadığı

Üyelik Türü	İfadeye Katılım			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Belediye meclis üyesi	278	0	7	285
Kent konseyi üyesi	323	0	0	323
Toplam	601	0	7	608

(Fisher’s Exact Test) $p = 0,005$

Tablo 6.175’de ‘Size göre kent konseyi gerekli bir yapılanma mıdır?’ sorusuna verilen cevabın üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile kent konseyinin gerekli bir yapılanma olup olmadığı görüşü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Buna göre bölge bazında ankete katılan 323 kent konseyi üyesi kent konseyinin gerekli bir yapılanma olduğunu düşünürken, ankete katılan 285 belediye meclis üyesinden yalnızca 7 kısmen bu duruma katıldığını ifade etmiş ve 285 i ise kent konseyinin gerekli bir yapılanma olduğunu belirtmiştir.

6.9.3.3. Kent Konseyinin İşlevi

Tablo: 6.176. Kentin Vizyonunu Belirlemek

Üyelik Türü	İfadeye Katılım		
	Evet	Hayır	Toplam
Belediye meclis üyesi	180	105	285
Kent konseyi üyesi	43	279	322
Toplam	223	384	607

$\chi^2 = 161,354$ (Pearson Chi – Square), $sd = 1, p = 0,000$

Tablo 7.171’de ‘Kent konseyinin işlevi ne olmalıdır?’ sorusuna hem belediye meclis üyelerinin hem de kent konseyi üyelerinin birinci ve ikinci derecede önemli gördükleri cevapların aynı olduğu belirlenmişti. Birinci derecede önemli olan cevabın (‘Hemşerilik bilinci bağlamında, halkın belediye yönetimine katılımını sağlamak’) üyelik türü ile ilişkisi istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($\chi^2 = 0,000$ (Continuity Correction), $sd = 1, p = 1,000$).

İkinci derecede önemli olduğu görülen cevabın ise (‘Kent vizyonunu belirlemek’) üyelik türü ile ilişkisi yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

6.9.3.4. Kent Konseyi Üyelerinin Temsil Ettiği Kitle

Tablo: 6.177. Kent Konseyi Üyelerinin Temsil Ettiği Kitle

Üyelik Türü	Kitle					Toplam
	1	2	3	4	5	
Belediye meclis üyesi	125	15	15	114	15	284
Kent konseyi üyesi	91	18	89	100	25	323
Toplam	216	33	104	214	40	607

$\chi^2 = 59,434$ (Pearson Chi – Square), $sd = 4, p = 0,000$

1-Vatandaşları/Hemşerileri, 2-Kendi siyasi görüşünde olanları, 3-Meclisler ve çalışma gruplarını, 4-Çeşitli meslek odalarını/kuruluşlarını, 5-Dezavantajlı grupları (kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar vb.)

Tablo 6.177’de ‘Kent konseyi üyeleri gerçekte daha çok kimleri temsil etmektedir?’ sorusunun üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu soru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Ankete katılan 284 belediye meclis üyesinin 125 gibi çoğunluğu kent konseyinin temsil ettiği kitlenin vatandaşlar/hemşeriler olduğunu ifade ederken, ankete katılan 323 kent konseyi üyesinin ise 100 gibi bir çoğunluğu çeşitli meslek odalarını ve kuruluşlarını temsil ettiğini ifade etmiştir.

6.9.3.5. Kent Konseyinin Aldığı Kararlarda Etkili Olan Yapılanmalar

Tablo: 6.178. Konsey Üyeleri

Üyelik Türü	İfadeye Katılım		
	Evet	Hayır	Toplam
Belediye meclis üyesi	184	100	284
Kent konseyi üyesi	89	234	323
Toplam	273	334	607

$\chi^2 = 83,165$ (Continuity Correction), $sd = 1, p = 0,000$

Tablo 6.178’de ‘Kent konseyinin aldığı kararlarda aşağıdakilerden hangisi/hangileri daha etkilidir?’ sorusuna GAP Bölgesinde hem belediye meclis üyelerinin hem de kent konseyi üyelerinin ikinci derecede önemli gördükleri cevabın aynı olduğu belirlenmişti. Bu cevabın (‘Konsey üyeleri’) üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu ifadeye katılım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Her iki üye tarafları da konsey üyelerinin alınan kararlarda etkili olduğu görüşünü savunmaktadır.

6.9.3.6. Hemşerilerin Kent Konseyi Yapılanmasının Varlığından Haberdar Olup Olmadıkları

Tablo: 6.179. Hemşerilerin Kent Konseyi Yapılanmasının Varlığından Haberdar Olup Olmadıkları

Üyelik Türü	İfadeye Katılım			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Belediye meclis üyesi	64	165	55	284
Kent konseyi üyesi	300	23	0	323
Toplam	364	188	55	607

$\chi^2 = 314,057$ (Pearson Chi – Square), $sd = 2, p = 0,000$

Tablo 6.179’da ‘Size göre hemşeriler kent konseyi gibi bir yapılanmanın varlığından haberdar mı?’ sorusunun üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu soru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bölgede belediye meclis üyelerinin yarısından fazlası hemşehrilerin kent konseyi gibi bir yapılanmadan haberdar olmadıklarını savunurken, kent konseyinin ise neredeyse tamamına yakını hemşehrilerin bu yapılanmadan haberdar olduklarını savunmuşlardır.

6.9.3.7. Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

Tablo: 6.180. Kent Konseyini Hemşerilere Tanıtma Yolları

Üyelik Türü	İfade						Toplam
	1	2	3	4	5	6	
Belediye meclis üyesi	25	110	11	32	12	31	221
Kent konseyi üyesi	5	3	9	6	0	0	23
Toplam	30	113	20	38	12	31	244

Fisher's Exact Test = 33,260, p = 0,000

1-Medya iletişim araçları, 2-Halka açık olarak yapılacak toplantılar, 3-Kentteki reklam panolarının kullanılması, 4-Kent konseylerini tanıtıcı broşürler, 5-Gençlik meclislerinin oluşturacağı gençlik platformları ile, 6-Kadın meclislerinin oluşturacağı platformlar ile

Tablo 6.180’de ‘Kent konseyi hemşerilere nasıl tanıtılabilir?’ sorusunun üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu soru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

6.9.3.8. Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisi

Tablo: 6.181. Kent Konseyi Tarafından Yapılan Toplantılara Hemşerilerin İlgisi

Üyelik Türü	İlgi Düzeyi			Toplam
	İlgili	Kısmen	İlgisiz	
Belediye meclis üyesi	69	149	66	284
Kent konseyi üyesi	1	300	22	323
Toplam	70	449	88	607

$\chi^2 = 136,898$ (Pearson Chi – Square), $sd = 2, p = 0,000$

Tablo 6.181’de ‘Kent konseyi tarafından yapılan çeşitli toplantılara hemşerilerin ilgisi ne düzeydedir?’ sorusunun üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu soru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Bu soruya cevap veren bölgedeki üyeler kent konseyi tarafından yapılan toplantılara hemşerilerin ilgisinin “kısmen” olduğunu ifade etmişlerdir.

6.9.3.9. Yerel Demokrasinin İfade Ettiği Anlam

Tablo: 6.182. Karar organlarının halk tarafından seçilmesi

Üyelik Türü	İfadeye Katılım		Toplam
	Evet	Hayır	
Belediye meclis üyesi	71	186	257
Kent konseyi üyesi	142	180	322
Toplam	213	366	579

$\chi^2 = 15,977$ (Continuity Correction), $sd = 1, p = 0,000$

Tablo 6.182’de ‘Yerel demokrasi size neyi ifade ediyor?’ sorusuna hem belediye meclis üyelerinin hem de kent konseyi üyelerinin ikinci derecede önemli gördükleri cevabın aynı olduğu belirlenmişti. Bu cevabın (‘Karar organlarının halk tarafından seçilmesi’) üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu ifadeye katılım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Buna göre sonuç, GAP Bölgesindeki hem belediye meclis üyeleri hem de kent konseyi üyeleri yerel demokrasinin ifade ettiği anlamın “karar organlarının halk tarafından seçilmesi” noktasında uzlaştıklarını göstermektedir.

6.9.3.10. Kent Konseylerinde Yerel Demokrasinin İşleyişi

Tablo: 6.183. Kent Konseylerinde Yerel Demokrasinin İşleyişi

Üyelik Türü	İfadeye Katılım			Toplam
	Tamamen	Kısmen	Hiç	
Belediye meclis üyesi	33	228	24	285
Kent konseyi üyesi	6	308	9	323
Toplam	39	536	33	608

$\chi^2 = 35,213$ (Pearson Chi – Square), $sd = 2, p = 0,000$

Tablo 6.183’de görüldüğü üzere ‘Kent konseylerinde yerel demokrasi tam işliyor mu?’ sorusunun üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu soru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Üyelere göre yerel demokrasi kent konseyinde kısmen yerini bulmaktadır.

6.9.3.11. Kent Konseyinde Katılım Açısından En Önemli Eksiklik/Sorun

Tablo: 6.184. Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması

Üyelik Türü	İfadeye Katılım		Toplam
	Evet	Hayır	
Belediye meclis üyesi	142	142	284
Kent konseyi üyesi	104	219	323
Toplam	246	361	607

$\chi^2 = 19,138$ (Continuity Correction), $sd = 1, p = 0,000$

Tablo 6.184’de ‘Kent konseyinde katılım açısından gördüğünüz en önemli eksiklik/sorun nedir?’ sorusuna hem belediye meclis üyelerinin hem de kent konseyi üyelerinin birinci derecede önemli gördükleri cevabın aynı olduğu belirlenmişti. Bu cevabın (‘Katılımcı sayısının istenilen düzeyde olmaması’) üyelik türü ile ilişkisi araştırılmış ve yapılan analiz sonucunda üyelik türü ile söz konusu ifadeye katılım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüzde dünyada olduğu gibi Türkiye’de de hızlı bir yükselişe geçen yönetimde etkin söz sahibi olma, yerel anlamda demokrasiyi gerçekleştirme, demokrasinin sürdürülebilirliğini sağlama isteği ve bunları faaliyete geçirebilecek tek alan olarak görülen yerel yönetimler, yönetim alanında yapılan reformların merkezi olmuştur. Aynı zamanda 1992 Rio Zirvesinden sonra meydana gelen demokratik toplum düzeni temsil ve katılım gibi kavramların önemini ortaya çıkarmış, bunların etkin olarak hayata geçirilmesi gerekliliği üzerinde durarak, katılımcı yönetim modellerinin oluşturulması yoluna gidilmiştir. Türkiye’de de 1997 yılından itibaren bu yönde çalışmalar yapılmaya başlanmış, Yerel Gündem 21 Programı kapsamında yönetim alanında yapılan çok yönlü çalışmalar, yerel anlamda halkın yönetimde söz sahibi olma isteğini geliştirici kurumsal yapıların ve uygulamaların gelişimini sağlamıştır. Yönetim alanında katılımı artıran Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 Programlarının uygulamada etkin olarak kullandıkları mekanizmalar ise kent konseyleri olmaktadır. Yerel halkın toplum adına alınan kararlarda temsil ve katılımını güçlendiren kent konseyleri, Türkiye’de 2005 yılında oluşturulan 5393 sayılı belediye yasasında da öngörülmekte olup, ülkemizde bu yapıya yüklenen en temel misyonlar ise demokrasiyi geliştirme, kentteki tüm aktörleri bir araya getirerek kentin sorunlarını tespit edip bu sorunlara çözümler üretme, bu yönde kararlar alması ve azami katılımı sağlamak olmaktadır. Bu misyonlar sayesinde oluşturulacak olan kent vizyonu, kentte yaşayan bireyler tarafından da sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

2005 yılında yasal bir yapıya kavuşan kent konseyleri, yerel yönetim birimi olan belediyelerin bünyesinde yer almaktadır. Kent konseyleri yerel halkın düşüncelerini meclise taşıyabilmekte ve böylelikle merkezi yönetimle yerel halk arasında iletişim sağlanabilmektedir. Aynı zamanda vatandaşların isteklerinin kent konseyleri tarafından dikkate alınması, katılım olgusunu da güçlendirmektedir. Kent konseyleri günümüzdeki mevcut yasal dayanağı, organlarının oluşumu, öngördükleri halk katılımı ile yerel demokratik hayata zenginlik kazandırabilecek oluşumlardır.

Ancak kuruldukları günden beri özellikle henüz çok yeni kurumlar olmaları, çoğu ilde yasal zorunluluk olmasına rağmen hala mevcut olmamaları, işlev konusunda sıkıntılar yaşaması, halk katılımı ve karar alma süreçlerine büyük faydalar sağlayamamaları kent konseylerinin yaşadığı sıkıntıların başında gelmektedir. Toplumsal açıdan bilinirliklerinin ve konseylere katılımın düşük olması, belediyelerin bir birimi gibi algılanmaları da konseyin işlevinin tam olarak yerine getirememesini neden olmuştur. Yine bağımsız karar alıp bunu uygulayamamaları, hemşehri hukuku konusunda yetersiz kalmaları, hatta üyelerin daha kent konseyi konusunda bilinçli olamaması, halkta bu konuda tam bilinç düzeyinin oluşmaması, temsilcilerini halkın seçememesi ve yasal dayanaklarının zayıf olması yönünde de eleştirilmişlerdir. Bundan hareketle çalışma GAP Bölgesindeki kent konseylerinin temsil ve katılım yönünden işlevselliğini ortaya koymayı amaçlamış ve yapılan analizler sonucunda GAP Bölgesinin kent konseylerinin temsil ve katılımının işlevselliğini ölçen çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Anket çalışması katılımcıların demografik ve temsil-katılım özelliklerine yönelik sorulardan oluştuğu için, sonuçlar iki kategori halinde sunulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda çalışmada GAP Bölgesi kapsamında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışmanın genel olarak **demografik özellikleri** ile ilgili sonuçlarına bakıldığında;

GAP Bölgesinde yapılan anket sonuçlarına göre kent konseyi üyelerinin ve belediye meclis üyelerinin çoğunluğunu erkek üyelerin (%80) oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bölgeye genel anlamda bakıldığında erkek üye ağırlıkta bir belediye meclis yapısının ve yine erkek üye ağırlıkta bir kent konseyi yapılanmasının mevcut olduğu görülmektedir. Tek tek GAP Bölgesini oluşturan şehirler bazında da bakıldığında hem kent konseyinin hem de belediye meclisinin erkek üye ağırlıkta olduğu görülmekte, erkek üyelerin mecliste temsil ediciliğinin ve katılımının yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum meclislerde kadın katılımcı sayısının az olduğunun göstergesi olmakta, kadın üye sayısının, kadınları mecliste temsil edicilikte

yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Yine GAP Bölgesi 2014 genel nüfus sayımına bakıldığında kadın ve erkek nüfusunun genel anlamda eşit olduğu belirtilmişti. Bu durum GAP Bölgesinde meclislerde kadın temsiline yetersiz olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca meclislerde neredeyse tamamının da GAP Bölgesi ya da Doğu Anadolu Bölgesi doğumlu olduğu görülmektedir.

Yine anket sonuçlarına göre kent konseyi üyelerinin ve belediye meclis üyelerinin yaş aralığına bakıldığında her iki üyeliğe de orta yaş grubunun hâkim olduğu görülmektedir. GAP Bölgesinde genç nüfusun yoğun olmasına (%49) rağmen meclislerde orta yaşlıların temsiline söz konusu olduğu ve gençlerin temsil ediciliğinin yetersiz olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle orta yaş grubu meclis üyeleri, meclislerde fazlasıyla temsil edilmektedir. Dikkat çekici yanı ise genç nüfusun hem kent konseylerinde hem de belediye meclislerinde temsiline ve katılımının çok az olmasıdır. Diğer bir nokta da GAP Bölgesi kent konseylerinde ve belediye meclislerinde gençlik meclisleri gibi bir yapılanmanın mevcut olması ancak 18-21 yaş arası grubun sayısının çok az olup, katılımcı sayısının bu kadar az olması bu çalışma meclisinin çok da etkin olmadığını göstermektedir.

Eğitim durumları açısından bölgeye bakıldığında; bu kapsamda GAP bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim durumunun belediye meclisi üyelerinin eğitim durumundan daha iyi düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bölgenin genel anlamda eğitimdeki durumu ülke ortalamasının altında olmasına rağmen meclislerdeki eğitim durumunun iyi olduğu görülmektedir. Ayrıca GAP bölgesinde her iki grupta da halkın çeşitli kesimlerinden temsilciler olduğu görülmektedir.

Çalışmanın genel olarak *temsil ve katılım* ile ilgili sonuçlarına bakıldığında;

Yeni bir uygulama olan kent konseylerinin yapı ve işleyişinde bölge kapsamında bazı eksiklikler söz konusudur. Bu durum keza Türkiye’de kent konseyleri noktasında yaşanan sorunların başında gelmektedir. Her şeyden önce kent konseylerinde temsil ve katılımı artırmak için, halkın kent konseyi gibi bir yapılanmanın varlığından haberdar olması gerekmektedir. Anket sonuçlarına göre bölge kapsamında yaşanan sıkıntıların başında halkın böyle bir yapılanmanın varlığından haberdar ya da kent konseyinin ne anlam ifade ettiğinin bilincinde olmamaları gelmektedir. Bu sebeple kent konseyi tanıtımının, yerel yönetimler ve bu yapıda yer alanlar tarafından en iyi şekilde yapılması gerekmektedir. Böylelikle halkın kent konseylerini tanıması, yaşadığı kent hakkında alınan kararları takip etmesi ve bu durumun da gönüllülük esası olduğunun bilincinde olması gerekmektedir.

Kent konseylerinin temel dayanağı olan yerel demokrasinin sağlanabilmesi için bölge kapsamında hem temsilcilerin hem de halkın yerel düzeyde katılımının sağlanması gerekmektedir. Bunun da gerçekleştirilebilmesi için yerel demokrasinin neyi ifade ettiği anlam üzerinde uzlaşma sağlanmalıdır. Çünkü halk kent konseyini yanlış algılamakta burada da yapılması gerekenlerin başında kent konseyi tanıtımının önemle üzerinde durulması gerektiği konusu olmaktadır.

Ayrıca bu yapıların demokratik bir niteliğe kavuşturulmasının önündeki engellerde kaldırılmalıdır. Yapılacak düzenlemelerin başında ise, yasal mevzuat noktasında düzenlemeye gidilmesi ve kent konseylerinin “belediyelere bağlı bir birim” olarak algılanmasının önüne geçilmesi gelmektedir. Demokrasinin bir aracı olarak görülen bu yapılara sadece belirli toplumsal sınıfların katılımına da olanak verilmemeli ki GAP Bölgesinde bu durum kent konseylerinde yaşanan sıkıntıların başında gelmektedir. Yine toplumda dezavantajlı gruplar olarak nitelendirilen yaşlılar, kadınlar, gençler ve engellilerin bu mekanizmaya dâhil edilmesi gerekirken toplumda bütün kademelerin katılabileceği bir yapı haline getirilmesi sağlanmalıdır. Bu durumun sağlanabilmesi için ise yasal metinde düzenlemeye gidilmeli ve kent konseyi temsilcilerini halkın seçmesi sağlanmalıdır.

GAP Bölgesinde verilen cevaplardan ortaya çıkan bir diğer sorun ise konseyin aldığı kararlardan halkın haberdar olmamasıdır. Bu durum üzerinde durulması gereken bir konudur ve konseyin aldığı kararların halka etkin bir şekilde duyurulması gerekmektedir. Çünkü bu durum katılım noktasında önemlidir. Halk bu sayede kentle ilgili yapılan planlardan, projelerden haberdar olacak, bu konuda konsey ile irtibata geçecek ve katılım sağlanmış olacaktır.

Anket sonuçlarına iller bazında bakıldığı zaman, Şırnak ilinin henüz kent konseyi gibi bir yapılanması olmayıp, kent konseylerine dair kendine ait web sayfasından ya da Şırnak belediyesinin web sayfalarından herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bu durum GAP Bölgesindeki iller kapsamında Şırnak ilinin bölgenin diğer illerine kıyasla geri durumda olduğunun göstergesidir. Bundan dolayı Şırnak iline dair temsil ve katılım açısından bir yorum yapılamamakta, zaten kent konseyi gibi demokratik bir yapının henüz oluşmaması da dikkat çekmektedir. Ancak GAP Bölgesi kapsamında sorulara verilen cevaplar ve halkın rahatlıkla ulaşabileceği, katılımı artırıcı bir niteliğe sahip, sık sık yaptığı toplantılar ve projelerle Şanlıurfa Kent Konseyi ve Gaziantep Kent Konseyi bölgenin diğer illerine kıyasla ileri durumdadır. 2014 genel seçimlerinden hemen sonra genel bir toplantıyla Şanlıurfa kent konseylerini oluşturmuş, ayrıca detaylı bir şekilde oluşturduğu kent konseyi yönetmeliği de bu yapıya verdiği önemin göstergesi olmuştur.

Son olarak kent konseyleri, Türkiye her ne kadar yeni kurumlar olsa da ve çok çeşitli sıkıntılar yaşa da, eğer ki bu yapı kuruluş amacına uygun bir biçimde algılanır ve uygulanırsa, yerel yönetimler ile halkı bu yapılanma bir araya getirecektir. Bu sayede karar alma süreçlerine halk ve çeşitli yerel aktörler etkin olarak katılma imkânı bulabilecek, yerel demokrasinin en uygun biçimde hayata geçirildiği kurumlar olarak başarılı bir şekilde temsil ve katılımın önündeki sorunları çözecektir.

KAYNAKÇA

- ABDELLATİF, A., M., 2003. Good Governance and Its Relationship to Democracy & Economic Development, Global Forum III on Fighting Corruption and Safeguarding Integrity Seoul 20-31 May 2003.
- ADIGÜZEL, Ş., 2002. Yerel Gündem 21 Ve Yerel Yönetimler, Belediye Dergisi, 7 (3-4), Esen Basın Yayıncılık, Ankara, 46-51ss.
- _____, 2003. Yerel Düzeyde Katılım Ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından “Yerel Gündem 21”: Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 12 (1), 45-63ss.
- AKSU, H., Kurtuluş, H., (2011). Yerel Temsil Ve Katılım Açısından Sivas Belediye Meclisi, Türk İdare Dergisi.
- ALPTÜRKER, H., Şen, Ş., 2013. Kent Konseylerine Katılım İsteğinin Sosyo-Ekonomik Çerçeve Değerlendirilmesi: Nevşehir Örneği, Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler Ve Kentsel Politikalar, Ed.; Yakup Bulut, Veysel Eren, Sedat Karakaya, Abdullah Aydın, Pegem Akademi, Ankara, 333-354ss.
- ALTUNIŞIK, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E., 2010. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı, Sakarya Yayıncılık, 6. Baskı, Sakarya, 380ss.
- APAYDIN, B., 2010. Kent Konseyleri Üzerinden Bir Yerel Yönetim Karşılaştırması: Beyoğlu Ve Kadıköy İlçe Belediyeleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 108ss.
- ARSLAN, C., 2009. Türkiye’de Yerel Yönetimler Ve 2004 Sonrası Yerel Yönetim Reformu, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 164s.
- ATALAY, A., Boztepe, E., 2011. Spor Vasıtası İle Sosyal Dayanışma Ve Yardımlaşmada Kent Konseylerinin Etkinliği, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ed.: Enes Battal Keskin, Burfas Baskı, Bursa, 363-376ss.
- ATİKER, E., 2004. Yerel Yönetimlere Katılım Sorunu, Sosyoloji Dergisi, cilt 3, sayı 3, 121-130ss.
- AYGEN, M., 2014. Kent Konseylerinin Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Örneği, The Journal Social Science Studies, 217-236ss.
- AZAKLI, S., & ÖZGÜR, H., 2000. Nazilli’de Yerel Yönetimler, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yerel Yönetimler Araştırma Ve Eğitim Merkezi, Ankara, 109-130ss.
- BARAÇ, O., 2005. Belediyelerde Temsil Sorunu: Bingöl Belediye Meclisi Örneği, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 107ss.
- BARDHAN, K.P. & MOOKHERJE, D., 2006. Decentralization And Local Governance In Developing Countries: A Comparative Perspective, Cambridge, Mitt Press.
- BATAT, A., 2010. Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseylerine Dönüşüm Sürecinin Analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 147ss.
- BELEDİYESİZLİK ARAŞTIRMALARI MERKEZİ, 2004. Yerel Yönetimler, Desantralizasyon Ve Azerbaycan Belediyeleri, Belame Yayın, Bakü, 417ss.
- BELLİ, A., & AYDIN, A., 2013. Yerel Demokrasi Ve Katılım: Kahramanmaraş Ve Hatay İllerinin Karşılaştırılması, 2. Bölgesel Sorunlar Ve Türkiye Sempozyumu 1-2 Ekim, Ed.: Ahmet H. Aydın, İsmail Bakan, Mahmut Yardımcıoğlu, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Basımevi, Kahramanmaraş, 136-147ss.

- BEYAZIT, E., 2006. Yerel Demokrasi Ve Katılım: Yerel Gündem 21 Uygulamaları Sürecinde Hatay Ve Yerel Katılım Sorunu, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay, 126s.
- BEYAZYILDIZ, O., 2010. Türkiye’de Yerel Yönetimler Ve Demokratikleşme Sürecine Etkisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 131s.
- BİLGİÇ, V.,1998. Yerel Yönetimler, 21. Yüzyıl Yayınları, Ankara, 606s.
- _____, 2009. Türk Yerel Yönetimleri Üzerine Bir Değerlendirme, Değişik Yönleriyle Yerelleşme, Ed.; Veysel Bilgiç, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 37-47ss.
- BİRCH, A.H. , 1964, Representative and Responsible Government, George Allen Unwin, London.
- _____, 1971, Representation, Pall Mall Press, London.
- BRICK, K. P., 1954, Local Self-Government as a Basis for Democracy: A Rejoinder, Public Administration, Vol. 32, Winter 1954, s.438–440.
- BOZKURT, Y., 2014. Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye’de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş Ve Sorunları, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Dumlupınar, 229-240ss.
- BULUT, Y., 2005. GAP Bölgesinde Kentleşme (Sorunlar ve çözümlere İlişkin Yaklaşımlar), Nobel Kitabevi, İstanbul, 249ss.
- _____, 2013. Şeffaf, Katılımcı Ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 230ss.
- BULUT, Y., & TANIYICI, Ş., 2007. Türkiye’de Belediye Meclis Üyelerinin Temsil Ediciliği Ve Kent Yönetimindeki Etkisi, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar II, Ed.: Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 354-374ss.
- ÇELİK, A., & ULUÇ, A.V., 2009. Yerel Siyasette Temsil Üzerine Bir Çalışma: Şanlıurfa Örneği, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No; 41, 215-231ss.
- ÇİFÇİ, D., 2008. Yerel Yönetimler Ve Kültür, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 133s.
- ÇİTÇİ, O., 1996. Temsil, Katılma Ve Yerel Demokrasi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 5(6), 5-14ss.
- ÇUKURÇAYIR, M. A., 2000. Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları, Yerel Yönetimler Sempozyumu, Ed.: Birgül Ayman Güler, Ayşegül Sabuktay, TODAİE Yayınları, Ankara, 211-224ss.
- _____, 2007. Katılımcılık Açısından Belediye Yasasının İşlevselliği: Kent Konseyleri Ve Öteki Mekanizmalar, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar II, Ed.: Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 374-392ss.
- _____, 2008. Yerel Demokrasi Ve Yerel Siyaset, Yerel Siyaset, Okutan Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 15-33ss.
- DALTON, R. J., 1988. Citizen Politics In Western Democracies, Chatham House Publishers, Inc. Chatham, New Jersey.
- DEMİR, Ö. & ACAR, M., 2002. Sosyal Bilimler Sözlüğü, Vadi Yayınları, Ankara, 237ss.
- DEMİRCİ, A., 1997. GAP Bölgesi Kentsel Alanlarında Spor, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 155ss.

- DENİZ, T., 2013. Kentleşme, Yerel Gündem 21 Ve Kent Konseyleri, *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8 (12), Ankara, 391-402ss.
- DETR, 1998. *Sustainable Local Communities for the 21'st Century*. London: Detr Publications.
- DOĞAN, A., E., 2009. Kent Konseylerini 'Kent Hakkı' Açısından Yeniden Düşünmek, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 7 (25), 93-106ss.
- DUR, İ., İ., 2011. *Yerel Yönetişim Ve Kent Konseyleri*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 178ss.
- EATON, K., 2004. *Designing Subnational Institutions: Regional And Municipaal Reforms İn Postauthoritarian Chile*. *Comparative Political Studies*.
- EMREALP, S., 2005. *Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler Elkitabı*, IULA-EMME Yayını, 2. Baskı, İstanbul.
- _____, 2010. *Türkiye'nin Katılımcı-Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri*, 2. Baskı, UCLG-MEVA, İstanbul, 83ss.
- _____, 2014. *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler Elkitabı*.
- ERKUL, H., Baykal, T., Kara, H., 2013. Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (22), 85-105ss.
- EROĞLU, H. T., 2006. *Yönetime Katılma Biçimleri Ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar*, SÜ İİBF Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 191-206ss.
- ERYILMAZ, B., 2011. *Kamu Yönetimi*, Okutman Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 381s.
- ES, M., 2008. *Osmanlı Devletinde Mahalli İdareler*, *Yerel Siyaset Dergisi*, 29-38ss.
- EVANS, B., & THEOBALD, K., 2003. *Policy and Practice LASALA: EvaluatingLocal Agenda 21 in Europe*. *Journal of Environmental Planning and Management*, 46 (5), 781-794.
- FRANKLİN, A. L., & CAROL, E., 2007. *Democracy, Public Participation And Budgeting: Mutually Exclusive Or Just Exhausting?*, 84-106ss.
- FREEMAN, C., 1996. *Local Government and Emerging Models of Participation inthe Local Agenda 21 Process*. *Journal of Environmental Planning and Management*, 39 (1), 65-78.
- GÖKSU, T., AYDIN, M., GÜNEY, M. S., 2009. *Osmanlıdan Günümüze Yerel Yönetimlerin Gelişimi, Değişik Yönleriyle Yerelleşme*, Ed.: Veysel Bilgiç, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 11-35ss.
- GÖKTÜRK, A., 2007. *Bugün Gelinek Yerde Kent Konseyleri ve Yerel Gündem 21, Kayfor IV Bildiriler Kitabı*, Muğla.
- GÖLCİK, O., 2009. *Yerel yönetimlerde siyasal katılım*, Alıntı: <http://www.nuveforum.net/1444-siyasal-bilimler/105344-yerel-yonetimlerde-siyasal-katilim/>, Erişim Tarihi: 01.03.2014.
- GÖRMEZ, K., 1997. *Yerel Demokrasi Ve Türkiye*, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Konya, 208ss.
- _____, Altınışık, H.,U., (2011). *Yerel Demokrasi Ve Kent Konseyleri, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Ed.: Enes Battal Keskin, Burfaş Baskı, Bursa, 30-50ss.
- GÖRÜN, M., 2006. *Yerel Demokrasi Ve Katılım: İzmir, Konya Ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerine Bir Araştırma*, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 159-184ss.

- GÜLİSE, G., 2001. Yerel Yönetim Ve Demokrasi İlişkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- GÜNEŞ, M., & BEYAZIT, E., 2012. Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine, Detay Yayıncılık, İkinci Baskı, Ankara, 170ss.
- GÜRCÜOĞLU, M. F., 2007. Demokratikleşme Sürecine Katkı Sağlayan Bir Araç Olarak Yerel Basının, Yerel Yönetim Meclisleri Bağlamında Kamuoyunu Bilgilendirme Düzeyi (Eskişehir Sakarya Ve İstikbal Gazeteleri Örneğinde), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir, 128ss.
- HARBERS, I., 2010. Decentralization And The Development Of Nationalized Party Systems In New Democracies: Evidence From Latin America. Comparative Political Studies.
- HATAM, S., 2012. Belediyelerde Katılımcı Demokrasi Aracı Olarak Kent Konseyleri: Samsun Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 79ss.
- HEYWOOD, A., 2004. Political Theory: A Introduction, New York: Palgrave. MacMillan.
- HİLL, M., 1974, Democratic Theory and Local Government, George Allen-Unwin, London.
- IULA-EMME, 2006. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri Ve Johannesburg Uygulama Planının Yerelleştirilmesi Projesi Gelişme Raporu (1 Temmuz 2006-30 Eylül 2006), No:10, İstanbul.
- KALAYCIOĞLU, S., GAP Bölgesinde Urfa, Harran Ve Diyarbakır'da Farklı Kesimlerde Toplumsal, Kültürel Ve Ekonomik Değişim Beklentileri, Alıntı: <http://www.gap.metu.edu.tr/html/yayinlar/gapbolgesidegisimbeklentiSKalaycioglu.pdf>. Erişim Tarihi: 15.07.2014.
- KARABULUT, H., 2009, Yerel Demokrasilerde Kent Konseylerinin Rolü: Bursa Kent Konseyi Örneği, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 150ss.
- KAYPAK, Ş., 2011. Katılımcı Yönetim Mekanizması Olarak Kent Konseyleri, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ed.: Enes Battal Keskin, Burfas Baskı, Bursa, 157ss.
- _____, 2013. Kent Konseyleri Ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (1), 183-199ss.
- KAZICI, Z., 2006. Osmanlı'da Yerel Yönetim (İhtisab Müessesesi) , Bilge Yayınları, İstanbul, 270ss.
- KELEŞ, R., 1993. Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975-1992), IULA-EMME Yayını, İstanbul.
- _____, 2012. Yerinden Yönetim Ve Siyaset, Cem Yayınevi, 8. Basım, İstanbul, 605ss.
- KELLY, R., & MOLLES, R., 2002. The Development Of Local Agenda In The Mid-West Region Of Ireland: A Case Study In Interactive Research And Indicator Development, Journal Of Environmental Planning And Management 889-912ss.
- KOCALOĞLU, M., ASLAN, K., ÇETİN, D., 2013. Katılımcı Demokrasinin Somut Yansıması Olarak Kent Konseyleri: Ankara Ve Kayseri Kent Konseyleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Çözümleme, 2. Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler Ve Kentsel Politikalar, Ed.; Yakup Bulut, Veysel Eren, Sedat Karakaya, Abdullah Aydın, Pegem Akademi, Ankara, 344-354ss.

- KOÇAK, S. Y., & EKŞİ, A., 2010. Katılımcılık Ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 21, 295-307ss.
- KURT, S., 2012. Yerel Demokrasi Mekanizmaları Olarak Kent Konseyleri Ve Silivri Kent Konseyi, Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- MACLAREN, W.V., 1196. Urban Sustainability Reporting, Journal Of The Amerikan Planning Assosaciation.
- MELDON, J., WALSH, J., KENNY, M., Local Government, Local Development And Citizen Participation.
- MEMİŞ, L., CEBECİ, E., ÖZTÜRK, N., 2011. Türkiye’de Büyükşehir Ve İl Merkezi Düzeyinde Bulunan Kent Konseyleri Web Sayfalarının “Katılım” Bağlamında Değerlendirilmesi, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, 6-7 Mayıs, Bursa, 218-239ss.
- NORMAN P., PURDAM K., TAJAR A., SIMPSON L. (2007). “Representation And Local Democracy: Geographical Variations in Elector to Councillor Ratios”, Political Geography, 26 (1), s.57-77.
- OLSEN, M. E., 1991. Societal Dynamics: Exploring Macrosociology, New Jersey:Michigan State University, Prestice Hall Englewood Cliffs.
- ORUÇ, T., 2013. Yerel Siyasette Temsil Ve Katılım: Kadın Aktörler, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 117ss.
- ÖKMEN, M., 2009. Sürekli Değişme Ve Gelişme Sürecinde Kamu Yönetimi Ve Yerel Yönetimler, Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları Küresel, Bölgesel Ve Yerel Perspektifler, Ed.: Kemal Görmez, Mustafa Ökmen, Beta Yayınları, İstanbul, 5-38ss.
- ÖKMEN, M., & ÖZER, B., 2013. Türkiye’de Yerel Yönetimler: Yapısal-İşlevsel Görünüm, Sorunlar Ve Arayışlar, Türk Dünyasında Yerel Yönetimler, Ed.: Mustafa Ökmen, Fikret Elma, TDBB Yayınları, İstanbul, 15-60ss.
- ÖKMEN, M., & PARLAK, B., 2010. Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar Ve Mevzuatlar, Alfa Aktüel Yayınları, 2. Baskı, Bursa, 584ss.
- ÖNDER, Ö., 2013. Yerelleşme Ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım, Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi, Cilt 9, Sayı 18, 311-326ss.
- ÖNER, Ş., & YILDIRIM, U., 2003. Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımının Türkiye’ye Yansımaları: GAP Projesinde Sürdürülebilir Kalkınma Ve Yerel Gündem 21, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Sayı 4, Cilt 12, 6-27ss.
- ÖZDEMİR, A.,T., 2011. Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri, Sayıştay Dergisi, Sayı 83, 31-56ss.
- ÖZER, M. A., 2000. Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler Ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Kavramlarının Tahlili Üzerine, Türk İdare Dergisi, 426ss.
- ÖZOĞUZ, B., 2012. Farklı Yerel Katılım Yöntemleri Ve Kent Konseyleri Örneği, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 108ss.
- ÖZTÜRK, A., 1996. Türkiye’de Halkın Yönetime Katılması, Mevcut Yerel Yönetim Anlayışı Ve Çözüm Bekleyen Temel Sorunlar, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, 4(4), 105-116ss.

- PARADIS, E., BAERE, P., MAZIIN, B., 2004. Towards an Analysis Framework for LA 21 Paper for the Vlir Policy Preparation Research Project. Mayıs 2, Sustainable Urban Development: Local Agenda 21 in Development Perspectives.
- PİTKİN, H. F., 1967. The Concept Of Representation, University Of California Press.
- POLATOĞLU, A., 2010. Kamu Yönetimi Genel İlkeler ve Türkiye Uygulaması, ODTÜ Yayıncılık, Ankara, 183s.
- PUSTU, Y., 2005. Yerel Yönetimler Ve Demokrasi, Sayıştay Dergisi, Sayı 57, Ankara, 121-134ss.
- RAO, N. (1998). Representation in Local Politics, A Reconsideration and Some New Evidence, Political Studies, Sayı:46, s.19-35.
- SARTORİ, G., 1993. Demokrasi Teorisine Geri Dönüş, Çev: Tuncer Karamustafaoğlu-Mehmet Turhan, Yetkin Basımevi, Ankara, 590ss.
- SAVUT, E., 2011. Yerel Gündem 21, Kent Konseyleri Ve Uşak Kent Konseyi Örneği, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ed.: Enes Battal Keskin, Burfas Baskı, Bursa, 342-362ss.
- SCHMİDT, M. G., 2002. Demokrasi Kuramlarına Giriş, Çev: M. Emin Köktaş, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 400s.
- SERTESEN, S., 2011. Yerelde Siyasi Sorumlulukla Hizmet Sorumluluğunun Örtüşmemesi ve Seçim Sisteminden Kaynaklanan Temsil Sorunları, TEPAV Politika Notu.
- SEYİDOĞLU, H., 2009. Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı, Kurtiş Matbacılık, 10. Baskı, İstanbul, 408ss.
- SOLAK, M., 2012. TBMM Araştırması: Bir Doğrudan Demokrasi Aracı Olarak Referandum, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği, İstanbul, 57-67ss.
- ŞAHİN, G., & TAŞLIGİL, N., 2013. Güneydoğu Anadolu Projesi (Gap)'nin Dünyü Bugünü Yarını, Akademik Bakış Dergisi, Ankara.
- ŞAHİN, Y., 2011. Yeni Anayasada Türkiye'nin İdari Yapısı ve Yerinden Yönetim İlkesi, Anayasa Çalıştayları-1, Stratejik Düşünce Enstitüsü, Ankara, 32ss.
- ŞENGÜL, R., & ÇETİNKAYA, N.I., 2013. Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği.
- TÜRKÖNE, M., 2009. Siyaset, Opus Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, 768ss.
- TORTOP, N., AYKAÇ, B., YAYMAN, H., ÖZER, A., 2008. Mahalli İdareler, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Ankara, 670s.
- TUNÇ, H., 2008. Demokrasi Türleri Ve Müzakereci Demokrasi Kavramı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1113-1132ss.
- ULUSOY, A., & AKDEMİR, T., 2010. Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- URHAN, F. V., Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması, Sayıştay Dergisi, s (70), 5-102ss.
- USTA, S., 2011. Katılımcı Demokrasi Perspektifinden Kent Konseyleri Ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi: Sakarya Örneği, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ed.: Enes Battal Keskin, Burfas Baskı, Bursa, 200-217ss.
- UZUN, T., Siyasal Rejimler Ve Yerel Katılım Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme, SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 295-330ss.
- ÜÇER, N., 2011. Yerel Yönetimlerde Kadın: Temsil Ve Katılım Düzleminde Cinsiyet Sorunsalı (2009 Mart Seçimleri Sonrası Analitik Bir İnceleme), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 106ss.

- ÜNAL, F., 2011. “Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü”, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 30, 241-248ss.
- ÜZAN, N., Belediyeler ve Yerel Gündem 21, Çağdaş Yerel Yönetimler, 8 (2), 96-101ss.
- VERA-ZAVALA, 2006. America, Katılımcı Demokrasi: Dünyadaki Katılımcı Demokrasi Deneyimleri, 1. Baskı, Ankara: Dipnot Yayınları.
- YILDIRIM, F., 2002. Yerel Demokrasi Ve Kentteki Gençlik, Gençlik Ve Kent Yönetimi, Ed.: Ferzan Yıldırım, De-Ki Yayınları, İstanbul, 12ss.
- YILDIRIM, U., BULUT, Y., TAŞ, E., SAÇIKARA, H. ve OLGUN, Ö., 2000. Yerel Temsil Açısından Kahramanmaraş Belediye Meclisi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:9, Sayı:4, s.24-50.
- YILDIRIM, U., GÖKTÜRK, İ., 2008. Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı, Sakarya Üniversitesi 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Sakarya Erkan Matbaa, ss.236-255.
- YILDIRIM, U., & Ark., 2011. Yerel Temsil Ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri: Kahramanmaraş Ve Sivas Örnekleri, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 15, 507-530ss.
- YILDIZ, S., 2010. Yönetimsel Katılım Ve Kent Konseyleri: Antalya-Burdur-Isparta Uygulamaları, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 186ss.
- YILDIZ, Ö., 2008. GAP İllerinde Sosyal ve Ekonomik Dönüşümü, Ege Akademik Bakış, 287-300ss.
- ZEREN, H. E., & ÖZMEN, A., (2010). Halkın Belediye Faaliyetlerine Katılma Duyarlılığı Ve Hizmet Memnuniyeti: Karaman Belediyesi Örneği, KMÜ Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 165-173ss.

İnternet Kaynakları

- <http://www.sayder.org.tr/e-dergi-turkiyede-yerel-yonetimlerin-gelisim-sureci-12-2.pdf>. Erişim Tarihi: 20.04.2014.
- <http://www.yerelsiyaset.com/v4/sayfalar.php?goster=ayrinti&id=1094>. Erişim Tarihi: 17.05.2014.
- <http://www.satko.com.tr/doga/TGN21.htm>. Erişim Tarihi: 21.05.2014.
- <http://www.la21turkey.net./index.php?pages=topic&cid=101&tid=260>. Erişim Tarihi: 03.04.2014.
- <http://www.habitat.org.tr/gundem21/43-yerelgundem21/51-yerel-gundem-21-beşinci-asama.html>. Erişim Tarihi: 04.07.2014.
- <http://www.cografya.gen.tr/egitim/bolgeler/guneydogu-anadolu.htm>. Erişim Tarihi: 22.07.2014.
- <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>. Erişim Tarihi: 22.01.2015.
- <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do?metod=search&araType=vt>. Erişim Tarihi: 22.01.2015.
- <http://www.nuveforum.net/1142-guneydogu-anadolu-bolgesi/66046-guneydogu-anadolu-bolgesi-ekonomisi/>. Erişim Tarihi: 20.07.2014.
- <http://file:///C:/Users/okul/Downloads/gap-ep-kitapcigi.pdf>. Erişim Tarihi: 20.07.2014.
- <http://www.gap.gov.tr/file-includes/Gap-Son-Durum-2012.pdf>. Erişim Tarihi: 15.06.2014.
- <http://www.gap.gov.tr/gap/gap-nedir>. Erişim Tarihi: 15.06.2014.

- http://www.onlinedergi.com/MakaleDosyalari/51/PDF2008_1_16.pdf. Erişim Tarihi: 02.07.2014.
- <http://www.gapep.gov.tr/gapep.php?lang=tr>. Erişim Tarihi: 05.07.2014.
- <http://www.kentkonseylerbirligi.org.tr/dokuman/ulusal-rapor.pdf>. Erişim Tarihi: 25.01.2015.
- <http://www.sanliurfakentkonseyi.com/default.asp>, Erişim Tarihi: 10.02.2015.
- <http://www.sanliurfakentkonseyi.com/menu.asp?id=45>, Erişim Tarihi: 10.02.2015.
- <http://www.gaziantepkentkonseyi.org.tr>, Erişim Tarihi: 05.02.2015.
- <http://www.mardin.gov.tr/web/mardinvaliligi/haberdetay.asp?id=1823&kategori=HABERLER>, Erişim Tarihi: 12.02.2015.
- <http://www.adiyamankentkonseyi.org>, Erişim Tarihi: 12.02.2015.
- <http://www.siirtnews.com/haber-6223-siirtte-kent-konseyi-kuruldu.html>, Erişim Tarihi: 12.02.2015.
- <http://www.hakkarihabertv.com/batman-kent-konseyi-yenilendi-16940.html>, Erişim Tarihi: 12.02.2015.
- <http://www.yg21.com>, Erişim Tarihi: 1.02.2015.
- <http://www.cografya.gen.tr/egitim/bolgeler/>, Erişim Tarihi: 03.03.2015.
- http://www.ysk.gov.tr/ysk/faces/HaberDetay?training_id=YSKPWCN1_4444004534&_afLoop=1471436475905933&_afWindowMode=0&_afWindowId=6gmdtt8gd_37#%40%3F_afWindowId%3D6gmdtt8gd_37%26_afLoop%3D1471436475905933%26training_id%3DYSKPWCN1_4444004534%26_afWindowMode%3D0%26_adf. Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- http://www.ysk.gov.tr/ysk/faces/HaberDetay?training_id=YSKPWCN1_4444009335&_afLoop=1663276870019986&_afWindowMode=0&_afWindowId=176lgilta5_1#%40%3F_afWindowId%3D176lgilta5_1%26_afLoop%3D1663276870019986%26training_id%3DYSKPWCN1_4444009335%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3D176lgilta5_13. Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/adiyaman.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/batman.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/kilis.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/siirt.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/sanliurfa.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/sirnak.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/diyarbakir.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/gaziantep.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.
- <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2011MilletvekiliSecimi/KesinSonuclar/mardin.pdf>, Erişim Tarihi: 30.03.2015.

<http://www.asalbayrak.files.wordpress.com/2014/11/bap01.pdf>, Erişim Tarihi:
02.04.2015.

http://www.gap.gov.tr/dosya_ekleri/istatistikler/Eğitim%20istatistikleri.pdf, Erişim
Tarihi: 02.04.2015.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : YETER ÇİÇEK
Doğum Yeri ve Tarihi : ADANA-01.05.1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ-TOKAT
Yüksek Lisans Öğrenimi :SÜTÇÜİMAM ÜNİVERSİTESİ-K.MARAŞ
Doktora Öğrenimi :-
Bildiği Yabancı Diller :İNGİLİZCE
Bilimsel Faaliyetleri :

İletişim

E-Posta Adresi :y.cicek_01@hotmail.com
Tel. :0344 280 1588

Tarih : HAZİRAN- 2015